Hr. Professor

VIKTOR

SEJRSS

OVERSIGT OVER DE GOTHISKE FOLKS MYTHOLOGISKE EPOS.

OVERSAT AF OTTO BORCHSENIUS.

KJØBENHAVN.
ANDR. SCHOUS FORLAG.
1885.

Sejrssværdet.

VIKTOR RYDBERG.

SEJRSSVÆRDET.

OVERSIGT OVER DE GOTHISKE FOLKS MYTHOLOGISKE EPOS.

OVERSAT AF OTTO BORCHSENIUS.

KJØBENHAVN.
ANDR. SCHOUS FORLAG.
1885.

Kjøbenhavn. I. Cohens Bogtrykkeri.

Forord.

Første Afdeling af det lille Arbejde, som hermed overgives i Almenhedens Hænder, indeholder en kortfattet Oversigt over de Resultater, til hvilke jeg er kommet under lange fortsatte Undersøgelser, hvis Opgave har været at faa Svar paa følgende Spørgsmaal: Har der existeret et episk Sammenhæng imellem vore Myther? Og i saa Fald, hvilket har dette Sammenhæng været?

Det var fra Begyndelsen ikke min Hensigt at meddele disse Resultater uden paa samme Tid at fremlægge et fuldstændigt Bevis for deres Rigtighed. Af andres Ønsker foranledigedes jeg dog til at fravige fra denne Hensigt og til i det i Lund udkommende „Ny Svensk Tidskrift“ under Titlen „Sejrssværdet“ at offenliggjøre en Redegjørelse for Begivenhedernes Rækkefølge i Eposet. Da jeg ikke mer end højst nødvendigt vilde lægge Beslag paa Tidsskriftets stærkt optagne Plads, besluttede jeg at gjøre Fremstillingen saa sammentrængt som muligt. Af denne Grund valgte jeg en strængt

refererende Form, fri for enhver kritisk Reflexion over det fortalte og stillet paa Mythetroens eget Standpunkt. At lade Fremstillingen ledsages af Beviserne for dens Rigtighed var under disse Forhold umuligt.

Da Tilbud er gjort mig om i Bogform at meddele danske Læsere Afhandlingen om Sejrssværdet, har jeg benyttet denne Lejlighed til at tilføje endnu en Afhandling, som indeholder Beviset for to af de vigtigste Punkter i min Opfattelse af Mythernes episke Sammenhæng. Hertil maa jeg for Øjeblikket indskrænke mig. Bevisførelsen i sin Helhed omfatter henved 30 Monografier, af hvilke hver enkelt er temmelig omfangsrig, og som kun efterhaanden, som jeg naâr at lægge den sidste Haand paa deres Udarbejdelse, kunne offenliggjøres. Denne anden Afhandling turde imidlertid til en vis Grad være skikket til at give en Forestilling om den Methode, jeg har fulgt, og de Veje, mine Undersøgelser ere gaaede.

Vejene føre over et Omraade, som hidtil ikke har været Gjenstand for Opdagelsesrejser. Spørgsmaalet om vore Mythers episke Sammenhæng har af naturlige Grunde ikke kunnet rejses, forinden mange Forarbejder, der have krævet Slægters Flid, saasom Mythestoffets Samling og Ordning, kritiske Udgaver af de mythiske Kilder o. s. v. vare fra Haanden, og forinden andre Spørgsmaal, der ligge nærmere, saasom om Mythernes Opstaaen og Udvikling, om deres Naturside, deres religiøse

og moralske Beskaffenhed, vare blevne optagne til Behandling.

Under Forsøgene paa at trænge ind i dette terra incognita er jeg blevet tilstrækkelig overtydet om de uhørte Vanskeligheder, som møde Forskningen dér, særlig i Henseende til Beskaffenheden af den mythiske Kilde, som ved Siden af den poetiske Edda er den vigtigste og rigeste af alle, nemlig de mythisk-historierende Bøger af Saxos Historie. Denne Kilde har jeg helliget en mangeaarig Granskning, understøttet af en strængt anvendt komparativ Methode, og, som jeg haaber, ikke uden Udbytte for Sagen. Vildsomme Veje aabne sig her for ethvert nyt Skridt, og der udkræves den største Varsomhed og kombinerede Iagttagelser for, efter at et sikkert Udgangspunkt er vundet, at bibeholde den rette Kurs.

Resultaterne, til hvilke jeg er kommet, have været uventede for mig selv og paa ingen Maade efterstræbte ved Forudsætninger. Ved sin Nyhed turde mer end et af dem faa Udseende af at være en Frugt af dristig Kombination, snarere end af varsom og mistænksom Søgen. Og dog er det bestandig den sidste, der har gjort Udslaget.

De Friheder, jeg har tilladt mig i den refererende Afdeling, vedrører ikkun Smaatræk, som jeg har anset for tjenlige til at give Fortællingen Anskuelighed, og de ere ikke større end, at, som jeg tror, enhver hedensk Skjald vilde have kunnet tillade sig dem, selv naar han havde villet give

den mest tro og strængest traditionelle Fremstilling af de mythiske Begivenheder. En saadan Frihed er f. Ex. den, at jeg har ladet Loke raabe til Guderne: „Frelser eder!“ da Thjasse nærmer sig. Disse Smaatræk, som dog ogsaa ere vejede paa Sandsynlighedens Vægtskaal, skulle udslettes i det større, mere for Fagmænd bestemte Værk, hvori Monografierne ville blive optagne.

Jeg slutter med at udbede mig danske Læseres Velvilje for mit Forsøg.

Efteraaret 1884.

Viktor Rydberg.

I.

Sejrssværdet.

I.

Om de første Menneskeslægter.

Tre mægtige og venlige Aser vandrede en Dag i Midgaard, som de havde skabt. De gik langs med Stranden og fandt to Træer, maaske Grene af Verdensasken, som Brændingen havde kastet paa deres Vej. Ejendommelige af Udseende maa Træerne have været, thi Vandringsmændene standsede, samtalede om dem og bleve enige om at give dem Sjæl, Forstand, Sanser og Skjønhed. Saa skete det, og det første Menneskepar, Ask og Embla, stod nøgent og undseligt for dem. Odin, den ypperste af de tre, skjænkede da af sin egen Skrud skjønne Hylstre til Manden og Kvinden.

Ask og Embla levede i Midgaard under Gudernes Beskyttelse og fødte Sønner og Døtre. Deres Ætlinger formerede sig og bebyggede vide Egne. Let var det ikke at bryde Vej for nye Bygder, thi Midgaard var overgroet med Skove, et Tilholdssted for Jætter, Uhyrer og vilde Dyr. Men vise og gavnrige Magter af Vanernes Æt værdigedes at stige ned og leve som Mennesker blandt Menneskene. Af dem lærte Fædrene at knytte Sam-

fundets Baand og øve nyttige Kunster til Beskyttelse og Fremgang.

Til den store Ø i det nordlige Hav drev en Baad ind, som ingen roede eller styrede. I Baaden laa, omgiven af Smykker og Vaaben, en spæd Dreng, som sov med Hovedet paa et Kornneg. Folket, som modtog ham, anede en Gudesøn og gjorde ham til sin Høvding. Fra dette Neg kom de første Sædekorn, som Mennesker have lagt i Jorden. Baaden, Vaabnene og Smykkerne bleve Mønstre, som Folket eftergjorde ved deres egne Hænders Flid. Da denne Fyrste af Vanernes Slægt havde fuldendt sit Hværv paa Jorden, underkastede han sig Døden. Man lagde i et Skib hans Lig, omgiven af Vaaben og Klenodier, og lod Bølgerne føre det bort paa det Hav, hvorover han som Barn var kommet. Efter ham herskede en anden Vanahøvding. Da ryddedes store Marker med Ild og Øxe, og mange Nybygder udlagdes. Haandkværnen kom da i Brug. Med en Jættemø fødte denne Høvding en Søn, der havde meget af sin Moders Sind. Han blev den ypperste af alle Spydkastere, og han lærte Menneskene at brygge Mjød. Ogsaa han vandt en Jættemøs Hjærte og fik med hende Sønner, af hvilke de to bleve uovertræffelige Bueskytter, og den tredje den navnkundigste af alle Sværdsmedde.

Medens Vaner underviste Menneskenes Børn i nyttige Haandværk, gav Odin dem de Rettesnore, som Nornerne havde spundet for Livets Vandel. Lev saaledes, at du vinder et ærefuldt Navn og over dig som død en gunstig Dom! Vær kysk,

ærlig og gavmild! Hellige ere Baandene mellem Mand og Hustru, Forældre og Børn, Søskende og Søskendes Børn: Frænder maa hjælpes ad i Nød og hævne hinanden i Døden! Hold dine Eder og Løfter! Det er skammeligt at lyve; dog maa Løgn betales med Løgn, ligesom Slag med Slag. Bevar for dig en prøvet Ven, men varsomt skal du omgaas med den, du ikke har prøvet! Hav Ærefrygt for Guderne og blót med villig Hu! Vær aldrig bange! Hold Sindet frisk! Vogt dig for Overmod, men gaa glad og hurtig din Død i Møde!

For at Lærdommene skulde høres med Glæde og fastholdes af Hukommelsen, sammenstillede Odin, saaledes som han havde lært af Mimer, deres Ord kunstnerisk med Versemaal og samklingende Rimstave. Saaledes kom den første Digtekunst til Menneskene.

Thor, Odins stærke Søn, var ogsaa ivrig for Tidens Børns bedste. De Jætter, som hidtil havde boet i Midgaard, syntes ikke om at blive opsagte fra Gaard og Grund og flytte for Nybyggere af Emblas Stamme. Skovene, hvori der skulde gjøres lyst for Ager og Eng, bleve mørkere ved trolddomsagtige, af Jættekunster fremmanede Syner og Lyde. En Mark, der om Aftenen saas at være sid og opdyrkelig, fandtes om Morgenen ligge i Sumpvand og Hængedynd. Øer, der med grønne Bredder indbød til Landgang, sank ved Solopgang ned i Havet og kom først ved Solnedgang atter op. Hvirvelstorme rev Nybyggernes Tagaase af, pludselig opsvulmede Vandløb bortførte deres Traver og druknede deres Kreaturer; vilde Dyr og Jætter i

Rovdyrshamme strejfede omkring i Flokke, lystne efter Blod. Uden Thors Hjælp vilde det vanskelig være lykkedes at skyde Menneskebygdernes Landemærker frem. Men Thor gjorde daglige Strejftog i Grænseegnene og var sjældent langt borte, naar han paakaldtes. Endnu ejede han ikke Lynhammeren, men hans ældre Hammer var ogsaa et godt Vaaben, og Jætterne kjendte dens Styrke.

Den Skabning af Jætteblod. som mer end nogen anden har voldet Menneskene Skade, er Rimners Datter Hejd. Hun gik ud fra Jøtunhejm og kom til Midgaard for at vække alt det onde, der sover i Menneskets Sind. Hidtil havde Fædrene søgt Kundskaber i de Runer, Odin havde givet dem; og krævede de særlige Varsler, da iagttog de de Tegn, hvis forudbebudende Evne Guderne havde røbet dem, eller de lyttede til Indskydelsens Ord fra Vismænds eller ædle Kvinders Læber. Men Hejd gik om imellem Gaardene med forvildende Spaadomsstave. Hun lokkede Menneskene til at ønske onde Ting, og for Ønskernes Opfyldelses Skyld at henvende sig til unævnelige Magter. Fra sin Sejdstol udsang hun de Troldomssprog, hvormed Skadefryden bestandig senere har forstaaet at volde Ufred og Ulykke, at slaa med Sindsforvirring, Legemslyde, Sygdom og Død. Mod Nornernes hellige Love og Asernes Paabud satte hun det yderste Jøtunhejms skjændige Lærdomme og Troldomskunster. De Veje, hun vandrede i Midgaard, bleve Furer, hvori der saaedes Frø til Mistro, Frygt, Troløshed, Kiv, Ran og Rov. Hun blev grebet af Guderne og brændt.

Men hun fødtes paa ny i et Jættehjem og fortsatte i vexlende Skikkelser sit Værk blandt vore Fædre.

Tiderne forværredes. Man hørte Ugjerningsmænd omtales. Vaaben, der vare blevne benyttede til at overvinde Rovdyr og fælde Vildtet med, misbrugtes til Manddrab. Som Forbud om endnu værre Tider fremkom Sværdet. Menneskene vare nu delte i forskjellige Folkeslag med ulige Tungemaal. Dog var endnu ikke nogen Folkekrig udbrudt, og ingen Valkyrje havde kaaret døde paa en Slagmark.

Den Gang, hen imod Urfredens Ende, levede Borgar, den af Guderne elskede vise og retfærdige, Dommeren i de Stammer, som tale vort Tungemaal, Manden, hvem vi ære som Stamfader. Thor vandrede ad grønne Veje og kom til ham, da han med sit Folk brød Bygd i Braaskovene. Borgar modtog Guden med ubegrænset Gjæstevenlighed. Omtrent ni Maaneder senere udbrød der ved Nattetid et hæftigt Uvejr over Borgars Gaard. Ørnene i Skoven skreg, de hellige Vande styrtede ned fra Himmelfjældene, Lyn flammede paa Lyn. Under Uvejret fødte Drott, Borgars Hustru, en Søn, et ægte Barn af Borgar og dog en Søn af Thor, thi Gudens Nærværelse, da Barnet avledes, havde givet ham en Medfaders Ret og Pligt. Norner kom den Nat til Borgars Hus, knyttede den nyfødtes Skæbnes Traade under Maanens Sal og bød ham blive den navnkundigste af vore Høvdinger, den første af vore Konger. Svenden østes med Vand, og mer end et Navn fæstede sig ved ham. Mann er et af disse Navne, Halfdan et

andet. Fader og Moder glædede sig over ham; men ét var dem til Sorg, da de, kyndige i Fuglenes Sprog, lyttede til Ravnene, som fra Trækronen oven over Vinduesgluggen saa' ind i Salen. Ravnene sagde: Den Tid, da vi og Ulvene have maattet hungre, er endt; den Svend dér har Stridsmandsblik, Svøbet omkring den døgngamle er jo som en Brynje.

De spaaede rigtigt, thi Stridsalderen kom med dette Barn til Verden. Naar Borgar havde grebet til Vaaben, var det i Lovens Navn til Misdæderes Straf; men hans Søn havde sin Glæde af Hærtog. Næppe femtenaarig var han allerede navnkundig som Kæmpe. Da han som Yngling besøgte sin Moders Hjemstavn, Alfhejm, saa' han den væne Elverpige Groa, da hun med andre Ungmøer red til en Skovsø for at bade sig. Hun var en Alfefyrstes Datter, besvogret med Drott og trolovet med Egil Ivaldesøn. Mann bortførte hende med Magt. Forfulgt, da han flygtede med sit Bytte, nedlagde han hendes Fader. Den Gjerning, i Forening med andre, avlede megen Ulykke for Guder og Mennesker.

II.

De store Smedde.

Sønner, som en ovenfor omtalt Vanagud avlede med en Jættekvinde, fik Land og Rige paa den

store Ø Algrøn, der ogsaa hedder Alfhejm, fordi dens Beherskere og deres Æt kaldes Alfer. Alfhejm udgjør den sydligste Del af Jøtunhejm, men er skilt fra den egenlige Jættebygd ved Vimur, den bredeste og strideste af alle Elve. Øen har ingen Lighed med Rimthursernes Land; den har den rigeste Plantevæxt og er en af Alferne beskyttet Udpost imod Frostens Magter.

En af disse Vanagudens Sønner var Ivalde, den store Spydkaster, der tilegnede sig Lysdisen Hildegun, en Datter af Luftkredsens og Maanens Hersker, Vanen Nep, og med hende avlede herlige Døtre: Idun, Bil, Øda, Svanhvide og Alveg.

Forinden havde en Jættekvinde skjænket Ivalde tre Sønner. Men de Gaver brød han sig kun lidet om, fordi de havde mere Jætteblod i sig end han selv. Det blev overladt Moderen at opfostre dem saa godt, hun kunde, og de levede deres første Aar i Bjærglandet Thrymhejm paa den anden Side Vimur iblandt Jættefrænder, som hvis Lige de bleve behandlede. Dér kaldtes de tre Brødre Ide, Gang og Thjasse. Mellem Guderne have de andre Navne. Mellem Menneskene ere de mest kjendte under Navnene Slagfinn, Egil og Vølund.

De af deres Fader ringeagtede Svende trivedes godt og tiltrak sig mægtige Væseners Opmærksomhed paa Grund af deres Skjønhed, Styrke og usædvanlige Sjælsgaver. Asernes Ven, den vise Mimer, Herskeren i de underjordiske Egne af Jøtunhejm, blev Drengenes Beskytter og lærte dem Runer. Verdenskunstneren Sindre optog dem

i sit Værksted og underviste dem i sin Smeddekunst.

Det var værd at se Sindres og hans Broder Broks Smedje. Loft og Vægge lyste af gyldne Pragtstykker. Manglede man et Værktøj, som ikke laa lige ved Haanden, og havde det nødigt ved Essen eller Ambolten, saa kaldte Sindre paa det, og det kom.

Vidunderlige ere de Ting, som Sindre har frembragt. I Tidens Morgen gav Mimer ham en Drik af sin Kilde, og da sprang Drapaen som et klingende Smykke frem under hans skjønne Fingre. Det var Sindre og hans Broder, som sammen med Odin rejste Hørg og Hov paa Idåsletterne og smeddede der. Tavlspillet, hvormed man legede, er Sindres Værk; den ringeste af dets Egenskaber er vel den, at naar blot en Spiller sætter sig til det, flytter det selv Modpartens Brikker.

Men endnu mere: Sindre og hans Broder deltog med Odin i Verdensskabelsen og var ligesom de Hænder, med hvilke han opførte Altets Bygning. De vare med ham ved Havets Bred, da han dannede det første Menneskepar. Som Barn har Sol leget paa Sindres Knæ, og Vognen, hvormed hun tilbagelægger sin Bane gjennem Himmelrummet, er hans Hænders Værk.

Hvorfra kom i Tidens Ophav disse Smedde, da jo ingen andre aandelig begavede Væsener fandtes end Ætlingerne af Bur og Ymer? Sindre og Brok ere de ældste Vanamagter. De kaldes mellem Alferne Dvalin og Daain, mellem Aserne Vile og Ve, i Mimers Rige Nagelfare og Anar. Njørd og

Frigg kalde dem Fædre. De ere ligesom Odin Sønner af Bur, men yngre Sønner, der have godkjendt den ældstes Førstefødselsret. Da Odin grundede Asernes Slægt, grundede hans Brødre Vanernes. Odin fik Asgaard og Styrelsens Pligter; Brødrene, med deres større Tilbøjelighed til at gavne i det stille end til at regere, fik Vanahejm.

Væne Diser saas ofte i Sindres Smedje, thi han har mange Døtre: Lysstraale, Blid, Fred og andre. De bære Omsorg for de ufødte Menneskebørns Sjæle, der i en Afdeling af Mimers Rige vente paa deres Tid; de føre dem, hvis Tid er kommen, til deres Mødre og lette dem, om fornødent, deres Indtrædelse i Midgaard. De ere gode Lægekvinder, villige til at hjælpe de dødelige.

Længere ned i Tiden kom ogsaa andre Møer til Sindres Smedje, overmaade fagre at se til, alle Søstre eller Søskendebørn: Groa, Sif, Idun, Bil, Øda, Svanhvide og Alveg. Sindre lærte dem at bære Omsorg for Safter i Urterne, Blomster paa Engene og Jordens Grøde for Menneskers Børn. Saaledes kom Slagfinn, Egil og Vølund ofte til at se og tale med deres Halvsøstre, Ivaldedøtrene, og med Diser af deres Frænder.

Slagfinn blev dog ikke længe hos Sindre. Allerede som Dreng blev han taget til Fostersøn af Nep. Det var en misundelsesværdig Lod at kunne voxe op under Leg med Nanna, Neps yngre Datter, og med Odins ædle Sønner Balder og Hød, der ogsaa opdroges hos Maaneguden. Med hans Antagelse i Barns Sted gik det saaledes til. En Kilde var bleven opdaget i Alfhejm, en Kilde

af vidunderlig Kraft; dens Aare maatte naa ned til Mimers Brønd, thi den indeholdt den af Odin attraaede Indskydelsens og Husvalelsens Drik, hvoraf han selv ikkun sparsomt og mod Vederlag fik Lov til at nyde hos Mimer. Opdagelsen blev holdt hemmelig, men Ivaldefrænderne kjendte den, og en maanelys Aften, da Bil og Slagfinn kom fra Kilden, bærende i en Balje Skjaldemjøden, som de havde hentet derfra, saa' Nep, for hvem lidet er skjult, dem og tog dem op til sig. Paa denne Maade kom et Forraad af Indskydelsens Drik op til Maanen. I Asgaard blev Glæden derover stor; Odin og Brage kom ofte og forfriskede sig i Neps Sølvsnække. Balder, Hød og Slagfinn bleve udmærkede Harpespillere og Sangere ved denne Drik. Bil ophøjedes til Asynje, og hun paakaldes gjærne af Skjalde, naar de ville synge i milde Toner. Odinssønnerne omgikkes med Slagfinn som med en Blodsfrænde, og han blev Deltager i deres Æventyr og Bedrifter.

Vølund var i visse Henseender den ypperste af Ivaldesønnerne. I Smedjen var han utrættelig til at tilegne sig Mesterens Haandelag og lytte til hans Lærdomme. Selv udtænkte han mangen lønlig Egenskab, som Tingene faa, naar de blandes i Ilden, afkøles i Vandet og presses under Hammeren. I Runekundskab nemmede han mere end nyttigt er at vide; han lærte ikke blot gode og gavnende Sange, men tilegnede sig hemmelig ogsaa de værste og fordærveligste Galdre. I Mørket af saadanne er ingen trængt dybere end han. Med Alfefyrstens, hans Faders, Skjønhed

forenede hans Lemmer Mødreneslægtens kæmpeagtige Væxt og Styrke Ja, det siges, at blandt Jætterne fandtes der ingen, ikke engang Rungner undtagen, som kunde maale sig med denne Bastard i legemlige Kræfter.

Det varede ikke mange Aar, før Sindre sagde, at Vølund ikke havde mere at lære af ham. Vølund og Egil drog da bort og tog Land ved Bredderne af Vimur, i Thrymhejm og den nordligste Del af Alfhejm. Der bleve de Høvdinger og bleve godkjendte som Alfefyrster. Ligesom tidligere Sindres Smedje, saaledes besøgtes nu ogsaa Vølunds af Alfemøerne, der frydede sig over de vidunderlige Arbejder, som den store Kunstner frembragte. En Dag, da de kom, traadte han dem i Møde med straalende Svanehamme, som han lagde under Egen paa Tunet. Hammene havde han lavet til dem, og man kan tænke sig den Glæde, hvormed hans Frænker iførte sig disse Dragter og prøvede deres Vinger i stadig dristigere og dristigere Flugt. Til sig selv havde han lavet en Ørneham, der med vældige Vingeslag mægtede at bære ham op i Skyerne; til Egil og Slagfinn guldfjedrede Pile, der fra deres Maal vendte tilbage til Buestrængen, samt Skier, der paa tilfrosset Vand bleve til Issko, paa aaben Sø til Baade, paa Land til prægtige Skjolde, haarde mod ethvert Vaaben. Idun udmærkedes af Vølund fremfor de andre Elverpiger. Hun fik af ham en Gave, hvoraf der gik Ry over hele Verden: Æblerne, der i hendes Varetægt bevare Ungdommens Kraft og Skjønhed. Tolv Aar gammel svor Idun Vølund Troskab, uden

derom at spørge sin Fader til Raads. Groa blev Egils, Øda Slagfinns Brud.

Vølund og Egil havde den yderste Vagtpost ved Vimur imod Rimthurserne. Paa Flodens nordlige Bred boede Ivaldessønnernes nærmeste Frænder blandt Jætterne. Deres Moder havde med en Jætte født Sønner, som atter bleve Fædre til Fenja og Menja. Man saa' disse Møer, næppe ni Aar gamle, more sig med fra Fjældtoppene at slynge Klippeblokke ned i Vimurs Strømhvirvler. Thrymhejm er et vidtudstrakt Bjærgland, delvis uundersøgt og utilgængeligt, men under dets Jøkler og Snelier ligge flere Steder løvrige Dale med yppig Plantevæxt, i hvilke Vølunds Hjorde græssede. Længere mod Nord bor den modbydelige Jætteklan, hvortil Haastige og Haafete, Mo og Gro høre. Foruden i deres menneskelignende Skikkelse vise disse Jætter sig i tre Slags Hamme: Ulvehundens, Hestens og Slangens, eller i Former, der ere blandede sammen af disse. Deres Sæder ere saa løsagtige, som tænkes kan, og de leve i underlige ægteskabelige Forbindelser. I Jøtunhejms yderste Skjærgaard og paa Øerne dér har Hymer sit Rige; her ere Gygerne lige saa stridbare som Mændene og vildere end de. Der er mange Jætteklaner og af forskjellige Arter: Kaares, Ægers Lokes og Gymers Klaner bo og bygge i Bjærgene og Dalene, i Vandløbene, Skovsøerne og Sumpene lige ud til de skyhøje Fjælde mod Nord, hvor Frostjætterne have hjemme. Mørkeskoven og den af Rædsler opfyldte Jærnskov drage mod Nord og Øst sorte Bælter over hele Jøtunhejm. Bag Jærn-

skoven og Frostfjældene ligge Egne, som ikke engang Jætterne kjende, og hvortil Udsigten fra Hlidskjalf ikke række r.

Saa længe Ivaldes Sønner, ligesom de andre Alfer, beskyttede Algrøn imod Rimthurserne, følte Asgaard og Midgaard sig tryggere end senere. Den raske Egil var i Særdeleshed en ivrig Jættefjende. Han havde ogsaa sine Grunde dertil, thi Jætterne vilde gjærne have hans Hustru, Plantevæxt-Alfen, i deres Magt. Ved gunstige Lejligheder gik Egil paa sin Skibaad over Vimur og hjemsøgte Thurserne paa deres eget Omraade. Hans Piles Sikkerhed i at træffe gjorde ham skrækindjagende og hans Skiers Hurtighed noget nær uangribelig. Ogsaa i Sværdkamp var han dygtig, saaledes som det saas af hans besungne Sejr over Jætten Koll. Det hændte, at han paa saadanne Udflugter traf sammen med Thor. Asaguden og Alfehøvdingen bleve saaledes Stridsbrødre og gode Venner. Thor blev vant til, naar han paa sine Tog var kommet til Vimur, at gjæste Egil og lade sit Bukkespand blive tilbage paa hans Gaard. Det var ogsaa dér, at Lokes Argelist voldte den Ulykke, at den ene af Bukkene blev halt. Det er bekjendt, hvorledes Thor krævede Bod for Skaden. Hos Egil opvoxte en Dreng, som hed Thjalve. Thor fordrede, at Drengen, den uskyldige Aarsag til Skaden, skulde udleveres til ham. Asaguden gjorde ham til sin Fostersøn og opdrog ham til en kjæk Midgaardsforsvarer, som fulgte sin Herre paa mangen Færd i Jøtunhejm. Da Thjalve var bleven voxen, var det hans Glæde at opdage Øer, fordrive deres

Jættebefolkning og gjøre dem faste ved at bære Ild omkring dem. Han oplevede da mangt et Æventyr, fra hvilket han vanskelig vilde være sluppet med Livet, om ikke Thor havde hjulpet ham i Nødens Stund.

Forinden Egil begav sig paa Strejftog i Jøtunhejm, plejede han at sende Groa og hendes Søster Sif i Sikkerhed til Bilskirner, Thors Borg med de mange Hundrede Sale. Asaguden saa' gjærne de to Elverpiger under sit Tag, og hvorledes han havde knyttet sig til Sif, kom for Dagen ved den Lejlighed, da den ondskabsfulde Loke havde afklippet hendes beundringsværdig skjønne Lokker. Thor blev højlig opbragt og tvang Rænkesmedden til hos Vølund at anholde om nye Lokker for Alfemøen. Vølund opfyldte Bønnen for Sifs Skyld, ikke for Lokes, og smeddede den gyldne Haarflod, der, forvandlet til naturligt Haar, nu smykker Sifs Hoved.

Ivaldesønnernes Ry fyldte hele Verden. Faderen burde have været stolt over dem, men Forholdet mellem ham og dem var aldrig godt. Bevarende enhver liden Forurettelse i trofast Minde og uforsonlig hævngjerrig, kunde Vølund ikke glemme den Foragt, Faderen havde vist sine Sønner i deres Barndom. Ivalde gjorde ej heller noget for at formilde dem. De mente at have en Arv efter deres Moder at kræve, men Ivalde udleverede den ikke. Med Favntag havde Vølund og Idun beseglet deres Kjærlighed, og Frugten deraf blev en skjøn Datter, men Ivalde tog intet Hensyn dertil. Han sendte den lille — Skade

kaldtes hun i Midgaard, Regnhild mellem Alferne — til hendes Fader, men holdt Moderen tilbage, der hemmelig var bestemt til Asynje og Brages Hustru. Alt dette gjorde han paa Tilskyndelse af Loke, som var hans nære Frænde paa mødrene Side og paa den Tid nød god Anseelse, da han var Odins Yndling og optagen i Asakredsen.

Des bedre var Forholdet imellem de højhellige i Asgaard og Vølund. Han smeddede de herligste Ting til Guderne. Borgene i Asgaard ere mange, og Sindre har smykket dem med ulignelig Pragt; men Vølunds Hænders Værk forøgede deres Glans. Til Odin smeddede han Gungner, det ypperste af alle Spyd.

Paa denne Tid skjænkede Groa Egil en Søn, saa fager, som om Skæbnen paa Forhaand vilde aabenbare, at her var en værdig Mage for Kjærlighedsgudinden. Svenden østes med Vand og kaldtes Od. Ogsaa Navnene Svipdag og Skirner fæstede sig ved ham.

Paa samme Tid fødtes i Asgaard Vanaguden Njørds tilbedelsesværdige Børn Frøj og Frøja. Guderne skjænkede Frøj Alfhejm i Tandgave. Gaven medførte Herredømme over de paa Algrøn herskende Høvdinger. Da der blandt disse skulde udvælges en Fosterfader til Frøj, faldt Gudernes Valg paa Vølund, og de lod Egil dele hans Ære. Brødrene modtog Vanadrengen, Frugtbarhedens Herre, i deres Sale. Dér voxede han op under Leg med Od. De to Svende fik hinanden meget kjær.

For Vølund gjaldt det nu at smedde en værdig

Gave til Fostersønnen. Han havde et Skib, der efter Ønske kan blive saa stort, at det rummer alle Guder med Vaaben og Hærklædning, eller saa lidet, at man uden følelig Tyngde kan bære det hos sig. Skibet Skidbladner er verdensbekjendt.

Vølund tiltænkte Frøj en anden, aldeles uvurderlig Gave: et Sværd, som for alle Tider skulde sikre Gudernes Herredømme over Verden. Guldfæstet skulde bære Frøjs Navn i Sejrsruner og Klingen ristes med Billeder af den store Urtidsdaad: de gamle Jætters Undergang i Bølgerne fra Ymers Saar.

Men Begivenheder indtraf, som løsnede og til sidst søndersled Venskabsbaandet mellem Guderne og Vølund.

III.

Kort forinden den første Fimbulvinter.

Da Midgaardshelten Mann, Borgars Søn, havde bortført Groa og dræbt hendes Fader, flygtede han ind i det tætte Skovland bag Menneskenes yderste Nybygder, og det lykkedes ham at skjule sig dér med sit Bytte under flere Maaneskifter. Ivaldesønnerne havde dog til sidst opsporet ham, da Thor, dreven af sin Faderpligt, stillede sig imellem dem og Kvinderøveren. Asaguden ordnede Sagen saaledes: Mann skal sende Groa tilbage;

Egil skal lade sig nøje med den Oprejsning, han dermed har faaet. Ved Mann blev Groa Moder til en Søn, som kaldtes Jormun og opfostredes hos sin Fader.

Den venlige Omgang imellem Thor og Egil blev ikke afbrudt herved, men Egil bar dog paa et Hjærtesaar, hvis svidende Smærte ogsaa Vølund som trofast Broder følte.

Nu indtraf ogsaa Underretningen om, at Idun imod sin Vilje var bleven sendt til Valhal og ophøjet til Asynje. Med hende vare ogsaa de ungdomsbevarende Æbler, de, som Vølund i sine Kjærlighedsdrømme havde skabt, komne i Asernes Besiddelse. Bastarden kunde aldrig haabe med Gudernes Vilje at faa en Asynje til Ægte. Den store Kunstners Livslykke var spildt, thi ligesom hans Had, saaledes var ogsaa hans Kjærlighed: uudslukkelig dyb. Men han sagde intet. Han arbejdede ikkun flittigere i sin Smedje.

Hen paa Vinteren bragte Loke Aserne Bud om, at en Jætte vilde paatage sig at bygge en uoverstigelig og ubetvingelig Mur omkring Asgaard og have Arbejdet færdigt den første Sommerdag, hvis han maatte faa Frøja, Sol og Maane i Arbejdsløn. Han skulde ikke have anden Hjælp til Arbejdet end Svadelfare (der var en Jætte i Hesteham). Loke raadede Aserne til at gaa ind paa Tilbudet, thi paa den ene Side vilde jo en saadan Mur i høj Grad forøge Gudernes Sikkerhed, paa den anden Side var det jo tydeligt, at Tilbudet indeholdt Jættepral, og at Arbejdet umuligt kunde være færdigt paa saa kort Tid. Guderne slog til.

En Mur kræver en Port, og Porten burde være Asgaard værdig, ikke blot ubetvingelig ligesom Muren, men ogsaa et snildt og pragtfuldt Kunstværk. Det laa uden for Jættebygmesterens Evne, saa vel som uden for hans Skyldighed, at gjøre et saadant. Man sendte derfor Bud til Sindre og hans Broder samt til Vølund og hans Brødre med Ønsket om, at de vilde paatage sig det. De kom med nogle tjenende Dværge og oprejste den stateligste og mest sindrige Port, som findes, med mindre den til Mimers underjordiske Have mulig kan sammenlignes dermed. Iblandt andre af Asgaardsportens Ejendommeligheder er den, at den fanger enhver ubuden Gjæst, som rører ved den. Men under Arbejdet havde Sindre sine Tanker og Vølund sine. Sindre, som ventede alt ondt af Lokes Ophold i Asgaard, men dog ikke kunde formaa Odin til at skille sig af med denne farlige Fosterbroder, anede, at Vanerne, hans egen Slægt, en Dag skulde staa uden for Porten med Attraa efter at komme ind, og Vølund vilde ej heller med egne Hænder lukke sig Vejen derigjennem for altid. Sindre tænkte sig en Portaabner i Lighed med en Stridsøxe, Vølund en i Lighed med det Sværd, han havde tiltænkt Frøj, men som han nu vilde gjøre færdigt til sig selv.

Medens Loke gik og tog det begyndte Arbejde paa Asgaards Ringbælte i Øjesyn, faldt der ham en Plan ind, som skulde erhverve ham Asernes Taknemmelighed og forøget Indflydelse hos dem, men alligevel drage store Ulykker over deres Hoveder. Han begav sig til Brok, Sindres Broder,

roste i høje Toner de Kunstværker, Vølund havde skjænket Guderne, og tilbød at sætte sit Hoved i Pant paa, at Sindre ikke kunde lave noget, der var til at sammenligne dermed. Brok gik ind paa Væddemaalet, fordi Sindre og han gjærne vilde have Lokes Hoved. Nu var der Haab om, at Asgaard endelig kunde frigjøres fra den onde og snu Rænkesmed.

Vølund fik Kundskab om det aftalte Væddemaal. Hvorledes nu dette end faldt ud, til hans Hæder eller hans Skam, saa var der sket ham Uret, thi han havde ikke sendt Guderne sine Kunstværker til Kappestrid, men som Vidnesbyrd om Ærefrygt og Venskab. Han lagde denne Fornærmelse til de andre.

Og medens Vinteren led, syslede nu Jættebygmesteren med Muren, Sindre og Vølund med deres Smeddearbejder. Odin havde for Vane hvert Aar om Vaaren at gjøre en Udflugt til fjærnere og mindre kjendte Dele af Verden. Det hed sig, at han den tilstundende Vaar vilde besøge Thrymhejm, og at Loke da utvivlsomt skulde ledsage ham, thi Asafaderen kunde sjældent undvære saa muntert et Rejseselskab. Da Vølund hørte dette, lagde han Sværdet til Side og hamrede andre Ting, der saa' simple ud; de lignede Kjæppe, men den, som greb en saadan Kjæp ved den ene Ende, kunde ikke slippe den, saa længe Vølund holdt fast i den anden Ende. Det faldt den alvorlige Smed ind, at ogsaa han kunde finde paa Løjer. Vølund fór i sin Ørneham, fløj til Thrymhejm og

spredte Kjæppene i Dalenes Græs ved Kilder og Bække.

Det led mod Vaaren, og Loke saa' med hemmelig Glæde, hvorledes Aserne med hver Dag bleve uroligere, thi det begyndte at se ud, som om Bygmesteren skulde faa Muren færdig til den fastsatte Tid. Om Natten kjørte han med Svadelfare efter Sten, om Dagen murede han det hentede op. Bestandig større og større blev Asernes Ængstelse, og de saa' ikke med venlige Øjne paa Loke, som havde raadet til Aftalen. Men netop som Tilliden til ham var sunket allerdybest, steg den paa en Gang til sin største Højde. Loke sagde dem, at de, i Stedet for uden Nødvendighed at frygte for Opgjøret med Bygmesteren, burde glæde sig over de herlige, sejrbetryggende Gaver, som han paa den mest uegennyttige Maade, med den største Fare for sit eget Hoved havde bragt til Veje, thi Brok kunde netop nu ventes med Sindres til Kappestriden bestemte Arbejder. Brok kom og medbragte disse Klenodier: af Guld Ringen Drøpner, fra hvilken der hvert ottende Døgn drypper en lige saa stor Guldring, og var dette Smykke en Gave til Odin; af Jærn Hammeren Mjølner, som skjænkedes til Thor; af et Vildgalteskind den straalende Galt Slidrugtanne, bestemt for Frøj. Det gjaldt nu, inden Væddemaalet afgjordes og Dommen fældtes, at prøve og fastslaa Gavernes Egenskaber. Dertil udkrævedes for Drøpner mindst otte Dage. Man fandt det derfor tjenligst at opsætte Afgjørelsen, indtil Odin havde foretaget sin Færd til Thrymhejm.

Der var tre Dage tilbage inden den første Sommerdag, og Asgaardsmuren var nu saa nær færdig, at der kun manglede en Aabning ved Siden af Porten. Den næste Nat, da Bygmesteren kjørte efter Sten, kom en Hoppe springende. Svadelfare rev sig løs og rendte efter den. Natten gik hen, før Bygmesteren havde faaet sin Hest fat, og den næste Dag var der ingen Sten til at bygge med. Stort bedre gik det ikke de andre Dage. Da Jætten saa', at hans Sag var tabt og hans Møje lønløs, stormede han rasende til Strid med Guderne, men Thor knuste hans Hoved med den nys erhvervede Hammer.. Hoppen, der havde lokket Svadelfare til Skovs, blev Moder til den otteføddede Hest Slejpner. Hvem der er Slejpners Moder, véd Loke bedst. I Mo's og Go's Jætteklan ere slige Mødre ikke usædvanlige. Modbydelig var i ethvert Fald denne Historie, men saa hæslig den var, maatte Guderne indrømme, at Loke den Gang frelste dem og hele Verden. Og paa samme Tid skaffede han Asafaderen den uforlignelige Løber.

Slejpner var strax fuldvoxen, og Odin satte sig op for at prøve dens Hurtighed. Det er bekjendt, hvorledes han da red om Kap med Jætten Rungner, og hvorledes denne i sin blinde Iver kom igjennem Aabningen ved Asgaardsporten ind i Valhals Gaard. Asynjerne stirrede nysgjerrige paa den uventede, plumpe Gjæst. Han blev budt med til Bords, drak umaadelig og pralede grænseløst, indtil Thor kom ind i Salen og spurgte, hvor

en Jætte understod sig til at være der. Rungner, der pludselig blev ædru, skjød sig ind under Odins Lejde og den vaabenløses Fredhellighed, men spurgte, om Thor havde Mod til at møde ham med Vaaben paa hans egen Grund, Grottunahøj i Jøtunhejm. Her blev der da Lejlighed til rigtig at prøve Mjølner, thi Rungner var Jætternes bedste Kæmpe og havde et lynslyngende Flintvaaben. Mjølner stod sin Prøve. Hammeren og Flinten mødtes paa Halvvejen, Flinten splintredes, begge Kæmperne faldt til Jorden, Thor saaret i Panden af en Flintskjærve, Rungner med knust Hoved. Mjølner fløj tilbage i Thors Haand, og han rejste sig sejrsglad.

Samtidig med Thor havde Egil gjort et Strejftog i Jøtunhejm, det sidste, som førte Thor og ham venlig sammen. Da Egil paa sine Skier vendte hjem, sendte Jætterne en forfærdelig Snestorm efter ham. Paa Hjemvejen fra Grottunahøj fandt Thor ham afmægtig, stiv af Kulde. Asaguden varmede og plejede ham og bar ham i sin Kurveransel over Elivaagerne til hans Bolig ved Vimurs Bred. En af Egils Tæer var dødfrossen af Kulde; Thor brækkede den af og kastede den op til Himlen, hvor den, Egil til Ære, blev en af de smukkeste Stjærner, som endnu den Dag i Dag bærer hans Tilnavn: Ørvandel. Groa var da i Thors Borg Bilskirner. Da hendes Vært kom hjem, og hun saa', at han var saaret, sang hun fromme Lægegaldre for at faa den fastsiddende Flintskjærve ud. Thor mærkede, at Skjærven begyndte at løsne sig; da kunde han ikke tøve længere med

de Nyheder, han bar paa: at Egil var kommen hjem fra sin Færd, og at en Stjærne paa Himlen forkynder hans Bedrifters Ry. Groa blev saa glad herover, at hun glemte at vedblive med Galdersangen. Skjærven sidder derfor endnu tilbage i Thors Pande. dog ikke til Vanpryd.

Odin gjorde sin Udflugt til Thrymhejm, ledsaget af Høner og Loke. De kom til en Dal, der indbød til Hvile. Skyggefulde Ege stod omkring en Kilde. Paa Marken græssede en Hjord Oxer. Da de vare sultne efter Vandringen, slagtede Loke en Oxe, tændte et Baal og satte sig til at koge. Men Kogningen vilde ikke lykkes, og medens Vandringsmændene undrede sig herover, hørte de fra Egen over sig en Røst og saa' en stor Ørn. Meget turde prøvede Vandrere kunne se og høre, uden at de studse, og Aserne formodede nok, at der i Ørnehammen stak en Jætte. Ørnen sagde, at der ikke blev noget af Kogningen, saafremt han ikke fik sin Andel af det hellige Maaltid. Den dybere Mening i disse Ord fattede Aserne ikke, thi hvem anede endnu, at han i Ørnehammen havde besluttet selv at blive den højeste Gud og saa ikke engang at give de haanlig afsatte Aser saa meget som Affaldet fra Offerhørgerne i Midgaard? Oxen var taget fra Vølunds Hjord, og hans Andel af Maaltidet var derfor det hêle. Men saaledes som Aserne nu opfattede Ørnens Ord, gik de ind paa dem. Da Anretningen var færdig, tog Ørnen alt det bedste for sig og skød af Resten det ringeste hen til Loke. Dette fandt denne frækt, greb en Kjæp, som laa i Græs-

set, og rettede et Slag efter den uhøviske. Ørnen greb om Kjæppens anden Ende og fløj op. Guderne undrede sig vel over, at Loke ikke gav slip, thi det gik over Stok og Sten, over Skovtoppene og op i Bjærgene, indtil han var ude af Sigte. Da han endelig, ilde tilredt, kom tilbage, fortalte han vel lystige og drøje Løgne om sin Kamp med Ørnen, men Sandheden var, at da de vare komne langt nok bort, havde Vølund, forfærdelig at se til, kastet Ørnehammen og truet Loke, der krøb for hans Fødder, med Døden, hvis han ikke edelig forbandt sig til inden en fastsat Tid at føre Idun ud af Asgaard og bringe hende til ham. Loke svor, og Eden, som den galdrekyndige forestavede ham, var saaledes, at hvis den brødes, vilde Menederen være fortabt.

Dagen for Væddemaalet kom. De Kunstværker, der skulde sammenlignes, vare paa den ene Side: Gungner, Sifs Guldhaar og Skidbladner; paa den anden Side: Mjølner, Drøpner og Slidrugtanne. Brok indfandt sig for at tage Ordet paa sine egne og Sindres Vegne. Vølund kom ikke og brød sig ikke om at have Sagfører. Loke paatog sig uopfordret at være det og syntes dertil beføjet, thi hans eget Hoved var jo bundet til Vølunds Sag. Forsvaret førte Loke saaledes, at han vistnok spottede over Sindres Arbejder, i Særdeleshed over Hammeren, hvis Skaft unægtelig var noget for kort (hvilket Loke selv havde voldet, idet han i Hvepseham havde stukket Brok mellem Øjnene, da denne stod ved Bælgen og Skaftet støbtes paa Essen). Men med hans Forsvar for Vølunds Kunst-

værker var det ilde fat, thi al Ros paa Lokes Læber lød som Haan, og jo mere han berømmede noget, des værre syntes han at ville gjøre Nar derad. Og da nu Guderne saa nylig vare blevne forvissede om Mjølners uvurderlige Egenskaber, og da de ikke vilde fornærme den højættede gamle Verdenskunstner Sindre ved at sætte ham under hans Lærling, Jættebastarden, saa dømte de, at Brok havde vundet Væddemaalet, og at Lokes Hoved var forbrudt.

For Loke var dette Udfald mindre ukjært, end man skulde tro. Han havde noget paa Samvittigheden, som gjorde, at Jorden i Asgaard vilde have brændt ham under Fødderne, i Fald han ikke havde taget sine Forsigtighedsregler. Aftenen forud havde han indfriet sin Ed til Vølund, og han vidste, at Døgnet daarlig nok skulde gaa til Ende, forinden man mærkede, at Idun var forsvunden. Da vilde Mistanken sikkert falde paa ham, især da han ikke var vis paa, om ej den vagtsomme Hejmdal havde set ham, da han med Ungdomsæblernes Vogterske listede sig igjennem Asgaardsporten. Han havde i alle Tilfælde besluttet at rømme, saa snart Narrestregerne med Væddemaalet vare overstaaede. I dette Øjemed havde han taget Sko paa, som han formodentlig havde skaffet sig hos Vølund. og hvormed han kunde løbe gjennem Luft og over Vand. Imidlertid vilde han spille Komedien til Ende. Han æskede Lyd, ikke for at bestride Dommen, men for at hævde, at Væddemaalet ikke gjaldt hans Hals; naar derfor Brok havde Ret til at tage

hans Hoved, maatte det ske uden Skade for Halsens Liv og Sundhed. Guderne billigede denne Indvending. Trods Dommen gik altsaa Sindre og Brok glip af Sejrens Pris. Noget Vederlag burde de dog have, og da Brok vilde sy Lokes smædeglade Læber sammen, kunde Aserne ikke benægte hans Ret dertil. Nu var det Tid for Loke at fly, og han ilede af Sted. Maaske Odin helst havde set, at han slap helskindet bort, men Thor, som havde sit Bukkespand forspændt, stormede efter Flygtningen og førte ham tilbage inden for Dommerkredsen. Brok stak hans Læber igjennem med en Syl, som han hidkaldte fra Sindres Smedje, og syede dem sammen med en Søm, som ingen anden end Sindre og Vølund kunde sprætte op. Derpaa lod man Loke løbe, men kun for snart efter at opdage, hvilket uerstatteligt Tab han havde forvoldt Asgaard. Idun og hendes Æbler vare borte.

Alle Parter havde tabt ved det arglistige Paafund med Væddemaalet. Den høje Domstol skulde dog tabe allermest.

I Asgaard efterlod Loke en Veninde, med hvem han havde aftalt et Gjensyn.

Han styrede sin Kaas til Vimurs Bredder. Gyselig tilredt og ude af Stand til at ytre et Ord, traadte han frem for Vølund, hvor denne i sin Smedje arbejdede paa Sejrssværdet. Vølund forstod, at han havde vigtige Sager at fremføre, og han anede, hvad der var hændet, da han tog Lokes Læber i Øjesyn og fandt, at ingen anden end Sindre eller Brok kunde have lavet den Mundlaas.

Den store Smed tog en Kniv, sprættede Sømmen op og helede Saaret med den lægende Urt, der endnu bærer hans Navn. Han kunde ogsaa godt have fjærnet de hæslige Ar efter Sylen, men det vilde han ikke, thi de forekom ham velfortjente. Den Skjønhed, som havde gjort Loke saa uimodstaaelig, var for altid skæmmet. Næppe var hans Mund lukket op, før han brusede ud i en Ordstrøm af oprigtigt og vanvittigt Had til Aserne og af fremhyklet Harme over den uretfærdige, for Vølund saa nedsættende Dom. Vølund raadede ham til at spare sine Ord: det gjaldt nu om at handle, ikke om at smæde. Vilde han have Hævn, skulde han stille sig til Vølunds Tjeneste. Loke gik gjærne ind herpaa og svor ham ubrødelig Lydighed.

Uden at indvie den forræderiske Tjener altfor dybt i sine Hemmeligheder, oprullede Vølund nu for ham sine Planer, og disse vare saadanne, at selv Loke forfærdedes.

Det første, han fik at udføre, var at begive sig til Jøtunhejm for at sammenkalde Jætteklanernes fornemste Høvdinger til et hemmeligt Møde. Medens han var borte, flyttede Vølund og Egil deres Familier og deres Skatte til en ukjendt og næsten utilgængelig Egn i Thrymhejmsfjældene. Dér skjulte de, sikre for alle Efterforskninger, Idun og Skade, Groa, Sif og Od samt Fostersønnen Frøj, den unge Vanagud, der heldigvis ikke vidste noget om den Lod, som ventede ham.

Men Groa hentæredes af Anelser om en stor Ulykke. Hun svandt mere og mere ind og følte Døden nærme sig. Da Egil, Od og Sif stod ved

hendes Dødsleje, sagde hun til Sønnen: „Mærkelige Tilskikkelser vente dig; naar du føler deres Byrde for tung for unge Skuldre, saa gaa til min Grav og kald paa mig, thi min Kjærlighed til dig vil leve under Jordhøjen.“ Sif bad hun være Drengen i Moders Sted og lagde hendes og Egils Hænder sammen.

Jættehøvdingerne samledes paa den bestemte Dag. De aflagde Tavshedsløfte, og Vølund, som vidste, at han kunde stole paa dem, han havde stævnet til Mødet, forelagde dem sit Forslag til en evig gyldig Overenskomst med Ivaldes Sønner. Forslaget var dette:

Vølund og Egil udlevere Frugtbarhedens Hersker, Frøj, til den Jætteslægt, som er Arving efter den bedragne Bygmester af Asgaardsmuren, og som saaledes ogsaa har arvet dennes Fordringer paa Frøja, Sol og Maane. Frøj skal holdes i Fangenskab i Jøtunhejm, men behandles vel af sine Vogtere og æres som en Fyrstesøn. — Vølund faar mulig Frøja i sin Magt. Lykkes dette ham, forpligter han sig til at udlevere hende til den samme Jætteslægt. Jætterne ere forpligtede til at behandle hende vel, ære hende som en Fyrstedatter og ikke tillade, at noget Bejlertilbud gjøres hende, før Vølund har givet Samtykke dertil. — Vølund og Egil eje et fra Indskydelses- og Husvalelseskilden i Alfhejm hentet Mjødforraad, som de ved deres egen Kunst have gjort endnu herligere. Dette udlevere de til Opbevaring hos Jættehøvdingen Fjalar i Dybdalene, der for sit eget Vedkommende maa nyde og byde deraf til

Frænder, men aldrig give en Draabe af det til nogen af Asaslægt. Mjøden skal afleveres i et Kar, som Vølund har smeddet, og som har den Egenskab, at Drikken i det aldrig formindskes. — Vølund udleverer til de tilstedeværende Jættehøvdinger Angrebs- og Forsvarsvaaben af sit eget Arbejde. — Jætterne forpligte sig til at glemme det Fjendskab, der har fundet Sted imellem dem og Ivaldes Sønner, og til altsaa ikke at kræve Blodhævn eller andet Vederlag, end det nu givne, for Frænder, som Ivaldes Sønner have dræbt. — Jætterne forpligte sig til at tilstaa Ivaldes Sønner uhindret Færd over Vimur, Elivaagerne og andre Vande, fri Gjennemfart overalt i Jøtunhejm, at afstaa til dem som stadig Tjener den Hestjætte, de selv maa udvælge, samt, om saa kræves, at ile til Strid mod Fjender, som spærre Ivaldes Sønner Vejen eller forfølge dem. — Jætterne forpligte sig med alle deres Stridskræfter at stille sig til Vølunds Tjeneste, naar som helst han fremdeles ønsker det. — Vølund og Egil afsige sig ethvert Krav, som udspringer fra deres Byrd paa fædrene Side, og skulle herefter ikkun æres som deres Moders Sønner og Ætlinger af Ymer.

Overenskomsten godkjendtes og udførtes strax i de Punkter, som uden Tøven kunde iværksættes.

Til Slagfinn sendtes der Bud med Forespørgsel, om han vilde give Afkald paa den lykkelige Lod, han nød, for at følge sine Brødre gjennem uvisse Tilskikkelser. Han svarede Ja og lovede at komme til rette Tid.

De Vaaben, som afleveredes til Jætterne,

udgjorde en ringe Del af de Arbejder, som Vølund og Egil ejede. De havde mange Huse fulde af Smykker og Vaaben, Sværd, Spyd, Buer, Øxer, Hjælme, Skjolde, Brynjer, alt straalende af Guld. Ringe, maaske jævngode med Drøpner, ejede de ogsaa. Af dem bar Vølund og Egil hver sin om Armen. En tredje af samme Slags besluttede de at nedgrave med de øvrige Skatte. Disse gjemtes nu paa forskjellige Steder; meget deraf nedsænkedes ved en Klippe i Vimur og betroedes til Vølunds trofaste Dværg Andvare. Hestjætten, som Vølund udvalgte sig, var Grane, en Frænde til Svadelfare, Mo og Go, en af de stærkeste, men ogsaa adstadigste, blandt alle de vilde Klanbrødre og i høj Grad værdifuld paa Grund af sin Hengivenhed. Den skulde under den forestaaende Udvandring bære Vølunds Smeddeværktøj og andre Fornødenheder. Selv omgjordede Vølund sig med Sejrssværdet — om det ellers kunde kaldes saaledes, thi skjønt allerede det bedste af alle Sværd, som nogen Sinde vare blevne smeddede, ansaa han det endnu knap nok værdigt til at stikkes i sin Skede. Det krævede Aar, mange Aar, før det kunde blive alt, hvad Vølund mægtede at gjøre det til. Men naar det en Gang var færdigt, hvad skulde Verden da ikke opleve!

Medens disse Forberedelser hemmelig bleve trufne, ankom til Vølund og Egil et Sendebud fra Aserne. Hans Navn var Kvaser, og han var kjendt over hele Verden for sin Visdom og Veltalenhed. Han maa have været et Væsen af en aldeles ejendommelig Art, thi Aser og Vaner siges at

have skabt ham af deres blandede Vædsker til et levende Minde om deres Endrægtighed og Venskab. Han kom for at meddele Vølund, at Guderne havde besluttet at ophøje hans Datter Skade til Asynje og give hende, naar hun var bleven voxen, som Hustru til Njørd. En saadan Ophøjelse hører til den største Ære, der kan times nogen, og det var tydeligt, at Aserne havde bekvemmet sig dertil for at forsone Kunstneren, der unægtelig kunde have Grund til at føle sig forurettet af dem. Man haabede i Asgaard de bedste Følger af denne Sendelse. Det er troligt nok, at Kvaser ogsaa havde til Ærende at udforske, om ikke Iduns Opholdssted skulde være Vølund bekjendt. Men Dage gik, ja et Maaneskifte gik, uden at Kvaser vendte tilbage, og Njørd blev ængsteligere og ængsteligere for sin Søn, som jo var i de to Ivaldesønners Magt. Underlige Rygter spredtes om Sendebudets Skæbne. Der maatte gjøres en Ende paa Uvisheden, men Spørgsmaalet var hvorledes: med strænge Midler, eller med endnu et Forsoningstilbud. Den fredelige Njørds Tilbud vandt Sejr, og man kom overens om at hædre Vølund med en ny og ypperligere Sendelse. Njørd vilde komme, for at se sin Søn og for i egen Person at udbede sig Skades Haand, og han skulde ledsages af Odins Yndlingssøn, den unge Balder, og af dennes Broder Hød. Prægtigt væbnede steg de tre Guder til Hest og red Luftens sporløse Veje til Ivaldesønnernes Sale. Men disse fandtes tomme og forladte. Alferne dér i Egnen havde en Mistanke om, hvad der var sket: at Vølund og Egil

havde forladt deres Gaarde, at de vare dragne ind i Jøtunhejm og havde ført Frøj med sig. Dog vare de for nylig blevne sete og kunde ikke være langt borte. Faa af Alferne fik Tid til at ruste sig for at følge med, da Njørd, Balder og Hød sprængte over Vimur ind i Jættelandet. Odins Fugle kom dem i Møde, vendte om og viste dem den Vej gjennem de øde Egne, som Flygtningerne havde faret. Fra Fjældskrænterne og Jættegaardenes Udkigshøje lød Lurer, og antændte Bavners Røg hvirvlede i Vejret og kaldte Jætterne sammen til Ivaldesønnernes Forsvar. Gygerne sang Galdre, for at kaste Skyer og Taager imellem dem og Guderne. Dog fik disse Øje paa Flygtningerne, og Flygtningerne paa dem. Vølund havde vidst at sørge for Heste, der vare fuldt saa gode som Gudernes. Dog forhalede han og Brødrene deres Flugt, til man var kommen hverandre saa nær, at man kunde tale sammen. Da raabte Njørd, at de ikke vare komne for at kæmpe, men for at give trofaste Haandslag og forny et gammelt Forbund med Kjærlighedsbaand. Han besvor Ivaldes Sønner at komme som Venner til ham, den urolige Fader, der havde givet dem sin Søn til Vidnesbyrd om sin Tro paa deres Hæderlighed. Vølund svarede, at Hævnens, ikke Forsoningens, Tid var kommen. Den tavse Balder, som aldrig har sagt et overflødigt Ord, men som, naar han talede, vandt selv haarde Hjærter, forenede sin Bøn med Njørds og strakte den aabnede Favn ud mod Fosterbroderen, Slagfinn. Denne vendte sig bort, for ikke at se ham og blive svag. Da raabte

Hød paa Kamp. Egil traadte frem og udfordrede Njørd. „Din Thurs, din lavættede Træl," udbrød Hød, „skal du, den unge, byde en gammel og langt ædlere Kæmpe Tvekamp?" Hød var Asgaards bedste Bueskytte; han greb Buen, lagde Pil paa Strængen og sigtede paa Egil. Men denne var kommen ham i Forkjøbet; en guldfjedret Pil susede mod Gudens Buestræng, som blev skaaret over ved den øverste Knude. Der kom endnu en Pil, som, medens Hød knyttede Strængen sammen, gik imellem hans krummede Fingre og Haandleddet, uden at skade. Der kom en tredje, som bortskød hans egen til Strængen lagte Pil. Det var tydeligt, at Egil ikke vilde tilføje Balders Broder noget ondt. Balder raabte: „De Skud vare en Ædlings!" Det er bekjendt, at Egils Pile af sig selv vendte tilbage til deres Ejer. Ivaldesønnerne lagde deres Hænder paa en af dem, og Vølund svor med høj Røst: „Det er min Ed, at naar jeg har ødelagt Asernes Verden og skabt en bedre, da skal ingen hedde Træl og ingen haanes som lavættet!"

Flygtningerne fortsatte deres Vej, som for Gudernes Øjne skjultes i Taage. Ud fra Mørket hørtes Gny og Tuden, og man skimtede tættere og tættere Skarer af Ulvehundsjætter, der samledes bag de bortdragendes Ryg. Guderne indsaa, at enhver Forfølgelse var frugtesløs; de vendte deres Heste om og red sorgfulde til Asgaard.

IV.

Under Fimbulvinteren.

Med Ivaldesønnernes Opbrud fra Alfhejm begyndte den første Fimbulvinter. Den anden skal komme, naar Ragnarøk stunder til.

Langt bag om den yderste Bygd i Jøtunhejm, langt bag om Frostjætternes Fjældverden ligger et med vintertrodsende Fyrreskove bevoxet Dalstrøg, Ulvedalene, og deri en Sø, som kaldes Ulvesøen.

Tre Mænd kom til Ulvedalene, fældede Træer og tømrede Hus og Smedje ved Ulvesøens Bred. Skoven, der hidtil havde været lydløs, naar Stormen hvilede eller Ulvene tav, gav nu ofte Gjenlyd af Hammerslag og af en Sang, en underlig, dæmpet og uhyggelig Sang, som fyldte selve de vilde Dyrs Hjærter med Angst og mere end den værste Frostnat fik dem til at ryste af Kulde under deres Pelse.

Dag efter Dag, Maaneder og Aar igjennem, lød paa den ene eller den anden Tid af Døgnet denne gyselige Galdersang ud over Frostjætternes Bjærge, Mørkeskovens Træbælter, Jættebygdens Klippedale, Elivaagerne, Alfhejm og Midgaard og trængte, lidet mattet af Vidderne, som den med tunge Vingeslag fór hen over, lige op til Asgaard og fyldte Egnen omkring Hlidskjalf med Gru. Overalt, hvor de dumpe Toner dirrende klang, fortættedes Luften af rasende Snebyger eller stridt

piskende Hagl. Møjsommelig banede Solvognens og den tidsmaalende Maanes Straaler sig Vej gjennem de taagefyldte Dybder. Odin lyttede fra Hlidskjalf og fornam, at Sangen kom fra det fjærneste Nord, hvor Himlens og Jordens Rand nærme sig hinanden. Han sendte sine kloge Ravne ud at spejde. De vare længe borte, saa at han ræddedes for deres Skæbne. Pilene fra Jøtunhejms Buer og Jætternes Rovfuglehamme skræmmede dem ikke; dem vidste de fra gammel Tid af at undgaa. Men det var, som om Luften blev tyk og spærrede dem Vejen, som om deres Vingers Sener slappedes, deres Blod stivnede, som om Hinder drog sig over deres Øjne, saa snart de kom paa den anden Side af Frostbjærgene. De maatte vende om og havde, da de kraftesløse slog ned paa Asafaderens Skuldre, intet at melde, der kunde forøge hans Kundskab om, hvad der forestod. Han sendte Bud til Urd; hun græd og nægtede at svare.

Galdersangen trængte ogsaa igjennem Jorden og tærede paa dens Safter og Spirekraft. Aar efter Aar skød Agerfurerne i Midgaard kortere Straa og tyndere Ax, og hvad der blev tilbage af Høsten, hærgedes bestandig mere og mere af Jærnnætterne. Menneskene bad og blotede for Aarets Grøde; Guderne modtog med Undseelse deres Bønner og Gaver, thi de kunde kun yde ringe Hjælp. Husvaleleskilden Byrger i Alfhejm tørredes ud, og den Dag kom, da Nep rakte Odin det sidste Bæger Mjød fra Maanens Snække. Vandet i Urds og Mimers hellige Kilder formindskedes i Løbet af disse Aar, og Vogterne spurgte sig selv med Uro, om Verdens-

træets Rødder skulde tørste. De stærke følte deres Sener slappes, de vise deres Tanker udmattes.

Saadanne Galdre mægtede Vølund at synge.

Han vilde blive i Ulvedalene, til han kunde sige om Sværdet: „Nu er det saa godt, som jeg kan gjøre det.“ Dette Sværd skulde aabne Asgaard, hvis Indbyggeres blodige Kroppe han vilde kaste til Ulveføde ned paa den kuldestivnede, hentørrede Jord. Derpaa en ny Skabelse, hvis guldstøbte Himmel skal hvælve sig over skjønnere Væsener, tilbedende en bedre Gud — Vølund selv.

Mer end én Gang syntes Sværdet færdigt. Det morede Brødrene at slynge det som et Bælte omkring Livet, kløve Flinteblokke med det — det kløvede dem som Luft — og at lade Lynilden prelle af imod det uden at efterlade Spor paa den blanke Flade. Men alligevel filede Vølund det itu til Støvgran, smeltede dem sammen og smeddede et nyt Sværd og atter et nyt under mægtige Besværgelser. Til Tidsfordriv fulgte han nu og da Brødrene paa Jagtudflugter, der foretoges snart med Skier over den frosne Sne, snart til Hest. Grane var i Ulvedalene, naar den ikke søgte Rov eller Græsgang sønder paa. Jagtens Bytte, Bjørne og Rener, stegtes paa Spiddet over Hallens Ildsted.

Brødrene troede, at ingen iagttog dem. Men i Fjældet oven for Dalstrøget aabner der sig imellem Klippeflader en Løngang, der fører dybt ned i Jorden til Mimers Brønd og Dødsriget. Derom vidste de intet. Ikkun Mimer selv, hans Sønner og Nep, Maaneguden, kjendte den Vej.

Et Aar gik. Slagfinn og Egil længtes efter

deres elskede. Egil vidste, at Sif i Mellemtiden vilde have født ham et Barn. Storsmedden, saa nedsænket han end var i Hævnlyst og Storhedstanker, havde heller ikke alene Plads i Hjærtet for Had og Ærgjerrighed, men ogsaa for Længsel efter Idun og Skade.

En Morgen, da Brødrene kom ud af Hallen, saa' de ved Søens Bred tre unge Kvinder, som spandt gyldne Lin. Svanehamme laa ved deres Side. De længselsfuldt attraaede vare komne. En af dem lagde sine hvide Arme om Vølunds Hals; den anden omfavnedes af Slagfinn; den tredje hældede sit Hoved til Egils Bryst.

Frugtbarhedsdiserne havde underlig skiftet Hu: de lyttede uden Sorg til Vølunds mørke Galdersang, der ødelagde Midgaardslundenes Løvværk, Jordens Blomster og Markernes Grøde, thi de følte med deres elskedes Følelser og tænkte med deres Tanker. Stedet, hvor de nu vare, ændrede ogsaa deres Dragt; deres gyldne Brystsmykker Armbaand, Spænder og Ringe bar de nu paa Klæder, der vare syede af de vilde Dyrs laadne Skind.

Naar Flammen paa Smeddeessen ikke lyste i Vinterkvælden, og naar Baalet paa Hallens Ildsted var brændt ned, og Ægtefællerne slumrede, sneg Skabninger, der kom fra Løngangsaabningen, sig ned til Ulvesøen og omkring Bjælkehallen. Man kunde ikke se dem selv, men hvis Maanen skinnede, saa' man deres Skygger. Lydløst gjennemsøgte de Hallen og Smedjen og betragtede alt, i Særdeleshed Sværdet, men de havde aldrig taget noget, naar de gik bort. Mimer fik saaledes at vide,

hvorledes Arbejdet paa Sværdet skred frem Dag for Dag.

Dog arbejdede Vølund ikke alene paa Sværdet. Fra hans og Egils Armringe dryppede, ligesom fra Sindres, andre Ringe med visse Mellemrum. Dem gav han med Hammerslag forøget Hærdning. Var det hans Agt at smedde en Ringlænke til Odin?

Verdenstræets Røgt er betroet Mimer. Hvis han kunde afværge den truende Fare for Skabelsen, hvorfor gjorde han det da ikke? Aserne rettede sikkert dette Spørgsmaal til sig selv. Men den vise ventede paa sin Tid.

Saaledes gik syv Vintre. Den ottende vare Diserne syge af Længsel, og den niende fløj de bort. Da forlod Egil og Slagfinn Ulvedalene for at gjenfinde dem. Men Vølund blev. Han var forvisset om, at hans elskede vilde komme tilbage, naar hun havde set sit Hjem og sit Barn.

I Korthed maa nu fortælles, hvad der i Løbet af disse Vintre havde tildraget sig af store Begivenheder. Efter at Ivaldesønnerne vare dragne bort, var der ikke leden lang Tid, før Frøja savnedes i Asgaard. Gudernes Forfærdelse og Sorg lader sig ikke maale. De traadte sammen til højtidelig Raadslagning paa deres hellige Thingplads. Hvilke Slag havde ikke tæt paa hverandre ramt dem! Idun, Frøj og Frøja borte, Groa død, Sif og Øda forsvundne, Venskabsbaandet med Ivaldes ypperlige Sønner revet over! Skabelsens lovbundne Orden, Aarstidernes rette Vexling, hvortil Livets Vilkaar ere knyttede, var i Færd med at opløse sig. Hvem var det, der fyldte Altet med Gru og Ulykke og fik

Verdens Safter til at hentørres? Guderne indsaa, at det maatte være Vølunds Værk, og Asafaderen anklagede sig selv for, at hans Svaghed for Loke havde været Roden til det onde. Hvorledes var Frøja bleven bortført fra sin velindhegnede Borg inden for Asgaardsmuren? Aserne meddelte hverandre deres Tanker og afhørte Vidner. Frøjas Terner og nærmeste Omgivelser vare Sindres Døtre og andre ædle Diser. Men hun havde ogsaa en Tjenerinde af Jættebyrd, en fager Mø, som hed Ørboda. Intet andet end godt havde hidtil kunnet siges om hende. Sine Hverv havde hun udrettet vel, og hun syntes at kappes med Sindredøtrene i medlidende Gjerninger imod syge og nødlidende Midgaardsbørn. Men det kom for Dagen, at hun hemmelig havde øvet Sejd i Frøjas Borg og indviet Vanadisen i forbudne Kunster. Kort forinden Frøja forsvandt, havde hun ogsaa uden Orlov været borte fra Asgaard, og man kom paa Tanker om, at Loke og hun havde været særdeles fortrolige. Pludselig gik det op for Guderne, at denne Ørboda maatte være den dødsdømte og brændte Sejdkvinde Hejd, hvis Skygge, skjønt hun var død, aldrig havde været synlig i Niflhejm. Der blev sendt Bud efter Ørboda, hun blev stillet for Dommerkredsen og vedgik uden Omsvøb, hvem hun var og hvad hun havde gjort, thi hun stolede paa det Lejde, som var givet hende af Guderne, da hun kom til Asgaard. Den ellers godmodige Thor bruser op, naar han hører Nedrigheder. Han slog til, og Ørboda faldt død for hans Fødder. De brændte Gygens Lig og kastede hendes Aske uden for det

hellige Omraade. Men Lejdebrydere vare de nu, og om Frøjas Ophold fik de intet at vide.

Der stod ikkun tilbage at gribe til Vaaben, thi godvillig vilde Jøtunhejm aldrig udlevere sit Rov. Allerede nu skulde Hejmdals Horn have lydt over Verden, saaledes som det skal lyde før Ragnarøk; men Mimer havde viselig taget det i Pant og skjult det sikkert ved Verdenstræets Rod. Frøj og Frøja maatte befries, og med al den Magt, der stod til Gudernes Raadighed, maatte der banes Vej gjennem Jøtunhejm og over Frostfjældene til Vølunds Tilflugtssted. Saaledes udbrød den Krig, der gik forud for den første store Folkekamp.

Det var paa Tide at gribe til Vaaben, thi Jætterne, der vare oplivede af den overhaandtagende Frost, vare selv rede til Angreb og samlede deres Klaner langs med Vimur, Elivaagerne og Landegrænsen mod Øst. En saadan Enighed var ikke forhen set i Jætteverdenen og skal ejheller ses, før Verdensødelæggelsen stunder til. Undtagelser fandtes dog. Jættehøvdingen Æger, ihvorvel i Hjærtet fjendsk mod Guderne, forholdt sig rolig, og det ypperlige Sværd, han havde faaet af Vølund, skulde ikke være blevet prøvet den Gang, om ikke Loke havde franarret ham det. Paa Øen Algrøn, der oprindelig er et Jætteland, bo mange Jætter, men disse stillede sig under deres Herrers, Alfernes, Feltmærker og forstærkede de Kræfter, hvormed Aser, Vaner og Alfer drog i Kamp. Krigen blev langvarig og havde mange Omvexlinger. Stundum saa' det ud, som om Midgaard skulde falde i Jætternes Vold og Guderne blive nødte til i Selvfor-

svar at trække sig tilbage bag Asgaardsmuren. Jætterne gik over Vimur og førte Kampen over paa Øen Algrøn, der i en fem Aars Tid var som en eneste Slagmark. Dér kæmpede Loke, ikke uden Mod, i Spidsen for sine Klanfrænder. Samtidig brød Jætteskarer ind fra Øst imod Midgaard. Hvor som helst Thursernes Fylkinger drog frem, fulgtes de af Storme og Mørke; ikkun blindt og paa Lykke og Fromme kunde Thor kaste sin Lynhammer, Odin og Ivalde deres Spyd mod Fjendernes Rækker. Odin og Nep befalede de Vinde, som adlød dem, at rense Luften; da kæmpede Storm mod Storm, ligesom Hær mod Hær, og ødelæggende Hvirvelvinde fløj over Verden. Solens og Maanens Veje vare ikke længer sikre. Uhyrer, tilhørende den samme Klan, som havde Frøj og Frøja i sin Magt, Hate og hans Frænde Haafete vilde bemægtige sig, hvad de ansaa for deres Ret: Solen og Maanen. Hildegun og Nanna med en Livvagt af Valkyrjer maatte ledsage de himmelske Lys og forsvare dem med deres Spyd. Langt borte i den nordlige Havstok kæmpede Njørd og hans Vaner paa Skjærenes og Kystlandets Klipper i Haab om fra denne Side at kunne trænge ind i Jøtunhejm, men Hymers vilde Døtre og deres Thurseskarer slog hans Angreb tilbage; enhver Fjældaas var fuldt besat af Jættekrigere, enhver Dal imellem Bjærgene gjennemskaaret af fossende Elve. Sindre og Brok faldt i denne Krig og gik ned til Mimers underjordiske Rige. Med deres Død var den Tidsalder til Ende, da Aserne kunde faa, hvad de ønskede af gyldne Kunstværker. Ingen Mester har

siden kunnet smedde dem noget, der har fortjent at ejes ved Siden af disse Brødres og af Vølunds Arbejder.

Herlige vare dog de Bedrifter, som Aserne udførte, og saadanne, at de himmelske alle vel fortjene Navnet Sejrsguder. Angrebene paa Asgaards Brohoved blev slaaet tilbage med forfærdeligt Mandetab for de stormende, og Midgaard, skjønt ofte truet og skjælvende, forsvaredes tappert af dem, til hvilke det beder og ofrer. Balder nedlagde den uhyggelige Hate; Hød fangede og lagde Bidsel paa Haafete. (Hate er dog levet op igjen og opholder sig i Jærnskoven, fostret dér af den tre Gange fødte Hejd.) Østens Jætteskarer kastedes tilbage af Balder og hans Stridsmænd og forfulgtes gjennem vandløse Ørkener lige til Jærnskoven. Balders Ganger stampede Kilder frem, hvor Vølunds Galdre havde faaet Dybets Aarer til at hentørres. Til Jærnskoven fordrev den unge Odinssøn ogsaa den Skare onde Vølver, der fortsatte Hejds Værk i Midgaard og fristede de rædde og fortvivlede dødelige til at bede andre Magter end Asgaards om Beskyttelse.

Men Frøj og Frøja vare ikke befriede, og Vølunds Tilflugtssted ikke naaet.

V.

Mod Slutningen af Fimbulvinteren.

De tre Svanediser vare komne tilbage til den skjulte Dal i Thrymhejm, drevne af Længsel efter dem, som de havde efterladt dér, deres og Ivaldesønnernes Børn: Skade, Od og Ull. Egils og Sifs Søn Ull, der kom til Verden under Udvandringens og Fimbulvinterens første Aar, var skudt kraftig i Vejret og lignede allerede en Yngling. Ungmøen Skade ejede Alfeslægtens Skjønhed i høj Fuldkommenhed. Det samme var Tilfældet med de to Svende. Alle tre vare vel øvede i forskjellige Idrætter: Runekundskab, Sanges Digtning og de Færdigheder, som Jagten og Striden kræve. Ull blev sin Faders Jævning i Skiløbning, næsten ogsaa i Bueskydning. Skade skred ofte med Kogret paa Skulderen over Jøkler og Snelier. Od gik tavs og tungsindig om; dog mærkedes det stundum, at han af Naturen var livligere og mere snarraadig end de andre. Maaske grublede han over den Hævn, det paahvilede ham at tage over Midgaardshøvdingen Mann, der havde øvet Vold imod hans Moder og dræbt hans Morfader; maaske sørgede han ogsaa over sin Legebroder Frøj og grublede over hans Skæbne. Det varede ikke saa længe efter Svanedisernes Hjemkomst, før ogsaa Slagfinn og Egil ad forskjellige Veje vendte tilbage til Thrymhejm. Paa deres Færd igjennem Jøtunhejm havde de faaet at vide alt, hvad der havde til-

draget sig i Krigen mellem Guder og Jætter. Hele Jøtunhejm stod endnu under Vaaben, og der kæmpedes daglig langs med Kysterne.

Sejrssværdet var nu endelig saa godt som færdigt. Brødrene i Thrymhejm kunde nu næsten paa Dag og Time forudsige, naar Vølund vilde lægge den sidste Haand paa det. Men imidlertid var han alene i Ulvedalene. Idun klædte sig i Svaneskrud og fløj mod Nord. Hun vilde være hos ham i hans sidste Aftener ved Ulvesøen og ledsage ham, naar han begav sig derfra, omgjordet med det Vaaben, paa hvis Od Asgaards Skæbne skjælver.

Da Idun havde ilet gjennem de isnende Luftlag over Frostbjærgene og nærmede sig Ulvedalene, var Natten brudt frem, og den endnu ikke helt fulde Maane lyste over Skov- og Snevidder. Intet Skin saas paa Himlen fra Vølunds Smedje.

Vølund havde tilbragt største Delen af denne Dag paa Jagt. Sejrssværdet bar han ved sin Side. Det besad allerede alle de Egenskaber, han krævede af det som Vaaben; kun nogle sindrigt udtænkte Prydelser stod tilbage at gjøre. Henimod Aften vendte han hjem paa sine Skier, træt af Udflugten, med en pilfældet Bjørn paa Skulderen. Under Jagten havde han opsøgt Grane, den trofaste Hestjætte. og befalet ham at holde sig i Nærheden af Ulvesøen. Grane plejede at strejfe vide omkring; stundum sluttede han sig til Mimers Hestehjord, naar denne blev drevet op fra Underverden for at sole sig. Fange ham kunde ingen, men han kom frivillig, naar Vølund eller Idun kaldte

paa ham, og det eneste Bidsel, han taalte, var det, som var forfærdiget af hans Herres Haand.

Efter at være kommen hjem, lagde Vølund Grene og Kviste paa Arnen, tillavede af Jagtbyttet sit Aftensmaaltid og sad derpaa og stirrede ind i det synkende og hendøende Baal og tænkte paa sine vældige Fremtidsplaner og paa sin elskede. Skinnet fra Ilden funklede paa de syv Hundrede Guldringe — til ti Tylfter paa hvert Hundrede —, som han havde ophængt paa en Snor i Hallen, og hvis Tal angav Tidens Gang. Han rejste sig og talte paa dem de Uger, han havde tilbragt i Ulvedalene, to Ringe for hver Uge. Da savnede han en Ring — den ene af de to, fra hvilke de andre vare dryppede. Ingen anden end Idun, saaledes tænkte han, har kunnet skjelne den Ring fra de andre. Hun er kommen, men skjuler sig for mig, for at jeg i Morgen, naar jeg vaagner, skal finde hende ved min Side. Han anede ikke, at Mimer med Sønner og Tjenere havde været i hans Hal og røvet Ringen. Den anden af samme Slags var Egils og var taget med af ham.

Vølund slumrede ind. Da han vaagnede, var han bundet — og bundet saaledes, at hans Jøtunkræfter vare ude af Stand til at bryde Lænkerne. Mimer, Verdensbevogteren, Asernes Ven, stod for ham og havde i sin Haand Sejrssværdet. Sønner af Underverdenens Hersker løftede den overrumplede op fra Lejet og bar ham ud af Hallen. Han blev bragt til en Klippeholm i Ulvesøen. Der imellem Klipperne stod hans Fængsel færdigt, indrettet til Smedje, og hans Malm og Værktøj send-

tes efter ham did. Fangens Arme løstes, men Lænken, som bandt hans Knæ, blev ikke løst. Den tillod ham kun med Møje at flytte sig Fod for Fod. Det var en Sene, ubøjelig og ubrydelig, hvis Knuder vare saadanne, som Urd binder sine, evig uopløselige. Og den bandt ikke alene hans Knæ, men ogsaa hans Galdrekraft. Han, der havde drømt, at han var Verdens Gud, hvad var han nu!

Mimer bar Sejrssværdet ned under Roden af Verdensasken, hvor han gjemmer Hejmdalshornet og andre Skatte. Nattens Diser lukkede Sværdet inde i et Skrin med syvdobbelt Laas og stillede det i det dybeste Mørke. En af disse Diser fik Vølunds Ring og bærer den omkring sin Arm.

Idun var kommet tidsnok til at være Vidne til sin elskedes Ulykke. Hun holdt sig skjult. Mimers Mænd ere skarpøjede Spejdere og kunne ikke selv ses, naar de indsvøbe sig i deres Usynligheds-kapper. Men da den tætte Taage, som før Morgengry ligger over Ulvesøen, tilhyllede alt, fløj Idun til Klippeholmen og var hos Vølund.

Denne sad ved sin Esse. Ikke et Spor i hans Aasyn af Vrede eller Fortvivlelse. Han bebrejdede sig ikkun ét: sin Utaalmodighed. Det var den, der havde skabt Sejrssværdet. Fra nu af Taalmodighed. Taalmodighed igjennem Aarhundreder. Guderne ere Tiden underkastede, de skulle ældes og visne. Vølund og Idun skulle være evigt unge, thi de eje Æblerne, som fik deres Udødeligheds-saft fra hans Kjærligheds Dyb. Kunde han ikke fly nu strax ved Iduns og Granes Hjælp? Nej, det vilde han ikke; der lyste noget Hugorms-agtigt i

hans Blik, da han sagde dette. Han vilde have Hævn over Mimer, og her i sit Fængsel kunde han faa den. Men hvorledes skulde han gjøre sig fri? Ørne bygge Rede paa Klippeholmens Højder; paa Essen kunne Pile smeddes; hans Sigte er ufejlbart, han kan bevæge sig frem Fod for Fod, fange det fjedrede Bytte og deraf lave sig en Ørneham. Han er vis paa at kunne gjøre sig fri. Men Idun maa strax vende tilbage, for ikke at falde i Mimers Hænder. Til Vølunds og sine egne Frænder skal hun medbringe den Hilsen, at hans Sag ikke maa staa i Vejen for deres Lykke; byder denne, at de forlige sig med Aserne, skulle de gjøre det, men ubrydeligt maa de holde Løftet: intet at røbe om Frøjs og Frøjas Opholdssted. Idun skal befale Grane at begive sig til Thrymhejm, hvor han kan være Frænderne til Nytte.

Det varede ikke længe, før end Hammerslag hørtes fra Holmen. Vølund havde atter begyndt at arbejde. Han gjorde alt, hvad den smykkekjære Mimer ønskede, men krævede aldrig nogen Gjentjeneste.

En Dag gik Od til sin Stifmoder Sif og sagde, at han nu var gammel nok til at fordre den Hævn over Mann, Midgaardshøvdingen, som hans Fader selv var forhindret fra at tage. Egil var borte, da dette hændte. Sif svarede, at hun havde haft en Indskydelse, der havde sagt hende, at Od var kal-

det til at udføre noget andet, før end han gik for at opsøge Mann. Hvad var det? At opspore Frøja og frelse hende af Jættevold.

Od modtog dette Bud med Undren og Mistro. Sif er min Stifmoder, tænkte han ved sig selv; virkelig Moderkjærlighed nærer hun ikke for mig. Nu sender hun mig bort for at udføre, hvad der har været umuligt for Guderne. Vil hun svige sine Frænders Sag? Vil hun bringe mig i Fordærvelse.

Han kom i Hu, hvad Groa paa sit Dødsleje havde lovet ham, og han gik i Skumringen til hendes Gravhøj. Her kaldte han paa sin Moders Navn. „Vaagn, Groa! vaagn, Moder! Det er din Søn, som vækker dig af Dødens Søvn. Mindes du, hvad du sagde, at jeg skulde gaa til din Grav, hvis svare Ulykker truede mig? Vaagn, gode Kvinde, og hjælp din Søn!"

Ud fra Højen lød Moderens Røst, som Od aldrig havde forglemt: „Hvad Skæbne har ramt mit eneste Barn? Til hvilken Ulykke er det baaret, siden det kalder paa sin Moder, der er faret ud af de levendes Verden?"

Od svarede: „Den, der efter dig trykkede min Fader i sin Favn, har arglistig paalagt mig at søge et uopnaaeligt Maal og fuldbyrde et ugjørligt Værk."

Nu kom fra Graven dunkle Ord, tydelige dog deri, at de ikke dadlede Sif for det Hværv, hun havde paalagt Od, ja tilmed opmuntrende, idet de tydede paa en Overensstemmelse mellem Skæbnens Beslutning og det bedste, Sønnen kunde ønske sig.

Men Od bad Groa om at synge gode Galdre,

for at han ikke værgeløs skulde bukke under paa de vide Veje, han havde at friste. Og ud fra Gravhøjen hørte han en Sang, som indgød Tillid. Hjælp paa mørken Skovs vildene Veje og i natlig Taage paa snedækt Fjæld, Hjælp i Fosses Hvirvler og paa stormfuldt Hav, Udløsning af Lænker sang hun over Sønnen, Veltalenhed og Mandevid lovede hun sin Yndling og gav ham Velsignelse til Afsked.

Den kloge Sif havde tænkt meget over Fjendskabet, som slog Kløft imellem Asgaard og hendes Frænder. Ulykkessvanger var det for begge Sider og tyngede paa Verden med usigelige Lidelser. Det var sandt, at Aserne havde forbrudt sig imod Vølund og Egil, men de havde jo ogsaa været rede til at gjøre Afbigt og forsone. Sifs Syn paa Fremtiden havde længe været blændet af det til Sejrssværdet knyttede Haab om, at Ivaldes Sønner skulde styrte Guderne og selv vorde de højeste Magter i en omskabt Verden; men efter at Idun havde bragt det Sorgens Budskab med til Hjemmet, at Vølund var Mimers Fange og Sejrssværdet for evig tabt, var Ivaldebørnenes paa Hævnen byggede Storhedsdrøm tilintetgjort, og Sif saa' nu klart, hvorledes Tingene stod. I sit eget Bryst havde hun fornummet en Hvisken fra Urd, at der stod en bedre Hævn tilbage for Ivaldeætten. Sønnen af den krænkede Groa, Vølunds Broders Søn skulde give Guderne Frøja tilbage lige saa uskyldig og ren, som hun havde forladt dem, og gjøre dette uden Krav paa Gjengjæld, gjøre det lige saa uegennyttig, som Vølund fordum skjænkede Asgaard vidunderlige Kunstværker.

Sif gik urolig om for det uundgaaelig forestaaende Sammenstød imellem Od og Mann. Skjønt Menneskesøn var Midgaardshelten af Medfaderen Thor blevet begavet med Kræfter, der vare en Asagud værdige, og i en overmægtig Fare skulde Tordenens Herre utvivlsomt redde ham med Mjølners Lyn. Men hvis Od, før han gik imod Mann, havde frelst Frøja? Da maatte jo Thor tøve med at løfte Hammeren imod Asgaards Velgjører. Saadanne Tanker havde Sif, da hun paalagde Od at opsøge og hjemføre Vanadisen.

Da Ull hørte, at Od havde faaet dette Hverv, vilde han følge Broderen og dele hans Fare. Han syntes, at naar Od skulde opspore Frøja, burde han, Ull, opspore Frøj. Sif svarede, at derom var intet forudsagt; dog var det ret og tilbørligt, at Brødre delte Farer med hinanden. Derfor samtykkede hun i Ynglingens Ønske. Da indsaa Od, at hun mente det vel.

Da Egil var kommet hjem, førte han Sønnerne til sit underjordiske Skatkammer og skjænkede dem Hjælme, Brynjer og Sværd fra Vølunds Smedje. Slagfinns og Egils vidunderlige Skjolde, som kunde blive til Skier, Is-Sko og Baade, skulde Ynglingerne have med sig. Om Dagene, som gik forud for Afrejsen, lod Egil paa Legepladsen sine Ætlinger prøve alle Idrætter, hvori han selv var Mester, og han lærte dem mangen List, hvormed en snarraadig og spændig Kæmpe kan overvinde en langt stærkere Modstander. Men om Frøjs og Frøjas Opholdssted sagde han ikke et Ord, og det er vel

sandsynligt, at han selv ikke mere vidste, hvor de vare skjulte.

Til Afskedsmaaltidet havde Sif med stor Møje og hemmelige Kunster tilberedt en Visdomsret. Hun kunde ikke afholde sig fra at stille den saaledes paa Bordet, at dens kraftigste Del kom foran Ull. Men Od, der som den ældre Broder først tog for sig af Maden, fik, saa snart han havde smagt paa den, Visdom nok til at mærke Sifs List; han drejede Guldfadet om og tilegnede sig, hvad hun havde bestemt for den yngste. Da tilstod hun, at hun havde været svag og udvist Partiskhed, og bad Od aldrig forlade eller ringeagte Ull, som nu vilde være ham saa underlegen i Visdom. Od svarede, at jo visere han blev, des mere maatte han holde af en ædel Broder. Det siges, at Od fra nu af kunde forstaa Fugles Sang og alle Dyrs Lyde.

Brødrene begav sig paa Rejsen. Ved Arnen og Mjødhornet kunde Nætterne tilbringes med at fortælle, hvad der hændte dem paa dette Tog.

Der fandtes meget, som talte for, at Jætterne burde modtage dem vel, thi deres Fader og Farbrødre stod jo i Forbund med Jøtunhejm og havde gjort dets Beboere store Tjenester. Men den største Forsigtighed var dog nødvendig, thi hvem kunde vide, hvad Loke lagde for Snarer. Nærmede man sig et Jættebo, krævedes det derfor at agte nøje paa alle Tegn og Varsler. Vare disse ikke ugunstige, gik man videre til Thursegrinden, hvor der sædvanligvis vankede drøje Spørgsmaal fra bistre Hyrder, der vogtede Hjorde af Kvæg med guldbeslagne Horn og Heste med guldflettede Manker,

samt holdt Udkig med Bavnerne i Synskredsen. Men i Ordvexel fandtes der ingen, som var Od overlegen: hans Svar vare saadanne, at man forundrede sig over hans Vid eller blev sat i godt Lune af hans Munterhed. De Mundhævd og Skjæmtesprog, vi have lært af Fædrene, ere komne fra Od, saafremt de ikke skrive sig fra Odin.

Naar saa Brødrene vare traadte ind i Jættesalen, varede det sædvanligvis ikke længe, før den truende eller gnavne Værts Aasyn lysnede. Mjødtilberederen Ivaldes Ætlinger bleve indbudte til at smage Jættebryg, snu Spørgsmaal bleve snu besvarede, Gaader udvexledes og gættedes i snild Kappestrid. Od fik en Harpe og sang om den umaadelige Visdom, der gjærede i Urjætten Ymers Hjærne, om de Tanker, som havde dvælet der, men som nu svæve tungt omkring med Skyerne over Burs Sønners Skabelse; om Bergelmers Færd paa Blodhavets Bølger; om Rungners kjække uheldige Strid, om Gudernes Utaknemmelighed og Asks Sønners Frækhed. Saadanne Sange aabnede Thursernes Hjærter. De pralede af deres Bedrifter og morede sig over de uefterlignelige Kneb, med hvilke Loke havde lagt Planen for deres Sejre eller havde bødet paa deres Nederlag. Ikke mindre roste de den velsignede Drik, som Dybdalenes Fjalar havde gjemt under Himmelbjærgene, og hvoraf han nu og da skjænkede for sine Frænder, medens Guderne tørstede og Odin sjældent fik sig en svalende Drik af Mimerkildens hentørrende Bølger. Men aldrig kom det over Jætternes Læber, hvor Frøja og

hendes Broder vare skjulte. Faa maa have vidst det.

Saaledes gik det til i nogle Gaarde, ikke saa vel i andre, og jo længere Brødrene færdedes, des nærmere laa det Spørgsmaal, hvad Hensigt de havde med at drive omkring i Jøtunhejm. Slagfinn og Egil havde efter deres Hjemkomst forholdt sig rolige og ikke yderligere fremmet Jætternes Sag, og — hvad der var endnu underligere — Vølunds mægtige Galdersang havde i den seneste Tid ikke ladet sig høre. Agtede Ivaldesønnerne at svigte Jætterne? Bestandig koldere og mere mistænksomt modtoges Od og Ull, medens de vandrede fra Bygd til Bygd, fra Klan til Klan, uden at se sig Maalet nærmere. Værst var det for dem i Ulvehunds- og Hestjætternes Egne; heldigvis vare dog de fleste af disse Uhyrer ude i Krigen og næsten kun deres Gyger hjemme. De unge Alfer begav sig derfra til Thursehøvdingen Gymers Gaard. Mindre end noget andet Sted ventede de dér Udbytte for deres Sendelse, thi i Jøtunhejm fandtes med Undtagelse at Loke ikke en eneste Jætte saa arglistig som Gymer. Uden for hans Gærde sad en Hyrde, der saa' ud til at eje vældige Kræfter og havde en Jærnstang til Hyrdestav og Vaaben. Utallige Geder græssede omkring paa Klipperne. De Ord, hvormed Hyrden hilste de rejsende, vare just ikke høflige, men Gymer selv kom dem venligt i Møde og bød dem ind i sine uendelige Bjærgsale. Gymers Hustru, en Datter af Rimner, var ikke hjemme, men hans Datter Gerd satte Guldhornene frem, og Værten saa' med Glæde, at Od og Ull studsede

over hendes straalende Skjønhed. Da han var bleven ene med Gjæsterne, talte han Ord, som, sande eller ikke, vare værd at lægge Mærke til. „Der gaar et Rygte om," sagde han, „at Vølund er fanget og Sejrssværdet tabt. I maa bedre end jeg vide, om dette er sandt. Hvis det er saa, da er vort Haab om, at denne Fejde skulde ende med Sejr for Jøtunhejm, forbi. Vist er det, at jeg og Loke i Bund og Grund ere kjede af denne Krig. Guderne slaa en Mængde af vore Frænder ihjel; daglig hyle Gygerne i vore Gaarde over faldne Fædre, Ægtefæller og Sønner. Vi slaa et Par Vaner ihjel, nogle Alfer og en Hoben Alfhejmskalve (saaledes kaldte han de Jætter, der bo i Alfhejm og følge Asgaards Bannere). Det er et ringe Vederlag. Bedst vilde det være for alle, om der nu kunde sluttes Fred. Guderne have set, at Jøtunhejm ikke lader sig indtage, og dermed maa vi Jætter være fornøjede. Vi skulle faa Hævn nok i Fremtiden. Men til Fred ville Guderne ikke bekvemme sig, før vi have udleveret Frøj og Frøja, og vel var det, om disse Tvisteæmner vare langt fra Jøtunhejm. Guderne have taget fejl, naar de have troet, at disse Vana-Ætlinger ere skjulte dybest inde i vore øde Egne. De ere at finde strax inden for Havstokken paa Klippeøen i den taagetilhyllede Offotefjord, hvis af Skjær skjulte Munding Njørd paa Skidbladner mange Gange er faret forbi. Hvis det er jer Mening at begive jer did, saa hils min Søster Getvar, der er gift med Koll, og hils Vestar og Gnyfod og andre Frænder! Maaske I da komme tidsnok til Brylluppet, som Grepp, Jøtun-

hejms bedste Skjald, den ældste af de tre Brødre af dette Navn, skal fejre med Frøja. Og lægger da Mærke til den fagre Gyge, der sidder ved Frøjas Fødder og gjærne ønskede hende langt borte fra Jættelandet!“

Od fæstede ingen Lid til Gymers Ord, men da Brødrene havde forladt denne, syntes de, det kunde være lige saa godt at gaa efter hans Anvisning som at vandre uden Plan. De ankom efter en besværlig Færd til Offotefjorden, gjorde deres Skjolde til Skier og gik over det taageindhyllede Vand. De kom ikke uventet, thi Rygtet om, at Egils Sønner gjæstede Jætteriget, var for længe siden naaet did, og saa snart Udkigsvagten gjennem Taagen skimtede to brynjeklædte Skiløbere, vidste man, hvem de vare. Grepp og andre Jætter ilede ned til Strandbredden, og Brødrene havde næppe sat Fod paa Land, før Od maatte udkæmpe en Sangerkamp med Thurseskjalden, der havde drukket af Fjalars Mjød og først vilde tage Ods Skjaldery og derpaa hans Liv. Grepp kom snart til at mangle Svar og styrtede rasende tilbage til Hallen, idet han raabte, at de nys ankomne vare Spejdere, som strax burde slaas ihjel. Men Høvdingen, Gygerne og Husfolkene vare nysgjerrige efter at se dem, og Høvdingen bød, at de skulde føres ind i Hallen. Befalingen blev efterkommet af nogle Udsendinge, der bar en Nidstang foran sig. Lodrette Klippevægge med en skjult Gjennemgang lukkede for det indre af Øen, og selve Borgen derinde var omskyllet af en Flod med Flagreluer, over hvilken kun én Bro førte. Da Brødrene traadte ind i Hallen, blev

Maatten, hvorpaa Odd traadte, trukket bort under hans Fødder, men Ull, som gik bagved ham, frelste ham fra at falde. Gjæsternes Hilsen besvaredes med Hyl og Hundegjøen. Det var en uhyggelig Forsamling derinde: ved Siden af Jætter med menneskelige Ansigter andre med Ulvehunds- eller Hestehoved. Deres Gyger vare de frækkeste i Jøtunhejm, og Getvar, Kolls Hustru, stillede Alfebrødrene, efter at disse havde faaet Plads ved Drikkebordet, en uhøvisk Gaade, hvorpaa Od gav en saa anstændig Løsning, som han formaaede. Des mere overraskende var det at se Høvdingen og hans Søster, der sad i Højsæderne. De vare begge unge, af Aasyn saa skjønne og i Lader saa ædle, at de umuligt kunde være i Slægt med deres Omgivelser. Od gjenkjendte i Ynglingen sin Legebroder Frøj, og Søsteren var uden Tvivl Frøja. Det var tydeligt, at begges Sind var under Trolddoms Indflydelse. Frøj syntes ikke at gjenkjende Od og røbede nu og da et uvilligt eller mistænksomt Sindelag imod ham. Frøja var ligesom fraværende og hensunken i Drømme. En smuk Gyge sad ved hendes Fødder, og kun med hende vexlede hun stundum nogle Ord. Grepp opførte sig, som om han var Frøjas trolovede, skjønt hun neppe skjænkede ham et Øjekast. Oftere saa' hun hen til Od.

Om de Dage, som Alfebrødrene tilbragte paa denne Ø, kan i Korthed siges, at de vare forfærdelige. Fra Morgen til Aften vilde Drikkelag, uhøviske Sange, Overfald, Kampe og Drab. Jætterne havde øjensynlig foresat sig, at Od og Ull ikke skulde komme levende derfra. Den skinsyge Grepp

søgte at snigmyrde Od, men blev under Forsøget hugget ned af Ull. Grepps Brødre vilde have Hævn, men Høvdingen sagde, at Grepp var faldet paa sine Gjerninger, og at de, som vilde tage hans Gjæsters Liv, maatte gjøre det i ærlig Kamp. Nu fulgte Udfordring paa Udfordring, men de to Alfers overlegne Vaaben og Færdighed i alle Idrætter, i Forening med Ods uudtømmelige Opfindsomhed med Hensyn til at skabe gunstige Vilkaar for Kampen, gav de trofast sammenholdende Brødre stadig Sejr over deres plumpe, daarligere væbnede og uforsigtige Modstandere. Under alt dette havde Od dog faaet Tid til at lægge sin Plan. Han fulgte Gymers Vink om at nærme sig den smukke Gyge, der var Frøjas Terne, og fandt i hende et villigt og særdeles snu Redskab for sin List. Hun stillede kun ét Vilkaar: at Od og Ull fremdeles, naar de kunde det, skulde virke for, at hun altid fik Lov til at være hos sin Herskerinde. Endelig kom den Nat, da Brødrene saa' sig i Stand til at fly derfra og føre Frøja med sig.

Høvdingen var den første, der opdagede deres Flugt. Jætterne, der vare dyssede i den dybeste Søvn af en Dvaledrik, hørte ikke hans Raab. Ene ilte han efter Flygtningerne og saa' dem gyngende paa Skier over Fjorden, hvis Bølger sydede i den heftigste Storm. Han kastede sig i Vandet og vilde være omkommet i den hvirvlende Bølgegang, hvis ikke Od havde reddet ham og ført ham med i Land. Da var Fortryllelsen brudt. Han var nu atter Vanaguden Njørds Søn og gjenkjendte i Od sin Legebroder fra Alfhejm. Men Følelsen af den

Fornedrelse, hvori han havde levet hos disse Jætter, hvis Laster vare af værste Slags, kom saa heftigt over ham, at han brast i Graad og bad Od om at maatte dø for hans Haand. Od trøstede ham med kjærlige Ord og opfordrede ham til at følge med paa Flugten. Men dertil kunde han ikke bevæges. Hans Omgang med Mo's og Gro's Frænder havde, mente han, sat en uudslettelig Plet paa hans Liv. Han vilde for evigt være skjult for Guders og Menneskers Øjne. Efter disse Ord vendte han tilbage til sin uhyggelige Jætteborg.

Paa pilsnare Skier skred Alfebrødrene over Marker og Lier, Od bærende Vanadisen paa sin Arm. De havde et langt Forspring, da Offotefjordens Jætter opdagede, hvad de havde mistet, og satte efter dem. Flygtningerne forsinkedes imellem Stunder af Blændværk og Synsbedrag, som Trolddom kastede i Vejen for dem i Skikkelse af Klippevægge, mørke Afgrunde eller Skovbrande, og det forekom dem da, som om de hørte Gny og Hovslag fra Hundreder af fremrykkende Hestjætter. Men lignende Hindringer og endnu mere forvildende Blændværk spærrede ogsaa Vejen for Forfølgerne og ledte dem i en fejl Retning. Den Jættetærne, som havde hjulpet Od til at fly med Frøja, mægtede i Trolddom mere end nogen, thi hun var ingen anden end den af Baalets Aske gjenopstandne Sejdkvinde Hejd, Rimners Datter, Gymers Hustru. Med hende og Gymer havde Loke lagt en Plan, den ondeste, han nogen Sinde havde udtænkt, tilsyneladende svigefuld imod Jøtunhejm, men i Grunden sigtende til Asgaards Undergang. Den

Plads, som Sejrssværdet, da det faldt i Mimers Haand, havde ladet tom, var nu indtaget af denne Plan. Det hørte med til denne, at Frøja blev vundet tilbage for Guderne.

Da Flygtningerne kunde hvile ud, sad Od og saa' betagen ind i Vanadisens Aasyn. Hun var tavs og blid, men viste faa Tegn til, at hun forstod de opmuntrende og glade Ord, han talede. Dog da han sagde, at han elskede hende, rejste hun sig, vendte sig om og var forsvundet — for saa vidt det ikke var hende, der i en Fugls Ham fløj hen over Lyngen med en klagende Lyd. Den med Møje vundne Lykke var atter borte. Skulde Brødrene med ilde udrettet Ærende vende tilbage til Thrymhejm? Bedrøvede drog de videre ad den Kant, Fuglen var fløjet. Natten kom. Paa Bjærgstierne og i Skovdybene laa Jættehærens Spejdere, og ofte bleve de rejsende truende udspurgte om Navn og Ærende af Frænder til Jætter, som Egil havde dræbt; men Od føjede sine Ord klogt, og de fik Lov til uhindrede at drage videre. Efter Dages Vandring, paa hvilken Sangfugles Røst ledte dem, hørte de mellem Klipperne Ringlen af Bjælder. En Gedehjord græssede dér under Tilsyn af en pjaltet Hyrdepige. I Nærheden laa en Jættegaard. I Gedevogtersken gjenkjendte Brødrene til deres Overraskelse og Glæde Frøja. Men hun havde ligesom glemt, hvem hun selv var, og de maatte tvinge hende til at følge med. Da Gygen, som ejede Hjorden, henimod Aften opdagede, at hendes storættede Gedepige var borte, lagde hun Bidsel paa en Ulv og satte efter Flygtningerne.

Ad en Gjenvej naaede hun dem om Natten og strakte sine dødskrammende Arme ud efter Od, men Groas Galder havde forudset dette, og i sit kolde Favntag fik hun ikkun Taager. Med sit kostbare Bytte naaede Brødrene Thrymhejm og deres Hjems Tærskel.

Efter at den raadsnilde Sif havde hørt alt, hvad der var hændet paa denne Færd, sagde hun til Od: „Tal ikke til Frøja om Kjærlighed, før end hendes Fortryllelse er løst! Som Ungmø, ejet af ingen, skal hun sendes tilbage til Asgaard. Men for dig og os alle er det vigtigt at vide, om hun er uden Følelse for dig eller ikke. Vi skulle i Aften holde en Fest og sige, at det er dit Bryllup med Skade, som fejres. Opfør dig, som om du var Skades Brudgom! For det øvrige skal jeg sørge.“

Festen holdtes. Da ud paa Natten Od gik til Hvile, fulgte Frøja som Brudetærne ham med en Fakkel i Haanden. Hun stod dér tavs og bedrøvet. Heller ikke Od sagde noget. Faklen brændte ned, og Flammen naaede Vanadisens Haand, uden at hun følte Smerten deraf, thi endnu mere sved hendes Hjærte. Od tog Faklen fra hende og sagde, at Brylluppet havde været en Spøg. Da klaredes hendes Aasyn. Dog vare hendes Sanser og Hukommelse endnu under Fortryllelsens Baand. — Dagen efter førte Od hende over til Alfhejm. Runer, som hun medbragte, lod Guderne vide, at det var Od Egilssøn, der havde befriet hende fra Jætternes Vold.

Samme Dag gjorde Svanediserne en Udflugt

over Elivaagernes Kyster og hen imod Offotefjorden. De mærkede, at Jætterne paa Øen dér vare i Færd med at bryde op. Njørd var ude og søgte omkring paa de taagetilhyllede Vande. Han var gaaet op paa en Klippe ved Stranden og sad dér i sorgfulde Tanker, da Svanevinger susede hen over hans Hoved, og i hans Skjød faldt en runeristet Guldring. Runerne, som vare Sifs, sagde ham, hvor han skulde finde Frøj. Njørd styrede paa Skidbladner til det opgivne Sted. Det stormede haardt, og ind imod Strandbrændingen drev en Baad, hvis Aarer førtes af en Yngling, medens der paa den anden Tofte sad en modbydelig Skabning, en drukken Jætte, som af et medbragt Forraad flittigt fyldte sit Bæger og tømte det. Njørd gjenkjendte i Ynglingen sin Søn og gik paa Stranden Jætten i Møde, udfordrende ham til Kamp. Jætten iførte sig sin Stridsham, der med Ulvehundens Hoved forenede Mandens Arme og Hestens Krop og Ben. Som Vaaben svang han et Krumsværd. Men Sværdet, som Njørd løftede, var af Sindres Arbejde, og det af Udsvævelser slappede Uhyre blev efter en kort Kamp overvundet af Sejrsguden. Det flyede paa tre klaprende Hove, efterladende Armen med Krumsværdet og sit fjerde Ben paa Kamppladsen. Ude af sig selv af Lykke trykkede Faderen Sønnen til sit Bryst.

Næsten samtidig havde saaledes Asgaard faaet Frøj og Frøja tilbage. Den første Fimbulvinters Magt var brudt.

VI.

Jættekrigens Fortsættelse og Ende. Od og Sejrssværdet.

Nu var den for Sif saa tunge Dag kommen, da Od drog bort for at tage Hævn over Mann, Borgars Søn. Ynglingen, der havde befriet Frøja og nedlagt saa mange Jætter, gik sejrstryg ind i Midgaard. Mann fik at vide, at han kunde ventes, og drog ham i Møde. Da ingen af dem skjulte den Vej, han gik, traf de snart sammen. Det skete i en Skov ved Solnedgangens Time. Fra Hlidskjalf saa' Guderne med Ængstelse deres Tvekamp, thi de kunde ikke ønske nogen af Kæmpernes Undergang. Od stred heftigt og lidenskabeligt, Mann roligt og afbødende. Dog maatte han til sidst opbyde al sin Kraft, og da segnede Od overvunden for hans Fødder.

Efter at Borgars Søn havde afvæbnet ham, bød han Od Bøder og Pant paa trofast Frændesind. Guderne, sagde han, ønskede deres Forsoning, og der var saa meget, som talede derfor. Hans Søn Jormun var jo Ods Broder, og snart skulde han selv ægte Ivaldedatteren Alveg, Iduns Søster, og derved knytte endnu et Frændebaand med Ods Slægt. Han roste Ynglingens Bedrifter i Jøtunhejm og rakte ham Haanden. Od modtog den ikke. Forbitret over sit Nederlag svor han, at hvis han kom levende derfra, hvilket han ikke ønskede, vilde han med alle Midler staa Mann

efter Livet. Midgaardshelsen sagde: „Skæbnen maa da dømme mellem os. Jeg vil binde dig til dette Træ. Vil Urd eller nogen anden Magt, som er dig blid, løse dine Baand, saa er det mig, der bærer Følgerne. Løses de ikke, er det din egen Skyld, at du dør for Skovens vilde Dyrs Tænder hellere end at tage mod en Helts Venskab.“ — Han bandt ham og gik. Mørket faldt paa, og de vilde Dyr hylede i Skoven. Da kom Od i Hu, at hans Moder i Gravhøjen havde tilsunget ham en Kraft, som mægter at sprænge Laase og bryde Lænker. Han aandede paa Baandene, og de faldt i Stumper og Stykker som Trøske. Od rejste sig og gik, men lidet glad over sin Frelse. Han skammede sig ved at gjense sine kjære og strejfede længe om i Udørknerne mørk og grublende.

Saaledes kom han til Alfhejm og gik med nølende Skridt ned imod Vimur, for at vende tilbage til Thrymhejm. Ved Vimur holdt Maaneguden Nep Vagt med en Skare af Vanahejms Krigere. Længere oppe langs Vandet stod Ivalde paa Vagt med Alfer og Alfhejmsjætter. Nep, alle gode Væseners raadsnilde Ven, førte Od afsides og havde med ham en Samtale, som spredte hans Mismod med Haabet om nye opsigtsvækkende Bedrifter. Han, der havde befriet Frøja, vilde han være ude af Stand til at bemægtige sig Sejrssværdet? Det var dog en Daad, der var værd at friste. Mod helligt Løfte om ikke at lade Sværdet komme tilbage i Vølunds Hannd, gav Nep Ynglingen gode Raad om, hvorledes han skulde gjøre sig rede til og prøve paa at udføre en Færd ned i Underjor-

den til den Rod af Verdenstræet, hvor Vølunds største Kunstværk forvaredes.

Kort efter Ods Hjemkomst spredte sig utrolige og dog sande Rygter. Hød, den høje Asayngling, skulde være gaaet over til Jætterne. Hød, Odins Søn og Balders Broder, var paa den ildprustende Hestjætte Haafetes Ryg, med Loke ved sin Side og fulgt af Offotes bloddrikkende Ulvehund, redet ned langs med den opstillede Jættehærs Rækker og havde højt givet til Kjende, at han vilde være deres Høvding og føre dem til nye Kampe. Sit Forbund med Loke havde han bekræftet dermed, at han havde skaffet denne Sigyn til Mage, Guses Datter, en elskelig Jættemø, til hvem Lokes skæmmede Læber ikke havde vovet at tale om Kjærlighed. Hele Jætteverdenen var i glad Forbavselse over, hvad der var hændet.

Da Frøja var kommen tilbage til Asgaard, gik hun længe smægtende af Længsel og indbildte sig, at det var Gullveg, den trofaste Terne, hun havde haft hos Jætterne, hvem hendes Hu stundede til. Skjønt ugjærne, maatte Guderne sende Bud efter denne, og saaledes kom Hejd i Gullvegs Skikkelse tilbage til Asgaard, fik sin Bolig i Vingolf og fyldte ofte Mjødhornene i Valhal. Hun opdagede snart, at Hød bar paa en undertrykt og tavs Kjærlighed til sin Fostersøster Nanna, der var bleven hans Broders lykkelige Mage. En Trolddomsdrik, rakt Hød af Gullveg, sprængte de Tøjler, hvori han havde holdt sin Lidenskab, og i en sanseløs Stund lovede han højt, at Nanna skulde blive hans, eller han skulde sætte Livet

til. Efter at være kommen til sig selv igjen, fordømte han sit Løfte, men var for stolt til ikke at prøve paa at indfri det. Med sorgtungt Hjærte flyede han fra Asgaard og kom til Jøtunhejm. Han traf forinden sammen med Ivalde og fortalte ham sin sørgelige Stilling. Denne raadede ham ikke fra at søge Jøtunhejms Hjælp, men æggede ham tværtimod dertil og lovede ham sin Bistand.

Naar Ivalde gjorde dette, skete det af følgende Grunde. Mellem ham og hans Maag Nep havde Forholdet aldrig været godt. Ugjærne havde Nep set sin Datter Hildegun formælet med den haardhjærtede og stridslystne Alfefyrste, der altid havde haft sit Øre aabent for Lokes onde Raad. Efter at Hildegun havde født Svanediserne, vendte hun tilbage til sin Fader og optoges i Valhal, hvor hun er Valkyrjernes Herskerinde og skjænker Mjøden op for Odin. Allerede tidligere havde Fjendtligheder fundet Sted imellem Svigerfader og Svigersøn. Nep gik af med Sejren, og der blev sluttet Fred med det Løfte, at man skulde glemme det skete og overholde Frænde-Enighed. Men Ivaldes Sind var hævngjerrigt og ventede paa en gunstig Lejlighed til at skaffe sig Luft. Nu, da Hød stod under Vaaben mod sin Fosterfader og havde truet med, at han med Magt vilde gjøre sig til hans Maag, fandt Ivalde Lejligheden kommen. Men at forgribe sig paa Nep, vilde være at gjøre Aser og Vaner til sine Fjender. Det var derfor, Ivalde efter fuldbyrdet Hævn agtede at forene sig med Hød og Jøtunhejms Stridskræfter. For at have Overgangen over Vimur fri og Vejen

gjennem Thrymhejm aaben, maatte han forsone sig med sine Sønner Slagfinn og Egil. Han overvejede, hvorledes dette skulde ske, og samlede imidlertid sine Skatte af Guld og Vaaben for at føre dem med til Jøtunhejm. Til Jættehøvdingen Fjalar, som havde en Datter, Gunnlød, sendte han Runer, som underrettede om, at han vilde indfinde sig i Dybdalene for at begjære hende til Hustru.

Od havde til Thrymhejm overbragt Budskabet om, at Mann, Borgars Søn, af Ivalde havde faaet Løfte om Alvegs Haand. Hos alle Frænderne vakte denne Underretning den største Fortrydelse. Med Sifs Samtykke besluttede Egil at sende Bud til Ivalde og give ham Valget imellem Fejde eller hans Samtykke til Egils Ønske om at gjøre Alveg til Sifs Medhustru. Budet kom belejligt for Ivalde, og han svarede Ja med den Tilføjelse, at Brylluppet maatte fejres strax, fordi Mann kunde ventes hvilken som helst Dag.

Han kom i Virkeligheden ogsaa den samme Dag, som Bryllupsfaklerne vare blevne tændte. I hans Følge vare to navnkundige Kæmper af Jættebyrd, Vagnhøfde og Hafle, der havde været hans Fader Borgars Venner, samt en udvalgt Skare af Midgaards stærkeste Stridsmænd. Bryllupshallen blev omringet. Egil greb sin Bue og ilede ud, men havde næppe naaet at slynge to af sine Pile ud i Mørket, før han faldt død til Jorden for et dræbende Slag af Manns Kølle. Hallen blev stormet saa pludselig og voldsomt, at Slagfinn, Od og Ull maatte frelse sig ved Flugten. Til Ivalde rettede Borgarsønnen bebrejdende Ord for

hans svigefulde Sind. Sif og Alveg bortførte han. Thor hentede siden Egils sørgende Enke op til Thrudvang.

Næppe var dette spurgt i Alfhejm, før end nye Tidender indløb. Ivalde havde overfaldet og brændt Nep inde, og samme Nat sat over Vimur med sine Skatte og et Følge af Alfhejmsjætter.

Til en Thrymhejmsjætte, som havde færget ham over Floden, havde han skjænket et Smykke. Den følgende Dag mødte Færgemanden tilfældig Slagfinn, som, da han fik Smykket at se, gjenkjendte det som et, der havde tilhørt Ivalde, og af Jætten erfarede, hvorledes denne var bleven dets Ejer. Da samlede Slagfinn, Od og Ull alle de Thrymhejmskrigere, som de i en Hast kunde finde, og ilede efter Ivalde. De troede. at Brylluppets ulykkelige Slutning skyldtes hans forræderiske Anslag, og de hadede ham dobbelt, naar de betænkte, at han, der aldrig havde ladet sine Sønner prøve en Faders Velvilje, havde dræbt den gode Vanahøvding, som havde været Slagfinn i Faders Sted og stedse fremmet Ivaldebørnenes bedste.

Ivalde var naaet til Dybdalene i Himmelfjældenes Skygge, da han saa' sig forfulgt af en overlegen Krigerskåre. Han sendte et Ilbud til Hød og trak sig op af Fjældets Side ind i en smal Sænkning, som med sin snævre Aabning dannede en Klippefæstning. Paa den ene Side stod Fjældet, paa de andre Sider lavere skovbevoxede Skrænter, der vare lette at forsvare. Det havde regnet om Natten, og den med Klippeblokke

blandede Jord paa de øverste Lier laa løs og gjennemfuret af Regnbække.

Paa en af Fjældets Afsatser havde lige fra om Morgenen staaet en velvoxen, høj og rank, dog ikke jættestor Mand, der, skjult af noget Krat, syslede med et Bor. Manden var enøjet og bar en bredskygget Hat. Boret arbejdede ligesom af sig selv og forlængede sig, efterhaanden som Hullet blev dybere og dybere. Det var et Værktøj, der havde tilhørt Sindres Smedje.

Nede i den snævre Sænkning ved Fjældets Fod laa en Mængde flade Stene væltede over hverandre. De dannede en Labyrint, der førte til en hemmelig Dør. Indenfor var Fjalars Sale.

Fra en med Vaaben og Klenodier belæsset Vogn lod Ivalde hente en Mængde Spyd, alle af den tunge Slags, som det var hans Idræt at kaste med. De lagdes ved Sænkningens Indgang, og da Fjenden nærmede sig, stillede Ivalde sig dér, klædt i Hjelm og Brynje, med et stort Skjold, hvis mange Jærnbeslag turde kunne trodse Slagfinns Pile. Hans Mandskab var opstillet paa Højderne omkring Dalen.

Manden med den bredskyggede Hat havde trukket Boret ud af Bjærget, blæst ind i Hullet og fundet, at dette var færdigt. Nu helligede han hele sin Opmærksomhed til, hvad der foregik i Dalen under ham. Hans Øre opfangede med Velbehag de vilde Krigsraab, der opløftedes af Angriberne og gjentoges af Forsvarerne, hans Øje lyste, da det fulgte den rasende Vaabenstorm. Ved Indgangen til Sænkningen er Striden hedest.

Anfald efter Anfald strander paa Odden af Ivaldes Spyd. Vældige Kroppe af gjennemborede Thrymhejmsjætter stable sig op til en Vold udenfor. Der stiger Røg op, Luer hvirvle i Vejret: Skoven er antændt rundt omkring, Dalen ligner et stort Baal. Forsvarerne værge sig midt iblandt Flammerne. Med forkullede Rødder og brændende Kroner styrte harpixklæbrige Fyrrer ned ad Skraaningerne mod Angriberne og medvirke til at beskytte dem, som de skulde indebrænde. Ull kaster sig imod Dalens Port, men Ivaldes Spyd gjennemborer hans Skjold og nøder ham til saaret at trække sig ud af Striden. Od, som havde fulgt lige bag efter Ull, naar frem, men faar af Ivaldes tunge Skjold et Slag, som strækker ham bevidstløs til Jorden. Skjoldet er gjennemboret af Slagfinns Pile, Skjoldbæreren sværtet og svedet af Flammer og blødende af Skudsaar. Slagfinn stormer frem med Sværd i Haand. Faderens Spyd træffer ham under Brynjen i Underlivet, og han viger tilbage med et Saar, som til Gjunkungenavnet og de andre Navne, hvilke denne Helt har baaret, har føjet disse to: Hengest og Geld.

Oppe fra Fjældsiden lyder gjennem Kamplarmen en underlig Røst: „Stenene ere Sejrsvaaben.“ Thrymhejmsjætter, der have forstaaet Ordene, klatre op ad Bjærget og sætte Skuldrene mod Klippeblokkene paa Bjærgskraaningen. En stor Ørn slaar ned iblandt dem: Ørnehammen falder, og Vølund staar der høj, vild, med Lænken om sine Knæ, men hans Hænder gribe om en Klippeblok, der er for tung for enhver anden til at

rokke. De løse Klipper sætte sig i Bevægelse og føre Gruset og Jorden med sig.

Manden i den bredskyggede Hat ser nede i Dalsænkningen en Dværg, der er kommet ud imellem de flade Stene og vinker og raaber til Ivalde: „Følg mig!“ Det dundrer oven over dem. Skredet kommer. Den énøjede forsvinder i det Hul, han har boret, Dværgen smutter ind imellem Stenene. Ivalde og mange af hans Kæmper knuses under Jord og Stene. De andre fly.

Efter Kampen gjensaa Vølund og Slagfinn hinanden med Glæde. Da Kunstneren havde faaet sin Ørneham færdig, havde han over Mimer taget den hjærteskjærende Hævn, som alle kjende, og strax derpaa forladt Ulvedalene. Han sagde nu Slagfinn, at Hød med sin Jøtunhær endnu var langt borte, saa at Thrymhejms trætte Stridsmænd kunde hvile ud, forinden de brød op. Han forbandt Slagfinns og Ulls Saar og fandt, at Od havde taget liden Skade. Efter at der var talt om, hvad der var hændet under hans Fraværelse, udtalte Vølund som sin Overbevisning, at Ivaldeslægtens Fremtid beroede paa Forsoning med Guderne, blandt hvilke der findes én, som er Gudenavnet værdig: Balder. For sin egen Del kunde han dog ikke gaa ind paa Forlig. Men han og Idun og Skade vilde fra nu af være som forsvundne fra Verden. De agtede ikke at vise sig for nogen, ikke engang for deres Frænder. For Slægten stod der dog noget tilbage at fuldbyrde, som maatte ske trods Aserne: Mann, der til sine øvrige Forbrydelser havde føjet Egils

Drab, maatte dø. Hævnen tilhørte først og fremmest Od og Ull. Men hvis Vølunds Hjælp dertil var nødig, skulde den ydes. Til sidst meddelte han sin Forventning om, at en Datter af Mimer vilde skjænke ham en Ætling. For dennes Skyld, ligesom ogsaa for at smykke de Sale, hvor han agtede at leve med Idun og Skade, satte han Pris paa det Guld, hvortil han havde Arveret, samt paa de Skatte, han havde skjult. Brødrene delte derpaa Ivaldes Guld i tre Lodder, hvoraf den tredje tilhørte Egils Børn. Et saadant Arveskifte forvolder stundum Tvist, men disse Brødre forrettede det saa tavst, at de derunder ikke lod et Ord falde.

Dværgen, der havde indbudt Ivalde til at søge Tilflugt inde i Bjærget, var en Tjener hos Fjalar.

Da han vendte tilbage, blev han igjennem de mørke Gange fulgt af en Mand, som han troede var den indbudte, og da man var kommen ind i den oplyste Hal, faldt Faklernes Skin paa en Gjæst, som i ét og alt lignede den statelige og stolte Alfehøvding, men som ikkun syntes lidet anstrængt af Striden. Fjalar bød ham til Maaltid og førte ham til et gyldent Højsæde, der stod lige over for Værtens eget. Jættehøvdingens Datter Gunnlød betragtede den fremmede med bly Beundring, da hun fyldte hans Horn med Jættebryg. Samtalen kom i Gang, og der var meget at tale om: Kampen, der nys havde staaet derude, Begivenhederne i den store Krig mellem Guder og Jætter, Høds Overgang til disse og nu ogsaa Ivaldes Beslutning om at knytte

sin Skæbne til Jøtunhejms. Gjæstens Blik søgte gjærne Gunnlød, medens han talte selv eller lyttede til Værtens Ord, og han mærkede vel, at han gjorde et godt Indtryk. Efter Maaltidet frembar han sit Frierærende. Fjalar svarede undvigende og lod med Jøtunstolthed forstaa, at han ikke kunde efterstræbe Forbindelsen for Gjæstens Byrds Skyld, thi Jætteblodet var efter hans Mening ældst og ypperst. Men Frieren føjede sine Ord særdeles klogt og veltalende, saa at han efterhaanden besejrede alle Indvendinger. Fjalar samtykkede, og Gunnlød gav, bange og lykkelig, sit Ja. Derpaa blev den hellige Ring baaret frem. og med Hænderne paa den aflagdes Troskabsløftet. Saa fulgte et festligt Lag, ved hvilket til sidst den Drik iskjænkedes, som var Gjenstand for Gudernes Avind og Attraa. Gunnlød fyldte sin trolovedes Horn til Randen med den uforlignelige Drik og maatte atter og atter fylde det paa ny. Der gik et Sagn i Jøtunhejm, at Mjødtilberederen Ivalde kunde drikke om Kap med Thor og Rungner, og det syntes virkelig saa. De visdomstunge Ord paa hans Læber fulgtes af glade og skjæmtende, og ud paa Natten, da Faklerne vare ved at brænde ned, mente man at kunne mærke, at selv for Ivalde gaves der et Maal, ud over hvilket Fornuften følger Nydelsen med noget vaklende Gang Han begyndte at tale ligesom i Lignelser, og det syntes iblandt, som om han antog Fjalars Sal for Valhal og sit gyldne Højsæde for Odins Stol.

Brudgom og Brud ledsagedes efter endt Fest til Sovekammeret, og Bjærgets Indbyggere gik til

Hvile. Men Fjalars Søn, en skarpsynet Jætte, kunde ikke falde i Søvn. Han laa og tænkte paa, hvad Svogeren havde sagt, og det forekom ham, at denne, efter at den kostbare Mjød havde løst Tungen, havde ytret adskilligt, som æskede særlig Udtydning. Det er muligt, at den unge Jætte gik ud i den maanelyse Nat og strejfede omkring i den af Ilden og Fjældskredet hærgede, med de faldnes Lig bestrøede Dal. Om saa var, kunde han ved Kanten af Skredet, halvt tildækket af Sten og Jord, have fundet et Lig, der af Ansigtstræk, Væxt og Vaabenskrud lignede Ivalde. Hvorledes det nu var hermed — Fjalars Søn tog et Sværd og sneg sig ind i Brudeparrets Sovekammer.

Om Morgenen saas han ligge død derinde og ved Siden af ham Gunnlød, begrædende sin forsvundne Ægtefælle og sin faldne Broder. Fjalars Svigersøn var borte, og Indskydelsens Drik var det ogsaa.

Da Odin senere talte om dette Æventyr, sagde han: „Jeg tvivler om, at jeg var sluppet ud af Jættegaarden, hvis jeg ikke havde faaet Hjælp af Gunnlød, den gode Kvinde, som jeg tog i min Favn. Ilde lønnede jeg hendes uskyldige Sind og store Hengivenhed.“ Men med det Bytte, som han saaledes havde vundet, mildnede han mange Sorger for andre. Han har velvillig iskjænket af den hellige Mjød for Menneskers Børn, for at pryde Livet i Midgaard, anspore til prisværdige Foretagender og bevare Heltes Minde gjennem Tiderne.

Od var nu rede til at udføre den Daad, til hvilken Nep havde ægget ham. Han havde, efter dennes Raad, fanget og tæmmet Jætterener og tømret sig en Teltslæde. Hos sine Frænder havde han nøje forhørt sig om den bedste Vej over Frostfjældene. Det er vanskeligt at bevare sin Livsvarme, til man er naaet over dem, thi Kulden deroppe er forfærdelig. Det var i Kamp med Døden, at hans Frænder paa Skier eller i Svanehamme vare ilede over disse Bjærge, hvor de isnende Vinde aldrig hvile for at trække Vejret.

Od fór af Sted, og da det var værst for ham i Hræsvælgs Rige, mindedes han den Galder, Groa havde sunget:

Sker det, at du skjælver
af Frost paa Fjældets Højder,
skal Dødens Kulde dog ikke
i dine Aarer komme, —
Liv skal i Lemmerne være!

Han kom lykkelig og vel ned i Ulvedalene, saa' Vølunds Blokhus og Klippeholm, kjørte saa op paa den stenoversaaede Bjærgaas ovenfor og fandt efter Neps Anvisning Klippeporten, gjennem hvilken den maa stige ned, som har Mod dertil og føler sig ledet af Urds Haand. Nep havde sagt, hvad han videre skulde gjøre, for ikke at forspilde det ringe Haab om et lykkeligt Udfald. Teltslæden, sin Bolig, stillede Od lige op til Porten, men saaledes, at hverken den eller dens Skygge kunde ses af nogen indenfra. Om Dagene kunde han jage, passe sine Rener og hvile sig; om Nætterne

maatte han uafladelig holde Vagt og anstrænge sin Opmærksomhed. Mimer har altid en Mand paa Vagt nede i Løngangen. Om Natten, især naar Maanen skinner, træder denne stundum ud og gaar omkring i Nærheden. Han er da hyllet i en Kappe, som gjør ham usynlig, men man ser hans Skygge. I Legemskræfter kan han næppe maale sig med en Alfehelt; lykkes det kun at gribe ham, turde han ikke være vanskelig at faa Bugt med.

Det varede flere Døgn, inden den Nat kom, da Od, spejdende i Teltdøren, saa' en Skygge fra Bjærgporten falde hen imod sig. Da kastede han et Spyd mod det Punkt paa den maanebelyste Sne, hen over hvilken Skyggens Fod gled. Spydets Skygge faldt sammen med Fodens: Maalet var truffet. Han sprang derhen, greb den usynlige i sine Arme, kastede ham til Jorden, trak Kappen af ham og truede ham med alt ondt, hvis han forsøgte at gjøre Modstand. Vagtposten, der havde sit Liv kjært, lod sig binde, og Od bar ham ind i sit Telt, forbandt hans Saar og gav ham en Dvaledrik. Med Usynlighedskappen paa sine egne Skuldre steg Alfehelten ned i Løngangen.

Det var, som om Kappen havde bevinget hans Fjed ned ad den stejle, stedse mørkere og mørkere Gang. Denne er ikke de dødes Alfarvej, og kun faa skyggeagtige Væsner gled forbi ham i Mørket. Da han nærmede sig Løngangens nedre Aabning, lysnede det noget. Her spærredes Vejen af et Uhyres rygende Gab, men med Sværdet i Haand styrtede han sig ind imellem dets Kjæver, og det opløste sig i Taage. For Ods Fødder laa

nu i et blegt Dagslys en uoverskuelig Slette, gjennemskaaren af Elve og Aaer. Saa langt hans Øje rakte, spændte sig over Sletten en Hvælving, hvorfra, lig uhyre Drypstensdannelser, Taagerne hang ned, sammen med Trevlerne af den af Verdensaskens Rødder, som fører til Mimers Brønd. Midt paa Sletten, hvor Rodforgreningerne hang tættest, rørte sig et travlt, ihvorvel tyst Liv. Dér syslede de mange Sønner og Frænder af Mimer, som passe Roden og vande den fra Klippen, hvor ud af det hellige Vand, der skjænker Verden Liv, nedstyrter i skumhvide Fosse. Der saa' man ogsaa Mimer, ædel af Ansigtstræk, med dybe Blikke og klædt i en fodsid Skrud, ikke ulig en Kvindes.

Od vidste, at Mimers Skatkammer maatte søges i Askens tætte Mørke. Her vare dog flere Veje at vælge imellem, som førte bort fra Vrimlen omkring Kilden, og han gik længe uvis og tvivlraadig om den rette Kaas. Paa en af disse Veje mødte han Diser, Nattens Søstre med den mørke Ansigtslød; de bar Skarntydestængler. Han lyttede til de smykkekjære Møers Samtale og gættede af deres Ord, at de kom fra Skatkammeret. Den Vej fulgte han da; den førte ham til en Flod uden Bro eller Overgang. Han satte Floden i dens dyndede Bund; det sorte Vand svulmede pludselig op og truede med at drukne ham. Men Groa havde sunget, at Strømme, der vilde vorde hendes Yndlings Bane, skulde med svindende Leje ile ned imod Niffelhejm, og han slap lykkelig over. Endnu en saadan Flod havde han at vade igjennem; der voxede Skarntyde og andre lignende Urter ved Vandets Bredder.

Han tog en Skarntydestængel og gik videre. Der var nu saa mørkt, at Vejen ikke mere kunde skjelnes; men endnu blot et Par Skridt, og han stod foran en Port, hvis Laas sprang op, da Stængelen berørte den. Skatkammeret oplystes af Skinnet fra de herlige Skatte, som Mimer her havde samlet. Paa Gulvet stod et aflangt Jærnskrin med ni Laase. Skarntydestængelen aabnede ogsaa dem. I Skrinet laa et Sværd. Det bar Frøjs Navn i Sejrsruner. Klingen fremstillede Urjætternes Drukning, Guldfæstets drevne Arbejde vidnede om Vølunds Haand. Ude af sig selv af Lykke gjemte Od det uvurderlige Vaaben under Usynlighedskappen og vendte tilbage ad den Vej, han var kommen. Port og Slaa lukkede sig selv bag ham.

Od kunde ikke bevæge sig til strax at søge Opgangen til Overjorden, før end han havde set sig mere omkring i det vidunderlige Rige, hvori han saa dristig var trængt ned. Var han nu gaaet imod Nord, hvor det tætteste Mørke herskede, vilde han være stødt paa en Vej, der siden den Gang stadig mere og mere har gjenlydt af tunge, uvillige Skridt, thi den fører ned til Kvalernes Boliger og leder gjennem usigelige Rædsler til Naastrandene og Amsvartners Hav. Men Od vendte tilbage til den store Slette, hvor Ygdrasils Rod vandes. Mod Øst og Vest har den underjordiske Himmelhvælvning nede ved Randen Aabninger, gjennem hvilke Overhimlens Stjærner, naar de gaa op eller ned, ere synlige. I den østlige Aabning spændes Rimfaxe for Mimerdatteren Nats Vogn, naar Dagen deroppe lider til Ende; i den vestlige spændes den fra, vaad af Morgendug. Gjen-

nem denne Aabning strømmede nu et Skin i en bred Stribe over Sletten: det var fra Maanen. som just var gaaet ned, og i Striben kunde Od se, at i Mimers Rige kaste Gjenstandene ingen Skygge. Des sikrere var han selv imod Opdagelse. Han vovede at gaa ind i Vrimlen af de travle Mimersfrænder, at træde nær hen til Mimer selv, Underjordens Hersker, Ymersønnen, hvis Udseende tydelig røber, at han er af højere Byrd end andre Jætter: han fødtes i Tidernes Ophav, han og Urd, under Ymers Arm, medens Jøtunhejms øvrige Indbyggere stamme fra Uhyret, som Urjættens Fødder avlede med hinanden. Od gik hen til Askens Rod, betragtede det med dybsindige Tegn indristede, ædelstensfunklende Gjallarhorn og tegnede med Sejrssværdets Od i en saftig Rodtrevl Vanheldsruner imod Odin. Men — Odin kjender den Galder, som kaster slige Runer tilbage paa Ophavsmanden.

Blandt Elvene i Underjorden er Slid den største. Ingen kan vade eller svømme over den: den strømmer med Hug- og Stikvaaben i Mængde i sine stride Fosse; men en Guldbro, bevogtet af en Frænke til Urd, fører over Strømhvivlerne. Od fulgte Bredden af denne Elv sydpaa, thi han lokkedes ad denne Kant af et voxende Dagslys. Han tilbagelagde en Strækning, over hvilken der laa et Skjær, ligt det, der gaar forud for Morgenrøden. Engen var indsvøbt i klare og gjennemsigtige Taager. Dette er formodenlig det Sted, hvor de ufødte Børns Sjæle slumre eller lege. Hvor Taagerne sprede sig, ser man, længere mod Syd, en høj Mur,

over hvilken løvrige blomsterbedækkede Træer af mangfoldig Art strække sig op imod en Himmel, der skinner som i Morgenrødens Lys. Bag den Mur kommer aldrig Alderdom, Sygdom, Legemslyde eller Død, ejheller Sorg eller Kiv. Ikke engang de salige døde faa Lov til at træde derind, thi her er Mimers navnkundige Lund, Udødelighedsageren. Men den kunstrige Ports Tralværk tillader et Indblik, og Od saa' to Børn, en Svend og en Mø, lege derinde. De vare skjønne og klædte i skinnende Klæder. Inden den første Fimbulvinter begyndte, grundlagde Mimer denne Lund, der var skudt op af fuldkomne Frøkorn, og fra Midgaard førte han herned de to Børn, der af Sind og Legeme vare de ædleste, han kunde finde. De skulle leve der, saa længe denne Verden staar, og være beskyttede derinde, naar Verdensbranden raser. Naar dens Luer ere slukkede, og Havets Bølger have bortført Overjordens Slakker og Aske, skal Udødelighedsageren, som Midtpunkt i et nyt Midgaard, hæve sig i den fornyede Sols Skin, og disse Børn blive da en ny Menneskeslægts Stammeforældre. Indtil da nære de sig af Morgendug og glæde sig ved Lege. Tavlspillet, hvormed Guderne legede paa Idasletten, er nu hos dem.

Syd for Udødelighedsageren er en anden Lund, som ligger i en Belysning, der ligner Solopgangens. Her har Mimer bygget en straalende Borg, et underjordisk Brejdablik. Den Dag, da det skal modtage Balder og Nanna, skulle dets Vægge og Bænke smykkes med de skjønneste Arbejder fra Mimers Skatkammer, og paa Bordet skal staa et skjold-

bedækket Horn, fuldt af hans kostbare Mjød. Børnene i Udødelighedsageren vente paa Balder. Han skal blive deres Lærer, og den fra dem stammende Menneskeslægt skal kalde ham Fader.

I en sydligere Egn af Mimers Rige staar den guldtækkede Borg, som Vanaguden Sindre, hans Broder og deres døde Frænder bebo. Derfra gaar Vejen opad til Verdensaskens øverste Rod, som vandes fra Nornernes Brønd. Endnu højere oppe og skilt ved en Mur fra Underverden er Asernes Thingsted, til hvilket de ride over mange Strømme.

Paa den anden Side af Slid ligge uhyre Landstrækninger aabne til Bebyggelse af Menneskesjæle, der ere vandrede heden fra Midgaard. Længst imod Syd ere Boliger for de ærlige og fromme, der ikke ere døde paa Slagmarken; neden for dem bo de sværddøde. De eje store Sletter, paa hvilke de øve Idrætter og lege Kamplege. Længere hen i Tiden, naar den store Folkekrig raser, skal Odin af denne Skare kaare de Enherjer, som ere Valhals ældste.

Efter at Od havde set alt dette og meget andet, som ikke kan omtales, vendte han tilbage ad den Vej, ad hvilken han var kommet ned i Mimers Verden, og gjenfandt uden videre Æventyr sin Teltslæde, sin Fange og sine Rener. Han løste den bundne og efterlod Usynlighedskappen, til hvilken han ingen Ret havde. Renerne spændtes for, og Od ilede gjennem Ulvedalene og om Kap med Stormvinden over Frostfjældene.

Under hans Fraværelse var Slagfinn med største Delen af sine Stridskræfter faldet i en

Kamp med Hød og Loke. Jøtunhejmsthurserne havde under Forfølgelsen skaanselsløst nedhugget Thrymhejmsjætterne, i hvilke de saa' Forrædere mod Slægtens Sag; men Hød sørgede over sin dræbte Fosterbroder og havde hædret ham med et pragtfuldt Baal. Jøtunhærens Sejrsrus blev kort. Aser og Vaner rykkede over Vimur imod den frafaldne Hød. Han besejredes i Træfning efter Træfning trods sit dødssøgende, hensynsløse Mod og flakkede nu landflygtig omkring i det indre af Jættelandet. Den sidst opblussende Flamme af denne Krig var sunket sammen igjen og syntes at være i Færd med at slukkes.

VII.

Od og Mann. Od kommer til Asgaard.

Mimer ilede med at underrette Aserne om, at Sejrssværdet var forsvundet. Det var en for Asgaard skrækindjagende Nyhed. Det er Odins egne Ord, at Gudeverdenen i de Dage skjælvede paa Spidsen af Ods Vaaben. Hvem der havde taget Sværdet, blev ikke længe skjult, thi Manns Skæbne var nu afgjort.

Paa Vejen imellem Alfhejm og Manhejm, Borgarsønnens Rige, er en stor Skov, der var Tilholdssted for en af de faa Jætter, der endnu

ejede Bolig i Midgaard, Vidolf, en Broder til Gymers Hyrde Vidolf var vidt og bredt bekjendt som Troldkarl, Læge og Fader til mange Vølver. Hans Rygte var ikke godt; dog var han, ligesom Vagnhøfde og Hafle, kommet i venlig Omgang med den retfærdige Borgar. og det var vel derfor, at Thors Hammer havde ladet ham i Fred. Han fik nu Lejlighed til at vise Thor en Tjeneste.

Da Mann hørte, at Od med Vølunds ypperste Sværd var at vente, tog han en Kølle, som stammede fra Urtiden, og som han af Datidens Mennesker var ene om at kunne svinge, og red sin Fjende fortrøstningsfuldt i Møde. De stødte sammen i Vidolfs Skov en taaget Høstaften. Mødets Udfald er snart fortalt. Ved den første Berøring med Sejrssværdet var Køllen splintret i Stumper og Stykker, Skjoldet lige saa, Brynjen flænget og Mann selv blødende af et dybt Saar. Han kunde have kaldet Thor til Hjælp, men han havde aldrig gjort det før og gjorde det heller ikke nu. Han gav sin Hest af Sporerne og flygtede — flygtede den eneste Gang i sit Liv. Dette Sværd var jo uimodstaaeligt som Lynilden Hesten sprængte gjennem Taagen mod et svagt Lys imellem Granernes Stammer. Lyset kom fra Vidolfs Gaard; og Jætten, der fik Øje paa en forfulgt og en Forfølger, brugte sine Trolddomskunster saaledes, at Od tabte Sporet og forvildede sig langt bort. Vidolf skjulte Borgarsønnen hos sig og lægede hans Saar.

At møde Od i Tvekamp, var nu haabløst. Vilde Mann ikke søge varig Beskyttelse hos Thor,

maatte han søge Værn bag sin Borgs Volde, omgiven af mange og tapre Stridsmænd. Fra Vidolf styrede han ad ubanede Veje, gjennem afsides Dalstrøg, Kaasen til sin Borg. Men Od, som uafladelig havde søgt efter ham, indhentede ham imellem Bjærgene. Da paakaldte Midgaardshelten sin faderlige Beskytters Navn, thi at flygte endnu en Gang hverken vilde eller kunde han. Himlen tilhylledes med ét af Skyer, det drønede mellem Bjærgene som af Tordenens Brag, Gribbe og Falke skreg, og Asathor stod med løftet Mjølner ved Manns Side. „Tilbage, formastelige!“ raabte han. Od svarede: „Hamren, til hvilken du sætter din Tillid, kjøbtes ved List og onde Rænker, men dette Sværd er hærdet af retfærdigt Had. Gaa du din Vej, og se med Hengivenhed i din Skæbne din Søns Fald!“ Da susede Mjølner mod Ods Hoved; Dalen flammede i et blaat Skjær af Lynenes Skin. Men Hammer og Hammerskaft splintredes paa Sejrssværdets Æg og vendte som magtesløse ubrugelige Brudstykker tilbage i Asens Haand. Uskadt styrtede Alfehelten med hævet Sværd imod Tordenguden. Og nu hændte det utrolige: Thor flyede. Han og hans Yndling klatrede op ad den nærmeste Fjældskrænt og kastede derfra Stene og Klippeblokke ned mod Sejrherren. Behændig undveg denne de uhyre Kastevaaben, men ansaa det for raadeligt at ile uden for Kastevidde. Den Dag prøvedes Vølunds Arbejde bedre, end da Aserne fældede Dom i de af Loke foranstaltede Væddemaal.

Nogen Tid derefter det tredje Sammenstød.

Det er Nat. Skuepladsen er Manns Borg. Denne brænder. Aser og Vaner sidde til Hest og ere Tilskuere til, hvad der sker dernede. Sejrssværdet raser i Midgaardskrigernes vigende Rækker. Ull kæmper ved Ods Side. Grane sparker med gnistrende Jættehove, og fra en Stolsadel paa dens Ryg slynge Vølund og Idun ufejlbarlig dræbende Spyd ind i Kampvrimlen. Mann falder, gjennemboret af Sejrssværdet. Jormun, hans og Groas Søn, strækker Vaaben for sin Broder. Alveg er allerede flygtet med sin spæde Søn Hadding i Favnen. Striden forplanter sig til uden for Borgen; dog det er ikke længer Strid, men Flugt og blodtørstig Forfølgelse.

Men, efter at han, som var Groas Røver og Egils Banemand, er faldet, har Vølund ikke mere at efterstræbe her. Han og Idun forlade Valpladsen. Det er dette Øjeblik, Aser og Vaner have afventet. At skifte Vaaben med Od er dem forbudt af Skæbnen: de vide nu, at han skal være Frøjas Mage. At skifte Vaaben med Vølund kunne de heller ikke, thi Idun er i hans Nærhed. Men maaske kan man klemme dem imellem Skjolde. Omkring Vølund og Idun drages Kredse af Hest ved Hest, Skjold ved Skjold. Forgjæves. Vølunds velbevæbnede Jøtunarm og Granes Hove sprænge den ene Skjoldering efter den anden. At forfølge ham tjener til intet. Hans Hest er Slejpners Frænde og Jævning, og Natten svøber sig om hans Vej.

Thor udviklede hos Jætten Vagnhøfde et Fristed for Hadding. Vagnhøfde paatog sig Foster-

faderens Pligter imod Manns Yndlingssøn. Jormun begav sig til Jætten Hafle, der havde opfostret ham. Manhejm var uden Konge, men Od lod forkynde, at han snart skulde skjænke det en, hvis Ættetal gik op til Urtidens Vanahøvdinger. Manns eneste Datter skulde følge ham til Alfhejm og efter en kort Stund vende tilbage med Kongebarnet. Hun kom tilbage, godkjendtes som Dronning og fødte Od en Søn, der fik Navnet Asmund, men oftere blev kaldet Yngve til Tegn paa sin Nedstamning fra Drengen, der kom med Kornneget til Midgaard. Jormun fik Bud om. at han kunde være tryg, fordi han var Groas Søn. Selv tog Od i Arv alt det Land i Alfhejm, som Ivalde og Ivaldesønnerne havde ejet.

I Asgaard spurgte man hinanden med Bæven, hvad Od nu videre vilde foretage sig. Mon forene sig med Hød og vække en ny Jættekrig, hvis Udfald maatte blive skæbnesvangert? Sejrssværdet i den ene Vægtskaal; de magtesløse Stykker af Mjølner i den anden!

Fra Sif kom der Bud, at Ull skulde begive sig til Asgaard. Han adlød, og Thor hentede ham i sin Vogn. Budet havde medbragt en Bøn til Od om at følge ham. Od gav et undvigende Svar. Dette skete i Løbet af Vinteren. De kolde Maaneskifter forløb for ham under Grublen paa Fremtidsplaner, vidtomfattende og gudefjendtlige som Vølunds. Men med disse Planer blandede sig Drømme fra et længe tilbagetrængt Minde. Sneen smeltede, Solen steg højere paa Himlen, Træer og Urter knoppedes, Trækfuglenes Skarer

kom. De truende Fremtidsplaner smeltede med Sneen, Mindet om Frøja steg højere med Solen, og de vingede Flokke i det blaa ledede Ods Tanker til Broen, der gjennem lyse Himmelegne føre til Gudeborgene.

Paa denne Tid indtraf en for Valhal glædelig Hændelse. Balder førte den angerfulde Hød til Faderens Bryst. Ved Nattetid, imellem fjendtlige Vaaben, havde Broder fundet Broder. Til den af Skamfuldhed nedbøjede havde Balder sagt: „Trøst dig. Jeg tror, at der under din Færd laa en Tilskikkelse, som vilde varsle mig, at jeg snart skal dø. Til hvem skulde jeg da betro Nauna, om ej til dig, som elsker hende saa dybt?“ Hød svarede: „Jeg er uværdig til din og hendes Kjærlighed. Hun skal aldrig blive min.“

Det var ved den Tid paa Døgnet, da Dværgen uden for Hejmdals Dør synger Vækkesangen over Midgaard, Galdersangen til Kraft for Aser, til lykkelig Id for Alfer. Det var ved den Stund, da Ygdrasil drypper Honningdug over Verden, og Solhestene, vejrende Morgenens Luft, vrinske af Lyst til Stang og Tøjle.

Gudeverdenens Vogter, den hvide As, saa' en overordenlig skjøn Yngling i Vaabenskrud med sollysende Sværd stige op ad Broen, som ingen betræder uden i Kraft af Urds Beslutning. Hejmdal meldte, at den længe ventede kom. Asafade-

ren selv gik ham da i Møde ved Gitterporten, dog ikke i Gudehøjhed, men i Tjenerskikkelse. Den ene Vagthund sov; den anden gav med Gjøen til Kjende, at nogen nærmede sig.

Da Od var kommet helt op, laa for ham i Solopgangens Lys Idasletterne og Asgaards uhyre Ringmur, der spejler sig i Thjod-Aaens ildfunklende Vande. Op over Muren rejser sig Valaskjalfs Sølvtag og Hlidskjalfs Taarn, fra hvis Tinder der aabner sig Udsigt til alle Himmelhjørner vide om Verden.

Od gik hen over Aaens Bro til Gitterporten. Manden, som stod der, modtog ham, som om han havde været en adgangsforment Jætte. Ynglingen gav ham Jættenavnet tilbage og spurgte, om det var rimeligt, at den, der havde faaet Øje paa noget overordentligt smukt, vilde vende sig bort fra sine Øjnes Fryd. Her straalede jo gyldne Sale; her vilde han kunne leve lykkelig.

Manden (venligere): Ungersvend, sig mig dit Navn og din Æt.

Od: Mit Navn er Vindkold. Min Fader hed Vaarkold, min Farfader Frostkold. Og sig du nu mig: er det virkelig umuligt at komme ind her? Lade disse Vagthunde ingen slippe forbi sig?

Manden: Ingen, saa længe Verden staar.

Od: Gives der ingen Mad, hvormed man kunde lokke dem til at glemme Vogterpligten? Man lagde den Mad for dem, og medens de aad, smuttede man forbi.

Manden: Sandt at sige, der gives en saadan Mad, en eneste.

Od: Hvilken og hvor?

Manden: De lækre Stykker under Vidofners Vinger. Giv dem den Brad, og du kommer forbi.

Od: Hvem er Vidofner?

Manden: Den guldskinnende Hane i Verdenstræets Top.

Od: Den Hane har sat sig højt. Gives der noget Vaaben, som kan faa den ned?

Manden: Der gives et saadant. En vis Lopt har smeddet det neden for Underverdenens Port. Men han blev plyndret for sit Arbejde.

Od: Hvorhen kom det siden?

Manden: En af Nattens Diser lagde det i et Skrin med nidobbelt Laas.

Od: Om nogen prøvede paa at faa det fra hende, tror du, at han kunde komme lykkelig tilbage?

Manden: Ja, hvis han medbringer og skjænker den guldrige Dis den skinnende Fjer i Hanens Laarben.

Od: Hvorledes kan den Fjer faas?

Manden: Ved at fælde Vidofner.

Denne Vogter forstod lige saa vel som Asafaderen selv at knytte sine Ord i en kunstig Knude. For at komme ind her, maa man skyde Vidofner, hvortil udkræves et Vaaben, som man kan faa, naar man har skudt den.

Od saa' ind igjennem Gitterporten. Det var et pragtfuldt Syn: Valhal med skjoldtækket Tag og en Uendelighed af vældige Dørhvælvinger strakte sig langt i det fjærne. Men hvad der fængslede hele Ods Opmærksomhed var den skin-

nende Borg, som laa lige foran ham. Det var Frøjas Bolig og Lystgaard, han saa'. Og i den sidste paa en blomsterbedækket Høj saa' han Gudinden selv med drømmende Aasyn, omgivet med en Krans af væne Diser: Sindres menneskevenlige Døtre, Lægedisen Ejr og hendes Søstre Glans, Fred, Blid og andre. Han saa' ogsaa dér Gullveg, Jættemøen, som han gjenkjendte fra Offotefjorden.

Od (til Vogteren): Hvad hedder hun, som raader over denne Borg?

Manden: Smykkeglad.

Od: Hvem skal sove paa hendes Arm?

Manden: Han, som Skæbnen har udset dertil.

Od: Det er mig. Slaa derfor Porten op! Men gaa først til den herlige og spørg, om hun vil unde mig sin Kjærlighed!

Porten sprang op af sig selv, og Hundene kom og kjærtegnede Od. Manden gik til Frøja og fortalte hende, hvem der ventede. Frøja stod op, fulgt af sine Diser, men standsede paa Halvvejen, saa' med forskende Blik og sagde: „Nævn dit Navn og din Æt!“ Da han havde sagt det, var det bekræftet, at Drømmebilledet i hendes Erindring ikke havde sveget hende. „Urds Ord kan ingen bestride.“ sagde Od og bredte sine Arme ud. Frøja ilede i hans Favn. „Vær velkommen, min elskede! Min Hilsen fløj dig i Møde, men indhentedes af mit Kys. Herlige Gjensyn! Hvor har jeg ikke dér paa Højen længtes efter dig, Dag efter Dag! Nu, Yngling, har jeg dig i mine Sale.“ — Og begge sagde: „Hvor har vi

ikke længtes, jeg efter dig, du efter mig. Salig er den Kjærlighed, som besvares."

VIII.

Vølunds Død. — Forsoning med Alferne.

Sværdet, for hvilket Asgaard havde skjælvet, blev af Od overgivet til Frøj, hans elskedes Broder, hans Høvding og Barndomsven. Vølund havde jo smeddet det, og Urd havde jo ladet Egils Søn gjenfinde det, for at det skulde tilhøre Høstens Herre. Frøjs Ejendomsret var indhamret i Sværdets Væsen paa en Maade, som dets Kunstner selv ikke havde mægtet at ændre.

Men i Ulvedalene havde Vølund med denne Egenskab sammensmeddet en anden: at selv om Sværdet skulde komme i Asernes Magt, vilde det ikke vorde dem til noget Gavn.

En tredje Egenskab, som Sværdet har, er denne: svinges det af en Jætte, da ve ham og hans Frænder. Vel skal det fælde hans Modstander, hvem denne end er, men ogsaa tilintetgjøre Sejrherren selv, ja maaske hele Jætteverden. Vartegn herpaa ere Billederne paa Klingen, hvilke fremstille Urjætternes Undergang. Derfor har der i dobbelt Betydning været sagt om dette Sværd: „Det kæmper af sig selv imod Jøtun-Ætten."

Ods og Frøjas Bryllup fejredes. Hun blev ham den ømmeste Mage, i Tro og Hengivenhed Idun lig, og skjænkede ham skjønne Døtre.

Det Venskab, der i Barndommen var blevet knyttet mellem Frøj og Od, befæstedes saaledes med Frændebaand. Egilssønnen var afholdt af alle Aser og Asynjer. Odin skjænkede ham Hjælm og Brynje, pragtfulde Frembringelser af Sindres Kunst. Thor havde rakt ham Haanden til Forsoning. Med Hensyn til Mann Borgarsøn havde de jo begge opfyldt deres Pligter: Thor sin som Fader og Beskytter, Od sin som Frændehævner. Men til Medlem af den dømmende Gudekreds ophøjedes Frøjas Ægtefælle alligevel ikke. Det varede længe, før nogen af Alfeslægt naaede denne Værdighed. Nu efterstræbte Od heller ikke en saadan Ære. I disse hans Lykkes Dage var det ham nok at agtes som Odins og Friggs hurtige Tjener og Frøjs fortroligste Ven. Hvad Njørd tøvede med at sige sin Søn. det kunde Od sige ham. Stod der for den unge Alf noget tilbage at ønske, var det, at Vølund maatte forsones og hans Baand løses.

Men ingen, ikke engang Od selv, vidste, hvor Vølund, Idun og Skade havde skjult sig. Asafaderens Ravne fløj vel ofte over Thrymhejm, men saa' dem aldrig. For Andvare, den tro Dværg og Skattevogter, havde dog Vølund en Gang vist sig. Han kom da i et faderligt Ærende og sagde til denne: „Du skal en Dag blive opsøgt af en højvoxen, lyslokket Yngling, af hvis Ansigtstræk du ser, at han er min Søn. En Datter af Mimer er

hans Moder. Tag vel imod ham, bring ham min Hilsen, indprent dine bedste Visdomsord i hans Hukommelse og udrust ham paa det ypperste med, hvad en Stridsmand har nødig. Jeg véd, at han skal vorde stærk og modig. Sig ham, at han ogsaa skal vorde aaben og ærlig og taknemmelig. Til Minde om sin Byrd skal han i Skjoldet bære Hammer og Tang. Indskærp ham, at hvad der end maa hænde, bør han ikke drage Sværd mod Ætlinger af Egil eller Slagfinn, der vare hans Faders trofaste Brødre.“ Efter at Vølund havde sagt dette, saa' Andvare ham aldrig mere.

Efter at Krigen med Jætterne var standset, var ogsaa Loke som forsvunden. Han havde skjult sig i Gymers underjordiske Huler og rugede der over fremtidige Underfundigheder. Det stod nu klart for ham, at han burde gjøre en Opdagelsesrejse i Thrymhejm. Dog ikke for Fornøjelsens Skyld alene, thi fandtes der et Land, der var betænkeligt at færdes i, saa var det til visse dette. Æventyret med Stangen havde han i frisk Minde. Saa længe Thrymhejm var Skueplads for Krigen, havde Loke uden Frygt betraadt dets Jord; men det var noget andet at komme under vajende Bannere, fulgt af Tusender af Jøtunkrigere, end ene at snige sig om som Spejder. Da er man mistænksom og ser Svig overalt. Loke kunde forvandle sig i fem Dyreskikkelser: i Hestens, Ulvens, Sælens, Laxens og Gedehamsens. Han besluttede at vælge Laxens til Rejsedragt. I Vandet vilde han være bedst skjult, og de mangfoldige, fra alle Jøkler og Højder nedstyrtende, gjennem alle Dale og Sænkninger

løbende Vandveje kunde aabne selv de skjulteste Kroge blandt Thrymhejmsbjærgene for ham.

Der ligger deroppe en Indsø over Bunden af en dyb Kjedeldal. Et Øje, som skuer fra oven nedad, kan ikke se nogen Strandbred, thi Søens grønklædte Bredder skjules af de fremspringende Klippeskrænter, mellem hvilken ingen Sænkning eller Sti fører ned. Vandet har sit eneste Afløb i en trang Kløft, hvor det, klemt inde af haarde Bjærgvægge, skummende styrter ned til det nærmeste Dalstrøg.

Mange Dage tilbragte Loke paa sin Opdagelsesfærd, og mange stride Strømme havde han arbejdet sig igjennem uden at finde Spor af hvad han søgte! Men saa hændte det en Dag, at han efter smidige Spring op ad en Fjældfos kom ind i en dyb og rolig Fjældsø og der saa' et Syn, som gjorde ham hjærtensglad. Paa en Klippeblok ved Vandbrynet sad en Mand og en Kvinde. Mandens Knæ vare sammenbundne med en Lænke af Sener; ved hans Side laa en Ørneham. Det var ham, som Loke havde søgt efter. Vølund øvede den Idræt, som er de taalmodige Grubleres: han fiskede og saa' med halvtdrømmende Blikke paa Medesnorens Flod, hvor det svømmede i Sollyset. Kvinden ved hans Side var en Ungmø af stolt og kraftig Skjønhed. Loke gjenkjendte Skade. I Fjældvæggen bag dem saas en aaben Stendør. Det var Indgangen til Vølunds Bolig. Derinde maatte da Idun være.

Loke forblev nogle Døgn her oppe og iagttog Eneboernes Vaner. Næsten daglig aabnedes til

en vis Tid Klippedøren, og Vølund med sine Mederedskaber kom ned til Stranden. Om Nætterne gjorde Loke i Ulveham forsigtige Strejftog paa Højsletten over Søen. Dér opdagede han Spor, skjønt næppe synlige, af de Skier, paa hvilke det var Skades Fryd i taagefulde, maanelyse Nætter at ile over Vidderne. Sporene førte til en anden Klippedør. Loke opsøgte ogsaa Røghullet til Vølunds Smedje og mente en Gang at høre en dæmpet Klang fra Ambolt og Hammer Han gættede med Rette, at Kunstneren for sig og sine inde i Bjærget skabte Haller og Haver, herlige som Gudernes.

Loke forlod Thrymhejm velbeholden og tilfreds med sin Færd. Han behøvede ikke længer at gjemme sig i Gymers Huler. Tværtimod ønskede han intet hellere end at blive opdaget og taget til Fange af Aserne, og han længtes efter det næste Tordenvejr i Haab om, at Thor fra sin Kærre skulde faa Øje paa ham. Saaledes skete det ogsaa. Den snu Farbøte-Søn lod sig fange. Og det gik, som han havde ventet. Lagt i Lænker førtes han til Asgaard og stilledes for Gudekredsen. Thor var særdeles stolt over sin Fangst; den ærlige Asagud, det store Barn, indbildte sig, at det var med overlegen List, han havde faaet den rænkefulde i sin Magt.

Loke indrømmede over for den høje Domstol, at det var ham, som havde spillet Idun i Vølunds Hænder. Han vilde ikke undskylde sig, men kun som en forklarende Grund anføre, at den forfærdelige Jættebastard med Trusel om Døden havde

aftvunget ham en Ed paa at gjøre det, og han, Loke, agtede alle Eder, selv de aftvungne, for hellige. Han tilføjede, at efter at han havde mistet Odins Gunst og Asernes Venskab, havde Livet intet Værd for ham. Med stum Hengivelse i sin Skæbne vilde han møde den Dødsdom, han ventede, og tage med sig i Graven den Hemmelighed, som han alene kjendte, hvor Idun fandtes, og hvorledes hun og hendes Æbler kunde skaffes tilbage til Asgaard. Domstolen fældede den Kjendelse, at Loke havde forbrudt Livet, men at, i Erindring om de Tjenester, han fordum havde gjort Guderne, Naade maatte gaa for Ret, i Fald han vilde gjøre sin Brøde god igjen ved at skaffe Idun tilbage. Loke erklærede at ville forsøge dette, hvis han kunde gjenvinde Odins Gunst. Og dette blev ham lovet, thi for Guderne gjaldt det Valget mellem at hjemfalde til Alderdommens Magt eller leve i evig Ungdomskraft.

Loke løstes fra sine Lænker og vandrede uhindret som forhen om imellem Asgaards Borge. Han traf sammen med Gullveg, Jættemøen, der var optagen mellem Frøjas Terner. Hun og Loke vare gamle Bekjendte, skjønt de ikke lod saa for andre. Han behøvede hendes Hjælp, thi hun var forfaren i den af Guderne ilde sete Kunst, imod et Væsens eget Vilje at forvandle dets Skikkelse. Den Kunst havde Loke nu Brug for. Hun lovede ogsaa at skaffe ham Frøjas Falkeham.

En Dag, da Vølund fiskede i sin Indsø og, som sædvanligt, havde Skade ved sin Side, hørte de en Susen bag sig, og en Falk fløj tæt forbi

dem. Den kom fra Bjærget, hvis Dør stod aaben, og den bar en Frugt i sine Kløer. Dette og det haanende Skrig, som Fuglen udstødte, da den svingede sig i Vejret, vakte en pludselig Mistanke om Ulykke hos Vølund og hans Datter. Skade ilede ind i Bjærget og kom ud, raabende, at hendes Moder var forsvundet. Vølund fór i sin Ørneham, hævede sig op med nogle Vingeslag, oversaa Himmelrummet, fik hen imod Synskredsen Øje paa Røveren og skød derpaa en Flugt, der i vild Hast ikkun kunde maales med hans Følelsers stormende Fart.

Da Røveren i Frøjas Falkeham slog ned inden for Asgaardsmuren, havde Guderne fra Hlidskjalf allerede opdaget hans Forfølger. Næppe havde Loke sluppet den gyldne Frugt — den forvandlede Idun — af sine Kløer og afkastet Falkehammen, før han raabte: „Frelser eder! Den forfærdelige kommer!“ Ørneskikkelsen voxede med hvert Øjeblik. Thor greb sin gamle Hammer, Guderne deres Buer og Spyd. De viftende Taager, der ligge over Asgaards glødende Flodbælte, ere til at stikke i Brand. De antændtes og slog op i Flammer, just som Ørnen var nær. Den kom i ustandselig Fart. Regnen af Kastevaabnene hæmmede den ikke. Flammerne heller ikke. Den stormede ind i Ildhvirvlerne og tværs igjennem dem, men med brændende Vinger, Fjerhammen faldt af, sank sammen i Gnister og Røg, og Vølund stod dér for Guderne, høj, herlig, skrækindjagende endnu i sin sidste Stund, med unævnelig Fortvivlelse i sit Aasyn, vaabenløs, gjennemboret af Pile, bundet

med Urds uløselige Knuder. „Slaa ham ned!“ skreg Loke. Vild slyngede Thor sin Hammer mod Alfefyrstens Pande. Død faldt den vældige til Jorden.

Hans Død blev ikke ubeklaget, selv ej i Asgaard, som nu var befriet fra sin farligste uforsonlige Fjende. Ved hans Side stod Sif og Bil grædende, Od og Ull i mørk Sorg. Aserne hædrede ham med et prægtigt Baal. Forinden havde Thor med Asafaderens Bifald taget Kunstnerens Øjne og kastet dem op til Himlen. De funkle der ikke langt fra hans Broder Egils Stjærne. Det besluttedes at give hans anden Broder en lignende Ære: Mælkevejen kaldtes med et af Slagfinns Navne, og Fuldmaanen indristedes med Billeder, der fortælle hans og Bils Barndomsæventyr.

Odin stak Idun med Søvntorn. Det sagdes at være til Straf, fordi hun, Asynjen, havde været Asafaderen ulydig og sammen med Vølund havde baaret Vaaben imod Gudernes Yndling, Mann Borgarsøn. Men det var snarere en Velgjerning end Straf. Hun dømtes til at sove længe, meget længe. Efter at være vaagnet op igjen, skal det, hun har mistet, staa for hende som noget svundet og fjærnt. Brage har Sange og Strængegreb, der mægte at lægge Nydelse selv i Hjærtets Sorg. Han skal synge for hende om Vølunds stærke Kjærlighed og stærke Had, og den Dag skal komme, da Urds urokkelige Beslutning gaar i Opfyldelse, og Idun rækker sin Haand til de trøstende Sanges Herre.

Nogle ville vide — skjønt de gudindgivne Oldtidskvad intet mæle derom — at Idun skal sove.

til en Helt af Borgars Slægt kommer paa Vølunds Hest, vækker hende og giver hende til Hilsen en Armring af den elskedes Arbejde. Til Tak for denne Hilsen lærer hun ham Runekundskab og Visdomsord, som gjøre ham til en af de ædleste og hjærtereneste af alle dem, der bære Sværd.

Ensom i sin Klippebolig ventede Skade paa Fader og Moder. De kom ikke tilbage. Men hun saa' Asgaardsbroen nedhejset imod Thrymhejmsbjærgene. Hun gik da til Granes Stald og nævnede for ham, hvad der var sket og hvad hun anede. Grane sænkede Hovedet i Sorg. Hun klappede ham, takkede ham for hans Troskab og slap ham løs. Derefter klædte hun sig i Hjælm og Brynje og gik den svimlende Vej, som Od var gaaet før hun. Asgaardsporten stod aaben, og hun blev modtaget dér af Sif og sine andre Frænder. Hun sagde, hun havde forudset, at hendes Fader var død, og at hun kom for at hævne ham. Men dette var jo umuligt. Hendes Sind blev blødt, da hun hørte, at Guderne havde hædret Vølunds Minde, og at de vilde give den højeste Bod for hans Drab. Nu, da de ikke længer behøvede at frygte for hans Fjendskab, kunde de uden Ydmygelse lægge for Dagen, at de altid havde beundret ham og sat Pris paa hans Tjenester, ihvorvel deres Taknemmelighed var blevet overskygget af en Misforstaaelse. Guderne tilbød hende Asynjens Værdighed. Hun burde modtage den og blive i Asgaard, hvor hun nu havde sin Moder og alle sine Frænder.

Hun blev, men lang Tid forløb, før et Smil saas i hendes Aasyn. Det er bekjendt, at hun

blev den Vanaguds Mage, som begjærede hendes Haand, da hun var et Barn. Men Thrymhejm vedblev at være et kjært Opholdssted for Skade. Naar Njørd og hun ikke opholdt sig i Asgaard, boede de skiftevis i Thrymhejm og i Noatun, Vanens Odelgaard ved Havet, over hvis Sejlled, Fiskesteder og Havne han er Hersker. I en Sang, som synges i Midgaard, har Skade prist Livet paa Højsletterne og i Skovene, men Njørd Livet ved Kysten og paa Bølgerne. De skyggende Fjælde, de mørke Skovdyb, ud fra hvilke om Natten Ulvenes Tuden høres, behage ikke Njørd; han foretrækker Bølgernes Brusen og Svanernes Toner. Skade synes mere om Droslens Sang end om Maagens Skrig, og Højfjældenes Snevidder bevare Mindet om den Tid, da hun var sin Faders Glæde.

Sif blev Thors Mage. Saaledes var endelig Tvedragten imellem Guderne og Alfernes ypperste Slægt endt med Forsoning og mangfoldig knyttede Kjærlighedsbaand.

IX.

Balders-Alderen.

Forsoningen imellem Aser og Alfer glædede alle, men Balder mer end nogen anden. Denne Asafaderens og Friggs Yndlingssøn udøvede en stor Indflydelse i Gudernes Forsamling. Hans Raad,

saa beskedne de end bleve givne, vare altid de bedste og førte til et godt Udfald.

Balder vilde Forsoning selv med Jætteslægten. Var et Forlig med dennne umuligt, burde dog for Gudernes egen Skyld alle gyldige Grunde, som Jøtunhejm havde til Fjendskab og Had; fjærnes. Et Forsøg paa med Retfærdighed og Godhed at overvinde det haarde og fjendtlige i Jættesindet vilde være Aserne værdigt. Forsøget gjordes. Til Bod for Gunnløds Taarer blev den Søn, hun fødte Odin, optagen i Valhal og hædret med Værdigheden af Asagud. Til Vederlag for den af Odin fra Jøtunhejm bortførte Indskydelsens Drik sendtes en Gave did af den hellige Mjød blandet med velgjørende Runer. Mimer byggede en smukt prydet Drikkesal til Opholdssted efter Døden for Jætter, som ikke have besudlet sig med Løgn og Svig. Den Salighed, som venter dydige Mennesker efter Døden, bliver ogsaa de bedre blandt Ymers Ætlinger til Del.

Da saadanne Raad gjorde sig gjældende blandt Magterne, fik Jætterne Tillid til ham, fra hvis Læber Raadene kom. Med Undtagelse af Hejd, Loke og Gymer fandtes iblandt dem ingen, som ikke følte Hengivenhed for Balder den gode. De skød sig ind under hans Dom i deres indre Tvistigheder. I Jøtunhejm vises en Høj oppe paa en Højslette, hvor Balder med sin Broder Hød i saadanne Sager sad til Things. De stridende Parter gik altid forligte derfra.

Nu var alt det skabte lykkeligt. Aarstiderne holdt sig inden for deres fastsatte Grænser og kom

med deres tjenlige og gunstige Vejrlag. Vaaren gav rigelig Væde til alle Væxter. Ingen Frostnat hærgede, hvad Sommeren havde bestemt til Seglen og Leen. Vinterens korte Dage vare solfulde og æggede til Idrætter paa snedækket Eng og isbelagt Sø, dens lange Skumringstimer smykkedes med Saga, Sang og festligt Samkvem. Asgaard var betrygget, og over Midgaard herskede Fred. Balders-Alderen var en Vaar, der fulgte efter Fimbulvinteren.

X.

Balders Død. — Den store Tørke.

Men den Vaar blev kort. Midt i Lykken kom mørke Anelser over Guderne, uden at de vidste hvorfra. Balder havde tunge Drømme, og hans Kræfter svandt hen. Jærtegn bebudede ham Ulykke. Saaledes hændte blandt andet, at Gangeren, hvis Hove havde bragt Dybets Kildespring for Dagen til en tørstende Jord, fik et Ben af Led, medens dens Herre, omgiven af sine nærmeste Frænder, gjorde en Ridetur i Asgaardsskoven. Flere saadanne Varsler indtraf. De bekymrede Guder henvendte sig til Verdenstræets Vogtere, Urd og Mimer, for at faa Raad. Urd saa' Balders skjulte Skæbne, men røbede den ikke, Mimer ej heller. Den angstfulde Frigg kom da paa den Tanke med en Ed at for-

pligte alle Skabninger og alle Ting til ikke at skade hendes Søn. Saa almindelig elsket var han, at Guderne ikke tvivlede om, at denne Tanke lod sig iværksætte.

Der findes Liv i alt, selv i det, som for os synes livløst. Der gives en Orden, hvori enhver Skabning og enhver Ting har sin Plads. Ilden, Vandet, Luften og Jorden lyde deres Herskere. Stenene, Malmarterne, Urterne og Dyrene danne Hærskarer, Klaner og Slægter med Høvdinger for Tusender og Høvdinger for Hundreder. Og gjennem hele Skabelsen spænder Urd Traadene af sine Love, som byde at frygte det hellige. De uskyldige Ting gyse for Edsbrud. Ikkun blandt de Sjæle, der have faaet en personlig Skæbne, findes Trodsere af Nornens Vedtægter, men for dem gives der ogsaa Straf.

Alle Skabelsens Hærskarer, Klaner og Slægter aflagde Eden for sig og sine Medlemmer. Aldrig have Godheden og Retfærdigheden haft en skjønnere Dag end den, da han, som var deres Talsmand i Asgaard, tilsikredes Tryghed ved en Ed, der udtaltes af samtlige Himlens Stjærner og gjentoges af Luftens, Havets og Jordens Beboere, af alle Bjærge og Dale, af alle Skove og Ørkener, en Ed, der gjenlød fra Jøtunhejm og fra Underverdenen: fra Mimers Rige og fra selve Niffelhejm, hvor endogsaa Farsoternes og Sygdommenes Aander med blege Læber udtalte Forpligtelsen.

Men Jærtegnene hørte ikke op, ej heller de urolige Drømme og Anelserne. Det var maaske af denne Grund, at Gullveg, Frøjas Jættemø, tog

Paaskud til at spørge Himmeldronningen Frigg, om man ikke ved Edsfæstelsen havde glemt en eller anden Skabning. Frigg svarede Nej, men hun tilføjede, at det er givet, at alle spæde, uerfarne Ting, som i sig selv ere uskadelige og ikke have opnaaet den Alder, som gjør en Forpligtelse begribelig og bindende, vare undtagne. Gullveg bemærkede, at saa spæde Væsener fandtes ikke i Asgaard, hvor det meste, som er til, er fra Tidernes Ophav. Frigg svarede, at der dog i Asgaard findes en Ting, som var bleven fundet for ung for Eden: Det er en Mistel, der nylig er skudt frem paa Egen ved Valhals østlige Gavl, men man kan ikke tænke sig noget mere uskadeligt end den.

Gullveg fortalte Loke, hvad hun havde faaet at vide. Denne opsøgte Mistelen, skar den af med en Segl og snittede den til en Pil.

Naar Guderne paa Idrætssletten i Asgaard øvede sig i Spydkastning og Bueskydning, var det nu efter Edsaflæggelsen ikke usædvanligt, at snart den ene, snart den anden for Spøg sendte Spydet eller Pilen imod Balder, thi det var dem paa Grund af Sagens Nyhed en Morskab at se, hvorledes Vaabnene, naar de naaede ham, faldt magtesløse til Jorden og ikke gjorde ham den ringeste Skade. Det hændte en Dag, at Hød af sit Kogger tog en Pil, som han syntes var ualmindelig veg og næppe brugelig; den rettede han for Spøg imod Balder. Pilen var den af Loke tilsnittede Mistel. Hvorledes den kom i Høds Kogger og Haand véd Loke. Balder faldt gjen-

nemboret og blødende til Jorden. Hød stod som forstenet, og Aserne samledes, stumme af Rædsel og Sorg, omkring den faldne. Odins og Asynjernes Lægekunst baadede her intet. Balders sidste Ord vare: „Lad Nanna, min ulykkelige Broder til Husvalelse, skjænke ham sin Kjærlighed!“ Gjennem hele Skabelsen gik en Dødsgysning. Aser og Asynjer kunde ikke tale for Graad.

Ved Lufthavets Strandbred laa den dødes Skib. Paa dette byggede Guderne hans Baal. Ved Synet heraf brast Nannas Hjærte. Odin løftede hende i sine Arme og lagde hende ved hendes Ægtefælles Side. Derpaa førtes Balders Hest, smykket med sit pragtfulde Seletøj, ind i Skibet, og Thor viede Baalet med sin gamle Hammer. Odin lagde Ringen Drøpner paa Balders Bryst, idet han hviskede i hans Øre den Hemmelighed, over hvilken Verden endnu grubler. Baalet antændtes, og Skibet gik med højt flammende Luer ud paa Lufthavets Dyb.

Frigg vilde ikke tro, at hun og Balder skulde for evig være skilte. Skulde det ikke være muligt, at Dødsriget paa et eller andet af Urd fastsat Vilkaar vilde give ham tilbage til den sørgende Verden? Od, som en Gang forud havde været i Underverdenen, var villig til at bære Friggs Spørgsmaal did. Den kjække Alf fik Slejpner at ride paa for denne Færd. Han sprængte bort, fulgt af alles bedste Ønsker om et lykkeligt Udfald. Den Vej, han nu tog, var ikke den, som over Ulvedalene fører ned til Mimers Brønd, men Alfarvejen, som de døde færdes. Od red ni Døgn

gjennem dybe og mørke Dale og kom til den guldbelagte Bro, hvor Modgun, Mimers og Nornernes Frænke, holder Vagt. Dønnet af Slejpners Hove mod Broens Planker sagde tydelig, at Rytteren og Hesten vare levende Væsener, ikke Skygger. Rytteren standsede paa Modguns Bud og gjorde Rede for Navn, Æt og Ærende. Ingen død færdes her forbi uden at fanges i de usynlige Baand, som Urd har knyttet for Modgun, og som bestemme Vejen og føre til det givne Maal. det være sig Salighedsengene eller Straffestederne. Modgun tillod Od at fortsætte Rejsen og at blive Døgnet over i Underverdenen. Hun gav ham ogsaa Anvisning paa Vejen til Balders og Nannas Bolig. Paa Tilbagevejen skulde Modgun meddele ham, hvad Urd havde svaret paa Friggs Bøn. Od red ad den Kant, hvor han saa' Mimers Haves høje Kroner tegne sig imod Morgenrødens Lys. Han gjenkjendte Porten, bag hvilken de Børn, der udvalgtes til en vordende Menneskeslægts Forældre, leve et Liv, som ikke tæller Dagenes Gang og neppe véd noget om en skridende Tid. Derpaa kom han til den høje Mur, som omgiver Balders underjordiske Brejdablik. Ingen Port kunde opdages her. Da steg han af Hesten, spændte Buggjorden fastere, satte sig atter op og sporede Slejpner lykkelig og vel over Muren. Blandt Træer, der staa med evig grønt Løv, saa' han en Borg, hvis Dør var aaben. Væggene derinde vare dækkede af straalende Tæpper, Bænkene vare bestrøede med Smykker fra Mimers Skat-

kammer. I Højsædet sad Balder og Nanna. De gik Od i Møde og hilste ham velkommen. Hellig Mjød fandtes i ædelstensgnistrende flettede Kar, og efter at den rejsende havde forfrisket sig, fremførte han sine Hilsener, forebragte sit Ærende og omtalte alt, som var værd at høre. Under mærkelige Samtaler svandt Timerne til ud paa Natten. Om Morgenen bød Od Farvel. Balder bad ham tage Ringen Drøpner med til Odin. Nanna sendte et Slør og nogle andre Gaver til Frigg, samt en Guldfingerring til Friggs Søster Fulla. Ved Broen gav Modgun ham Svaret fra Urd. Balder skal vende tilbage, naar alle Skabninger og Ting i Verden have begrædt ham.

Dette var allerede sket, saa langt som Underretningen om Balders Død havde kunnet sprede sig i Altet. Hejd var det eneste Væsen, fra hvem ingen Taare over den godes Død vilde være at vente; men den to Gange brændte havde nu i lang Tid ikke været synlig, og man troede, at hun var tilintetgjort. Dødsbudet spredte sig bestandig videre og videre, og Asgaards til alle Kanter udskikkede Sendebud kom tilbage, den ene efter den anden, og bevidnede, at Budskabet havde presset Taarer ud af alle Skabninger. Og dog blev det næsten fuldbyrdede Haab til intet, da det sidste Sendebud frembar sine Erfaringer. Han havde i en Hule set en gammel Jættekvinde, som, da Budet blev hende meldt, haanfuldt sagde, at hun med tørre Taarer vilde begræde Balder. Hun kaldte sig Tak, og enhver forstod, at hun gav sig det Navn for at antyde, det var Gjengjæld.

Man opdagede nu, at Gullveg og Loke vare forsvundne fra Asgaard. Det blev da Guderne klart, at Gullveg var Hejd, og at Tak var Gullveg eller Loke. Man opdagede tillige, at Pilen, som havde saaret Balder til Døde, var Mistelen, om hvilken Frigg havde talt med Frøjas falske Terne.

Odin sad mørk grublende i sit Højsæde eller vandrede med sænket Hoved om imellem Asgaards Borge. Fra Balders Borg klang Harpen ikke mere. Dér stod Mjødhallen forladt og gjennemsuset af Vindene. Asafaderen anede, at naar det bedste, som han havde født til Verden, var borte, saa indeholdt dette et Varsel om hans egen Magts og hele hans Skabelses Forgængelighed. Men fra det fjærne, hvorfra denne Udsigt truede, førtes hans Tanker pludselig til et nærliggende forfærdeligt Spørgsmaal. At Drab maa hævnes af Frænder, er en Lov, som Nornerne have givet og Aserne godkjendt. Nu vare vistnok alle i Asgaard af den Mening, at Hød ikke havde villet sin Broders Død. Men ikke engang Guderne ere i Stand til at gjennemskue hinandens inderste Bevæggrunde. I denne som i alle lignende Sager var det deres Dommerpligt ikke at lukke Øjnene for Gjerningsmandens tidligere Liv, men spørge, om der ikke i dette fandtes noget, som kunde være en Drivfjeder til Daaden. Da Gullveg og Loke udsaa Hød til Balders Banemand, havde de dette for Øje. De valgte den Broder, som en Gang havde været hans Fjende, fortæret af den Lidenskab, som af alle er stærkest, og som, naar Luen er kvalt,

plejer at gløde under Asken. Retten i sin Strænghed krævede, at Broderdrabsmanden skulde straffes med Døden, og der fandtes ydre Grunde for, at han havde handlet efter ondt Overlæg.

Men alligevel kunde ingen i Asgaard løfte sin Haand mod Hød. Mellem Hævnen og ham stod den døende Balders egen Bøn, foruden alles Medlidenhed, alles Tro paa det uforsætlige ved Drabet, samt det forfærdelige deri, at Blod af Asafaderens Blod endnu en Gang skulde udgydes, at den ene begrædte Søns Død skulde medføre den andens.

Dage gik, Maaneskifter gik, men Blodhævnens uforsonlige Aand tørstede uden Vederkvægelse, og Nornens Lov var til Spot. Hendes Runer ere imidlertid ikke ristede paa Vandets Spejl eller Flyvesandets Overflade, men i Skabelsens Hjærte, og Skabelsen, ligesom Hævnens Lov, vansmægtede af Tørst. Der lagde sig noget dræbende trykkende over Asgaard og hele Verden. Gudernes Uro forøgedes, da de mærkede, at Frøj begyndte at tæres hen af en Svindsot lig Balders. Fra Klippetoppe og Afgrundsdyb lød Røster, som manede Odin, Verden til Husvalelse, at fuldbyrde Nornens Bud. Han gjorde det dog ikke. Da omslyngede Urd ham med sine usynlige Baand, drog ham bort fra Asgaard, førte ham til Rind, den skjønne Jættemø, og straffede ham over for hende med en sanseforvirrende, uimodstaaelig, brændende, ydmygende Kjælighedslidenskab. Ydmygende, thi da Rind var haard for hans Bønner, greb han til Galder og sejrede ved Midler, som hans Forstand fordømte. Han anede ikke, at han gik den Skæbnes Ærende, som han vilde und-

vige, og blev Ophav til den Hævner, han havde nægtet Loven. Hele Skabelsens Higen efter Vederkvægelse rørte sig i den ufødtes Sind: utaalmodig sled han i de Lænker, som holdt ham fængslet under Moderhjærtet, og da han tidlig havde gjort sig fri fra dem, var han i Løbet af et Døgn en fuldvoxen Helt, som i Hjælm og Brynje udfordrede Hød til Kamp og befriede ham fra et Liv af Kval. Den døgngamle kunde fuldbyrde Hævnen, thi han vidste intet om Balders Bøn og havde ikke været Vidne til sin Faders Smerte, før hans Gjerning var gjort.

Aarsagen til Frøjs Svindsot var følgende. Da han en Dag sad i Hlidskjalf og skuede ud over Midgaard og Jøtunhejm, saa' han i Gymers Gaard en Mø, medens hun gik fra Mjødhallen til Fruerstuen, og der spredte sig et Skin over Himmel, Jord og Hav. Skinnet kom fra hendes hvide Arme. Den unge Vanagud saa' i sine Drømme atter og atter denne Mø og denne Glans. Desværre var hendes Fader den for Guderne mest forhadte af alle Indbyggere i Jøtunhejm. Frøj blev elskovsyg og tæredes hen. Njørd og Skade bad ham sige, hvad der græmmede hans Hu, men fik intet at vide. De anmodede da Od, om han vilde udforske, hvorfor Høstens Herre tæredes hen. Od sagde, at han havde forsøgt det men faaet et afvisende Svar; dog vilde han endnu en Gang gjøre sig Umage derfor. Han gik ind til Frøj og begyndte at tale om fælles Barndomsminder og om Hændelser, der noksom vidnede om, at de kunde stole paa hinanden. Han sluttede med de Ord: „Ikke har du

nogen Sorg saa tung, at du ikke kan røbe den for mig." Frøj sagde da: „Solen lyser alle Dage, men mig til ringe Glæde, siden jeg i Gymers Gaard saa' en Mø, hvis Arme spredte Skin over Skyernes og Bølgernes vide Veje." — „Den Sorg maa kunne stilles;" sagde Od; „maa jeg omgjorde mig med Sejrssværdet og bestige Slejpner, og giver du mig værdige Gaver at bringe med til Jættemøen, da rider jeg til Gymers Gaard og hører, om Gerd kan vindes med gode Ord eller med Trusler." Sejrssværdet var paa en saadan Færd saa meget mere nødvendigt, som Od, da han var paa Klippeøen i Offotefjorden, i Selvforsvar havde nedlagt en af Gymers Sønner. Da Guderne havde faaet at vide, hvad der voldede Frøjs Svindsot, bedrøvedes de og ræddedes for Ulykke, men havde ikke noget andet Valg end bringe de Ofre, som krævedes for et heldigt Udfald af Ods Ærende. De sendte med ham elleve Guldæbler og Ringen Drøpner i Bejlergaver. Det var mørkt, da han satte sig op paa Slejpner, og i Løbet af Natten red han over vaade Fjælde og Jætters Odelmarker til Gymers Gaard. Ved Morgengry var han ved Maalet. Gymer og hans Gjæstevenner sov. De havde, som sædvanligt, tilbragt Natten i Drikkelag. Den med en Jærnstang bevæbnede Hyrde holdt dog Udkig fra sin Høj, raabte Rytteren an og spurgte, om han allerede var død eller viet til Døden, eftersom han vovede at nærme sig det Led, inden for hvilket Gerd boede. Od svarede: „Den, der vil frem her i Verden, har bedre Ting at gjøre end spørge, hvad Nornen tilmaalte ham

den Dag, hun lagde hans Skæbnes Lodder.“ Derpaa sprængte han over Gaardens Hegn og de flagrende Luer ind paa Tunet ved Fruerstuen. Ved Larmen af Sleipners Hove spurgte Gerd sin Terne, hvad der var paa Færde. Ternen svarede: „En Yngling er kommen; han er allerede stegen af Sadlen og har sluppet sin Ganger løs at græsse paa Tunet.“ — „Lad ham komme ind,“ sagde Gerd, „og byd ham Mjødhornet, skjønt det aner mig, han er min Broders Bane.“

Od traadte frem for Gerd, forebragte sit vigtige Ærende og bød hende Guldæblerne som Friergave. Hun viste dem tilbage. Da bød han hende Ringen, som en Gang havde ligget paa Balders Bryst. Hun skjød den fra sig og sagde: „Der findes Guld nok i Gymers Borge.“ Da blottede Od Sejrssværdet og fremviste den billedristede, jættehadende Klinge. „Du er i min Magt,“ sagde han, „kald ikke din Fader og hans Mænd hid, thi da vorder dette Sværd alles Bane! Men dig skal en værre Skæbne end Døden vente, hvis du afslaar Lykken ved den blide Vanaguds Side.“ Og nu strømmede over Ods Læber en Styrteflod af gyselige Forudsigelser, der skulde gaa i Opfyldelse, hvis hendes haarde Jættesind ikke bøjede sig. Da lovede den forfærdede Mø, at hun ni Nætter derefter vilde møde Njørds Søn i en Lund med ensomme Stier. Med dette Bud red Od ud af Jættegaarden. Frøj ventede paa ham ved Asgaardsporten, og den raske Alf fik ikke Lov til at tage Sadlen af Sleipner, før han havde gjort Rede for sit Ærendes Udfald.

Den niende Nat derefter mødtes Frøj og Gerd. Hun lovede at blive hans, men paa følgende af Forældrene fastsatte Vilkaar: det af Vølund smeddede Sejrssværd skal i Brudekjøb overgives til Gymer; Od og Frøja skulle indfinde sig i hans Gaard, paa Frøjs Vegne anholde om hans Datters Haand og føre hende til Asgaard, hvor Brylluppet bør staa i Valhal; Gerd skal ophøjes til Asynje og hendes Moder have Lejde og Ret til at opholde sig blandt Guderne.

Den bedaarede Frøj skulde have lovet endnu mere, om Jættemøen havde fordret det. Sejrssværdet lagde han strax i hendes Haand. Gymer, som ikke vovede at trække det af Skeden, lukkede det inde i et Jærnskrin. Skrinet skjultes i hans underjordiske Gange, som gjemte mange for Guderne farlige Hemmeligheder. Den med en Jærnstang bevæbnede Hyrde blev sat til dets Vogter. Deraf har han faaet det Navn, Eggter (Sværdvagt), hvorunder han mest er omtalt.

Od havde en Mistanke om, at Gymer rugede over forræderske Planer, og han tog sine Forholdsregler derefter. Han kom til den aftalte Tid til Jættehøvdingen og havde med sig Frøja og endnu en Dis, der sagdes at være Frøjas Halvsøster og af Væxt og Holdning, saa vel som i Klæder, var hende aldeles lig. Begge Diserne kom tilslørede, som Skik er blandt Guderne, naar de begive sig uden for Asgaardsmuren. Men paa samme Tid som Od og Diserne vare ogsaa Thor og Ull brudte op til Jøtunhejm og ad lønlige Veje efter Skum-

ringen naaede til Omegnen af Gymers Fjældborg. Ull red Slejpner, thi denne og Grane ere de eneste Heste, som kunne sætte over flagrende Luer. Disen, der var fulgt med Frøja, var Sif.

Od og Diserne bleve vel modtagne. Gymer havde mange Gjæster hos sig, og det undgik ikke Ods Opmærksomhed. at disse vare udvalgte blandt de stærkeste og forvovneste af Jøtunhejms Beboere, samt at nogle iblandt dem skyldte ham Hævn.

I Drikkehallen fik han, som Frøjs Ombud, Sæde ved Gerds Side, og Værten lagde Mærke til, at han beundrende stirrede ind i den væne Ungmøs Aasyn. Da Drikkegildet var i fuld Gang, tog Gymer ham afsides og spurgte, om han ikke fandt Gerd værdig til at være en Guds Mage. Od svarede, at han misundede Frøj hans Lykke. Gymer svarede: „Du skal da faa mærkelige Ting at høre. Det er min Beslutning, at du, og ikke Frøj, fra denne Dag skal være min Svigersøn. Er det saa, at du har Lyst til Gerd, saa kan du ogsaa uden stort Savn overlade mig Frøja. Asgaardsmurens Bygmester var min nære Frænde, og vi Jætter have ikke i Sinde at afstaa vor Ret til hende. Du kommer ogsaa nok i Hu, at du aldrig vilde have fundet hende, hvis jeg ikke havde givet dig et Vink om, hvor hun gjemtes. Det er mig. du har at takke for det Frændskabsbaand, du har kunnet knytte med Guderne. Men jeg indrømmer, at det ikke er meget at takke for, thi de byrdstolte Aser agte dig som en Tjener og have aldrig haft en Tanke om at give dig Sæde i deres Dommerkreds.

Nu aabner der sig andre Udsigter for dig. Sejrssværdet er i mit Eje, du er Manden, som kan føre det, og det skal ske i Spidsen for Jøtunhejms Hære. Da falder Asgaard. Da ere Gymer og Frøja, Od og Gerd de nye Valhalsmagter og Verdensherskere. Ere vi enige, da ender denne Aften med din og min Bryllupsfest. Hvis ikke, saa er jeg bange for dig, thi mine Gjæster og mine Husfolk mene, at du ikke bør komme med Livet herfra, eftersom du har dræbt min Søn, og de agte ikke at give Slip paa Frøja, nu hun for anden Gang er i Jøtunhejm." — Od svarede, at Gymers Plan var storslaaet, uimodstaaelig og lige gunstig for dem begge, samt at han strax vilde forberede Frøja paa Forandringen i hendes Skæbne. Gymer magede det saa, at de kom til at tale sammen i Enrum. Da Od vendte tilbage, sagde han Jætten, at Frøja efter nogen Tøven havde givet denne sit Ja, men paa det Vilkaar, at hendes Bryllupsgilde skulde opsættes en eller to Dage, fordi Skik og Brug krævede, at hun ikke knyttede et nyt Ægteskabsbaand, førend hendes nuværende Ægtefælle havde holdt Bryllup med en anden. Bjærghøvdingen fandt slig Finfølelse overflødig, men gik dog ind paa Vilkaaret. Det blev nu tilkjendegivet for Gjæsterne, at de overværede Ods og Gerds Bryllupsfest, og denne fejredes ved rigt besatte Borde og fyldte Horn til langt ud paa Natten. Od sad i Højsædet hos Gerd og hviskede til hende. Men hvad han sagde, var ikke en Brudgoms Ord. Han priste atter og atter Høstens Herres Adel og Skjønhed og talede om hans længselsfulde Kjærlig-

hed. Sif, der sad ved Gerds anden Side, kom i Jættemøens Bæger et Middel, som aabner Sindet for sande Ord. Gerd gik ind paa, at det var bedst, hun ikke opfattede Festen som sit Bryllup. Hun vilde, uden at hendes Fader fik noget derom at vide, sove ene denne Nat og afvente den Lod, Skæbnen havde bestemt for hende.

Da Festen var endt, gik Od og Gerd til Brudeværelset. Som Brudetærne fulgte dem den tilslørede Dis, der sagdes at være Frøjas Halvsøster. Det vil sige: Jætterne troede, at det var hende, som fulgte dem; men det var i hendes Sted den tilslørede Frøja. Det havde ikke været vanskeligt at iværksætte denne Forvexling, thi i Løbet af Festen havde Diserne iagttaget enhver Lejlighed til at skifte Sæde med hinanden, og da Gymer en Gang havde bedet Frøjas Søster om at løfte sit Slør, var det Frøja selv, han fik at se, og han forbavsedes over deres Lighed. Sif, som man troede var Frøja, blev fulgt til den i nogen Afstand liggende Fjældbolig, som var Fruerstue. Dér skulde hun sove alene.

Vanadisen blev i Brudeværelset hos Od, hendes Ægtefælle. Gerd søgte Hvile i Brudeternens Kammer. Det blev stille i Jættegaarden, og Morgenens Gry havde endnu ikke mildnet Nattens Mørke. Men den alene sovende Frøja løb om i Hovedet paa mer end en af Gymers drukne, frække Gjæster. Tid efter anden sneg en Jætteskikkelse sig over Gaarden og forsvandt i den hvælvede Gang til Fruerstuen. Men ingen saadan Skikkelse vendte tilbage derfra. Medens Drikkelaget bedst stod paa

og Gaardens Vogter tømte Hornene mellem de andre, vare Thor og Ull satte over Flagreluerne og Gaardindhegningen. Sifs Ægtefælle og Søn vaagede ved hendes Dør, og den ene Jøtunkæmpe efter den anden faldt med knust Hoved inde i den mørke Hvælving.

Gymer havde sovet, men vaagnede snart og følte sig urolig. Han tænkte paa de tvende Disers skuffende Lighed og undrede sig over, at Jætterne, der dog vide ret god Besked om Asers, Vaners og Alfers Forhold, aldrig havde hørt, at Vanadisen blandt sine Halvsøstre havde en der lignede hende i saa høj Grad, og han begyndte at fatte Mistanke om, at den forslagne Od havde narret ham. Jættehøvdingen vækkede to Riser blandt sine Husfolk og befalede dem med Vaaben i Haand at liste sig til Brudeværelset. Fandt de hos Od nogen anden end Gerd, skulde de slaa ham ihjel. Riserne gik, men kom ikke tilbage. Da gjorde Gymer Anskrig. Vækkede plüdselig op af deres Søvn, tumlede Jætterne om imellem hverandre, søgende efter deres Vaaben, da Tordenens Herre, fulgt af Od og Ull, stormede ind iblandt dem. Bjærgsalene fyldtes med Raab og Gny. Thors Hammer og Alfernes Sværd bedækkede Gulvene med døde. De, som kunde, flyede. Blandt dem var Gymer.

Det gjaldt nu at gjenfinde Sejrssværdet. Af Gerd havde Od faaet et Vink om, at det var gjemt i en af de underjordiske Huler og Sale, der strække sig langt ind under Gymers Fjældborg. Asgaardsheltene ilede til disse hemmelighedsfulde Steder. De kom for sent til at vinde det uvurdelige Bytte. Eggter

havde under Virvarret taget Skrinet, der endnu den Dag i Dag gjemmer Sejrssværdet bag sin Laas, og var flygtet gjennem en af de Gange, der fjærnt fra Borgen føre ud i en ukjendt Ødemark. En Skare unge Uhyrer i Ulveham og andre Skikkelser, der vare komne til Verden og opfostrede dernede, flygtede sammen med Eggter. Blandt dem var den gjenfødte Hate. Disse Uhyrer ere Børn af Hejd og Loke. Da Sejdkvinden for anden Gang var brændt og hendes Aske var bleven kastet ud fra Asgaard, havde Loke fundet hendes halvt forkullede Hjærte, havde slugt det og var derved bleven Moder til den afskyelige Yngel. I Hejds Fantasi havde denne forhen levet i Skikkelse af onde Tanker. Tre af hendes og Lokes Børn faldt dog i Asgaardsheltenes Hænder: Møen Lekin og de da endnu spæde Thursevæsener, der kaldes Fenresulven og Midgaardsormen.

Man gjorde en anden Opdagelse hernede: der fandtes uhyre Kvægfolde, og de af Gymers Terner, som havde deres Ophold dér, tilstod, at disse Folde ikke alene vare bestemte for deres Husbonds Geder, men ogsaa for de Luftens Hjorder, der tilhøre Asgaard, og fra hvilke Thor har hentet sit Spand og Odin sin Hejdrun. Loke havde fundet paa en List, hvorved han lokkede disse nyttige Hjorder, naar de vandrede over Jøtunbjærgene, ind i Gymers Huler, hvor han og Gygerne om Natten malkede dem og derpaa med tomme Yvere slap dem ud paa Himmelmarkerne, hvorfra de i lange Tider intet havde haft at give til den tørstige Jord.

Man traf ogsaa paa et Hul, der gaar lige ned til Niffelhejm. Thor tog den væmmelige Lokedatter, Lekin, og kastede hende igjennem Hullet derned. Det var et forfærdeligt Fald: hun brækkede det ene Ben, fik en Ryghvirvel knækket og blev slaaet blaa over den ene Halvdel af sin Krop. Da hun imidlertid endnu intet ondt havde anstiftet, gav Guderne hende Vederlag for Skaden, idet de gjorde hende til Dronning over Straffestederne og deres Beboere. Til Ganger har hun faaet den Hestjætte, i hvis Vold Frøj var, da han befriedes af sin Fader Njørd. Paa dette trebenede Spøgelse, der i levende Live var Gymers Frænde Gnyfot, viser Lekin sig stundum for Menneskenes Børn; da ere Hungersnød og Farsoter i hendes Følge.

Da Asgaardsheltene forlod Gymers Borg, medtog de Fenresulven og Midgaardsormen. Thor kastede Slangen fra sin Kærre ned i Verdenshavet, hvor den voxede rask og allerede skal være stor nok til at ligge i en Ring omkring Jorden. Ulven bragtes med til Asgaard og fik til Forlystelse for Aserne Lov til at blive dér, indtil man, overtydet om dens Farlighed, bandt den ved Gnipahulen paa Holmen Lyngve i Amsvartners Hav.

Den øvrige Lokeyngel voxer op hos Eggter i Jærnskoven, hvor Jætten har fundet sikker Beskyttelse for sig og sine afskyelige Hjorder.

Forinden Thor, Od og Ull brød op, indfandt en tilsløret Kvinde sig, der sagde, at hun var Brudens Moder, og af Gerd godkjendtes som saa. Hun krævede sin Ret til at følge Datteren og kom

saaledes med hende til Asgaard. Valhal stod smykket til Bryllupsfesten. Men denne blev lidet glædelig. Da Gerds Moder traadte ind i Salen, lod hun Sløret falde. Aserne gjenkjendte i hende Gullveg, hun, som havde raadet Balder Bane. Odin fór op af Højsædet og greb sit Spyd, hans Sønner sprang op og greb deres. Sejdkvinden gjennemboredes og løftedes paa Spydoddene op over Arnens Flammer og blev dér til Aske. Dette var tredje Gang, hun blev brændt. Tre er et helligt Tal, og saa meget vandt Aserne dermed, at Hejd aldrig mere vender tilbage til Asgaard. Men hun lever alligevel og skal leve til Ragnarøk. Alle vide, hvem Angerbode, den gamle i Jærnskoven, er. Hun bor nu i den Sump, hvori Eggter har nedsænket Sejrssværdet. Selv holder han Vagt paa en Høj der i Nærheden, og omkring Sumpen og Højen sværmer i store Skarer Angerbodes og Lokes Ulveyngel.

XI.

Verdenskrigen.

Det tredje Drab paa Gullveg havde svare Følger. Afskyet som hun var af alle hellige Magter, var hun alligevel Moder til Frøjs Hustru, og det var Vanernes Frændepligt at æske Bøder af Gjerningsmændene. Den fredsommelige Njørd frem-

bar Ærendet i varsomme Ord, men Odin svarede Nej. Njørd forlangte da, at Magterne skulde sammenkaldes til en højtidelig Raadslagning. Saa skete.

Det var et ondt Varsel, at man havde indfundet sig med væbnede Følger til denne Sammenkomst. Uden for Thingkredsen stod en hærklædt Flok fra Vanahejm og Alfhejm, og til denne havde Od, Frøjs trofaste Fosterbroder, sluttet sig. Ull var sjældent af anden Mening end Od, og det var bekjendt, at han i denne Sag havde stillet sig paa Vanernes Side.

Grundene, som talte for deres Sag, vare følgende. Det paahvilede dem som en uafvendelig, af Urd fastsat Pligt at kræve Bod for dræbt Frænde. Ogsaa krævede al Retfærdighed, at Bøder gaves. Gerds Moder havde faaet Lejde til Asgaard. Desuagtet var hun uden Forhør, Forsvar og Dom bleven dræbt i Asafaders egen højhellige Sal. Der gives en Magt, stærkere end Asers og Vaners, som ikke kan lade Edsbrud ustraffede. Og hvilket Exempel vilde det ikke være for Emblas Børn, om de erfarede, at i Asgaard brydes Aftaler og at Vold gjælder for Ret?

Grundene, som talte for den anden Part, vare følgende. Der forelaa intet Edsbrud, thi den Ret til med Tryghed at opholde sig i Asgaard, som Guderne havde givet Gerds Moder, forudsatte, at en saadan Ret kunde finde Anvendelse paa hende, men det havde senere vist sig, at hun var den Hejd, der for længe siden var bleven dømt fra Livet af Aser og Vaner. Den Dom er gyldig, saa

længe den ikke er ophævet, og dette bliver den ikke, saa længe Hejd er i Live. Hvilke forfærdelige Følger vilde det ikke have for Emblas Børn, om det spurgtes blandt dem, at Aserne indrømmede, at det var en Forbrydelse, naar de fuldbyrdede deres Dom paa hende, som opfandt de onde Runestave, den onde Sejd, og er Ophavet til alle Niddingsgjerninger i Midgaard! Hvorledes skulde Menneskene herefter kunne skjelne mellem godt og ondt? At Vanerne havde gjort Fordring paa Bøder var vel en Frændepligt, men denne Pligt var nu opfyldt, og deres Dommerpligt bød dem nu at give de bedre Grunde Ret. Aser og Vaner burde, af Hensyn til Verdens bedste, ikke forlade deres Thingsæder, før de vare komne overens om, at alt imellem dem hermed var udjævnet.

Efter at disse Grunde og Modgrunde vare blevne fremsatte, faldt fra Vanernes Flok et Ord om, at Odin selv havde benyttet sig af Hejds onde Kunster, da han eftertragtede Rinds Yndest. Det var ubilligt at minde om en Ulykke, som Asafaderen havde lidt, og som mest græmmede ham selv; om en Fornedrelse, som han havde maattet udsone med en Søns Død. Han blev opbragt, greb et Spyd og kastede [det] ud blandt Vanerne til et Tegn paa, at Baandet imellem ham og dem var revet over.

Njørd og Frøj, Ull og Od forlod Asgaard, hvis Port stængtes bag dem. Frøjas og Sifs Taarer flød rigelig den Dag og længe derefter.

Stemmer og Tegn bebudede for Menneskene, at uhørte Tildragelser vare hændede og hændedes

i Gudeverdenen. Seere og Seersker forkyndte, at Odin havde ophævet Vanernes Dyrkelse og paabudt, at alle for Njørd og Frøj rejste Hørger og Hove skulde nedbrydes. Forvirring og Forfærdelse opstod over Midgaard og forøgedes endnu mere, da man nogen Tid efter fra hellige Lunde og Træer hørte Stemmer, som sagde, at det var Vanerne, som herskede i Valhal, og at Menneskene skulde afsværge Aserne og hellige deres Tilbedelse til Sindres Æt og Alferne, først og fremmest til Njørd, Fredens og Velstandens Giver, Frøj, Høstens Herre, Ull, den ypperlige Jæger og trofaste Broder, samt Od, den snildrige, vidtberejste og mangtprøvede Søn af Groa.

Alt hvad Vaner og Alfer hedder havde rejst sig mod Odins Herskervælde og med talrige Fylkinger omringet Asgaard. Blandt Magterne udenfor var Mimer den eneste, der forblev Odin hengiven. Aserne maatte holde sig inden for deres Borgmur og stikke Flagreluerne omkring denne i Brand. Borgen syntes imidlertid uindtagelig. At svømme over det glødende Flodbælte eller sprænge igjennem Flagreluerne mægtede ingen af de belejrende, den vældige Mur var uoverstigelig, og til at aabne Asgaardsporten udkrævedes Sindres eller Vølunds Kunst. Men det hændte en Dag, at til Vanernes Lejr kom en Jættehest. Det var Grane, der længtes efter at gjense Vølunds Datter, og den ligesom bød sig selv frem til at bære hendes Ægtefælle. Det hændte en Dag, da Njørd red omkring, hensunken i Tanker, at han saa' en Skikkelse, der lignede hans Fader, den store Verdenskunstner Sindre.

Denne pegede paa en Jordhøj og forsvandt. Njørd banede sig Vej ind i Højen og fandt dér blandt Brynjer og andre Vaaben en pragtfuld Stridsøxe, hvad Arbejdets og de indristede Billeders Skjønhed angaar jævngod med Vølunds Sejrssværd. Det var den Portaabner, som Sindre med Fremtiden for Øje havde smeddet til Sønnen. En mørk Aften, da Aserne trygge, men ikke glade, sad omkring Bordet i Valhal og stirrede op til Asafaderens tankefulde Pande, sagde denne pludselig, at man skulde gribe til Vaaben og ile til Borgmuren. Men did kom de for sent. Njørd var paa Granes Ryg sprængt igjennem Flagreluerne, havde med den herlige Øxe, der „lyser af Frøjas Taarer“, knust Asgaardsportens Laas og hejset Vindebroen ned over de glødende Bølger. Vanernes Fylkinger med Frøj i Spidsen stod rede til at storme over den. Hestetrampen, Vaabengny og Kampraab fyldte Natteluften, og Aserne, der vare ilede til deres Heste, saa' i Flagreluernes Skin en brusende Strøm af Brynjer og Vaaben gyde sig ind over den uhyre Borggaard. At dæmme op for denne Strøm var ikke muligt for den lille Asaskare. Men denne sluttede sig tæt sammen for at slaa sig igjennem. Med en uimodstaaelig Følelse af Ærefrygt aabnede Vanernes Fylkinger sig for denne Haandfuld Helteguder, blandt hvilke Odin red forrest med Gungner i Haand og Thor kom sidst med sin gamle Hammer. Rullende Tordenskrald angav i stedse større og større Afstand Vejen, ad hvilken Aserne drog bort. Deres Magt syntes forsvunden med dem. De drog hen imod den yderste Kant af Verden i

Nordøst, hvor de af Mimer haabede at faa ukjendte Egne opladte til Beboelsessted.

Det er tidligere omtalt, at da Od overfaldt Mann Borgarssøn, brændte hans Borg og dræbte ham selv, frelstes dennes Sønner Jørmun og Hadding. Jørmun begav sig til Thrymhejmsjætten Hafle, og Thor betroede Hadding til Alfhejmsjætten Vagnhøfdes Varetægt. Od tog Jørmun til Naade, fordi han var Groas' Søn, men paa Hadding havde han overflyttet hele det Had, han havde næret til Borgarssønnen. Thor, der vel havde lagt Mærke hertil, havde derfor aldrig røbet for Od, hvor Hadding fandtes, og Drengen voxede ukjendt op i sin Fosterfaders Fjældgaard, omfattet med den ømmeste Kjærlighed af Vagnhøfde og hans Datter Hardgrep, hvis Moderømhed mod Barnet blev en Elskerindes Lidenskab for Drengen og Ynglingen.

Mange Manhejmsboere, der havde Haddings Fader og Farfader i kjært Minde, grublede over, hvad den unge Høvdings Skæbne var bleven. Nogle troede, at Od, i hvem de saa' en Voldsherre og Undertrykker, havde ladet ham rydde af Vejen; andre mente, at han et eller andet Sted holdt sig skjult, og der fandtes i Manhejms østlige Egne tusende Gange tusende Mand, der, hvis Hadding havde vist sig, vilde have løftet ham paa Skjoldene og under hans Banner være draget ud at stride mod Groas Sønner. Folkestammerne i disse Egne vilde heller ikke opgive Asernes Dyrkelse. Endskjønt disse vare fordrevne fra Asgaard, vare de derfor ikke magtesløse, og Menneskene stod jo i Taknemmelighedsgjæld saa vel til dem som til

Vaner og Alfer. Mangen en af dem erklærede, at han ved Nattetid havde set Odin, omgiven af Aser, Asynjer og Diser, fulgt af sine Ravne og Hunde, ride gjennem Luften. Andre fortalte, at Thor endnu som forhen holdt sin beskyttende Haand over Midgaards Nybygder. Der sagdes ogsaa, at den gamle ved Verdenstræets Rod, Mimer, havde givet Aserne Land at leve i. Man syntes, at det under den ny Guderegering artede sig daarligere i Midgaard. Vel sørgede Frøj for god Aarsvæxt, Njørd for rigt Fiske og Ull for indbringende Jagt; men tidlig indtræffende Frostnætter og Vinterens voxende Længde bar Vidne om, at Jøtunhejm drog Fordel af Magternes Tvedragt.

Od efterstræbte Hadding og vilde i sit Had til Borgarssønnens Minde tilintetgjøre alle hans Frænder, med Undtagelse alene af Groas Søn Jørmun. Der var en anden, som ogsaa søgte efter Hadding, og det var Loke. Kunde han fange ham, vilde det være en Tilfredsstillelse for hans Skadefryd, og han havde da tillige Haab om atter at faa Adgang til Asgaard. Hadding var ikke længer sikker i Vagnhøfdes Bjærggaard. Odin sendte Hejmdal for at hente ham derfra; men baade Hejmdal og Hadding faldt i en af Loke lagt Snare, fra hvilken dog Odin, varskoet af sine Ravne, skyndsomt frelste dem. Der kom en Rytter med en bredskygget Hat, satte Drengen i Sadlen foran sig og hyllede hans Hoved i en Flig af sin Kappe. Den nysgjerrige Pog kiggede ned under Kappen og saa', at Hav og Land laa dybt nedenunder ham. Han udstødte et Skrig og følte sig svimmel. Da lagde

Asafader Kappen over hans Øjne, trykkede ham fast i sin Favn og forbød ham at se ned. Da Slejpner satte Hovene paa Jorden, var Hadding i det fjærneste Østen, sikker mod Ods og Lokes Efterstræbelser.

Det samme Tilflugtssted under Ods Forfølgelser aabnede Aserne for mange af Manns Frænder, blandt hvilke der fandtes de ypperste Stridsmænd i Midgaard. En af dem var Hildebrand, en Søn af Drott og en ældre Halvbroder til Mann Borgarssøn. Hildebrand havde haft en Helbroder Hildeger, der faldt i Tvekamp mod Mann, da denne endnu var Yngling. Denne Tvekamp maa her omtales, fordi Hildebrands Karakter lignede Hildegers. Mann Borgarssøn vidste ikke, at den Kæmpe, han havde udæsket, var hans Halvbroder. Hildeger paa sin Side havde længe villet undgaa Tvekampen, fordi han følte Frændskabsbaandet; men alligevel fortav han det, indtil han, dødelig saaret, laa ved Manns Fødder. Han havde fortiet det til Manns eget bedste, thi hvis Mann havde erfaret det og alligevel var vedbleven at drive paa Tvekampen, havde han gjort sig skyldig i Niddingsdaad, og havde han opgivet Kampen, vilde onde Tunger have kunnet kalde ham fejg. Den døende Hildeger sagde: „Broder, tilgiv mig min Tavshed, og læg din Kappe som et Svøb omkring mig, der ligesom du har diet Drotts Barm!“ Mann sørgede meget over ham. Hildebrand lignede ham i trofast Sindelag og Hengivenhed. Han blev Haddings Lærer i alle Idrætter.

En Dag kom til Haddings Hal en Yngling,

klædt i det skjønneste Vaabenskrud og ridende en overmaade prægtig Hest. I Skjoldet bar han Hammer og Tang. Det var Vølunds Søn Vidga. Hvorledes han havde fundet Vejen til denne ukjendte Egn, er ikke omtalt, men han kom ikke i Følge Asernes Indbydelse, ejheller i venlig Hensigt, thi han hørte jo til Ivaldesønnernes imod Borgars Hus fjendtlige Slægt. Han udfordrede Hadding til Tvekamp og overvandt ham; men Hildebrand bad for den besejredes Liv, og rørt over hans Mod og Skjønhed rakte Vidga ham Haanden til Venskab og blev længe hos ham. I Kæmpehallen fik Vidga Sæde nærmest Hadding, og de vare som Fosterbrødre.

Hadding er blandt os! Dette Raab lød pludselig over det østlige Manhejm, og næppe var han gjenkjendt som Manns og Alvegs Søn, førend vældige Skarer af Stridsmænd havde samlet sig omkring ham og hans udvalgte Kæmpehird.

Njørd og Frøj havde helst set, at Freden var bleven bevaret, og at Od havde godkjendt Hadding som Hersker over de østlige Egne af Manhejm. Men Od befalede sin Søn Yngve og sin Halvbroder Jørmun med forenede Kræfter at angribe Hadding. Slagfinns Sønner, Gjukungerne, som ogsaa ejede Land i det vestlige Manhejm, sluttede sig til dem. Saaledes gjorde ogsaa Vidga Vølundssøn, der, da han hørte, at Sønnerne af Slagfinn og Egil stod under Vaaben, for at kæmpe mod Manns Søn, med Sorg og Savn sagde Farvel til denne og, tro mod sin Frændepligt og sin Faders Bud, stillede sit Sværd til Yngves og Jørmuns Raadighed. De i

Nord og Vest bosatte Manhejmsstammer samlede sig saaledes omkring Ivaldes Ætlinger; Østens Stammer omkring Borgars Frænder.

Ogsaa fra Jøtunhejm kom der Forstærkning til begge Lejre. Til Jørmun indtraf hans Fosterfader Hafle, fulgt af de kamplystne Jættemøer Fenja og Menja, der havde været Jørmuns Legekammerater i Hafles Gaard. Til Hadding sluttede sig en Skare Thrymhejmsjætter, anførte af hans Fosterfader Vagnhøfde og dennes Datter Hardgrep.

Nu udbrød den store Krig, der, endskjønt ført mellem to Herskerætter, dog med Grund har kunnet kaldes en Krig imellem Brødre, thi Od var Jørmuns Halvbroder og Jørmun Haddings. Midgaard havde indtil da aldrig sét en saadan Fejde. Hære saa store, st de strakte sig over Bjærge og Dale, stødte sammen i ordnede Fylkinger til Hest og til Fods. Fylkingernes Spydmasser lignede Sædmarker, der vare modne til Høst og de brød sig imod hinanden som Brænding mod Brænding langs med Havets udstrakte Bredder. Højere end de fleste ragede Jætternes Skikkelser frem i Vrimlen. Vældige som de og skjønnere saas i den vildeste Vaabentrængsel Ivaldes og Borgars Ætlinger. Paa begge Sider ledsagedes Høvdingene af deres Skjalde, og disse saa' nu for første Gang højt over Hærene Ungmøer ride Skyernes Veje. Ungmøer i Hjælm og Brynje, der med Spydskafterne for hinanden udpegede de Helte, de havde kaaret til Vaabendød. Skjaldene saa' dem dale ned i Kampvrimlen, hente de kaarede paa Valpladsen og føre dem, baarne paa skjønne Arme, hen til Dødsriget. Bag ved

Hærene dvælede straaleindhyllede overjordiske Væsener: Aser bag ved Haddings Fylkinger, Vaner og Alfer bag ved Yngves og Jørmuns. De blandede sig ikke i Vaabenskiftet, disse straaleindhyllede, thi de nølede gjensidig med at bære Vaaben paa hverandre; men de fulgte med brændende Hu Slagets Omvexlinger.

Paa Haddings Side var det Hildebrand og hans øvrige udvalgte Bordvenner, samt Vagnhøfde og Hardgrep, der øvede det største Mandefald i Modstandernes Rækker. Paa den anden Side var det Yngve, Vidga Vølundssøn, Gjukungerne Gunnar og Høgne, samt Hafle og Møerne Fenja og Menja. Disse Stridsmøer fra Jøtunhejm saas at vade gjennem graabrynjede Fylkingers Bølger, blandt brudte Skjolde og gjennemhuggede Brynjer. Hardgrep kæmpede ved Haddings, sin Yndlings, Side, og nedlagde i Raseri mangen Kæmpe, der banede sig Vej hen til ham. Man lagde Mærke til, at Vidga undveg den Del af Slagmarken, hvor Vagnhøfde stod med Haddings Skjoldborg. Yngves Mandsdaad var beundringsværdig. Da han som nyfødt østes med Vand — han fik da af sin Fader Navnet Asmund, men med Slægtnavnet Yngve nævnes han gjærne af de gamle — spaaedes der om ham, at han vilde blive den første blandt jævnaldrende Stridsmænd, og Spaadommen sandedes paa denne Valplads. Ivaldeætlingerne vandt en stor Sejr. Det østlige Manhejms Fylkinger sprængtes til alle Sider. Hadding, fulgt af Hardgrep, undkom i en Skov og flakkede i nogen Tid om i Ødemarker,

hvor han oplevede forskjellige Æventyr, indtil Odin fandt ham og førte ham tilbage til sit Fristed.

I Jøntunhejm forberedte Gymer en ny Rejsning. Tiden derfor syntes vel valgt, fordi Magterne vare splittede ad. Budstikken gik igjennem alle Jættebygder, og Thursahøvdingen foreslog Aserne et Forbund imod de herskende Vaner og Alfer. Men Odin har i alt, hvad han gjør, Menneskesamfundenes Lykke for Øje. Bud fra ham til Vanerne og Alferne underrettede dem om den truende Fare, og da Gymers uhyre Hærmagt rykkede frem mod Asgaardsbroen, blev den angreben af Aserne i Ryggen og tog, efter at Gymer var falden, Flugten. Vanerne erkjendte det højsindede i denne Asafaderens Færd. Stærke Bevæggrunde gaves til Forsoning. Sif havde sin Ægtefælle mellem de fordrevne Guder, sin Søn mellem de herskende. Ull havde gjenset Thor og af ham faaet gode og venlige Ord, som vakte hans Hengivenhed for Stiffaderen til nyt Liv. Underhandlinger indledtes af den vise Mimer, og alle Magter vare forsonlig sindede — alle undtagen Od. Om Alferne mene Midgaards Indbyggere at vide, at de ikke uden den største Vanskelighed lade sig formilde, hvis de en Gang ere blevne fornærmede og hadefulde. Vist er, at ikke blot Vølund var saadan, men ogsaa Od, og det er med Sorg, at Oldtidens Seere fortælle, at det Had, som burde have været slukket i Mann Borgarssøns Blod, vedblev at leve, voxede og formørkede denne Alfehelts ellers straalende Bane. Aser og Vaner forligedes paa følgende Vilkaar: Aserne skulle vende tilbage og Odin med

en Faders og en Herskers hele Ret paa ny indtage sit Højsæde i Valhal; Vanerne frikjendes for ethvert Ansvar for de af Asafaderens Handlinger, som de have misbilliget, og skal til Tegn paa denne Ansvarsfrihed Njørd vende tilbage til Vanahejm, hvis en gjengjældende Skæbne truer Asgaard med Ødelæggelse; Høner begiver sig til Vanahejm og bliver der som Gissel, indtil Skæbnens Dom er kjendt og iværksat; i Manhejm skal Freden gjenoprettes og Hadding have Regeringen over de Stammer, der fra Begyndelsen stillede sig under hans Bannere.

Men Mimer, der skulde overbringe Fredsforslaget til Odin, blev dræbt af én, hvis Navn det er sørgeligt at forbinde med en Udaad, og Drabsmanden sendte den vises afhuggede Hoved til Aserne. Odin overgød det med Vædsker, der beskytte mod Tilintetgjørelse, og naar vanskelige Spørgsmaal foreligge for ham, hører han endnu, som fordum, sande Ord og gode Raad fra dets Læber. Od havde i Vrede forladt Asgaard. Da senere Hadding med alle Guders Samtykke vendte tilbage til det østlige Manhejm og dér blev Konge, gav Od, uden i ringeste Maade at agte Magternes Vilje, Yngve og Jørmun endnu en Gang Befaling til med deres Hære at drage mod Manns og Alvegs hadede Søn.

Da endelig besluttede Odin at straffe Od. „Jeg véd,“ sagde han til denne, „at du paa Roden af Verdenstræet har ristet Runer til Fordærv for mig. Jeg kjender Sange, som kaste saadanne Runers Virkning tilbage paa deres Ophavsmands Ho-

ved. Men du var mig i lang Tid kjær, og derfor lod jeg hellere dine onde Staves Kræfter virke mod mig selv, end jeg lod dem prelle tilbage paa dig. Men nu skal du være deres Bytte.“ Da Od hørte disse Ord, greb en pinefuld, sjælssønderrivende Smerte ham, der drev ham ned til Havet og kastede ham i dets Bølger. Dér mærkede han med Rædsel, at han var forvandlet i en Odders Skikkelse. Ydmyget og fortvivlet dukkede han ned i Dybet, for at unddrage sig Gudernes Blikke. Aserne skjulte hans Skæbne for Frøja. Hun var utrøstelig over, at han var forsvunden, og da han ikke kom tilbage, flygtede hun i sin Falkeham fra Asgaard og søgte efter ham i alle Verdens Riger.

Yngve var Konge over Stammerne paa den store Ø i det nordlige Hav og alle deromkring liggende Øer og Kyster. Disse Stammer ere rigere paa Vaaben og Skibe end andre. Yngve udrustede en vældig Flaade. Da kom der til hans Hof en gammel Seer, som kaldte sig Jalk, og søgte med advarende Visdomsord at raade fra en fornyet Krig. Men uden Nytte, thi hos Yngve havde en arglistig Raadgiver skaffet sig Indpas, og han betog Jalks Advarsler deres Kraft. Fædrene have ikke tvivlet om, at Odin selv var denne Jalk, og at den onde Raadgiver var Loke.

Yngve fór over Havet med sin Flaade. Det Skib, hvorpaa han selv gik om Bord, er ihukommet som det største og prægtigste, Menneskehænder have bygget. Han forenede Jørmuns Hær med sin og drog ind i det større Svitiod, saaledes som Manhejms østlige Egne benævnes. Da Vestens og

Østens Stridsskarer for anden Gang vare lejrede over for hinanden, savnedes Hafle i Yngves Hær og Vagnhøfde i Haddings. Vel var Hafle brudt op fra sin Bjærggaard, for at tage Del i Krigen, men Thor var kommen ham i Møde paa Vejen og havde taget ham til Fange. Vagnhøfde blev først sent trruffet af Haddings Bud og havde endnu Aftenen før Slaget en lang Vej til Vaabenthinget. Men en Rytter, der kaldte sig Kjalar, kom ham i Møde og førte ham ilsomt igjennem Luften over Vand og Land, saa at han, da Solen randt op og Slaget begyndte, stod i Haddings Skjoldborg. Denne Kjalar var Asafaderen, og fra denne Færd kommer det gamle Ord om, at Odin en Gang drog Kjælke, thi ogsaa Vogn og Kjælke har denne Jætte været kaldet af Skjaldene.

Solen var staaet op, og Hærene rykkede imod hinanden. Skjoldesangen istemmedes fra begge Sider. Vestens lød dump og uhyggelig, Østens frisk og livfuld, og de lyttende Seere fornam grandt, at Asafaderens Røst klang med i Tonerne under Haddings Skjolde. Vestens Spydskove dannede langstrakte dybe Firkanter; Østens viste sig som Kiler med Spidserne mod Fjenden. Odin havde udtænkt og lært Hadding denne Maade at fylke paa, og her anvendtes den første Gang. Mange Tegn tydede paa, og Slagets Udfald sandede dem, at Guderne alle som én begunstigede Manns og Alvegs Søn. Dog holdt Stridens Vægtskaale sig længe i lige Højde, thi Yngves og Vidga Vølundssøns Heltemod syntes at trodse Skæbnen. Ogsaa Fenja og Menja gik haardt frem, men fangedes

imellem Skjolde og førtes trælbundne ud af Kampen. Yngve banede sig Vej ind i Haddings Skjoldborg og saarede Hadding, men faldt selv for Vanghøfdes Kølle. Hadding søgte derpaa frem imod Vidga Vølundssøn, der flyede, da han saa', at han ikke paa anden Vis kunde undgaa at skifte Hug med sin fordums Ven. Han indhentedes paa Flugten og lod sig hellere dræbe, end han løftede Sværdet mod sin Fosterbroder. Da det rygtedes over Slagmarken, at Yngve var falden, blev et hvidt Skjold stukket i Vejret, og Manhejmskrigerne rakte hinanden Haand til Fred og Forbund. Haddings Herskermagt i Østen godkjendtes. Hans og Ivaldes Ætlinger have senere i Tidernes Løb knyttet mange Frændebaand og ere smeltede sammen til en eneste Slægt, saa at de højættede i Manhejm udlede deres Ættetal fra begge Hold.

Det hændte en varm Sommerdag, da Hadding badede sig, at han i Vandet kom i Kamp med en stor Odder og dræbte den. Han fik snart at mærke, at den dræbtes Dyreham skjulte en Gudefrænde, hvis Drab krævede Forsoning. Men han nægtede at give Bod og ramtes da af tunge Hjemsøgelser, indtil han, blødgjort af dem, helligede Frøj, Ods Svoger og Fosterbroder, det største Offerbaal, der har været omtalt. Maaske kommer det deraf, at vore Fædre fra de allerældste Tider have anset Odderdrab for farligt og vanskeligt at udsone.

Ods Fornedrelse og Død regnedes ham selv til Bod. Frøja græder ikke mere Savnets Taarer, thi nu sidder nærmest Guderne ved Valhals Bord en Helt, den herligste blandt Enherjer, han, som

før bed Od og nu kaldes Hermod. Asafaderen har antaget ham som Søn, og man venter i Midgaard, at der beredes ham Sæde i Gudernes Dommerkreds. Naar nogen paa Kampladsen kaaret Høvding af Yngves Stamme er kommen til Asgaard, gaa Hermod og Brage ham i Møde og føre ham ind i Valhal.

Paa den store Folkekrig fulgte i Midgaard den lykkelige Fred, under hvilken Fenja og Menja som Trælkvinder hos Danahøvdingen Frode malede paa den vidunderlige Grottekværn Velstand og Velvilje blandt alle Mennesker. Man véd, hvilken ynkelig Ende Guldtørsten bragte denne Lykke.

Under Krigen havde baade Guder og menneskelige Helte gjort Forsøg paa i Jærnskoven at opsøge Sejrssværdet. Men forgjæves. Jærnskoven er opfyldt af Trolddom og Rædsler. Den jagede Hind, som ser den Skovs Bryn, standser og lader Hundene sønderslide sig, hellere end den søger Tilflugt derinde. Dalene mellem de sorte, stormpiskede, vildt adsplittede Bjærge fyldes af næsten uigjennemtrængelige Sand-Heder, der dække over Sumpe, hvori uhyggelige Edderdyr vælte sig. Vindenes uafbrudte Klagen og Tuden i de tusendaarige Træers malmhaarde, dolkhvasse Blade fylder Hjærtet med Angst og forvirrer Sjæl og Sind. Ved Nattetider ligne de fra Højderne faldende Vande Strømme af Ild, og giftige Flammer flagre over blomsterløse Marker. Eggter holder god Vagt, og Sejrssværdet forbliver til de yderste Tider, hvor det er.

Men Loke lykkedes det endelig Guderne at fange, da han i Laxeham skjulte sig i Franangers

Fos. Han fangedes med et Redskab, som han selv havde udtænkt: Nettet, og førtes af Guderne til Holmen Lyngve, hvor Fenresulven, hans Søn, er bunden. I Holmens Indre er en dyb Kjedeldal: Gnipahulen, hvis Bund er bevoxet med lyssky Træer. Dernede smeddedes Loke fast med Lænker, som ikke skulle briste, før Verdensasken skjælver og Ragnarøk forestaar. Skade fæstede en eddersprudende Slange over hans Ansigt. Men Guderne tillod Sigyn at være hos sin Ægtefælle. Med aldrig svigtende Ømhed og Taalmodighed sidder hun ved hans Side, beskytter ham saa godt, hun formaar, mod Slangens kvalfulde Gift og søger ogsaa at husvale hans sønderrevne hævntørstende Sjæl.

XII.

Den historiske Tid — Ragnarøk.

Efter at Enigheden imellem Aser, Vaner og Alfer til fulde var bleven gjenoprettet, kunde Mjølners Hammer og Skaft atter sammenføjes, og dette vidunderlige Arbejde af Sindres Kunst er nu i Thors Haand lige saa kraftigt, som det var i Kampen med Rungner. Odin indskærpede atter Menneskene sine gamle gode Bud og forkyndte nye. Midgaards Børn lærte, at der i Niffelhejm er Straffesteder for Menedere, Mordere, Ægteskabsbrydere og Udøvere af Hejds Kunster. Asafaderen for-

manede de ærlige og fromme til taalmodig at bære den Nød, som Nornen har gjort uundgaaelig og uafvendelig i dette Liv, og at se Døden i Møde med Fortrøstning, thi Mandsmod, Ærlighed og Mildhed regnes dem til gode i den Dom, som aldrig dør. Blandt de nye Bud, han gav, var også dette: „Godt er det at bede og at blote, men bedre dog ikke at bede end at blote for meget.“ Han har dermed sagt, at han ikke maaler Fromheden efter Bønners Længde og Offergavers Størrelse, og har saaledes frelst Manhejms Stammer fra det tunge Aag, som Offergoder have lagt paa andre Folk.

Alt hvad der hidtil er omtalt, tildrog sig i den graa Oldtid, som var Gudernes Læretid. Vi, som behøve Overbærenhed og Barmhjærtighed af dem, saa længe vi leve, bør finde det uhøvisk at lægge dem til Last, hvad de under denne Læretid, altid i god Hensigt, have fejlet. Men alle Fejl have langt rækkende Følger, og Guderne kunne ikke overvinde det onde, hvormed denne Verden er behæftet. Hvad de mægte, er at værne om og fremme det gode, og det skal tjene dem til Hæder, om paa Verdensdommens store Dag det godes Hære møde Fordærvelsens med lige Styrke. Derfor samles paa de saliges underjordiske Marker og i Asgaards Borge alt kraftigt og ædelt, som er gaaet igjennem Dødens Port. Sjælsstærke, trofaste og ømme Kvinder blive dér til Diser, som med Mjød, tilberedt af Verdenstræets bedste Saft, fylde Drikkehornene for heltemodige Mænd, og disse ordnes

dér i Fylkinger og dyrke de Idrætter, som skulle komme til Nytte paa Vigrids Slette.

Visdomssøgende var Odin lige fra Tidernes Ophav. Som Yngling hang han paa en Gren af den vindgjennemsuste Ask i ni Nætter, hungrende og tørstende, gjennemboret med Spyd, ofret til Odin, selv ofret til sig selv, og skuede ned i Dybet, bedende om Runer og undfangende dem med Taarer. I Valhals Højsæde tænker han dybe Tanker, og Fremtidens Forhæng har aabnet sig for ham. Længe anede han, at Magter, der ikke formaa at tilintetgjøre Ondskaben, skulle efterfølges af saadanne, som mægte dette, og han er forsonet med den Tanke, at hans Herskervælde har en Ende. Det varede længe, førend hans Bønner kunde bryde Urds Tavshed, men da Tiden for hende til at tale var kommen, da bekræftede hun, hvad han havde anet. Valfader kom til hende, hvor hun sad ensom ude under Askens Krone, hvis Blade ere hendes Spaastave, og han lagde Valhalsklenodier, smeddede i Uskyldighedens Dage, i hendes Skjød. Da sang hun for ham den Sang om Ragnarøk, som hun siden har forkyndt for Emblas Børn, de hellige Ætter i Midgaard.

Mellem Asgaard paa den ene Side og Ildjætternes Rige paa den anden ligger som en Ø i Lufthavet Vigrids Højslette, hundrede Raster lang og bred, Landet, som Odin har givet til sin og Gunnløds Søn Vidar. Gunnlød har dér en Borg, som hun bebor, fra den Stund hun forlod sin Fader Fjalars Bjærggaard og sine Frænder blandt Ildjætterne. Tavs Søn fødes af sørgende Moder i

Omgivelser, der ere gaaede tabt af Sangens Glæde. Vidar er tavs og trives vel i sit tavse Land, hvis øde Vidder ere overgroede med Ris og højt Græs, thi Venners Veje gaa ej derover. Thor har en Gang vandret over dem. Det var den Gang, Loke narrede ham til vaabenløs at besøge Ildjætten Gejrrød. Paa Vejen tog han da ind til Gunnlød, som gav ham Midler til Værn imod Bagholdet. Naar Ragnarøk stunder til, er det Gunnlød, som bringer Bud imellem Asgaard og Muspelhejm og indbyder sine Frænder paa begge Sider til paa Vigridssletten at udkæmpe den sidste Strid. Dér stiger da ogsaa Vidar til Hest, naar han skal øve sin største Bedrift og hævne sin Fader.

Naar Verdens Ende nærmer sig, bebude Tegn, hvad der skal komme. Solens Lys og Varme formindskes Sommer efter Sommer; de Tøjler, som Magterne have haft paa Vindene, sønderslides, og der findes dem, som gjennem Stormenes Drøn høre Fenresulvens Tuden fra Gnipahulen. Blandt Menneskene hersker Forvildelse. De døve deres Angst i Udsvævelser og Blodbad. Sædernes Baand ere løsnede: Ægtefællers Troskab forsvunden, Frændepligter forglemte, Løfter og Eder besmittede. Brødre dræbe Brødre, Søstres Sønner udgyde hinandens Blod.

Fra Jærnskoven gjør Hate Strejftog ind i Midgaard. Skarer af Uhyrer følge ham og oversvømme Manhejm. Ivaldesønnernes og Mann Borgarssøns Ætlinger sætte sig til Modværge. Landene fyldes med Slagmarker, og deres Fyrsteborge skylles røde af Saarvædske. Øxen, Sværdet og Kniven hærge

overalt. Bygder blive Ødemarker, de døde ere for mange til at jordes, og Ulvene fraadse om Kap med Forraadnelsens Nidhøgg paa utallige Lig.

Nu er den anden Fimbulvinter kommen. Vel stiger Solen, som sædvanlig, efter den korteste Dag højere paa Himlen, og Dagens Længde tager til; men det svagere og svagere Lys kalder ikke Jordens Grønt tilbage. Til Krigens Hærgninger komme Hungerens og Kuldens. Man kan ikke længer tælle efter Vintre; thi Tiden er en eneste Vinter; snart ejheller efter Maaneskifter, thi Hate i Ulveham sluger Maanen.

Verdenstræet Yggdrasil vaander sig og lider. Fenresulvens Tuden over Amsvartners mørke Vande besvares fra Jærnskoven af Hejd-Angerbodes uhyggelige Børn. Paa sin Høj ved Troldsumpen synger Eggter for dem Kampsangen til sin Harpe og kalder med skadefro Strængegreb paa Ildjætten Fjalar, thi Tiden er kommen, da denne paa Guderne skal hævne grumme Forurettelser. Han kommer i den røde Hanes Skikkelse, og fra Troldsumpen rækker Angerbode ham Vølunds Sværd. Fjalar flyver med det til Ildverdenens Port og giver det til sin Fader Surt.

Yggdrasil skjælver fra Roden til Kronen. Da kommer det i Amsvartner for Anker liggende Dødsskib Nagelfar løs og driver over imod Lyngveholmen; da briste Lokes og Fenresulvens Lænker; da falder det mod Askens Rod lænede Gjallarhorn om med dump Klang. Mimers Sønner, som have ventet dette Bud fra Skæbnen, skynde sig med at bringe Hornet i Hejmdals Haand. Asgaards Vagtgud løfter det i

Vejret, og dets skingrende Toner gjennemtrænge Skabelsen. Helportene springe op paa vid Gavl, og de døde Mænds Skarer komme i Bevægelse. Dværgene styrte ud af deres Fjældhuse og staa, angstfuldt stønnende, uden for Dørene. Alt hvad Skovene, Klipperne og Vandene huse af trolddomsagtige Skabninger farer i Forvirring over Markerne. Stor og forfærderlig, som om Hadet og Pinslerne have forøget hans Væxt og mangfoldiggjort hans Styrke, er Loke klatret op fra sin Fængselshule og har sammen med Fenresulven skyndt sig om Bord paa Nagelfar. Hans Broder Helblinde, Vanddybenes onde Jætte, er dukket op og følger i Kjølvandet det uhyre Skib, der styrer over imod Jærnskoven, hvor hele Lokes Ulveyngel skal hentes til Striden. Over hele Jøtunhejm høres den vildeste Larm. Hvad der findes af Frostuhyrer flyver ned fra Frostfjældene. hvad der findes af Riser stimer ud fra Bjærggaardene og samler sig under den anden Lokebroder Bylest-Ryms Bannere. Mod Øst fylke Ildjætterne sig bag Surt. Rundt om hele Verdens yderste Rand flokke Gudernes Fjender sig sammen i uoverskuelige Hærskarer. Fra Dybet vælter Havet høje Bølger op. thi Midgaardsormen vaagnede, da Yggdrasil skjælvede, og bugter sig i Jøtunvrede. Dens gyselige Hoved løfter sig allerede op over Vandet.

I Asgaard hersker Ro og Tavshed. Odin har her sidste Gang talt med Mimers Hoved, og nu ere Aser, Vaner og Alfer samlede paa Thinge. De raadslaa ikke om Frelse, men om deres Pladser i Kampen. Enherjernes Fylkinger sidde allerede til

Hest. Efter endt Thing sige Guderne hinanden Tak for det snart tilendeløbne Samliv, samt omfavne til Afsked deres Asynjer og Diser. Derpaa Opbrud til Vigrid. Odin, iført sin skjønneste Rustning, sidder højt i Sadlen paa Sleipner med Vølundsspydet Gungner i Haand. Ogsaa de andre Guder have paa bedste Vis smykket sig til Dødsfesten. Njørd maa i Følge Skæbnens Vilje begive sig til Vanahejm, men hans Hjærte er hos Sønnen Frøj, der deler godt og ondt med Aserne og har bestemt sig til at møde Surt og falde for Sejrssværdet til Bod for den Daarskab, som bragte dette i Jættehaand.

Frigg og Asynjerne skue, medens de afvente Døden, ud fra Hlidskjalf, for til den sidste Stund at have dem, de elske, for Øje. Enherjerne opstille sig i Firkant midt paa Vigrid, thi Angrebet vil ske fra alle Kanter. Mod Nord graaner Synskredsen af Hagel og Snebyger over Frost- og Storm-Jætternes fremrykkende Masser: de holde Skjoldene foran sig og brøle under dette Lyden tilbagekastende Tag deres orkanvilde Kampsang. Mod Øst er der sort af Jærnskovens Skarer af Uhyrer, anførte af Loke og Hate; mod Syd stige Flammer, der blusse som Aftenrøden, højere og højere i Vejret, thi Surt med Muspels Sønner kommer dér. Mod Vest hæver Midgaardsormens Hoved sig nærmere og nærmere mod Himlen; snart skal den med blodrøde Øjne skue ned paa Vigridssletten og spærre sit Gab op imod Gudehæren. Fra Jorden udstøde Emblas efterlevende

Børn Rædselsskrig, og alle Underverdenens Veje dønne under de fremstormende døde Mænds Trin.

Striden er begyndt. Anførte af Guder og Alfer, sprænge Enherjerne frem i tætte Rækker, der snart bryde sig mod Vinterjætternes Fylkinger, snart imod Jærnskovens Horder af Uhyrer, snart atter imod Muspels ildomgivne Ryttersværme. Overalt Kamp og Død — Bjærgriser, Uhyrer og Ildjætter faldende under Enherjernes Spyd og Sværd; Enherjer, styrtende, Mand og Hest, til Jorden under Jætternes Køller, Uhyrernes Kæver, Muspelsønnernes ildsprudende Vaaben. Krigsguden Ty, der i lang Tid har været énhaandet og nu svinger Sværdet med venstre Haand, træffer Hate i Vaabentrængselen. Tvekamp imellem dem. Hate falder, men ogsaa den ridderlige Asagud segner dødelig saaret af Sadlen. Hejmdal og Loke, de gamle Modstandere, søge frem imod hinanden. Loke falder, men dør med Skadefryd, thi Hejmdal segner gjennemboret ned ved hans Side. Fenresulven raser uimodstaaelig i Enherjernes Skarer. Asafaderen rider paa Sleipner i det skarpeste Anfald imod den og forsvinder i Uhyrets edderluende Gab. Vidar, som er i sin Faders Nærhed, kaster sig af sin Hest og iler frem; han, en Ildjættekvindes Søn, kan trodse disse Luer, han render sit Sværd i Ulven og lader med Haanden knyttet fast om Fæstet Odden staa igjennem Lokesønnens Hjærte. Thor har Blikket fæstet paa Midgaardsormens Hoved og har aldrig kastet Mjølner med den Asakraft som nu. Slangen styrter ned med knust Hoved, men, forgiftet af Uhyrets Edder,

vakler Sejrherren ni Skridt tilbage og falder død om. Frøj paa sin ypperlige Hest Blodighov har stormet gjennem Muspelsønnernes Sværme hen imod Surt. Da drager denne det forfærdelige Vølundssværd. Al den Glans, som Solen har mistet, lyner fra dets Klinge, da det dræbende Hug rammer Frøj. Himmelhvælving efter Himmelhvælving revner, alle Ildverdenens Flammer ere slupne løs og hvirvle gjennem Luften, Solen sortner, Jorden synker i det kogende Hav, Stjærnerne falde ned, Ild og Damp indhylle alt.

Nornen, som skuer længere end til Ragnarøk, ser en anden Jord med herligt Grønsvær stige op af Havet. Skorpen af den gamle forkullede er skyllet bort af Bølgeslagene, og det er Mimers Markers fagre Enge med Balders underjordiske Brejdablik og med de tvende Børns Have, som nu ligge aabne for Dagen og Lyset. Børnene, som skulle vorde en bedre Menneskeslægts Stammeforældre, se med Forundring op imod en højere Himmel. Saaledes ogsaa det Ørnepar, som Haven bevarede, og som nu i videre Himmelrums spændige Vaarluft flyver over faldende Fosse mod det fjældomgærdede Hav.

Aser gjenfinde hinanden paa Idasletten. Høner, Vidar, Vale, Thors Sønner Mode og Magne samles dér omkring Balder og Hød. De tale sammen om det haardføre Verdenstræ, der har mægtet at overleve Ødelæggelsen, om gamle mærkelige Tilskikkelser og om den første Tids altfor længe glemte Runer. Som hidlagt af en venlig Haand findes blandt Idasslettens Blomster det vidunderlige Tavlspil, som

Asgaard ejede i Tidernes Morgen. Barndomsglædens Dage ere atter vendte tilbage.

Paa Jorden skal Sæden voxe uden at være saaet, og de dydige Slægter, som afløse hinanden dér, samles til uforgængelig Lykke i en guldtækket Sal, som skinner herligere end Solen.

Til Kjæden af de hellige Sange, som vi have arvet fra Oldtidens Fædre, har saaledes Nornen fæstet det dyrebareste af alle Smykker: Haabet om, at

al Brist skal bedres
og Balder komme.

II.

Til Bevisførelsen.

Det ligger nær at spørge efter et episk Sammenhæng i vor Mythologi. Völuspá, den poetiske Eddas første Sang, opruller jo en Billedrække fra Kaos og Skabelsen til Verdens Undergang og Fornyelse, samt giver os derved Vished om, at i det mindste nogle af de fra dens Synspunkt vigtigste Tildragelser i Gudeverdenen have staaet i et givet Aarsags- og Følge-Forhold til hverandre*). Andre Digte og Fortællinger fremstille visse Begivenheder paa Mythens Omraade som Følger af foregaaende og Aarsager til efterfølgende. Ofte finder man ogsaa et Tidsforhold imellem Begivenheder omtalt, uden at de have staaet i umiddelbar Kavsalforbindelse med hinanden. Saaledes fortæller f. Ex. Skaldskaparmál, at det var paa Tilbagevejen fra Grottunahøj, hvor Thor havde fældet Rungner, at Thor frelste Ørvandel den kjække, Groas Ægtefælle. Endvidere sporer man hos Heltedigtene en naturlig Tilbøjelighed til at forbinde sig med hinanden og ordne sig til Cykler. Gude-

*) Se f. Ex. Stroferne 21—25, Cod. regius.

mytherne turde indbyrdes have haft en lignende Tiltrækningskraft, og mer end én af dem kan mulig have selve sin Tilværelse at takke for den Trang, man følte til at skue dem i episk Sammenhæng. Disse Grunde synes mig tilstrækkelige, vel ikke til at afgjøre Spørgsmaalet — langt fra! — men til at paakalde en Granskning i Æmnet.

Ved mit første, allerede i Ungdomstiden gjorte Forsøg i denne Retning indskrænkede jeg mig til de af Islænderne bevarede mythiske Minder. At de ni første Bøger af Saxos Historie vare fyldte med Stof fra Mythen og de ældre Heltesagaer var mig utvivlsomt, men de evhemeriserede. paa en lavet lang Regentrække trukne Fortællinger syntes mig den Gang saa uafhjælpelig forplumrede og forvirrede, at jeg lagde Saxo til Side og nøjedes med Eddaerne.

De Grundsætninger, jeg anvendte, vare af den simpleste Art De i sig selv lokkende og af den videnskabelige Interesse paakaldte Spekulationer over Mythernes Opkomst, Naturside samt religiøse og sædelige Betydning maatte indtil videre lades ude af Betragtning og Opmærksomheden udelukkende rettes paa de episke Berøringspunkter og Tidsfølgen. Jeg tillod mig ingen andre Forudsæt-sætninger end de allernødvendigste — Forudsætninger som f. Ex. den, at naar en mythisk Persons Fødsel, Levnedsløb og Død omtales, saa har som Regel hans Fødsel gaaet forud for hans Livsgjerninger og disse forud for hans Død. Naar jeg læste, at Skirner paa Frøjs Vegne bød Gerd den Ring, som lagdes til Balder paa Baalet, saa antog

jeg, at dersom et episk Sammenhæng havde existeret og været bekjendt for Skirnisførs Digter og Tilhørere, maatte Balders Død og Ligfærd være indtrufne, inden Skirner overbragte Frøjs Bejlertilbud til Gerd. Naar jeg læste, at Thor benyttede Mjølner i sin Kamp med Rungner, antog jeg, at dersom et episk Sammenhæng havde existeret og var blevet iagttaget af Digteren, som fortæller dette, saa maatte Mjølners Fremkomst i Sindres Smedje og hvad dermed stod i Sammenhæng være gaaet forud for Kampen paa Grottunahøj.

Paa denne simple Maade fik jeg en Tidsfølge i Stand mellem mythiske Begivenheder, som jeg senere har fundet var rigtig, men som var i høj Grad fragmentarisk og i saa Henseende meget utilfredsstillende.

Jeg maatte vende tilbage til Saxo og hellige ham et Studium, som ikke burde lade sig afskrække af den Haabløshed, hvormed det begyndte. Tabeller opsattes over alle i hans ni første Bøger forekommende Navne og Begivenheder; paa disse Tabeller byggedes nye, som stillede anskueligt for Øjet alle Paralleler, der lod sig udlede af de første. De Regler, Saxo havde fulgt ved Latinisiseringen af de nordiske Navne, sloges fast. Samtlige Berøringspunkter, virkelige eller tilsyneladende, som jeg kunde opdage mellem ham paa den ene Side og de klassiske, middelalder-latinske, tyske, angelsaxiske og nordiske Kilder for gothisk Mythologi og Heltesaga paa den anden Side optegnedes. Hvad sidstnævnte Kilder angaar, fandt jeg det magtpaaliggende at gjennemgaa samtlige til mytho-

logiske Forhold hentydende „Kjendinger“ og Omskrivninger i de islandske og norske gamle Sange, som ikke tilhøre Eddaerne, at underkaste disse Omskrivninger en fornyet Granskning og nøje at skjelne mellem dem, som tilhørte den hedenske Tid, og dem, der vare blevne benyttede i en senere Tid. Jeg søgte at sætte mig ind i det Problem, som Saxo havde at løse, da han skulde konstruere en gjennem mange Aarhundreder løbende Krønnike ved Hjælp af Myther og Heltedigte, som allerede længe førend hans Tid havde dannet saa at sige geologiske Lag, der gik over i hinanden, saa at man i de ældre rent mythiske Aflejringer ofte kunde finde Isprængninger af yngre Stof og i de yngre ofte aldeles samme Æmner, som udgjorde de ældres Bestanddele, men som ved fornyet Blanding og Bundfældning vare forvandlede til noget andet. Jeg søgte at sætte mig ind i de Vanskeligheder, som mødte Saxo, da han skulde føre Personerne ind paa sit historiske Theater og føre dem ud igjen i en Række af Scener, som omfatter imellem 50 og 60 hinanden følgende Regenter, medens Mythen og Heltesagaen, hvorfra hans Personer vare hentede, kun opviser et ringe Antal Slægter, og medens de fleste mythiske Personer leve gjennem alle Tider. Jeg opstillede for mig en Metodologi, særlig beregnet paa at vejlede Forskningen i et saadant Værk som den danske Krønnikeskrivers, og bestræbte mig for at analysere Kittet i alle de Sammenføjninger, der forefindes i hans Række af Konger og Slægtled.

Den yderlig søndersplittede Tilstand, hvori de

mythiske Overleveringer ere komne til vor Tid; de uforsætlige og forsætlige Ændringer, som de gamle Digte ere undergaaede; den Forvandling, som med en Naturbegivenheds Nødvendighed fulgte Kristendommens Fremtrængen i den gothiske Verden og som af Gudemyther, der egnede sig dertil, gjorde Heltesagaer og af Heltesagaerne Historie — alt dette lægger unægtelig mægtige Hindringer i Vejen for Granskningen i Mythernes episke Sammenhæng. Men hvad der fremfor alt vanskeliggjør denne, er den uhørte, fra mange Aarsager stammende Mængde af Navne, der, fælles for de fleste Mythologier, dog har sin frodigste Udvikling i den gothiske. Polynomien gjør dette Forskningsomraade til en Urskov, hvori man kun Skridt for Skridt, med den sammenlignende Methode som Vejviser, kan lede sig frem. En af de mange Kilder til denne Navnemængde ligger i den overstrømmende Brug af Epitheta, som i Særdeleshed karakteriserer den nordiske Digtning. Tillægsnavnene behøve kun at være gamle nok og kjendte nok, for at optræde med alle et egenligt Navns Fordringer. Medens Hedenskabet endnu var i sin fulde Kraft, medens Mythekundskaben og Poesien endnu udgjorde alle Klassers vigtigste Dannelsesmidler, var det muligt at overskue og finde sig til Rette i den uhyre Navnerigdom; men i samme Grad som de mythiske Minder blegnede og Sammenhænget mellem Mytherne gik tabt, styrtede ogsaa Hvælving efter Hvælving af den kolossale Navnebygning sammen. Da paa Island den Renæssancetid indtraf, under hvilken man søgte at frelse og ordne,

hvad der endnu fandtes tilbage af den gamle Tros Minder og den gamle Poesis Arv, var det i de fleste Tilfælde ikke længer muligt at bringe Rede i den gamle Synonymik.

Dette er imidlertid det første nødvendige Vilkaar, dersom Søgningen efter et episk Sammenhæng imellem Mytherne skal kunne føre til et Resultat, det være sig et positivt eller et negativt. Og hvad der fra Begyndelsen syntes mig i høj Grad usandsynligt: Saxo, hvis Bygning af historierede Mythefragmenter forekom mig som en Labyrinth, der manglede Ariadnetraaden, bliver under et fortsat ufortrødent Studium den, der mer end nogen anden gjør Vilkaaret opfyldeligt.

Materialet, der under hans Arbejde med at opbygge en Danmarks Oldhistorie stod til hans Raadighed fra Hedenskabets sammenstyrtede Hvælvinger, var rigt, rigere end det, der forelaa den prosaiske Eddas Forfattere, og hans Maade at benytte det paa var i sin Art saa methodisk, at han kan siges selv at have angivet de Regler, i Overensstemmelse med hvilke man kan gjenfinde de vigtigere Stenes Pladser i den oprindelige Bygning.

Den simpleste af de Regler, han har fulgt, da han gjorde Brug af den i hans Kilder tilstedeværende Polynomi, kan anskueliggjøres ved Hjælp af følgende Skema:

Antag. at en Person i Gudemythen eller Heltemythen har baaret tre eller flere Navne og Epitheta (han kan have baaret mange Dusin saadanne). Vi betegne denne Person med *A* og hans forskjellige Navne med *A'*, *A''*, *A'''*. Saxos Opgave: at skabe

en gjennem Aarhundrederne løbende Begivenhedsrække gjør ham naturlig tilbøjelig til at antage, at de tre Navne *A'*, *A''*, *A'''* oprindelig have svaret til tre forskjellige Personer, der have haft visse lignende Æventyr og derfor i Tidernes Løb ere blevne blandede sammen og af Mythe- og Sagndigtere smeltede sammen til en eneste mythisk Person *A*. Efter bedste Forstand søger han at opløse dette efter hans Mening af historiske Elementer bestaaende Mytheprodukt og fordele de Begivenheder, der ere tillagte *A*, paa *A'*, *A''* og *A'''*. Det kan derunder hænde, at et eller flere af de Æventyr, som *A* har haft, have foreligget Saxo noget varierede i hans forskjellige Kilder. I saa Fald hænder det, at han med ubetydelige Nuancer fortæller til Dels samme Æventyr om *A'*, *A''* og *A'''*. Disse tilbagestaaende Ligheder danne én vigtig Gruppe af vejledende Tegn, som han har givet os, men som først ved Bekræftelse fra Tegn, der tilhøre andre Grupper, eller ved Bekræftelse fra Efterretninger der ere blevne bevarede i andre Kilder, bør forvisse os om, at vor Undersøgelse følger en rigtig Kurs.

Men i de Begivenheder, som Saxo saaledes fortæller om *A'*, *A''* og A''', optræde ogsaa andre Personer. Vi antage, at disse i Gude- eller Heltemythen have heddet *B* og *C*. Ogsaa de have i Skjaldenes Sange haft flere Navne og Epitheta. *B* har ogsaa været kaldet *B'*, *B''* og *B'''*; *C* har ogsaa været benævnet *C'*. *C''* og *C'''*. Af en og samme Biperson *B* gjør da Saxo, ved Hjælp af denne Navnemængde, lige saa mange Bipersoner

B', *B''* og *B'''*, som han af den oprindelige Hovedperson *A* har gjort Hovedpersonerne *A'*, *A''* og *A'''*. Paa samme Maade med *C*. Herved opstaa følgende Analogier:

A' forholder sig til *B'* og *C'* som
A'' „ „ „ *B''* og *C''* og som
A''' „ „ „ *B'''* og *C'''*.

Ved at sammenligne alt, som fortælles om disse ni Navnebærere, ledes man paa de første Spor til et mer eller mindre tro Billede af hvad den oprindelige Gude- eller Heltemythe har fortalt om *A*, *B* og *C*. Hænder det saa — hvilket ofte er Tilfældet — at to eller flere af Navnene *A'*, *B'*, *C'* o. s. v. gjenfindes i islandske eller andre Kilder og dér bæres af Personer, hvis Æventyr i nogle Henseender ere de samme og i andre Henseender belyses og fuldstændiggjøres af, hvad Saxo meddeler om *A'*, *A''* og *A'''* o. s. v., saa er der Grund til paa den saaledes aabnede Vej at fortsætte Undersøgelsen. Dersom da ved hvert nyt Skridt nye Bekræftelser vindes af forskjellige Kilder, og dersom en saaledes restitueret mythisk Fortælling ligesom af sig selv føjer sig ind i et episk Mythekomplex og dér danner et fornødent Led i Begivenhedernes Udviklingsrække, saa har Undersøgelsen ført til det tilsigtede Resultat.

Til Hjælp ved Undersøgelsen kommer ikke sjældent den Omstændighed, at de Navne, over hvilke Saxo har raadet, ikke have strakt til for det ovenstaaende Skema. Man træffer da paa Analogier, som aabne os Gjenveje, f. Ex. følgende:

A′ forholder sig til *B′* og *C′* som
A″ „ „ „ *B′* og *C″*, og som
A‴ „ „ „ *B″* og *C′*.

Jeg vælger nu et konkret Exempel til ovenstaaende Skema.

Blandt de mythiske Overleveringer, som nordiske Kilder have bevaret os, forekommer en Kong Halfdan, som dér indtager ganske den samme Plads som Mannus indtager i Tacitus' Redegjørelse for Germanernes Mythologi. I de islandske Kilder optræder han som Skjoldungen Halfdan og Halfdan den gamle, men hvad der dér under disse Benævnelser fortælles om ham er ikke meget: han er Stamfader for alle navnkundige og urgamle Konge- og Høvdingeslægter, han har slaaet en Kong Sigtrygg, giftet sig med en Alveg (Almveg) og bragt Odin Offer for at faa Lov til at beklæde sin Trone under „en stor Menneskealder" *). Hos

*) I den poetiske Edda ere dog flere Træk af hans Saga bevarede i Sangene om Helge Hundingsbane, hvilken Helt ikke er noget andet end en sen Tids Aftryk af Halfdan. Hvad disse Sange fortælle om Helge, er for en stor Del omarbejdede Æventyr fra Halfdans Ungdomssaga. Helges Møde med Sigrun og hendes Valkyrjer er i anden Form Halfdans Møde med Groa og hendes Ledsagerinder. Sigrun, ligesom Groa, er paa Forhaand bortlovet til en anden. Sigruns Fader, ligesom Groas, modsætter sig Datterens Forening med Sangens Helt og falder i Kamp med denne. Femten Aar gammel nedlægger Helge Hunding og derpaa flere af hans Sønner. Han kæmper ved Sva-

Saxo faar man langt mere at vide om Halfdan, og ved Hjælp af de Oplysninger, der meddeles, bliver det muligt at gjenindsætte ham paa den særdeles

---

rins Høj med Sigruns trolovede. Som Dreng nedlægger Halfdan en navnkundig Kæmpe og dræber flere Sønner af Svarin. Helge falder for et Asgaardsvaaben; Halfdan ligeledes. Hos Saxo overlader Helge Riget til sin Broder og begiver sig paa Krigstog: medens han er borte, angribes Danmark af en Fjende, der besejrer hans Broder i tre Slag og fælder ham i det sidste. Hos Saxo overlader ogsaa Halfdan Riget til sin Broder og begiver sig paa Krigstog; medens han er borte, angribes Danmark af en Fjende, som besejrer hans Broder i tre Slag og fælder ham i et fjerde. Flere af de Personer, som optræde i Helge Hundingsbanes Saga, vise sig ved nærmere Undersøgelse at være identiske med Personer, som i Halfdans Saga optræde i lignende Roller. Identiteten mellem Halfdan og Originalen til Helge Hundingsbane staar altsaa fast.

Med Sigurd Fafnesbanes Saga har Helge Hundingsbanes oprindelig ikke haft det ringeste at skaffe. Angivelsen, at Helge var en Søn af Sigmund Vølsung er sammenlignelsesvis et nyt Paafund, og at stille lige med Angivelsen, at det 9. Aarh.'s Ragnar Lodbrog var gift med Sigurd Fafnesbanes Datter Asløg. Den ældste Version af Helge Hundingsbanes Saga gav ham samme Forældre som Halfdan, hans Mønsterbillede, ejede, nemlig Borgar og Drott. Lige saa aabnes første Sang om Helge Hundingsbane med nogle fra en Oldtidssang bevarede højstemte Strofer, der have skildret Halfdans Fødsel og omtale saa vel Faderen Borgar som Moderen Drott-Borghild, skjønt dette hidtil er undgaaet Eddaforskernes Opmærksomhed.

vigtige Plads, han har indtaget i Mythens store Epos.

Af Halfdan har Saxo gjort tre Konger: Gram, Halfdan Berggram og Halfdan Borgarssøn. Deres oprindelige Identitet er utvivlsom og er allerede paavist af danske Forskere. Lige saa deres Identitet med Halfdan Skjoldung og Halfdan den gamle.

Nedenstaaende Paralleler give Henvisninger til denne Identitet, som forøvrigt bekræftes fra alle Hold:

1. Saxo. Gram slaar Kong Sictrugus og gifter sig med Signe, Datter af Sumblus Finnekonge.
Hyndluljod. Halfdan Skjoldung slaar Kong Sigtrygg og gifter sig med Almveg med Samtykke af Eymund.
Pros. Edda. Halfdan gamle slaar Kong Sigtrygg og gifter sig med Alveg, Datter af Eyvind.
Fornald. S. Halfdan gamle slaar Kong Sigtrygg og gifter sig med Alfny, Datter af Eymund.

2. Saxo. Gram, Søn af Skjold, er Stamfader til Skjoldungerne.
Hyndluljod. Halfdan, Ætling af Skjold, er Stamfader til Skjoldungerne, Ynglingerne, Ødlungerne osv.
Pros. Edda. Halfdan gamle er Stamfader til Hildingerne, Ynglingerne, Ødlungerne osv.

3. Saxo. Gram bruger en Kølle som Vaaben. Han dræber syv Brødre og ni af deres Halvbrødre.
Saxo. Halfdan Berggram bruger en Eg som Vaaben. Han dræber syv Brødre.
Saxo. Halfdan Borgarssøn bruger en Eg som Vaaben. Han dræber tolv Brødre.

4. Saxo. Gram tilegner sig Groa og dræber Henricus paa hans Bryllupsdag.
Saxo. Halfdan Berggram gifter sig med Sygrutha, efter at han har dræbt Ebbo paa hans Bryllupsdag.
Saxo. Halfdan Borgarssøn gifter sig med Guritha, efter at han har dræbt Sivarus paa hans Bryllupsdag.

5. Saxo. Gram, som har dræbt en svensk Konge, bekriges af Svipdag.
Saxo. Halfdan Berggram, som har dræbt en svensk Konge, bekriges af Ericus.
Kombinerede Kilder. Svipdag er den dræbte svenske Konges Dattersøn.
Saxo. Ericus er den dræbte svenske Konges Dattersøn.

Idet vi anvende dette Exempel paa vort Skema, faa vi

A = Mann-Halfdan, trefoldiggjort i *A′* = Gram, *A″* = Halfdan Berggram, *A‴* = Halfdan Borgarssøn. Vi have ligeledes en i Mann-Halfdans Saga indgribende Person *B*, som er bleven tre-

foldiggjort i B' = Henricus, B'' = Ebbo, B''' = Sivarus. Vi have endvidere flere Bipersoner, blandt hvilke en C, som er gjort dobbelt i C' = Svipdag og C'' = Ericus.

Umiddelbart fra islandske Kilder have vi ingen Oplysninger at hente om B, thi ingen af hans tre „Hypostaser", Henricus, Ebbo og Sivarus, ere under disse Navne at træffe i de islandske mythiske Overleveringer. Derimod møde vi her de velbekjendte Navne Groa og Svipdag, og dermed er en Udvej aabnet for Undersøgelsens Fortsættelse.

Lige saa sædvanligt det er i den nordiske Mythologi, at én Person har mange Navne og Epitheta, lige saa usædvanligt er det, at to eller flere Personer betegnes ved et og samme *nomen proprium*. Der har ikke existeret mer end én Frigg, én Frøja, én Idun i Gudesagaen, og antagelig heller ikke mer end én Groa og én Svipdag. Og da saa vel hos Saxo som i den poetiske Edda begge Navnene Groa og Svipdag optræde sammen, indeholder allerede dette noget, som lægger et Lod i Vægtskaalen for, at vi i begge Kilderne have den samme Groa og den samme Svipdag for os.

Saxo fortæller, at Gram bortførte Kongedatteren Groa, som allerede var bundet til en anden, samt at han dræbte hendes Fader. Han kom derpaa i Krig med en Svipdag, en uforsonlig bitter Fjende, som ikke gav sig i Rist eller Ro, før han havde berøvet Gram Liv og Rige. Hvorfor Svipdag saa ihærdigt bekrigede Gram, fortæller Saxo os ikke. Derimod meddeler han, at Gram havde to Sønner,

en med Groa og en med Signe, samt at Svipdag tog Groas Søn til Naade, men overflyttede sit Had til Faderen paa Signes Søn.

Den poetiske Edda omtaler Groa som Moder til Svipdag. Hendes Ægtefælle, Svipdags Fader, nævnes ikke ved Navn*); men man faar at vide, at han overlever Groa og er gift for anden Gang, da Svipdag begiver sig ud paa sine mærkværdige Tog. Inden Groa dør, har hun sagt Svipdag, at han skal gaa til hendes Gravhøj, hvis han tror at trænge til hendes Hjælp. Han gjør det, da Stifmoderen befaler ham at opsøge Menglad, et Hverv, som han anser for umuligt at opfylde. Moderen synger da gode beskyttende Galdre over sin Søn.

Ogsaa den prosaiske Edda kjender Groa som kyndig i gode Galdre. Dér faar man at vide, hvem hendes rette Ægtefælle er. Det er Ørvandel, Jættebekæmperen, Asaguden Thors Ven, efter hvem en af Himlens Stjærner er bleven opkaldet.

Disse fra forskjellige Kilder hentede Angivelser ordne sig af sig selv til følgende Sammenhæng:

Saxo. Kong Sigtrygg har en Datter Groa.

Pros. Edda. Groa bliver gift med Ørvandel den kjække.

Poet. Edda. Groa føder Sønnen Svipdag.

Saxo. Groa bortrøves af Gram-Halfdan.

Saxo og Eddaerne. I Anledning heraf Fjendt-

*) Poetisk-rhetorisk betegnes han som Solbjert (sollysende).

ligheder. Gram-Halfdan dræber Groas Fader Sigtrygg.

Saxo. Groa føder ved Gram-Halfdan Sønnen Guthorm.

" Gram-Halfdan skiller sig ved Groa. Han frier til Signe (i Eddaerne: Alveg, Almveg), Datter af Sumbl Finnekonge.

Poet. Edda. Groa befinder sig atter hos sin tidligere Ægtefælle og sin Søn Svipdag. Hun dør, men har forinden sagt til Svipdag, at han, dersom Nøden paakalder hendes Hjælp, maa gaa til hendes Gravhøj og vække hende af Dødssøvnen.

Stifmoderen paalægger Svipdag et Hverv, som han tror overstiger hans Kræfter; han gaar da til sin Moder, som fra Graven synger beskyttende Galdre over ham.

Saxo. Svipdag angriber Gram-Halfdan, og det lykkes ham efter flere Kampe at overvinde og dræbe ham.

Svipdag benaader den Søn, Gram-Halfdan har faaet med Groa, men forfølger den Søn, han har med Signe

I denne Sammenhæng finder man forklaret, hvorfor Svipdag uforsonlig bekæmper Gram-Halfdan. Han har at hævne paa denne sin Faders og Moders Forhaanelse, sin Morfaders Død og, saaledes som en fortsat Undersøgelse vil vise det, ogsaa Drabet paa sin Fader Ørvandel. Man faar ligeledes Forklaring derpaa, at han benaader Guthorm. Denne er hans Halvbroder.

Det Hverv, Stifmoderen har paalagt ham, er at opsøge Menglad („den smykkeglade“, et Tilnavn; det egenlige Navn omtales ikke)*). „Grogalder“, det ene af de to Digte i den poetiske Edda, som omtale Svipdag under dette hans Navn, oplyser os herom. De Æventyr, han oplever under sine Tog for at opdage Menglads ukjendte Opholdssted, have sikkert været besungne, men den poetiske Edda giver os ingen andre Underretninger om dem end de Vink, der gives os i Groas Beskyttelsessang over Sønnen, og inden vi kunne drage Nytte af disse Vink, maa vi vide, om hendes Galdersang kun har Hensyn til hans Tilskikkelser under Søgningen efter „den smykkeglade“, eller om den ikke ogsaa har andre af ham oplevede Æventyr for Øje. Indtil videre maa vi antage, at et Slør dækker hans Livsoplevelser imellem hans Afsked fra Hjemmet og det Øjeblik, da vi i Fjølsvinnsmaal, den anden Eddasang, der handler om ham, se ham som Vandringsmand komme op til en højt beliggende Borg og standse uden for dens Port i Samtale med en Vogter.

Fjølsvinnsmaal er en Gaade-Sang. Næsten alle de Personer og Gjenstande, vi træffe der,

---

*) Haandskrifterne have Plur. Menglöðum, „de smykkeglade“. Undersøgelsen fører ogsaa til det Resultat, at Svipdag ikke blot opsøger Frøja, men ogsaa Frøj, hvilke begge befinde sig i Fangenskab i Jøtunhejm og dér opholde sig i den samme Jættegaard. Haandskrifterne turde derfor her, som i de fleste Tilfælde, have Ret over for en Kritik, der savner sit vigtigste Redskab: Kjendskab til det mythiske Sammenhæng.

nævnes ved Navne, som ikke ere de gængse. De vigtigste Spørgsmaal, som Digtet fremkalder, ere følgende: hvad er det for en Borg, foran hvilken Svipdag standser? Og Menglad, som vi gjenfinde inden for Borgens Ringmur, den af Svipdag eftersøgte, hvem er hun?

Svipdag har foran sig et Skue, der henrykker hans Blik. Gyldne Boliger ligge inden for ildglødende Indhegninger. Muren, som omgiver det hele, er bygget af „Lerbrimers" Lemmer, ligesom Verden er bygget af Ymers, og skal staa lige saa længe som Verden. Porten, et uforligneligt Værk i sit Slags, som fanger enhver ubuden Gjæst, er opført af tre Kunstnere og Brødre, som kaldes Solblindes Sønner. Den bevogtes af to Ulve, der skulle blive paa deres Vagt indtil Ragnarøk. Den ene af dem bærer samme Navn som den ene af Odins Ulve. Bygmestrene, der have opført de gyldne Boliger, betegnes med Ordet *ásmegir*, der kan betyde dels Asasønner, dels Asers Mænd og Omgangsvenner. En af Boligerne kaldes Hlidskjalf, som er Navnet paa en Udsigts-Hal i Asgaard, og Hlidskalf bevogtes, hedder det, af Delling. Denne er, som man véd, i Mythen Dags Fader, og det er uden for Dellings Dør, at hver Morgen den Sang opstemmes, der vækker Midgaard og skjænker Kraft til Aser og lykkelig Id til Alfer. Nærmest Porten eller i hvert Fald saaledes, at Svipdag har den nærmest foran sig, ligger den Hal, som tilhører Menglad. Tæt ved Hallen er en Høj, paa hvilken Menglad sidder hensunken i Drømme, omgiven af ædle Diser. Det i Midgaard for døde-

liges Øjne usynlige Verdenstræ er heroppe synligt. Det udbreder her for Svipdag sine Grene over alle Lande, og i dets Top ser han den guldskinnende Hane Vidofner (Gyldenkam).

Uden for Porten staar, da Svipdag ankommer, en Mand, der spiller Portvagtens Rolle og i Overensstemmelse med denne i Begyndelsen modtager Ynglingen med hvasse Ord, men hvis Navn Fjølsvinn er et Odinsnavn.

Under saadanne Omstændigheder er det, synes det mig, for enhver sund Kritik en bydende Nødvendighed i Stedet, hvortil Svipdag er kommet, at se Asgaard, saasom dette paa afgjørende Vis er blevet beskrevet af, hvad Digtet fortæller om Menglad. Vi have da blandt Asgaards Beboerinder at søge hende.

Digtet lader ingen Tvivl tilbage om, at Menglad er en Asgaardsdis, og at hun ikke hører til de tjenende, men til de herskende Gudinder. Paa Svipdags Spørgsmaal, hvem der hersker over Egnen, han ser foran sig, svarer Fjølsvinn, at det er Menglad, som dér ejer Magt, Odel og Skatkamre. I den Krans af Diser, som omgiver Menglads Knæ, og blandt hvilke hun indtager Herskerindens Plads, nævnes én, som har Asynjeværdighed, Lægekunstens Gudinde Ejr. Menglad maa altsaa selv være Asynje og en af de ypperste blandt disse. Da hun, som det af det efterfølgende viser sig, bliver Svipdags Hustru, altsaa gift med en mythisk Helt, der selv ikke har regnet sig med til Aser eller Vaner, og for hvem Asgaard oprindelig er et fremmed Sted, saa maa hun enten være Frøja, om

hvem de mythiske Overleveringer oplyse, at hendes Ægtefælle ikke hørte til Gudernes Tal, eller ogsaa maa hun være en Asynje, som i denne Henseende var ligestillet med Frøja, men i alle andre Kilder er bleven fuldstændig forglemt, skjønt hun aabenbart har hørt til de fornemste.

Den sidste Antagelse bliver unødvendig allerede paa dette Punkt af Undersøgelsen, dersom det viser sig, at alt, hvad Fjølsvinnsmaal fortæller om Menglad, henpeger paa Frøja lige saa bestemt eller endnu bestemtere end det nys anførte Træk, at hun bliver gift uden for den egenlige Gudekreds.

Frøja er Kjærlighedens, Ægteskabets, Frugtbarhedens Gudinde og har særlig i denne Egenskab været betragtet som frugtsommelige Kvinders himmelske Beskjærmerinde og Forløserske, samt som den Guddom til hvilken i Almindelighed syge Kvinder og kjærlighedsattraaende Møer havde at henvende sig med Bønner og Offer. Da Svipdag spørger Fjølsvinn, hvad Bjærget eller Højen hedder, hvorpaa han ser den underskjønne Menglad med hendes Diser sidde, svarer denne, at det er Lægebjærget, og at enhver syg Kvinde, som gaar Vejen op ad det Bjærg, bliver helbredet. Paa Svipdags Spørgsmaal, hvem Møerne ere, som sidde omkring Menglads Knæ, nævner Fjølsvinn Lægekvinden og Asynjen Ejr, samt Blid, Mildhedens Dis, Fred, Skjønhedens Dis, og Bjert, den straalende Dis, hvem den tyske Saga endnu ihukommer som de ufødte Børns Plejerske. Altsaa yndige og skjønne overjordiske Væsener, mere skikkede til at tilhøre Frøjas Hofstat end nogen anden Gudindes. Men

ved Siden af dem sidder ogsaa Aurboda, Jættekvinden. Aurbodas Tilstedeværelse blandt Menglads Diser er et yderligere Bevis for, at Menglad er Frøja. Aurboda, der har vidst at skaffe sig Ret til at opholde sig i Asgaard, er Jætten Gymers Hustru (sammenlign Hyndluljod) og den samme som Hejd-Gullveg, der, efter hvad flere mythiske Overleveringer bevidne, i Asgaard var Friggs og Frøjas Terne*). Da Fjølsvinn taler om Verdenstræet, fremhæver han blandt dettes mangfoldige Egenskaber netop den, som burde nævnes, naar Sagen vedrører Frøja, og naar han særligt har for Øje de af Verdenstræets Grene, som udbrede sig over Asgaard og Menglads Odel samme Steds. Dér voxe nemlig, siger Fjølsvinn, Frugter, der kunne hjælpe Kvinder, som ønske Børn, saa at „det, der inde er, kommer ud“. Hermed maa sammenlignes et paa Mindet om denne Mythe om Verdenstræets Frugter i Asgaard grundet Sted i Vølsungasaga, hvor det hedder, at en ufrugtbar Dronning fik sin Attraa efter at blive Moder opfyldt, da hun havde smagt et Æble, som en hos Frigg tjenende Mø paa sin Herskerindes Befaling bar ned til Midgaard og gav til hendes Ægtefælle. Fortællingen har ikke glemt, hvem den tjenende Mø var. Hun var en i Asgaard optagen Thursemø, Datter af Jætten Rimner. Hyndluljod lader os vide, at Hejd var Rimners Datter. Her gjenfinde

---

*) Udførligt derom i „Undersøgelser i gothisk Mythologi“.

vi altsaa Aurboda i Færd med at udføre et Ærende af den Art, som tilkom Friggs og Frøjas Diser.

Udtrykkelig lader Fjølsvinn forstaa, at Menglad er et Væsen af saa høj Rang, at selv Diserne ved hendes Knæ ere at anse for mægtige Gudinder. Menneskene, siger han, blote til dem, og der gives intet ondt saa trykkende, at de jo mægte at hjælpe bønfaldende, som tage deres Tilflugt til dem. Urd har for Menglad højtidelig forudbestemt hendes Ægtefælle. Svipdag véd, at det er i Kraft af Urds Beslutning, at han kommer, for inden disse herlige Mure at vinde en Hustru. Beboerne af Borgen og Menglad selv vide det ogsaa.

Alt henviser saaledes samstemmende til, at Menglad er Frøja*). Deraf følger, at Svipdag er den samme mythiske Helt som den i Eddaerne omtalte Od (Oðr), i Hyndluljod kaldet Ottar. Frøja har ikke haft mer end én Ægtefælle. I hvert

*) Lige saa det Navn, hvormed Fjølsvinn betegner Menglads Fader, som siges at hedde Svafr eller at være Svafrtorins Søn. Saafremt ikke endnu bevarede Spor paa enstemmig Maade misvise, har Svafr i og for sig eller som Sammensætningsled betegnet en eller anden Vanagud og særlig Njørd. I Følge den historierede Beretning, Fornald. S. I, 415, var en Svafrlame gift med en Datter af Thjasse. I Mythen er Frøjas Fader Njørd gift med Thjasses Datter. Svafrlame havde med hende en Datter Eyfura. Saxo kjender hende som Ofura og henfører hende til Vanernes Slægt, idet han gjør hende til Datter af Frotho III, hvis Historie for største Delen har faaet sit Stof fra Mythen om Njørds Søn Frøj. Solsangen (Str. 79, 80) omtaler Njørds Døtre sammen med Svafr og Svafrloge.

Fald kjende vore mythiske Overleveringer kun én, og vi maa derfor gaa ud fra denne Identitet og se, hvorhen den fører os.

Det er allerede paavist, at Od oprindelig hverken har tilhørt Asernes eller Vanernes Kreds. Han er af lavere Byrd end Frøja. Dette lader ogsaa Fjølsvinnsmaal forstaa om Svipdag. Denne har i Følge Mythen Thurseblod i sine Aarer: hans Farmoder var en Jættekvinde *). Han kommer som en fremmed til Porten af Asgaard, og hvad han dér skuer, har han aldrig tidligere set.

Det mest magtpaaliggende Spørgsmaal, han gjør Fjølsvinn, er naturligvis det, om man kan komme ind. Fjølsvinns Svar gaar ud paa, at det for den fremmede er og bliver umuligt at komme igjennem Asgaardsporten, saafremt han ikke medbringer et vist Vaaben. Om dette Vaaben erfarer man,

at det er blevet smeddet af en Kunstner, som maatte være fjendtlig imod Guderne eller farlig for deres Magt, thi Fjølsvinn betegner ham med Lokenavnet Lopt **);

---

*) Se derom længere nede. Udførligere Beviser herfor skulle gives i „Undersøgelser i gothisk Mythologi“.

**) Lopt (Luft) er paa samme Tid et Synonym til to Vølunds-Epitheta: Byr (Vind) og Gust (Vindpust). I Vølundarkv. 12 kalder den bundne Vølund sig selv for Byr og spørger gjækkende, hvem de ere, som have lagt Byr (Vinden) i Lænker. De Skatte, som Andvare bevogter, siges først at have tilhørt Gust. Jeg skal i mit udførligere Arbejde bevise, at Niflungaskatten i Sagaen har været den samme, som Vølund

at Stedet, hvor Kunstneren befandt sig, da han smeddede Vaabnet, laa afsides og fjærnt: i Omegnen af en Nedgang til Underverdenen;

at Kunstneren, efter at han havde faaet Vaabnet færdigt, af én eller flere er bleven berøvet sine Arbejder*);

at denne ene eller disse flere have staaet i en Slags Forbindelse med den underjordiske Verden, hvor Nat og Nattediserne have deres Hjem, thi det røvede Vaaben befinder sig siden i Nattedisen Sinmaras Værge;

at Nattedisen anser Vaabnet for i høj Grad værdifuldt og formodenlig ogsaa farligt, i Fald det skulde komme i uret Haand, thi hun har lukket det inde i et Skrin med ni „Njørd-Laase";

at hun aldrig vil udlevere det til nogen.

Vaabnets Farlighed for Asgaard og for selve Verdens Existens antydes ogsaa derved, at det i Følge Fjølsvinns Udsagn er i Stand til at sende den guldskinnende Hane i Verdenstræets Trop ned til Hel. Men dette Vaaben er ogsaa det eneste, som mægter sligt.

Den fuldstændige Umulighed for enhver med Hensyn til at formaa Nattedisen til at udlevere Vaabnet antydes af Fjølsvinn sindrigt med følgende Cirkel: det er det eneste, som kan fælde Hanen Vidofner; dersom Nattedisen skal udlevere det, maa man have skjænket

---

og hans Brødre nedgravede, da de begav sig til Ulvedalene.

*) Alle Haandskrifterne have rúinn, plyndret. berøvet noget.

hende en bestemt Fjer fra Hanens Laarben; denne Fjer kan ikke faas, før man har fældet Vidofner, og Vidofner kan ikke fældes uden af det Vaaben, som Nattedisen ikke udleverer, før man har fældet den.

Digtets Fortsættelse viser imidlertid, at Asgaardsporten springer op paa vid Gavl for Svipdag, og at Menglad kommer og kaster sig i hans Favn. Forudsat, at det ypperlige, ved Skarpsindighed og Opfindsomhed udmærkede Digts Forfatter har vidst, hvad han har sagt, maa man deraf drage den Slutning, at Svipdag, naar han kommer til Asgaard, er i Besiddelse af det uforlignelige Vaaben og at han paa en eller anden Maade har faaet det, uden at Nattedisen har samtykket deri.

Den Maade, hvorpaa Mødet imellem Menglad og Svipdag skildres, forudsætter, at de ikke nu have truffet hinanden for første Gang. De have længtes efter hinanden og baaret Attraa til hinanden, og Menglad udbryder: „Nu, Yngling, har jeg dig atter i mine Sale!“ Men da Svipdag aldrig tidligere har været i Asgaard, inden for hvis Ringmur Frøjas egenlige Borg ligger, maa heraf den Slutning drages, at hun ogsaa har haft „Sale“ anden Steds, og at de dér have set hinanden tidligere. Da Svipdags Stifmoder opfordrer ham til at opsøge Menglad, hvis Opholdssted er ubekjendt, maa det være til disse andre Sale, at han skulde finde Vej. Og dér skulde han da have set hende første Gang.

Her opstaar nu det Spørgsmaal: kan man i andre Mythefragmenter, der ere komne til vor Tid, finde Bekræftelse paa og nærmere Omstæn-

digheder meddelte angaaende det faktiske Forhold, hvortil vi ved en Slutning fra Fjølsvinnsmaal ere komne, at Frøja i længere eller kortere Tid har befundet sig fjærnt fra Asgaard paa et ukjendt Opholdssted og under Forhold, der have gjort det til en særdeles vanskelig og fortjenstfuld Opgave at efterspore og finde hende?

Vøluspaa og Saxo besvare hver paa sin Maade dette Spørgsmaal med Ja. Ogsaa den islandske Folkesaga og det tyske Middelalderdigt have i meget forskjellige Forklædninger bevaret Mindet om den samme Mythe*).

Vøluspaa oplyser os om, at Guderne en Gang samledes til højtidelig Raadslagning i Anledning af to for Asgaard og Menneskeslægten skæbnesvangre Tildragelser: hele Luftkredsen var bleven blandet med fordærvelige Magter, og „Ods Mø", Frøja, var af en eller anden bleven spillet „Jættens Æt" i Hænderne. Guderne raadslog om, hvem der var Skyld i disse Verdens-Ulykker. En af de skyldige opdagedes og blev strax straffet.

Vøluspaa lader os saaledes vide, at da Menglad havde Bolig anden Steds end i Asgaard, var hun ved en andens Brøde i Jætternes Hænder. Hun opholdt sig da i Jøtunhejm.

Saxo fortæller paa sin historierende Maade, at den danske Konge Syvaldus havde en overordenlig skjøn Datter, Syritha, som kom i en Jættes Magt. Dette gik saaledes til, at det lykkedes en Kvinde, som var i hemmelig Forstaaelse med Jætten, at

*) Herom i mit udførligere Arbejde.

liste sig ind i Syrithas Fortrolighed, blev hendes Terne og lokkede hende fra Forældrehjemmet ud til et Sted, hvor Jætten befandt sig. Denne ilede bort med Syritha og skjulte hende i en vild Bjærgegn.

Syvaldus er en Latinisering af Sævaldi, „den over Havet herskende“, et Epitheton, der tilhører Vanaguden Njørd som Sejladsens Gud. Syritha er en Latinisering af Syr*), et Tilnavn til Frøja. Dette har en dansk Forsker i Saxo for længe siden paavist. Og at vi her virkelig have at gjøre med en Historiering af Mythen om Frøjas Bortførelse fra Asgaard gjøres utvivlsomt af Fortællingens Fortsættelse, der taler om hendes Befrielse fra Fangenskabet hos Jætterne og om hendes Befrier.

Den af Fjølsvinnsmaal dragne Slutning, at Frøja i nogen Tid har været borte og skjult paa et for Guderne ubekjendt Sted, er hermed bekræftet fra andre Kilder — bestemt bekræftet af Vøluspaa, ogsaa bekræftet af Saxo, dersom Syvaldus er Sævaldi og Syritha er Syr. Kan vor anden af Grogalder og Fjølsvinnsmaal dragne Slutning, at det var Svipdag, som opsøgte hende i hendes Sale i Jøtunhejm og vandt hende tilbage for Asgaard, paa samme Maade finde Bekræf-

---

*) Den Maade, hvorpaa Saxo har latiniseret Navnet, viser, at han har antaget Syr for at være en forkortet Form af Syrid (Siri, Sigrid), i hvilket Navn han maa have set et Frøja-Epitheton. At af denne Latinisering at drage den Slutning, at Syritha ikke svarer til Frøja, er en logisk Urimelighed.

telse af mythiske Overleveringer, der ere komne til vor Tid?

Eddaerne have, saaledes som det allerede er paavist, efterladt os to Svipdags-Synonymer: Od (Oðr) og Ottar. Dersom disse Navne forekomme hos Saxo, bør Ottar i Følge den danske Grammatiks Regler være latiniseret til Otharus eller Hotharus, Od til Otherus eller Hotherus*). Vi bør endvidere ihukomme Muligheden af et tredje Svipdags-Synonym hos Saxo, nemlig Ericus, paa Grund af den ovenfor paapegede Analogi:

Gram, der har dræbt en svensk Konge, bekriges af Svipdag.
Halfdan Berggram, der har dræbt en svensk Konge, bekriges af Ericus.
Svipdag er den dræbte svenske Konges Dattersøn.
Ericus er den dræbte svenske Konges Dattersøn.

Hvad nu Navnet Otharus vedrører, finde vi det hos Saxo netop som Navnet paa Syrithas Befrier fra Jættens Magt. Hermed er vor senest opstillede Spørgsmaal besvaret med Ja. Yderligere Bekræftelse paa Svarets Rigtighed finde vi strax nedenfor.

*) Hos Saxo, ligesom i andre Kilder fra omtrent samme Tid, forekomme ellers ikke aspirerede Navne med Aspiration. Saaledes hos Saxo Handuuanus (Andvane), Helias (Elias), Hesbernus (Esbjørn), Hevindus (Eyvind), Horvendillus (Ørvandel), Hestia (Estland), Holandia (Øland).

Med Hensyn til Byrd og Forhold til andre mythiske Personligheder indtager Otharus samme Stilling som Svipdag. Svipdag er af lavere Byrd end Menglad, Otharus af lavere Byrd end Syritha. Saxo har ikke gjort ham til Kongesøn, men til en i Sammenligning med hans Brud lavættet Yngling, hvis Dristighed med at skue op til Syritha kun, bemærker Saxo, kan forklares af de store Gjerninger, han udførte, samt af hans behagelige Væsen og Veltalenhed. Disse personlige Fortrin karakterisere ogsaa Svipdag. I Grogalder synger hans Moder ud fra Graven til ham: „Veltalenhed og Omgangsvid være dig rigeligt givne!“, og Skildringen af ham i Fjølsvinnsmaal stiller for vore Øjne en rask og livlig Yngling, opfindsom i Spørgsmaal og Svar, og paa hvis Læber Talen former sig til Ordsprog, der præge sig i Hukommelsen*).

Otharus begiver sig ind i Jættebygden, finder Syritha, nedlægger Jætten, der har paatvunget hende sin Kjærlighed, og flyr under alle Haande Æventyr med sit skjønne Bytte gjennem Jøtunhejms Ødemarker, for at gjengive hende, jomfruelig ren, til hendes Fader. Otharus' Moder er, ligesom Svipdags og, saaledes som vi skulle se, Eriks, skildret som en klog og fremsynet Kvinde. Syritha sendes tilbage til sin Fader. Først efter et Gjensyn faar Otharus hende til Hustru. Forinden har han

---

*) Samlgn. Fjølsv. Strofe 5: Augna gamans og Strofe 47 det ofte citerede: Urðar orði kveðr engi maðr.

været Gjenstand for hendes Faders Vrede. Alt dette passer paa Svipdag.

Svipdag er, som vi vide, Halfdans Dødsfjende. Det samme maa Otharus have været, thi af Saxo fremgaar det, at han er en Søn af Ebbo, som Halfdan dræbte ved hans Bryllup med Sygrutha. Vi have altsaa Parallelerne:

Saxo. Ebbo dræbes af Halfdan Berggram, som er hans Medbejler til Sygrutha.

Saxo. Ørvandel dræbes af en Medbejler, som tager hans Hustru Gerutha.

Pros. Edda. Ørvandel har til Hustru Groa.

Pros. og Poet. Edda, komb. Ørvandel er Fader til Svipdag, som bliver gift med Frøja-Menglad.

Saxo. Ebbo er Fader til Ottar, som bliver gift med Frøja-Syritha.

Alle disse Omstændigheder henvise enstemmig til Identiteten imellem Svipdag og Otharus, samt imellem Svipdags Fader Ørvandel og Otharus' Fader Ebbo*). Til Slutning fortæller Saxo, at Syrithas Fader giftede sig med Otharus' „soror". Vor Undersøgelse kommer længere hen ad andre Veje til det Resultat, at Njørd, Frøjas Fader, bliver

*) Til Navnet Ebbo og Resultaterne af de Undersøgelser, det har foranlediget, kommer jeg længere hen; her paapeger jeg kun, at disse Resultater bekræfte de ovenfor vundne.

gift med en Mø, som er Svipdags Fostersøster og paa samme Tid hans „systrunga“ (Kusine).

Nu til Parallelnavnet Ericus.

Da Saxos Fortælling om Kong Frode III's Gjerninger for største Delen er en Historiering af Mythen om Frøj, vilde der være Grund til at vente, at Svipdag, som bliver Frøjs Svoger, under det ene eller det andet Navn havde faaet en Rolle med i Frodes Historie. I Virkeligheden optræder der en ung Helt, som bliver Frodes Svoger og siden er virksom som hans Feltherre, Medhjælper og Faktotum. Hans Navn er Ericus med Tilnavnet disertus, den veltalende. Han svarer til sit Navn: Saxo lader ham sjældent ytre sig, uden han giver os en Veltalenhedsprøve, spækket med Ordsprog og Sentenser. Den første Bedrift, Ericus udfører, er at opsøge Frode-Frøj og hans skjønne Søster. Landet, hvori de to Søskende opholde sig, ligger bag et Hav og er vanskelig tilgængeligt paa Grund af Trolddomskunster, der har gjækket de hidtil gjorte Anstrængelser for at naa dets Kyst. Ericus naâr dog sit Maal og finder Frode og hans Søster i forfærdelige Omgivelser, fra hvilke han efter mange Æventyr flygter med den sidste.

Ericus' Slægtforhold ere de samme som Svipdags. Hans Moder er død, og hans Fader har giftet sig igjen. Det er under sin kloge Stifmoders Avspicier, at han, ligesom Svipdag, foretager sit første vanskelige Tog. Ericus' Fader har Saxo givet et Navn, som vor Undersøgelse længere hen skal vise er et Binavn til Ørvandel. Groas Ægtefælle. Men Saxo giver her ogsaa andre Oplysninger

om Ericus' Slægtforhold, der ere af stort Værd fra et mythologisk Synspunkt. Han meddeler nemlig, at efter at Ericus' Fader var død, blev hans Stifmoder gift igjen med en Brac (ogsaa kaldet Bracus), og at hun til denne medbragte en af sine Sønner fra sit første Ægteskab, Rollerus. Fortsættelsen af Fortællingen gjør det klart, at denne Brac ikke er nogen mindre Personlighed end Ása-Bragr, det vil sige Guden Thor. I Virkeligheden lærer ogsaa Mythen os, at Sif, Thors Hustru, før sit Ægteskab med Asaguden havde haft en anden Husbond og født denne Sønnen Ull. Ull, hvis Navn Saxo ellers har latiniseret til Ollerus, er altsaa her Rollerus. Ollerus forholder sig til Rollerus, som Navneformen Olf til Rolf. Rolf er en Sammentrækning af Rodolf; Rollerus henviser til en Sammentrækning af Rod-Oll eller Rid-Oll. Den sidste Navneform forekommer i den nordiske Poesi som Betegnelse for en krigerisk Gud og i Omskrivning som Betegnelse for en krigerisk Fyrste *). Rollerus-Ull ledsager Ericus som trofast Broder paa hans Opdagelsestog.

De Æventyr, som Mythen har fortalt om Svipdags Tog, da han opsøgte Frøja, ere af Saxo fordelte mellem Ericus disertus og Otharus saaledes, at om den første fortælles det meste, som hændte Svipdag under hans Ophold i Jættegaarden, om den sidste det meste, som hændte ham paa Hjemvejen derfra.

---

*) Udførligt herom i „Undersøgelser i gothisk Mythologi".

Blandt Omskrivninger i Digte fra den hedenske Tid forekomme saadanne, som henvise til Frøjs og Frøjas Ophold hos Jætterne. I en Sang af Skjalden Kormak finder man en saadan, der tydelig skylder sin Tilværelse en Idéassociation, der henviser til de Omgivelser, mellem hvilke Frøj og Frøja havde dvælet under deres Fangenskab i Jøtunhejm. Kormak kalder nemlig Digtekunstens Mjød for jast-rin fentanna Syrar Greppa: „Havtændernes (Skjærenes) Syrs Grep-pars gjærende Strøm". Omskrivningen faar sin Belysning af Saxos Fortælling om Ericus' Æventyr i denne Jættekreds. Thursagaarden er beliggende paa Kystlandet. Blandt Thurserne, som bevogte de to Søskende og tillige udgjøre deres Hofstat, ere tre Brødre, der alle hedde Grepp. De ere Skjalde blandt Jætterne og have altsaa smagt Digtekunstens Mjød. En af disse tre er Syr-Frøjas Bejler, saa at Sammenstillingen af Navnene Syr og Grepp er mythologisk berettiget. Syr synes at have været det Navn, Frøja fik at bære i Jøtunhejm; med Hensyn til dets Betydning er det næppe anvendeligt uden i Jættemund.

De af Fjølsvinnsmaal dragne Slutninger, at Frøja i nogen Tid var tabt for Asgaard, og at det var Svipdag, som opsøgte og frelste hende for Guderne, har saaledes af andre Kilder faaet fuldstændig Bekræftelse. Vi skulle nu se, om der ogsaa kan vindes Bekræftelse paa vor tredje af Fjølsvinnsmaal dragne Slutning, at det var lykkedes Svipdag, inden han begav sig til Asgaard og fik

Frøja til Hustru, at bemægtige sig et i Underverdenen gjemt Sejrsvaaben.

Vi vende tilbage til Navnet Ericus. Naar vi næste Gang træffe det hos Saxo, bæres det af en Helt, hvis Morfader, en svensk Konge, er bleven dræbt af Halfdan Berggram. At Svipdags Morfader, en svensk Konge, er bleven dræbt af Halfdan-Gram, er allerede paavist.

Ligesom nu Svipdag indlader sig i en uforsonlig Hævnkrig med Halfdan Gram, gjør Ericus det med Halfdan Berggram. I et af deres Sammenstød maa Halfdan, trods sin overmenneskelige Styrke og Sejrvanthed, fly. Endnu mere: han har ved sin Side „Kæmpen Thor“, og Saxo selv meddeler os, at denne ikke er nogen mindre Personlighed end Asaguden af samme Navn; men ogsaa Thor maa gribe Flugten for Ericus. Tordengudens vidunderlige Mjølner og Halfdans Kølle kunne ikke forhindre, at den stærkeste af alle Aser og den stærkeste af alle Midgaardssønner nødes til at rømme Marken for en ung, som det synes, hidtil lidet bekjendt Helt. Hvad har sat denne i Stand til at udføre en saa uhørt, i Mythen sandsynligvis enestaaende Bedrift? Det beroede paa Vaabnene. Thors og Halfdans kunde intet udrette mod Ericus', thi de vare, siger Saxo, blevne afmægtige og sløvede ved Kunster af en galdrekyndig Kæmpe Haqvinus, der understøttede Ericus. Denne Haqvinus, til hvem vi komme tilbage, bærer et latiniseret Vølundsnavn, der i tyske Digte gjenfindes i Ecke og i Sammensætningerne Eckenbreht (navnkundig Smed, der har smeddet Siegfrieds Panser), Ecke-

hard (den fornemste Smed i Mimers Smedje) og Eckesachs (et Sejrssværd, om hvilket til Dels de samme Æventyr fortælles som om Vølunds Sejrssværd i de nordiske Kilder).

Fra Parallelnavnet Ericus vende vi os nu til Parallelnavnet Hotherus. Det er allerede fremhævet, at dersom Svipdags-Synonymet Od (Oðr) forekommer hos Saxo, maa det i Følge hans Regler være latiniseret til Otherus eller Hotherus. Den sidste Navneform forekommer der ogsaa, men under Omstændigheder, der nødvendiggjøre en vidtløftig Undersøgelse, thi i det, Saxo fortæller om Hotherus, har han, saa godt det lod sig gjøre, sammenføjet Æventyr fra to forskjellige mythiske Personers Livshistorier, og det gjælder om atter at skille disse fra forskjellige Kanter hentede Elementer fra hinanden. Den ene af disse mythiske Personer, og den, hvis Æventyr have leveret de fleste Bidrag til Kompositionen, er Hød, Asaguden. Undersøgelsen bliver derfor paa samme Tid et Bidrag til Forskningen i en af Baldermythens Kilder.

Saxos Fortælling om Hotherus har følgende Indhold:

Hotherus, Søn af Hødbrodd (Hothbrodus), opfostredes hos Nannas Fader, Kong Gevar (Gevarus, Latinisering af Gevarr*)) og voxede op til en statelig Yngling, ud-

*) En fremragende Forsker har antaget, at Gevarus skulde være en Latinisering af Gefr, og derpaa

mærket som Idrætsmand blandt jævnaldrende og samtidige. Han var Svømmer, Bueskytte og Nævekæmpe,

---

grundet adskillige Formodninger. En Undersøgelse af de Regler, i Følge hvilke Saxo er gaaet frem ved Navne-Latiniseringen, viser, at denne Gisning savner Grund. Nedenstaaende Exempler belyse Sagen:

Askr	bliver	hos	Saxo	Ascerus.	Men	derim.	Borgarr — Borcarus.
Baldr	„	„	„	Balderus.	„	„	Einarr — Enarus.
Falr	„	„	„	Fjallerus.	„	„	Gunnarr — Gunnarus.
Geldr	„	„	„	Gelderus.	„	„	Ingimarr — Ingimarus.
Glaumr	„	„	„	Glomerus.	„	„	Ivarr — Ivarus.
Høðr, Oðr	„	„	„	Hotherus.	„	„	Óttar — Otharus.
Kollr	„	„	„	Collerus.	„	„	Sivarr — Sivarus.
Háðr	„	„	„	Hatherus.	„	„	Valdemarr — Valdemarus.
Svipdagr	„	„	„	Svipdagerus.	„	„	Vikarr — Vicarus.
Ullr, Ollr	„	„	„	Ollerus.			
Rollr	„	„	„	Rollerus.			
Yggr	„	„	„	Uggerus.			
Vigr	„	„	„	Vigerus.			

og hans Færdighed paa forskjellige Instrumenter var saa stor, at han havde de menneskelige Lidenskaber i sin Haand og efter Behag kunde vække Glæde, Sorg, Medlidenhed og Had. Gevarus' Datter Nanna forelskede sig i den højtbegavede Yngling, og han i hende.

Imidlertid vilde Skæbnen, at Afguden Odins Søn Balder ogsaa fattede Kjærlighed til Nanna. Han havde en Gang set hende bade sig og var bleven blændet af hendes Lemmers Glans. For at rydde den farligste Hindring imellem sig og hende af Vejen, besluttede han at dræbe Hotherus.

En taagefuld Dag, da Hotherus var paa Jagt i Skoven, fór han vild og kom til en Bolig, hvor der sad tre Skovmøer. De hilste ham ved Navn og sagde, paa hans Forespørgsel, at de vare de Møer, som styre Slagenes Gang og mer end andre raade over Kamplykken. Usynlige komme de til Valpladserne og hjælpe hemmelig dem, som de ville begunstige. Af dem fik Hotherus at vide, at Balder efterstræbte Nanna, men de formanede ham til ikke at gribe til Vaaben imod Medbejleren, thi denne var en Halvgud, avlet af overjordisk Sæd. Efter at de havde sagt dette, vare de og Huset, hvori Hotherus havde fundet dem, forsvundne, og til sin Forbavselse saa han sig staaende paa en Mark under aaben Himmel.

Efter at være kommen hjem, omtalte han for Gevarus, hvad han havde set og hørt, og begjærede

---

Af Regelen, der fremgaar af disse Exempler, følger med Bestemthed, at den nordiske Form for Gevarus er Gevarr, et Navn, der henviser til hans Betydning som Luftkredsens og Lufkredsfænomenernes Vogter. Gevarr, Nepr og Nøkkvir er samme mythologiske Personlighed. En Strofe af Egil Skallagrimssøn lærer os, at Nøkkvirs (Skibsejerens) Skib er Maanen, og at Indskydelsens Drik, som Bil og Hjuke bar, førtes til dette Skib. Mythen har sit Pendant i Vedamythen om Maanen som Somasaftens Opbevaringssted.

strax hans Datters Haand. Gevarus svarede, at han gjærne havde set, at Hotherus og Nanna vare blevne forenede, men Balder havde allerede fremsat den samme Begjæring, og at paadrage sig hans Vrede vovede han ikke, eftersom ikke engang Jærn bed paa Halvgudens signede Legeme.

Dog sagde Gevarus, at han kjendte et Sværd, hvormed Balder kunde dræbes; men det ligger forseglet bag de stærkeste Laase, og Stedet, hvor det findes, er næppe tilgængeligt for dødelige. Vejen — om der kan tales om en saadan, hvor ingen Vej er banet — er fuld af Forhindringer og gaar for største Delen gjennem et ualmindelig koldt Land; med et Forspand af hurtige Trækhjorte maa man dog kunne komme levende over de iskolde Bjærgrygge. Den, der gjemmer Sværdet, er Skovvæsenet Mimingus, der tillige har en vidunderlig rigdomsforøgende Armring. Kommer Hotherus til Stedet, skal han stille sit Telt saaledes, at dets Skygge ikke falder ind i Bjærghulen, hvor Mimingus opholder sig, thi denne vilde da ved Synet af den usædvanlige Formørkelse trække sig dybere ind i Bjærget. Med Iagttagelse af disse Forsigtighedsregler kunde maaske Sværd og Armring erhverves. Sværdet er saaledes, at Sejren er knyttet til det, og dets Besiddelse saaledes aldeles uvurderlig.

Det lykkedes Hotherus, som nøje fulgte Gevarus' Raad, at bemægtige sig Sværd og Ring, hvilke Ting den af Hotherus overrumplede og bundne Mimingus udleverede, for at løskjøbe sit Liv.

Da Gelder, Sachsens Konge, erfarede, at Mimingus' Skat var bleven plyndret, besluttede han at bekrige Hotherus. Den spaakyndige Gevarus forudsaa dette og raadede Hotherus til under Kampen taalmodig at modtage Spydregnen fra Fjendens Side og ikke sende sine egne Kastevaaben, før Modstanderens Forraad paa saadanne var udtømt. Gelder blev overvundet og maatte bede om Fred. Hotherus modtog ham paa den venligste

Maade og besejrede ham nu med sit blide Væsen ligesom forhen med sin Krigslist.

Hotherus havde ogsaa en Ven i Helgo, Halogalands Konge. Finnernes og Bjarmernes Høvding Cuso (Guse) var Fader til Thora, om hvis Haand Helgo ved Sendebud havde anholdt. Men Helgo havde en saa hæslig Lyde ved sin Mund, at han undsaa sig for at tale ikke blot til fremmede, men ogsaa til sine egne Omgivelser. Cuso havde allerede afvist hans Bejlertilbud, men da han nu vendte sig til Hotherus med Bøn om Hjælp, vidste denne at vinde den finske Høvdings Øre, saa at Helgo fik den Hustru, han attraaede.

Medens dette tildrog sig i Halogaland, var Balder med væbnet Magt draget ind paa Gevarus' Omraade for at begjære Nannas Haand. Gevarus henviste ham til sin Datter, der selv maatte afgjøre sin Skæbne. Nanna svarede, at hun vilde være af altfor lav Byrd for en Husbond af Gudeæt. Gevarus lod Hotherus vide, hvad der var hændet, og denne lagde Raad op med Helgo om, hvad der nu burde gjøres. Efter at de havde overvejet alle Haande Udveje, besluttede de Krig.

Og det blev en Krig, hvori man skulde tro, at Mennesker stødte sammen med Guder. Thi Odin, Thor og Guders hellige Skarer kæmpede paa Balders Side. Thor havde en tung Kølle, hvormed han knuste Skjolde og Rustninger og huggede alt ned for sig. Det var nær ved, at Hotherus skulde have set sin allerede vigende Hær slagen, hvis det ikke var lykkedes ham selv at standse Thors Fremrykning. Iført en uigjennemtrængelig Brynje gik han imod Thor, og med et Hug af sit Sværd skar han Skaftet over paa Thors Kølle og gjorde denne ubrugelig. Da flyede Guderne. Derefter stormede Hotherus' Stridsmænd ind paa Balders Flaade og tilintetgjorde den i Bund og Grund. I samme Krig faldt Gelder. Paa et Baal, der optaarnedes paa Gelders Skib, brændtes hans Legeme paa en Stabel af faldne Krigere, og Hotherus jordede højtidelig hans Aske i en stor Gravhøj. Derpaa vendte Hotherus tilbage til Gevarus, fejrede sit

Bryllup med Nanna, samt skjænkede Helgo og Thora rige Gaver.

Men Balder gav sig ingen Ro. Krig opstod paa ny, og nu var det Balder, som sejrede. Den slagne Hotherus tog sin Tilflugt til Gevarus. Det hændte under denne Krig, at der opkom Vandmangel i Balders Hær, men denne lod grave dybt og aabnede ny Kilder for sine tørstende Mænd.

Imidlertid forfulgtes Balder i Nattens Drømme af Spøgelser, der havde antaget Nannas Skikkelse. Hans Kjærlighedslængsel fortærede ham saaledes, at han til sidst ikke kunde bruge Fødderne, men maatte benytte Hestebaare eller Vogn paa sine Tog.

Hotherus var flygtet til Sverige, hvor han bevarede sin kongelige Myndighed, men Balder bemægtigede sig Sjælland og erhvervede sig snart Danernes Hengivenhed, thi han ansaas for at have krigeriske Fortjenester og at være en Mand af stor Værdighed. Hotherus hjemsøgte ham med ny Krig, men blev slaaet i Jylland og maatte ene og forladt vende tilbage til Sverige. Bedrøvet over sine Nederlag, led ved Livet og Dagens Lys, drog han til Udørkener og gjennemvandrede yderst øde Skovegne, som en dødelig Fod sjældent betræder. Saaledes kom han til en Hule, hvori der sad tre ukjendte Kvinder. Af saadanne havde han en Gang faaet den uigjennemtrængelige Brynje, og han gjenkjendte dem som de samme Kvinder. De spurgte ham, hvorfor han var kommen til disse Egne, og han fortalte dem, hvor ulykkelig Krigen var faldet ud for ham. Han bebrejdede dem, at de havde sveget ham, thi de havde lovet ham Sejr, men det var gaaet ganske anderledes. Kvinderne svarede, at han dog havde gjort sine Fjender særdeles megen Skade, og at Sejren nok skulde tilfalde ham, hvis det lykkedes ham at faa fat paa den ualmindelig herlige, vidunderlige Spise, der var bleven opfundet for at styrke Balders Kræfter. De fik ham derved ægget til en ny Krig, skjønt der iblandt hans Venner fandtes dem, der raadede ham derfra. Paa begge Sider samledes

Hære, og det kom til et blodigt Slag, der ikke var afgjort, da Natten faldt paa. Hotherus' Uro hindrede ham i at sove, og han gik omkring i Mørket, for at undersøge Fjendens Stilling. Efter at være naaet hen til dennes Lejr, blev han opmærksom paa, at tre Diser, der plejede at tilberede Balders hemmelighedsfulde Spise, nys vare gaaede derfra. Han fulgte deres Spor i det duggede Græs og kom til deres Bolig. Paa deres Spørgsmaal om, hvem han var, sagde han, at han var en Citharspiller. En af dem rakte ham da en Cithar, og han spillede herligt for dem. De havde tre Hugorme, med hvis Edder Balders Kraftføde blandedes. Dermed vare de nu sysselsatte. En af dem var venlig nok til at ville byde Hotherus noget af Maden, men den ældste sagde: „Det vilde være en Svig imod Balder at forøge hans Fjendes Kraft.“ Den fremmede sagde da, at han var en af Hotherus' Mænd, ikke Hotherus selv. Han fik da Lov til at smage Maden*). Kvinderne forærede ham desuden et prægtigt Sejrsbælte.

Paa Tilbagevejen mødte Hotherus sin Fjende og stak ham i Siden, saa at han faldt halvdød til Jorden. Jubel herover i Hotherus' Lejr, men Sorg i den danske. Balder, der vidste, at han skulde dø, men ikke vilde afvente Døden i sit Telt, fornyede Kampen den følgende Dag og lod sig paa en Baare bære ind i den tætteste Kampvrimmel. Den følgende Nat kom Proserpina (Dødsgudinden) til ham og forkyndte, at han den næste Dag skulde være hendes Gjæst. Han døde paa forudsagt Tid af sit Saar og højlagdes med kongelig Pragt. Hotherus tog Kongedømmet i Danmark efter Balder.

Imidlertid var det hændet, at Kong Gevarus var bleven overfaldet og brændt inde af en af sine Jarler, der hed Gunno. Hotherus hævnede Gevarus' Død og brændte Gunno levende paa et Baal til Straf for hans Forbrydelse.

---

*) I Følge Gheysmers Sammendrag. Hos Saxo selv siges intet herom. Stedets nuværende Ordlyd hos ham er øjensynlig forvansket.

Med Rinda havde Odin en Søn, ved Navn Bous. For at hævne sin Broder Balders Død, angreb denne Hotherus, der faldt i Kampen. Men Bous blev farlig saaret og døde den følgende Dag af sit Saar. Hotherus efterfulgtes paa den danske Trone af sin Søn Røricus.

Ved Granskningen af denne Saxos Fortælling er der intet Haab om at komme til uimodsigelig sikre Resultater, saafremt ikke Granskeren fjærner sig fra alle gængse Forudsætninger og alle Forudsætninger overhovedet angaaende Baldersmythens Opkomst og Alder, angaaende en speciel dansk Baldersmythe i Modsætning til en speciel norsk-islandsk o. s. v. Er den sidst anførte, paa Saxo byggede Gisning rigtig, skal dette vise sig som en Frugt af Undersøgelsen, men Gisningen maa ikke bruges som en Forudsætning for denne.

Hvad der strax falder i Øjnene er, at Fortællingen ikke er homogen. Den er sammensat af Elementer, der ikke have ladet sig sammensmelte til et Hele. Den lider af indre Modsigelser. Opstaaelsen af disse kræver først og fremmest en Forklaring.

Den mest gjennemgaaende Modsigelse er knyttet til Sejrssværdet, som Hotherus har erhvervet sig*). Det erklæres at være af uhyre Værdi (*ingens præmium*) og at følges af Kamplykken (*belli fortuna comitaretur*), og i Virkeligheden kan Hotherus ved Hjælp af det udføre en uhørt Bedrift: drive Thor

*) Dette har ogsaa Bugge indset, og han mener med Rette, at Episoden med Sværdet er indkommen anden Steds fra.

og andre Guder paa Flugten. Men derpaa bliver Hotherus den ene Gang efter den anden overvundet af Balder, til sidst ogsaa besejret af Bous og dræbt, uagtet Gevarus' Udsagn, at Sejren stedse følger dette Vaaben. Vel lykkes det Hotherus efter flere Nederlag at give Balder Banesaar dermed, men dette sker ikke i Kamp og kan vanskelig regnes for en Sejr, og Hotherus er ikke engang i Stand til dette Snigmord, fordi han ejer Sværdet, men han maa, for at udøve det, besidde et Sejrsbælte og have spist af den vidunderlige Føde, der giver Balder hans Kræfter.

Der maa findes en Aarsag til, at Saxo er kommet ind i denne paafaldende, gjennem hele Fortællingen vedvarende Modsigelse. Har Hotherus-Høðr i Mythen ejet et Sværd, som stedse giver Sejr og er i Stand til at betvinge selve Guderne, saa kan Mythen ikke have haft noget at melde om Nederlag, som han har lidt, efter at han har faaet dette Sværd i Haand, og saa kan han ejheller være faldet i Kampen mod Odins og Rinds Søn. Den eneste Mulighed herfor vilde være den, at Hotherus-Høðr, efter at han har bemægtiget sig Sejrssværdet og en Gang haft Nytte af det, paa en eller anden Maade er bleven berøvet det. Men om noget saadant har Saxo intet læst i sine Kilder — ellers vilde han have omtalt det, om ej af anden Grund, saa for at motivere de Nederlag, hans Helt lider — og det er uden Tvivl hans Mening, at Sværdet, hvormed Balder saares til Døde, er det samme, som Hotherus har taget fra Mimingus. Altsaa: enten har Høðr aldrig lidt de Nederlag,

Saxo fortæller om, ejheller er han faldet for den broderhævnende Søn af Odin og Rind, eller ogsaa har han aldrig ejet det Sejrssværd, der her omtales. Paa hvilken Side af dette Alternativ det mythiske faktiske Forhold ligger, behøver ikke at paapeges.

Men Saxo har ikke selv digtet Episoden med Sejrssværdet; ejheller har han, uden at tiltro sig at have Grund dertil, indført denne Episode i sin Fortælling om Hotherus.

Heraf følger med Bestemthed, at Episoden tilhører en anden Helts Saga, og at der i denne Saga fandtes Omstændigheder, der have voldet, at Saxo har kunnet forvexle ham med Høðr.

Der opstaar da Spørgsmaal om, hvem denne Helt har været. Den første, men i og for sig ganske vist ikke sikre, endnu mindre afgjørende Anvisning, som Forskeren faar og har at følge, er selve Navnet Hotherus, bag hvis latinske Hylster Óðr lige saa vel som Høðr kan skjule sig.

Od (Óðr) har, ligesom Høðr, i Mythen været en Asgaards-Beboer, men har ikke desmindre, ligesom Høðr, staaet i fjendtligt Forhold til Asgaard og derunder stødt sammen med Thor. Navneligheden og Ligheden i mythologisk Stilling ere tilstrækkelige til at forklare den af Saxo gjorte Forvexling. Men hertil kommer flere Grunde, af hvilke jeg her blot vil anføre én. Det Vaaben, hvormed Høðr i Mythen mod sin Vilje dræbte Balder, var et ungt Skud, Mistelteinn. Det af Vølund i gudefjendtligt Forsæt smeddede Sejrssværd kunde, netop paa Grund af sin Farlighed for Asgaard, af Skjaldene sammenlignes med Mi-

stelteinn og i poetisk-rhetorisk Forstand kaldes saa, ligesom ogsaa den guldskinnende Hane i Verdenstræets Top, hvilken Sejrssværdet ene mægtede at sende ned til Hel, kunde anses for et Symbol paa den i sædelig Henseende højeste af Guderne, Balder. Faktisk er, at allerede i Skirnisfør og Fjølsvinnsmaal betegnes Sværdet som en teinn; at i Snorre-Edda er Misteltein opført i Fortegnelsen paa Sværdsnavne, og at i den senere islandske Sagaliteratur er Mistelteinn et Sværd, der efterhaanden ejes af Sæming, Traain og Romund Greipssøn, samt endelig at hvad der dér fortælles om dette Sværd Mistelteinn er en vistnok forvirret men i Enkeltheder tro Gjenlyd af Mythens Fortælling om Sejrssværdet. Saaledes finder man f. Ex., at det er Maane-Karl, der underretter Romund om, hvor Sværdet er at søge, medens det hos Saxo er Maaneguden Gevarr, Nannas Fader, som underretter Hotherus om, hvor det er skjult. Allerede før Saxos Tid ere Mythens Mistelteinn og Mythens Sejrssværd blevne forvexlede med hinanden, og Høðrs Vaaben og Óðrs Vaaben have faaet samme Navn. Dette var yderligere en stærk Anledning for Saxo til at forvexle Høðr og Óðr og gjøre dem til ét i Hotherus. Og da han i nogle af sine Kilder fandt, at et Sværd Mistelteinn var anvendt af Óðr, samt i andre, at et Skud Mistelteinn var anvendt af Høðr, var det naturligt, at han som Historiker foretrak Sværdet for den fabelagtige Mistel.

Den Omstændighed, at to mythiske Personer ere gjorte til én i Hotherus har givet Saxo frit Valg med Hensyn til at gjøre Hotherus til Søn af

den ene eller den anden af disse to. I Mythen ere Balder og Høðr Brødre og Sønner af Odin*).

---

*) Det har nylig været omtvistet, om Balder og Hød i Mythen have været Brødre. Tvivlen støtter sig væsenlig paa Saxos Beretning, og denne Støtte er, som enhver kan indse af det ovenstaaende, uden ringeste Værd. Selv den mest overfladiske Kjendskab til Saxos Maade at gaa til Værks paa i Bestræbelsen efter at gjøre Mythen til Historie, burde have afholdt fra at paaberaabe sig ham uden kritisk Forbehold. Hvis vi derfor skyde Saxo og de af ham afhængige Linjer i Cod. Runicus til Side, staar Sagen saaledes, at af alle de Kilder, hvorfra Oplysninger om Baldersmythen kunne hentes, findes ikke en eneste, der benægter Broderbaandet imellem Balder og Hød, medens flere kalde dem Brødre, og de øvrige stille dem i et saa nært Forhold til hinanden, at Broderbaandet synes at være Forudsætningen, hvorfra de gaa ud.

Hvis Tilfældet havde føjet det saa, at ingen af de Kilder, der ere komne til vor Tid, havde nævnet noget om deres nære Frændskab, saa vilde ikke des mindre en varsom Forskning komme til det Resultat, at de have været Frænder og staaet i det nærmeste mythiske Forhold til hinanden, i Virkeligheden et saa nært Forhold, at man kunde gætte ikke blot paa Brødre, men paa Tvillingbrødre.

Asgaards Guder ere, som bekjendt, delte i tre Klasser: Aser, Vaner og Alfer. Aserne udgjøre Kjærnen. Deres Klanchef og Familiefader er Odin, og deres Hjemstavn er Asgaard. Vanernes egenlige Hjemstavn er Vanahejm, Alfernes Alfhejm. De Vaner og Alfer, der ere blevne optagne i Asgaard, ere ved Overenskomster eller Ægteskabsbaand knyttede til Aserne. Af Asgaards mandlige Indbyggere, der have Sæde i Guderaadet, ere Njørd og Frøj Vaner, Ull

Hos Saxo er Broderbaandet imellem dem opløst, Høðr har ophørt at være Odins Søn, og den

---

Alf. Hejmdal kaldes baade As og Van; hans underlige Byrd paa mødrene Side omtales, men paalidelige Opgivelser om hans fædrene Herkomst savnes. Høner, hvis Slægtskabsforhold ejheller omtales, er Odins sessi, sinni og máli. Undtage vi nu disse, siges alle de andre at have været Odins Ætlinger. Thor, Balder, Brage, Ty, Vidar og Vale ere hans Sønner; Forsete hans Sønnesøn. Og da nu Hød har haft sit Hjem i Asgaard og aldrig kaldes hverken Alf eller Van, saa følger allerede deraf, at om man i en uvis Sag hellere skal holde sig til det mere end til det mindre sandsynlige, saa bør Hød snarere regnes til de egenlige Aser end til de andre Kategorier, der have haft Ophold i Asgaard.

Den prosaiske Edda og de med den samtidige eller yngre islandske Kilder for vor Mythologi ere langt fra saa paalidelige Vidnesbyrd for dennes virkelige Beskaffenhed, at man paa Tro og Love kan antage alt, hvad dér siges. Tværtimod: jo nærmere man gransker dem, des mere overtydes man om, at efter Kristendommens Indførelse gik der ikke et Slægtled forbi, uden at det tog adskillige mythiske Overleveringer med sig i Graven og efterlod de andre i en bestandig mere og mere forvirret Tilstand. Naar man i en til Skaldskaparmaal føjet Navneliste finder Hød optagen iblandt Odins Sønner, beviser dette, at en Tradition den Gang fandtes derom, men ikke, at denne Tradition er en ægte Udstrømning fra Mythen.

Naar Skaldskaparmaal selv i alle Grundskrifter med Undtagelse af ét kalder Hød Odins Søn, betyder dette noget mere, men Læsemaaden er ikke aldeles sikker, og selv om den var det, vilde Sagen dermed ikke være hævet over enhver Tvivl.

krønnikeskrivende Klerk kan derfor uhindret tage Parti for Hotherus som en menneskelig Helt imod

---

Af større Vægt er det, at Gylfaginning lader Guderne efter Ragnarøk gjenkomme parvis. De to første Par ere grupperede i Overensstemmelse med Frændskabsbaandene: Vidar og Vale følges ad, og begge ere Sønner af Odin; Mode og Magne følges ad, og begge ere Brødre, Sønner af Thor. Efter dem kommer Parret Balder og Hød. Anordningen indbyder til den Antagelse, at ogsaa de ere Brødre.

Hvor ringe Vægt vi end ville tillægge disse Vidnesbyrd, saa kan Forskeren dog ikke undgaa at fæste nogen Opmærksomhed ved, at de falde i en og samme Vægtskaal, medens intet fra samme Kant falder i den anden.

Indlæg i Sagen ere dernæst at hente fra de Digte, i hvilke Episoder og Træk fra Baldersmythen ere benyttede som Stof for Heltesagaer. Til dem høre i visse Henseender de forskjellige Varianter af Hjadningasagaen, rimeligvis en Fortælling i Solsangen, med Vished Digtet om Helge Hjørvardssøn og endelig det oldengelske, i sine Grundtræk fra Begyndelsen af det ottende Aarhundrede stammende Beowulfdigt. Da disse Digte tilhøre meget forskjellige Tider og delvis ere uafhængige af hinanden, ere deres Vidnesbyrd af uimodsigelig, om end indbyrdes højst forskjellig Vægt.

I Hjadningasagaen er Heltens Personlighed, saaledes som jeg anden Steds skal vise, oprindelig fritstaaende og en helt anden Sagafigur end Hød. Men i de islandske Varianter af Sagaen (Flatøbogens, Skaldskaparmaals og Sørla þáttr), der ere komne til vor Tid, ere Momenter af Høds mythiske Saga blandede sammen med den, og Helten bærer fra ældre Tid det Navn, Heðinn (af Høðr, Gen. Haðar, Dat. Heði), hvormed Høðr optræder i Fortællinger

„Afguden" Balder. Er Hotherus virkelig en Sammensmeltning af Høðr og Oðr, saa kunde man med

---

fra den kristne Tid og af kristne Forfattere. Heðinn er i disse Varianter en Søn af Hjarande, og Hjarande, skjønt ogsaa han oprindelig var en fritstaaende Figur i Heltemythen, antoges den Gang og antages endnu for at være et Odins-Tilnavn (Snorre-Edda II, 472, 555).

I Solsangen optræder en Skart-Heðinn. Han elsker en herlig Mø, „en straalende Skikkelse". Men denne har ogsaa vundet en anden Ynglings Hjærte. Denne anden kaldes Sváfaðr. Man har Grund til at fatte Mistanke om, at Forf. har haft Balder og Hød i Tankerne, thi ikke alene Situationen — den, at de elske samme Mø, og at dette volder begges Død for Sværdet — er den samme, men vi gjenfinde Høds Heros-Synonym Heðinn baaret af den ene Yngling, medens Navnet Sváfaðr, som den anden bærer, henviser til Sváfa, der i Mythen er Nannas Moder og i Helge Hjørvardssøns Saga et Afbillede af Nanna selv. Om Sváfaðr's og Heðinns Slægtskab fortæller Solsangen os intet, men man faar at vide, at de legede sammen, stadig vare sammen og ikke kunde undvære hinanden, forinden deres Hjærter optændtes for den samme Mø. De maa da have tilbragt deres Drenge- og første Ynglingeaar sammen. Hvis Sváfaðr og Skart-Heðinn have deres Urbilleder i Balder og Hød, og hvis Saxo har Ret i, at Hød voxede op som Fosterbroder med Nanna, maa altsaa Balder ogsaa have gjort det, og har Balder leget i sin Fader Odins Sale, maa altsaa Hød have gjort det i hans Selskab. Solsangens Skildring af de tvende Ynglinges smægtende Kjærlighed frembyder mærkelige Paralleler til Saxos Skildring af Balders Attraa.

I Sangen om Helge Hjørvardssøn optræder Høðr atter som Heðinn. Balder er under Navnet Helge

Grund vente, at Saxo, da han ikke har gjort Hotherus til Søn af Høðr's Fader, vilde gjøre ham

---

Sangens til Heros forvandlede Hovedfigur. Helge og Heðinn ere Brødre, og det fra Mythen laante Motiv er deres Kjærlighed til samme Ungmø. Dette Vidnesbyrd vejer, i og for sig, betydeligt, thi Sangen, ihvorvel et Produkt af en kristen Forfatter, er sammenlignelsesvis gammel. Forfatteren har staaet umiddelbart ved den ægte Mythe og laant af den. Spørgsmaalet er blot, om fuldt tilstrækkelige Grunde kunne gives for den Anskuelse, at Motivet til Sangen er laant fra Baldersmythen,. samt at Helge er et Afbillede af Balder.

Selv underretter Forfatteren om, at Helge ikke er Heltens egenlige Navn, det, som Forældrene have givet ham. Navnet Helge faar han af sin elskede, Valkyrjen Sváfa, og det egenlige Navn forties ganske, for saa vidt ikke Sváfa, da hun første Gang møder sin Yndling, hentyder til det med Udtrykket ríkr rógapaldr (hvilket Sv. Grundtvig vil læse som ríkr Roga Baldr).

Men Heltens Fødested og det Rige, der siges at have været hans Arvelod, giver os Vished om, at hans Urbillede er at søge blandt Asgaards-Indbyggerne. Han er født i Glasislundr. Saaledes hedder Lunden i Asgaard uden for Valhals Døre (Sn. E. I, 340). Hervørsagaens Baldersfigur, Høfundr, er født i Glæsisvellir. Riget, som Helge er bestemt til at herske over, kaldes Røðulsvellir. Røðull (Álfrøðull) er et Sol-Epitheton; Røðullsvellir betyder Solmarkerne.

Dermed er endnu ikke sagt, at Helge er Balder. Men gjennemgaa vi Listen over samtlige Asgaards-Indbyggere, hvorom Kilderne have bevaret Mindet, og spørge os selv, paa hvilke af dem disse to Kjendetegn: Fødselen i Asgaard og Bestemmelsen at herske

til en Søn af Óðr's. Dette er ogsaa Forholdet. Hotherus' Fader siges at være Hødbrodd (Hoth-

---

over Solmarkerne, begge passe, bliver Kredsen af saadanne meget snæver. Vi have i det højeste at vælge mellem Thor, Balder og Frøj. Thor maa strax lades ude af Betragtning. Hans og Helges Karakterer ere saa karakteristisk adskilte som vel muligt. Valget imellem Odins Søn Balder og Njørds Søn Frøj afgjøres allerede af den Omstændighed, at Helge har en Broder, og at denne Broder kaldes Heðinn, og Valget bekræftes af alt, som nedenfor skal anføres.

Helges elskede er Valkyrjen Sváfa. Navnet er laant fra Mythen. Dér hedder Nannas Moder saaledes. Datteren bærer her sin Moders Navn.

Sváfas Fader kaldes Eylimi. Dette er et Navn paa Nannas Fader, Maaneguden Nep. Hos Saxo kæmper Olimarus, hvilket er Eylimi latiniseret, med Hithinus, hvilket er Heðinn latiniseret, og Striden imellem dem har sin Forklaring i Mythen, hvor Hød, da han vil bemægtige sig Nanna, maa være kommet i en fjendtlig Stilling til hendes Fader.

Sváfa bevarer i Digtet Træk, der henvise til Nanna som Maanedis. Med Valkyrjer rider Sváfa gjennem Luften og over Havet, idet hun ved Nattetid betragter Kysternes Havne. Hun bærer Tilnavnet margallin, som betyder: „hun med den straalende Hest".

Helge har en Kampbroder Atle. Hos Saxo har Nanna en Fosterbroder Atislus. Atislus er en Latinisering af Atle. Balders Ven Atle og Nannas Fosterbroder Atle er en og samme Person. I mit udførligere Arbejde kommer jeg til at gjøre Rede for hans Stilling i Mythen, Heltedigtet og Krønniken, thi han tilhører dem alle tre. Her paapeger jeg kun, uden at have Plads til Beviserne, at han er en

brodus); og Hødbrodd er bevislig Svipdags Fader Ørvandel. I Noten til Side 167 har jeg i Korthed

---

urgammel Mytheskikkelse: at hans Forhold som Fosterbroder til Nanna har sin Grund i Sagaen om den til Maaneguden optagne Hjuke; at han i Heltesagaerne har baaret Tilnavnene Hengest og Geld; at han som Gelderus optræder hos Saxo i Egenskab af Høds Modstander; at han hos Galfred af Monnesuth spiller en Rolle som Cheldericus; at denne gjenopdukker i en nordisk-tysk Kilde som Aldrian; at alt, hvad denne Kilde fortæller om Aldrian, ogsaa fortælles om Gjuke; at altsaa Hjuke og Gjuke, om end etymologisk adskilte Former, i mythisk-historisk Henseende ere identiske, samt til sidst — hvad der har Interesse for vort Spørgsmaal — at Forfatteren af Sangen om Helge Hjørvardssøn godt har vidst, at hans Atle har haft Tilnavnene Hengest og Geld, samt at han lader Jættekvinden Rimgerd tydelig sigte til dem begge, Strofe 20.

Helge og Atle drage ud og bekæmpe Jætten Hate. Denne er i Mythen Maanens Forfølger, af den Grund Neps og Nannas Fjende og dermed ogsaa Balders.

Altsaa: alle de Omgivelser, hvori vi træffe Helge Hjørvardssøn: hans Fødested, den for ham bestemte Herskermagt, hans Broders Navn, hans elskedes Navn og Optræden, hans elskedes Faders Navn, hans Kampbroder og hans Kampe, alt henviser paa den umiskjendeligste Maade til hans Urbillede Balder. Saaledes ogsaa Helges egen Karakter. Endvidere selve den Episode, som Sangen har laant fra Mythen, nemlig Heðinns Kjærlighed til Helges Hustru, Forviklingerne, som deraf opstaa, og Forsoningen, som derefter følger.

Helge er skildret med en Idealitet, der ikke har noget Sidestykke i nogen anden af de gothiske Folks Heltesagaer, skjønt disse ikke savne ideale Skikkelser.

fremlagt en Del af de Grunde, som bevise, at Helge Hundingsbanes Saga er en fri Omarbejdelse

---

Han saares ved at høre uhøvisk Tale; han øver Retfærdighed selv imod Fjenders gode Egenskaber; skjønt Stridsmand beklager han al Fejde, der ikke har gyldige Grunde; han dækker over og tilgiver, hvad andre have forbrudt imod ham, og døende beder han Sváfa skjænke sin Kjærlighed til Heðinn, der med Magt har villet tage hende fra ham.

Helge er højvoxen og skjøn, men han var i sin tidligste Ungdom *þøgull*, tavs. En Strofe i Bjarkamaal benytter *þøgull* som Epitheton til Balder i det formularagtige Udtryk: *Varði hann Baldr þøgli!* „Bevare ham Balder den tavse!“

Heðinn er i Lighed med sit Urbillede Høðr Jæger. Under en Jagt møder han en Troldkvinde, som gjør ham Tilbud, men bliver afvist. For at hævne sig indgiver hun ham det onde Raad at tilegne sig Broderens Hustru. At dette Møde har haft et Forbillede i Mythen er i sig selv antageligt og vinder i Sandsynlighed ved, hvad Saxo fortæller om Hotherus og Sørla þáttr om sin Heðinns Møde med Gøndul.

Heðinn gribes af Anger og gaar frivillig i Landflygtighed. I Mythen er Hød flygtet til Jætterne. Hos Saxo begiver han sig til Finner og Bjarmer, der hos den danske Historiker ere Jætternes historiske Ækvivalenter, og han faar dér til Hjælper en Helgo af Halogaland, der ikke er nogen anden end den historierende norske Sagas Haaloge af Halogaland. Denne er atter i Følge Sagaens egen Opgivelse den samme som Mythens Loge, og denne igjen bevislig den samme som Loke. Haaloges af Saxo omtalte hæslige Lyde ved Munden forklares af Mythens Beretning om, hvorledes Sindres Syl bar sig ad med Lokes Læber.

Heðinn opsøges af sin Broder, som tilgiver og

af Episoder i Mythen om Halfdan Gram. Den samme Plads, som Ørvandel indtager i Mythen om

---

trøster ham. Forsoningen maa have haft sin Grund i Mythen. Man vilde ellers ikke gjenfinde Hød i Asgaard.

Om Helge og Sváfa siges til sidst, at de gjenfødes. I Mythen vender Balder, formodenlig ogsaa Nanna, tilbage fra Dødsriget til den fornyede Verden.

Sangen om Helge Hjørvardssøn er en særdeles oplysende Prøve paa, hvorledes en mythisk Episode forvandles til Heltesaga. Her er den sidste umiddelbart en Omdannelse af den første; de Uligheder, der forefindes, ere forsætlige. Øjemedet med Omdannelsen har vel været at redde for den kristne Slægt et smukt Træk fra den hedenske Mythe: Balders Broderkjærlighed, Retfærdighedsfølelse og aldrig svigtende Godhed.

Allerede i Beowulfdigtet (det 8de Aarh.) forekommer en historieret Episode fra Baldersmythen. Under Navnene Herebeald og Hædcyn omtales Balder og Hød som unge Kongesønner i Gøtaland. Herebeald og Hædcyn ere Brødre. Den sidste dræber uforsætlig sin Broder:

„For den ældste blev til Sorg og Rædsel
ved hans Broders Gjerning Dødslejet bredt,
da Hædcyn med sin Pil fra Hornbuen
fældede ham, sin dyre Hersker."

I Følge Saxo var Hød en udmærket Bueskytte, og at dette Træk er laant fra Mythen om ham, skal jeg nedenfor godtgjøre. Derfor er det rimeligt, at Hød, saaledes som „Beowulf" fremstiller Sagen, dræbte Balder med en Pil, ikke med et Spyd, og det saa meget des snarere, som en spæd og blød Mistel bedre egner sig til at lave det første end det sidste Vaaben af. Ogsaa betegner Vøluspaa

den sidste, indtager Hødbrodd i Sagaen om den første. Her maa jeg indskrænke mig til denne

---

Mistelten som en flaug, et Ord, der i Fornald. S. benyttes som Pilenavn, men aldrig, saa vidt jeg véd, har betydet Spyd.

Af Fortsættelsen paa Fortællingen ses det, at „Beowulf", skjønt han med Hensyn til Hædcyn-Høds Død afviger fra Mythen og lader ham falde i Krig med en Sveakonge, ikke des mindre har haft i Erindring, hvad Gudemythen havde fortalt om den vanskelige Stilling, hvori Asgaard kom ved Broderdrabet. Det var, siger han, „et Drab, der ikke kunde bødes, et hjærteslidende" og, skjønt uforsætligt, „af umaadelig Skyld". Alligevel kunde den gamle Fader ikke bevæge sig til at hævne den ene Søns Død paa den anden. Nedtynget af Smerte flakkede han omkring, gysende for Stilheden i Herebealds nu øde, af Vindene gjennemsusede Borg. Ingen i Slægten løftede sin Haand imod Hædcyn, og den gamle havde ingen Lyst til „inden for sine Borge" at vente paa endnu en Arving. — I Mythen faar han endnu en Arving, men uden for „sine Borge", og det er denne, der fuldbyrder Blodhævnens Pligt.

Inden for den Klasse af Vidnesbyrd, som nu senest er bleven undersøgt — de fra Baldersmythen stammende historierede Fortællinger — hersker altsaa fuldstændig Endrægtighed i det Punkt, at Balder og Hød ere Brødre. Det eneste Vidne, der ikke udtrykkelig siger dette, skildrer dem dog som uadskillelig forbundne, forinden Kjærligheden til den samme Ungmø skiller dem ad. Hvilken Slutning skal drages af denne Overensstemmelse? At Balders og Høds Egenskab af Brødre allerede tilhører dem i Mythen, i hvilken disse Fortællinger have deres fælles Kilde? Denne Slutning er unægtelig den eneste methodologisk berettigede, men den, der ønsker

Grund for deres Identitet. Andre Grunde skulle senere blive fremlagte.

---

saa, kan undgaa den ved at henvise til den Magt, over for hvilken al paa Induktion og Komparation grundet Bevisførelse i principiel Forstand kommer tilkort: til Tilfældets forunderlige Spil. Samle vi samtlige Vidnesbyrd, fra det yngste — Navnelisterne i Snorre-Edda — til det ældste — Beowulfdigtet — saa danne de en et halvt Aartusend gammel Tradition, i Overensstemmelse med hvilken Balder og Hød vare Brødre. Dette er det faktiske; men hvilken Slutning der skal drages heraf, beror paa hver enkelts Sans for Logik og Methode.

Der staar tilbage at betragte Vegtamskvida og Vøluspaa.

Vegtamskvida er et Katekisationsdigt, hvis Forfatter lader Odin begive sig til en Vølve i Underverdenen for at faa Fremtidens Forhæng løftet, ligesom Sigurd Fafnesbane i Gripesspaa begiver sig til en profetisk Frænde i et lignende Ærende. Odin spørger Vølven: „Hvem skal vorde Balder til Bane og berøve Odins Søn Livet? Vølven svarer: Høðr berr håvan Hróðrbarm þinnig.

Hvad dette betyder, derom ere Meningerne delte. En Fortolker har antaget, at Hróðrbarmr skulde være det samme som hróðrbaðmr, betyde Ærestræ og hentyde til Mistelten. Paa sit Spørgsmaal vilde Odin altsaa faa til Svar: „Hød bærer det høje Ærestræ Mistelten her ned til Underverdenen.“ Svaret vilde da ikke give det ringeste Svar paa Spørgsmaalet, men meddelte os derimod de forunderlige Oplysninger, at Misteltenen var et højt Træ, samt et Ærestræ, og at Hød bar dette med sig ned til Underverdenen.

En anden Fortolker, der af gode Grunde har forkastet denne Udtydning, antager ligeledes, at

I Fortællingen om Hotherus' Død forekomme Træk, der ikke have noget Modstykke i eller

---

hróðrbarmr betyder Ærestræ, men at det er Balder, som kaldes saaledes i Analogi med Skjaldenes Brug at betegne Begrebet Mand (ogsaa Begrebet Kvinde) med Navnet paa et eller andet Træ og en tilføjet Genitiv, samt at berr kommer af berja, slaa, dræbe, ikke af bera, bære. Derved faar Odin i det mindste ordenligt Svar paa sit Spørgsmaal, thi Vølven siger da: „Hød slaar det høje Ærestræ (Balder) ned til Hel.“ .

En af de Betænkeligheder, der alligevel rejse sig imod denne Udtydning, er den, at man ellers intet Steds træffer noget Trænavn sammensat med hróðr, ingen hróðrmeiðr, hróðrþollr o. s. v., endskjønt Komposita, hvori Trænavne danne det sidste Sammensætningsled, ere meget talrige; medens man derimod træffer hróðr forenet med Ord, som angive Slægtskabsforhold, saaledes som i hróðrbarn, hróðrmøgr, hróðrsonr. I Analogi hermed burde da ogsaa hróðrbarmr hentyde til et eller andet Slægtbaand.

En tredje Udtydning, som vil tilfredsstille denne paa Analogien støttede Fordring, er, at hróðrbarmr skulde betyde Æres-Ætling, ærerig Ætling. Ogsaa i dette Tilfælde skulde barmr staa i Stedet for baðmr. Men det er exempelløst og desuden næppe foreneligt med Sproglogiken, at baðmr eller noget andet Ord for Træ bruges i Bemærkelsen Ætling, for saa vidt det ikke sammensættes med et Ord, der selv indebærer eller henviser til denne Betydning, saaledes som Tilfældet er i ættbaðmr, aðalþollr, kynkvisl, eller ogsaa efterfølges af Stamfaderens Navn i Genitiv.

Under saadanne Forhold turde der næppe staa anden Udvej tilbage end at læse og søge at udtyde

kunne forklares af Eddaernes Beretning om Høðr's Død. Hotherus' Banemand er vel, ligesom i Edda-

---

Ordet saaledes, som det staar i Texten, nemlig som hróðr-barmr, ikke hródr-baðmr. Men i saa Fald vilde enhver Udtydning være umulig, for saa vidt man ikke antog, at Vegtamskvidas Forfatter havde benyttet barmr for barmi, stærk Form for svag, i Analogi med baðmr og baðmi, som ere den ene stærk, den anden svag Form af samme Ord med samme Betydning. I dette Tilfælde siger Vølven, at Hød skal dræbe sin Tvillingbroder, thi dette er den egenlige Betydning af barmi. Resultatet er: enten siger Stedet dette — at Balder og Hød vare Tvillinger — eller ogsaa siger det intet, som har Interesse for det her behandlede Æmne. Selv lader jeg dette Alternativ staa hen.

Med Hensyn til hróðr turde følgende Omstændigheder, som jeg hidtil ikke har fundet paaagtede, fortjene Opmærksomhed. Maaske kunne de ogsaa bidrage til at løse Spørgsmaalet.

I Hymiskv. 11 kaldes Thor Hróðrs andskoti, Hrodrs Modstander. Thor er, som man véd, en vældig Jættebekæmper, og nærmest ved Haanden vilde den Antagelse ligge, at der havde existeret en Jætte med dette Navn. Men iblandt de talrige Jætte-Navne og Epitheta, som ere blevne bevarede, forekommer ingen Hróðr. Thor har imidlertid ikke alene kæmpet imod Jætter. Han har haft navnkundige Kampe baade med Od (Oðr) og Hød, om hvilke Kampe Saxo fortæller. Skulde Hróðr kunne være identisk med nogen af disse to?

I „Hversu Noregr bygdist“ antages Hød at have været Konge i Hadaland, som euhemeristiske Mytheomdannere troede havde faaet Navn efter ham. Der meddeles ogsaa et fra ham udgaaende Stamtræ, hvori Navne, sammensatte med Hróðr-, optræde saa

erne Høðr's, en Søn af Odin og Rind; men Saxo kalder ham ikke Vale, men Bous, og véd om

---

rigeligt, at det vækker Opmærksomhed: der forekommer: Hróðulfr, Hróðmundr, Hróðrekr svarti, Hróðrekr hviti, Hróðgeirr, Hróðmarr, Hró(ð)mundr.

Vi have set, at Balder i et Heltedigt bærer Navnet Helge. Forfatteren til Helgakviða Hjørvarðss. synes ikke at have været den første, der har kaldet ham saa. Med Hensyn til den mythologiske Betydning af hróðr og hróð- fortjener derfor følgende Navnesammenstillinger Opmærksomhed:

i Beowulf: Hrêric (Hróðrekr) og Helga (Helgi),
hos Saxo: Roe og Helgo,
i Fornm. S. II, 315 Hrókr (Hróðrekr) og Helgi,
i Fornal. S. II, 374 Hrómundr (Hróðmundr) og Helgi,
i Søgubrott Hrærekr (Hróðrekr) og Helgi.

Hvor Sagaen har noget at meddele os om disse Navnes Bærere, henviser den til Overleveringerne fra Mythen om Balder og Hød. Den Hrómundr, som omtales Fornal. S. II, 374, ejer et Sværd med Navnet Mistelten og dræber dermed Helgi hinn frækni. Den Hrærekr, som omtales i Søgubrott, bejler til den samme Ungmø som hans højsindede Broder Helgi hinn hvati og dræber denne i en Kampleg. Af Roe hos Saxo har Roes Kilde (Roeskilde) faaet Navn, og denne har en Nabo i Balders Brønd.

Hos Saxo forekomme to Personer med Navnet Røricus, Latinisering af Hrærekr, Hróðrekr. Den ene har han gjort til en Søn af Hød-Hotherus; den anden optræder stedse ved Siden af en Hatherus, er ligesom Hatherus Jarl i Jylland og falder for den samme Fjende som han.

Man erfarer af Saxo, at en af Mythens udmærkede Bueskytter var Herre over et blodtørstigt Jættevæsen i Dyreskikkelse og ved en Lejlighed hidsede det mod sine Fjender. Jeg skal senere

Bous at fortælle, at han saaredes dødeligt i Hævnkampen med Hotherus, at han paa Skjolde blev

---

give Grunde for, at denne Bueskytte er Hød. De islandske Kilder omtale et Jættemonstrum Hróðrsvitnir, Hróðvitnir, Fader til Neps og Balders Fjende Hate. Navnet Hróðvitnir lader sig ikke forklare, dersom man holder sig til Ordet hróðr's sproglige Betydning; Nøglen maa da ligge i dets mythologiske.

En Strofe i Heimskringla kalder Harald Haarfagres Søn Røgnvald, som boede i Hadaland og formodenlig var Styresmand dér, for hróðmøgr Haralds á Haðalandi. Om Røgnvald fortælles intet ærefuldt, intet, som kunde berettige ham til Benævnelsen Haralds „Æres-Søn". Alt, hvad man véd om ham, er, at han dyrkede Trolddomskunster og derfor indebrændtes paa sin egen Faders Tilskyndelse. Men han havde sit Hof i Hadaland, og da han kaldes hróðmøgr, turde samme Idéforbindelse ligge til Grund herfor som for den Mængde med hróð- sammensatte Mandsnavne, der forekomme i Listen over Had-Ætlinger og Hadalandshøvdinger.

En Digtart, der har prist krigeriske Bedrifter, har været kaldet Hróðrkveði; en særlig Strofeform har været kaldet Haðarlag, formodenlig med Hensyn til Hød (Had) som Skjald og Strængespiller. Hróðrsmál kalder Ulf Uggesøn sin Sang om Balder og Hød.

I Oldengelsk svarer Heaðu til Høðr. I endnu existerende angelsaxiske Kilder forekommer det som Sammensætningsled i flere Ord — heaðu-helm, Stridshjælm, heaðu-mære, stridsberømt o s. v. Paa samme Maade og med samme Betydning anvender den nordiske Poesi Hróðr i Udtrykkene hróðrbarn Hørnar (om et kostbart Vaaben, Sn. Edd. I, 348), hróðrfusir halir (Sig. Fafn. II, 21), hróðrsýnir (Form. S. VII, 348) og Hróðrgløð (Hamdism. 24).

baaret fra Valpladsen, udaandede Dagen derefter og højsattes med den største Pragt. Man har

---

Disse talrige Spor vise alle mod samme Maal: at Hróðr har været et Binavn til Hød. Sandsynligheden heraf maa ikke lades af Sigte ved et nyt Forsøg paa at forklare Vegtamskvidas Hróðrbarmr.

Vi vende os nu til Vøluspaa. Hød omtales paa to Steder: i Fortællingen om Balders Død og i Skildringen af Verdensfornyelsen. Det første Sted meddeler, at det var Hød, som afskød Mistelten, samt at en Baldersbroder blev tidlig baaren og nattegammel hævnede den faldne.

Det er dette Sted, der skulde være den sidste Støtte for Paastanden om, at Hød ikke er Balders Broder. Thi hvorfor kalder Strofen Vale for en Baldersbroder og Odinssøn, uden at tillægge Hød samme Epitheton?

Svaret kan nærmest gives med følgende Modspørgsmaal: Er Vøluspaa et Slags Hyndluljod, hvis Hovedformaal er at omtale Slægtskabsforhold? Forudsætter Vøluspaa ikke en Tilhørerkreds, der er vel bekjendt med Mythen og véd, hvis Søn Hød er?

Strofen nævner Hød ved Navn, men ikke Vale. Da Vales Navn ikke nævnes, er det jo en Nødvendighed, at han betegnes paa anden Vis. Dette sker ved at udmærke ham som en Balders Broder og Odins Søn, og dermed har Digtet paa samme Tid sagt, i hvilken Egenskab og med hvilken Ret den unævnte fuldbyrder Blodhævnen. Men hvortil skulde det tjene, efter at Hød var bleven nævnet ved Navn, ogsaa at meddele noget om hans Slægtskabsforbindelser? Hvis saa var sket, vilde jo Strofen være bleven poetisk utaalelig ved Ophobningen af Slægtbetegnelser, og dette saa meget des mere, som den foregaaende Strofe kalder Balder „den blide Gud, Odinsbarnet“. Og hvem føler ikke med Hensyn til

atter og atter undret sig over og gættet paa, hvorfra dette Navn Bous er kommet ind i Hothe-

---

disse sidste Epitheta, at de med deres Præg af Inderlighed og Ømhed tilsigte noget helt andet end at være Bidrag til Balders Genealogi?

Det faktiske Forhold er altsaa følgende: Balder er nævnet ved Navn og ved Epitheton; Hød er nævnet ved Navn men uden Epitheton; Vale er ikke nævnet ved Navn og m a a derfor betegnes med Epitheton. De Epitheta, med hvilke Balder nævnes, ere fra Tydelighedens Synspunkt unødvendige, men have et rent poetisk Øjemed: de karakterisere ham som Verdens Yndling („den blide Gud") og som sin Faders Yndling („Odinsbarnet"); Epitheta til Hød ere unødvendige og findes heller ikke; Tilnavnene til Vale ere nødvendige. Af dette faktiske Forhold at drage den Slutning, at Vøluspaa i forbigaaende paa en snild Maade vilde give Efterverdenen et Vink om, at Hød ikke skulde være Balders Broder, det er urimeligt.

I Vøluspaas Strofer om Verdensfornyelsen faar man at vide, at Hød vender tilbage med Balder, og at naar Odins „Sejrstomter" atter bebygges, er det af Balder og Hød. De, der bebygge Tomter efter bortgangen Mand, ere i Regelen den tidligere Ejers Sønner, naar han har saadanne, og naar Tomterne ikke ere afhændede til nogen anden. Vidar og Vale skulle ogsaa vende tilbage; ogsaa de ere Sønner af Odin, og formodenlig har Mythen ogsaa givet dem Rettighed til at bebo samme Jord. Af Vøluspaas Tavshed i saa Henseende har man ikke Lov til at drage den Slutning, at dette ikke har været Mythens Mening — man kunde ellers gjøre sig skyldig i en næsten lige saa stor Fejl som den nys paapegede — men hvad man uden Fare for at tage Fejl kan lægge Vægt paa og drage en Slutning af, det er, at Vølu-

rus' Historie hos Saxo. Mythen om Óðr's Død giver en simpel Forklaring paa Sagen.

---

spaa fremfor Vidars og Vales Bosættelse paa Odins Odel foretrækker at omtale Høds. Digtet gjør sikkert dette, fordi Hød i Mythen har været Balders Hjærte nærmere end nogen anden af Guderne; fordi Tvedragten, som Høds Lidenskab en Stund vakte mellem dem, i Mythen har været et Motiv til at fremstille Balders Broderkjærlighed i endnu skjønnere Belysning; fordi de ellers havde været uadskillelige og ikke havde kunnet „være hinanden foruden", og fordi de derfor i den fornyede Verden skulle være evigt sammen.

Blandt samtlige Aser er der kun to, om hvilken Mythen aabenbarede, at de vare gaaede gjennem Dødens Port og fra Asgaard vare komne ned til Underverdenen. Disse Guder ere de samme, som i Følge Vøluspaa skulle bo sammen i den fornyede Verden, hvor Slægterne gjennem alle Tider skulle nyde et Liv af Glæde. Balders og Høds Samboen i et fornyet Asgaard er altsaa en Fortsættelse af deres Samboen i Underverdenen. Tiden for deres fælles Ophold dér strækker sig fra den Urtid, da Mythens Æventyr skulle have tildraget sig, gjennem hele den historiske Tid og til Ragnarøk. Ogsaa i Urtiden, de mythiske Tildragelsers Tid, have de været sammen og været indbyrdes nærmere forenede end med de øvrige Guder. I de krigeriske Bedrifter, som Mythen har berettet om Balder, har Hød staaet ved hans Side.

At Balder har været skildret ikke blot som et Mønster paa Godhed, men ogsaa som et Ideal af en Helt, er undgaaet Opmærksomheden paa Grund af den fragmentariske Tilstand, hvori de mythiske Overleveringer ere komne til vor Tid. Saxo er dog ikke den eneste Kilde, der har omtalt Balder som Strids-

Bous er en Latinisering af det svenske Bo [Beboer af et Sted], det oldnordiske Bui, det oldengelske Beow, Beowulf.

---

mand. Saa sparsomme de islandske Vidnesbyrd i dette Punkt end ere, ere de dog oplysende. Friggs af Moderstolthed prægede Ytring i Lokasenna om Balder maa have haft sin Grund i, hvad det mythologiske Epos havde fortalt om hans Bedrifter. Ytringen gaar ud paa, at Balder blandt alle Aser var den, som mindst vilde have tøvet med at gribe til Sværdet mod den uforbederlige Ondskab. Saadanne Omskrivninger i den oldnordiske og oldengelske Poesi som Skjoldets Balder, Spydets, Saar-Ildens, Stridsmændenes Balder vilde aldrig have været opstaaede, hvis ikke de hedenske Myther havde givet Anledning dertil. Hans Hest og hans Skib have været navnkundige. Hans Sejr over Hate, et af Jætteverdenens værste Uhyrer, er bevaret for Erindringen gjennem Helgakviða Hjørvardss., og denne Sejr har ikkun været en Episode i en Række af Kampe mod Gudernes, Midgaards og Verdensordenens Fjender. Naar Guthorm Sindre besynger Kong Haakon den godes Sejr over Erikssønnerne, har han Balders Kampe med Jætteverdenens Høvdinger i Erindringen: han sammenligner den ædelsindede Konge med Balder og Erikssønnerne med Jætten Oegirs Brødre, der „ofte maatte erfare, at Magten er hos den tapre Balder". Mindet om Høds Deltagelse i Balders Krigstog har indgivet Forfatteren til en i Kristnisaga bevaret Strofe den Tanke at sammenligne de to paa Island samvirkende Kristendomsforkyndere Thangbrand og Gudleif Aresøn med Hød og Balder. Thangbrand gjorde sin Missionsfærd med Sværd i Haand og brugte Armens Vaaben maaske eftertrykkeligere end Ordets. Han lignes derfor ved den heftige Hød, som er rede til at gribe til Banehammeren, medens Gud-

Overalt, hvor Saxo har haft eller ment at have to parallele Kilder at gaa til i samme Sag, den

leif lignes ved Balder, der hellere anvender Bønnen. Parallelen imellem de to Aser og de to Missionærer forudsætter, at det ene Par har virket sammen ligesom det andet, samt at Karaktererne have fremvist sammenlignelsesmulige Modsætninger i deres forskjellige Maade at naa et fælles Maal paa.

Andre Vidnesbyrd om Balders Bedrifter gjemmer jeg til den Monografi over Baldersmythen, som jeg agter at udgive. Ligeledes udelader jeg her de Vidnesbyrd om hans og Høds Broderskab, der vindes ved at udstrække Undersøgelsen til en komparativ Forskning i de ariske Mythologier. Denne Forskning fører til det Resultat, at de have været Tvillingbrødre. Eller rettere sagt: denne Forskning fører til det Resultat, at Mythen om Balder og Hød har fælles Rod med flere i andre ariske Religioner forekommende Myther, hvis Helte ere Tvillingbrødre. Med Sandsynlighed, men ikke med afgjørende Bestemthed, kan heraf sluttes, at Balder og Hød ogsaa have været det. For den afgjørende Bestemthed udkræves, at selve den germaniske Mythologi kan afgive et Vidnesbyrd fra sit eget Omraade om, at den har kjendt Tvillingbrødre, der have haft Tilskikkelser med samme Grundtræk som de. Dette Vidnesbyrd findes i de Oplysninger, Tacitus' „Germania" giver om den germaniske Mythologi i det første Aarhundrede efter Kristus Germanerne have dyrket et Brødrepar, i hvilket en fin og paalidelig romersk Iagttager har gjenkjendt Træk, der i den Grad ligne Dioskurernes, at han har antaget dem i det væsenlige, i det, som er „vis numinis", for de samme. De væsenlige Træk hos Dioskurerne, saaledes som den romerske Kejsertid opfattede dem, ere i Korthed følgende: de ere Tvillinger, Ynglinge, Idrætsmænd,

ene mythologisk, den anden historisk, har han af naturlige Grunde foretrukket den historiske, det

---

nødlidendes Hjælpere; de dø og stige ned til Hades, der dog ikke beholder dem for bestandig; de ere Symboler paa Døden og Livsfornyelsen. Blandt de Guder, om hvilke vore egne nordiske Kilder have bevaret Mindet, falde disse Træk sammen hos Balder og Hød, men ikke hos nogen andre. At henføre disse Træk til andre, nu ukjendte germaniske Guder, der efter Tacitus' Tid skulde være blevne aldeles forglemte, lader sig dog gjøre, forudsat at man intet Hensyn vil tage til Methodologiens første og nødvendigste Regel: causæ non sunt præter necessitatem multiplicandæ.

Balders Død er Højdepunktet i den gothiske Mythes tragiske Udviklingsgang, den ulykkeligste Tildragelse i Skæbnens Begivenhedskjæde. Men kun paa det Vilkaar, at Balder og Hød ere Brødre, kan Maalet af tragisk Pathos her være fyldt. Og kun paa det Vilkaar, at Hød er Odins Søn, kan Mythen i sin Fortsættelse blive forstaaelig — først derved forklares, hvorfor ingen af Balders Frænder, der havde været Vidne til hans Død, opfylder Kravet paa Blodhævn. I det Øjemed maa endnu en Søn fødes, der nattegammel og, saa at sige, instinktivt, udfører, hvad Høds Fader og Brødre ikke have kunnet bekvemme sig til. Dette sidste Argument anfører jeg kun, idet jeg villigt indrømmer, at det ikke kan have den ringeste Beviskraft for andre end for dem, der anse det for muligt og sandsynligt, at den gothiske Mythe ikke har været noget fuldstændigt Nonsens, men i det mindste har besiddet saa meget Sammenhæng og Motivering, som kræves for et Ammestueæventyr, dersom det skal tilfredsstille Smaabørn.

vil sige den historierede Kilde for den mythologiske. Allerede henimod et halvt Aartusend før Saxo havde en engelsk Bearbejder af mythiske Sange historieret Balder og Hød under Navnene Herebeald og Hædcyn til Fyrster i Gøtaland og til

---

Resultatet af Undersøgelsen er altsaa i Korthed følgende:

1) De yngste Opgivelser, de i den prosaiske Edda, gaa ud paa eller erklære bestemt, at Balder og Hød ere Brødre.

2) De fra forskjellige Tider (den ældste fra det 8de Aarh.) stammende Beretninger, der have deres Udspring fra Baldersmythen, gjøre de Helte til Brødre, som ere heroiserede Afbilleder af Balder og Hød.

3) Hvad den poetiske Edda fortæller om dem fremkalder en Slutning i samme Retning.

4) Mythen i sin Helhed viser, at Balder og Hød, med Undtagelse af en kort Tid, ere optraadte som uadskillelige. De voxe op sammen, udføre deres krigeriske Bedrifter sammen, befinde sig under hele den historiske Tid sammen i Underverdenen og vende tilbage sammen efter Ragnarøk og skulle evig bo sammen i den fornyede Verden. De ere nærmere indbyrdes forenede end alle andre Guder.

5) Sammenhænget imellem Momenterne i selve Baldersmythen opløses, og de opløste Momenter blive hvert for sig ubegribelige, dersom Balder og Hød ikke ere Brødre.

6) Det ældste Vidnesbyrd, der er kommet til vor Tid om Germanernes Mythologi, oplyser, at disse have dyrket to Brødre, hvis Karakteristik falder sammen med Balders og Høds, men ikke med andre kjendte germaniske Guders.

7) For Paastanden, at Balder og Hød ikke ere Brødre, findes ikke en eneste Støtte.

Fosterbroder og nær Frænde givet dem en Ædling ved Navn Beowulf, Helten i Digtet af samme Navn. Hvor vidt Saxo umiddelbart eller gjennem Mellemmænd har stiftet Bekjendtskab med dette Digt, er en Sag, der er uden Interesse for vort Æmne. Af Vigtighed med Hensyn til Forklaringen af Bous' Rolle hos ham er det derimod at vide, at Navnet Beowulf allerede længe før Saxos Tid paa det nøjeste har været sammenknyttet med Baldersmythen, og at dets Bærer som Frænde og Fosterbroder til Herebeald tilhørte den Kreds, der paa Hædcyn skulde hævne Herebealds Død (se næstsidste Note).

Men i det engelske Digt optræder Beowulf aldeles ikke som Herebealds Hævner. Forudsat nu, hvad der strax nedenfor skal bevises, at Saxos Bous virkelig er Beowulf, hvad kan da have formaaet vor danske Historieskriver til blandt de til Hævn forpligtede netop at udvælge Beowulf til denne Rolle og i ham at se den samme som Vale?

Mythens Oðr faar efter en glimrende Livsbane et ulykkeligt Endeligt. I Skikkelsen af et stort Dyr dræbes han ved Havets Bred eller i et Vandløb *).

Beowulfs sidste Kamp er med et Uhyre ved Havbredden. Har Saxo i Oðr og Høðr set en og samme Person, saa har han ogsaa maattet antage, at denne Beretning om Oðrs Død var en af de Versioner, der stod til hans Raadighed om Høðrs Død, og da nu Beowulf som Herebealds

*) Herom i mit udførligere Arbejde.

Frænde hørte til dem, der vare forpligtede til at dræbe Høðr, saa har Saxo her ment at have Bevis for, at Beowulf var den, som gjorde det, og at Beowulf altsaa er et andet Navn for Vale, Odins og Rinds Søn.

At Saxo ad denne Vej er kommet til sin Bous som Hotherus' Banemand hæves over enhver Tvivl ved følgende Omstændigheder:

Han fortæller, at Bous, da han besejrer Hotherus, selv bliver dødelig saaret. Beowulf bliver i sin Kamp med Uhyret dødelig saaret. Bous bæres af sine Krigere paa et Skjold fra Valpladsen. (Scuto exceptus atque a peditibus vicissim subeuntibus domum relatus). Beowulfs Mænd indfinde sig med Skjolde (scyldos bæron) paa Stranden, hvor Kampen har staaet, og bære Beowulf derfra (æðeling boren, hâr hilde[borde?] tô Hrones næsse). Bous højsættes med overordenlig Pragt (cujus corpus magnifico funeris apparatu Rutenus tumulavit exercitus). Beowulf jordes i en uhyre Gravhøj, fyldt med Skatte, smykket med Hjælme, Brynjer o. s. v. Bous' Navn knyttes til hans Gravhøj (nomine ejus insignem collem). Beowulf selv forordner, at hans Gravhøj skal bære hans Navn, og den har fra den Tid været kaldet Beowulfes biorh.

Beowulfdigtets og Saxos Skildring stemme i disse Punkter saa nøje sammen, som om Saxo, da han nedskrev sine Ord, havde haft den oldengelske Sang foran sig. Men endnu mærkeligere er det, at Saxo, naar han skal give sin Hotherus Efter-

følgere paa den danske Trone, netop vælger dem ud af Beowulfkredsen og den anglosaxiske Krønnike. Saxo lader sin Hotherus blive efterfulgt af Røricus og efter ham af Vigletus, Vermundus og Uffo. Røricus gjenfindes med Hensyn til Navnet i Beowulfdigtets Hrêð-vîc, Vigletus i Beowulfdigtets Vîglâf, der er Beowulfs Frænde og Efterfølger paa Tronen, Vermundus i Wærmund og Uffo i Offa. Det er altsaa aabenbart, at Saxo i og med sin Bous er kommet ind paa Beowulfkredsens Sagnomraade; det er aabenbart, at han i Beowulfs sidste Kamp med Dyret paa Havbredden har set en mythologisk Version af Drabet paa hans Óðr-Høðr, og at Bous paa denne Maade er kommet til at indtage Vales Plads.

Hermed er der vundet fuldstændig Vished om, at Høðr og Óðr ere smeltede sammen i Saxos Fortælling om Hotherus. Hermed er der ogsaa vundet Udsigt til, med Haab om et heldigt Resultat, at kunne analysere denne Fortælling Punkt for Punkt, opløse den i dens Bestanddele og henvise enhver af disse til en af de to Myther om Høðr og Óðr. En saadan Analyse skal blive forelagt i mit udførlige mythologiske Arbejde. Nu er det for mit Øjemed nok at minde om, at Episoden med Sejrssværdet er i første Række den, som Saxo ikke har kunnet organisk forene med sin Fremstilling af Høðrs Tilskikkelser, og at samme Episode derimod ved sin Overensstemmelse med Fjølsvinnsmaals og med Saxos Opgivelser om Halfdan Berggrams Fjende Ericus af sig selv føjer sig til Od-Svipdags allerede kjendte Æventyr. Det er Svip-

dag, ikke Høðr, der af Maaneguden Gevarr faar Anvisning paa. hvor Sejrssværdet findes. Det er ham, som drager over Frostfjældene og overrasker Mimingus, Vogteren i „Bjærghulen“, hvor Sværdet er gjemt. Det er Svipdag, ikke Høðr, der, takket være dette Sværd, kan besejre den ellers uovervindelige Halfdan-Gram og, endnu mere, selve Asaguden Thor, Halfdan-Grams Medfader og Beskytter. I Kampen med denne lykkes det Od-Svipdag med Sejrssværdet at skille Hammeren Mjølner fra dens Skaft.

Dette Resultat bliver endnu mere indlysende, efter at vi have undersøgt, hvem der har smeddet det ypperste Sværd af alle, hvorledes det derpaa er kommet i Mimingus' Magt, og hvilket Motiv Mythen har kunnet have med at lade dette Sværd maale sin Kraft med Kraften i Thors Hammer.

Mythens ypperste Smedde (Verdenskunstnere) danne to Grupper: Sindre og Brok paa den ene Side, Ivaldesønnerne paa den anden. I den fra Mythologien stammende Heltesaga finde vi, at Vølund og hans Brødre have indtaget de sidstes Plads. Blandt Skandinaver, Angelsaxere, Frankere og Tyskere har Vølund været besunget som den ypperste af alle Sværdsmedde. Skulde da ikke det ypperste af alle Sværd være hans Værk? Formodningen ligger nær; den bestyrkes paa sin Vís allerede deraf, at Saxo tilskriver en galdrekyndig Kæmpe, der bærer det latiniserede Vølunds-Epitheton Haquinus, Fortjenesten af, at Ericus kunde besejre Thor og Halfdan Berggram. Vi bør derfor rette en nærmere Undersøgelse mod dette Punkt,

for at se, hvor vidt den i sig selv sandsynlige Formodning kan hæves til ubestridelig Vished.

Da Vølund for første Gang under dette Navn optræder i den poetiske Edda, befinder han sig i en fjærn Egn, til hvilken man ikke kan komme, uden at have tilbagelagt den igjennem Jøtunhejm sig strækkende Skov, Mørkeskoven. Det er et snebedækket Land, et Tilholdssted for Bjørne og Ulve; ved Jågt paa Skier skaffe Vølund og hans Brødre sig deres Føde, medens de opholde sig dér i en Dal, som kaldes Ulvedalen. Af Fortællingen fremgaar, at Brødrene og deres Svanemøer tro, at de ere ene i Udørkenen.

Det oldengelske Digt Deor the Scald's Complaint bekræfter, at man har forestillet sig denne Egn meget kold (smlgn. „vintercealde vræce“) og for øvrigt ubeboet.

Samme Digt oplyser, at Vølund var „landflygtig“, medens han opholdt sig i det vinterkolde Land. Den tyske Heltesaga fortæller det samme: Wieland, hedder det dér, var Fyrste over et Land, men blev fordrevet af Fjender, som tog hans Fyrstedømme fra ham, hvorefter han kom i Nød og Elendighed og maatte arbejde som Smed for en Konge. Vølundarkviða lader os vide, at førend Vølund og hans Frænder kom til Ulvedalen, havde de levet lykkeligt i et guldrigt Land. De kunne ikke uden stærke Grunde have ombyttet dette med den gyselige Ulvedal. Hvilke disse Grunde have været, siges ikke; men man erfarer dog, at Vølund forinden paa den allerføleligste Maade er bleven fornærmet af én eller flere, at han anser alt,

hvad han siden i Ulvedalen nødes til at lide og taale, som mindre ulykkeligt og mindre forhadt end denne ældre Fornærmelse, samt at det staar tilbage for ham at hævne denne, da han endelig faar Lejlighed til at forlade sit Fangenskab i Vinterlandet. Da han i Vølundarkviða endnu kaldes Alfefyrste, Alfehøvding — en Betegnelse, som fra Mythen om ham er gaaet over i den heroiske Saga — saa følger deraf, at den eller de, der have krænket ham saaledes, ogsaa maa have været mythiske Væsener og mægtigere end han. Og naar Vølundarkviða skildrer ham hensynsløst hævngjerrig og lader ham anvende sin Smeddedygtighed i og for den Hævn, han vil tage over Kong Nidud, saa er der ingen Grund til at betvivle, at han ikke tilbragte de ni Aar i Ulvedalen med at ruge over Hævnplaner mod den eller dem, der have opvakt hans Had, forinden han begav sig did, samt at han ved Smeddeessen søgte at tilvejebringe Redskaber for sin Hævns Udførelse paa disse mægtige Væsener. Man faar af Vølundarkviða at vide, at han med Opbydelse af al sin Kunstfærdighed har smeddet, hærdet og hvæsset et straalende Sværd, der er færdigt, da Katastrofen indtræffer, samt at han i sin Smedje har 700 Guldringe, blandt hvilke én synes at være langt kostbarere end alle de andre tilsammen.

Vølund har troet, han var ubemærket i Ulvedalen. Men Kong Nidud, Njarernes Høvding, har spurgt, at han findes der, kommer med væbnede Ryttere om Natten til Kunstnerens Blokhus, overrumpler ham,[1] medens han sover, binder ham og

bemægtiger sig det overordenlige Sværd og den kostbareste af de syv Hundrede Ringe.

Hvorfra kommer pludselig denne Nidud? Heltesagaen har gjort ham til Konge over et fuldkomment ubekjendt Folk, Njarerne. At ogsaa han oprindelig er en rent mythisk Figur ligger i Sagens Natur.

I den nysnævnte anglosaxiske Sang kaldes Nidud (Niðuðr) Niðhâð, hvilket Navn ordret betyder Underjordsvæsenet. I de nordiske mythiske Kilder træffer man Niði som Navnet paa en Hersker i Underverden. Sindres Æts gyldne Sal staar paa Nides Jord, Dødsdragen kommer fra Nides Fjæld i Følge Strofer, der ere interpolerede i Vøluspaa. Nide har i Følge Solsangen Sønner, som „med fulde Horn drikke den rene Mjød fra Baugregins Brønd“. Allerede tidligere Forskere have i Nide gjenkjendt det underjordiske Væsen Mimer, der under Verdenstræets Rod bevogter Livssaftens, Visdommens og Digtekunstens Kilde. Tilnavnet Baugregin er at sammenligne med Hoddmimer, Hoddrofner, og hentyder ligesom disse til Mimers Egenskab af Skattesamler. Et andet og urgammelt Navn, hvormed den samme Mimer er blevet betegnet, forekommer i de nordiske Kilder under flere Varianter: Narfi, Njørvi, Nari, Neri. Under disse Navne faar man at vide om ham, at han gjennem sin Datter Nat allerede i Tidernes Morgen har knyttet Frændskabsbaand med Asernes og Vanernes Klanchefer. Han er Verdensordenens tro Beskytter, Odins Visdomslærer og Ven.

Er det nu saa, at Vølunds uimodstaaelige Sværd er smeddet for at styrte den bestaaende Verdensstyrelse, saa udfører Mimer, da han berøver Kunstneren hans Vaaben, det Kald, der i Mythen paahviler ham. At det er Guderaadet i Asgaard, som har fornærmet Vølund og foranlediget hans Flugt til Ulvedalen, skal længere hen bevises. Mindet om Niduds oprindelige Identitet med Mimer er vedblevet at leve i det tyske Middelaldersagn og er derfra optaget i Vilkinasaga i den Form, at den gjør Vølund, efter at han er gaaet i Landflygtighed, til Smed hos Mimer. Sagaens Forfatter, der har øst af baade tyske og nordiske Kilder, har paa det ene Sted set Vølund smedde hos Mimer, paa det andet Vølund smedde hos Nidud, og har af de to Synonymer gjort to Personer. Naar Vølundarkviða gjør Nidud til Njarernes Fyrste, maa vi erindre os Mimersynonymet Njørvi, Nari, som en mulig Forklaringsgrund til denne Betegnelse.

Vi skulle nu sammenligne de paapegede Momenter fra Vølunds Saga med de Momenter fra Svipdags Saga, som vi have gjenfundet i Saxos Fortælling om Hotherus og Sejrssværdet, samt i den poetiske Eddas Fortælling om Svipdag og Vaabnet, der kan fælde Vidofner i Verdenstræets Top.

Stedet, hvor Sejrssværdet gjemmes, er i Følge Saxo meget afsides og vanskelig tilgængeligt. Medens Vølundarkviða lader Vølunds Sværd blive smeddet og frataget ham i en Egn bag Bjærglandet Jøtunhejm, bag Mørkeskovens Bælte, lader

Gevarus Hotherus vide, at han, for at komme did, paa den største Del af Rejsen maa færdes gjennem Egne, der ere hjemsøgte af en stræng Kulde, og over Bjærgaase, hvor Frosten udøver et livsfarligt Herredømme. Grogalder henviser til, at Svipdag skal færdes over Fjælde, hvor Kulden er forfærdelig. Vølundarkviða, Deor the Scald's Complaint og Saxos Fortælling om Hotherus samt den poetiske Eddas om Svipdag stemme overens i Skildringen af en afsides og frostkold Udørken.

Bag Frostfjældene ligger i Følge Saxo den Egn, hvor Sejrssværdet gjemmes; i Følge Vølundarkviða smeddes det i en Dal bag Mørkeskoven, hvilken Dal, trods sin afsides Beliggenhed, er kjendt og besøgt af Spejdere, uden at Vølund aner det Spejderne ere Mimer-Niduds Mænd, og de forstaa at afpasse det rette Øjeblik til at bemægtige sig Ringen og Sværdet. Hvorfra komme de? Saxo oplyser, at hans Mimingus i denne Egn havde sit Tilhold i en s p e c u s, en Bjærghule eller et gravlignende Dyb i Fjældet. Fjølsvinnsmaal oplyser, at dets Sværd smeddes i Naboskabet af en „Helgrind“, en Nedgang til Mimers underjordiske Verden. Mimingus er en Latinisering af Mímungr. en af Mimers Sønner, Frænder eller Mænd. Sammenholdne med hinanden, vidne altsaa Saxo og Fjølsvinnsmaal i samme Sag og give Forklaringen paa. hvorledes det for Mimer og hans Spejdere var muligt hemmeligt at bevogte Vølund og følge hans Foretagender. I Omegnen af Ulvedalen fandtes, Vølund uafvidende, en Port til Underverden.

Saaledes som det allerede er paavist, betegner Fjølsvinnsmaal Smedden med et Epitheton, Lopt, der hentyder til, at han har været fjendtlig imod Guderne, samt tilføjer, at én fratog ham Sværdet. Fjølsvinnsmaals og Vølundarkviðas Sværdsmed har altsaa samme Skæbne.

I Følge Fjølsvinnsmaal giver Sværdrøveren sit Bytte i Forvaring til en Nattedis. Mimer-Njørvi er Nats Fader. Sværdet gjemmes af hende bag ni „Njørd-Laase". Saxo siger, at det forvaredes arctissimis obseratum claustris.

Tilsidst maa vi lægge Mærke til, at det Bytte, som Saxos Hotherus har bemægtiget sig, efter at han har overvundet Mimingus, ikke alene er Sejrssværdet, men ogsaa en kostbar Ring. Hvad Mimer-Nidud berøver Vølund, er i Vølundarkviða ikke alene hans Sværd, men ogsaa en Ring. Ringen er den eneste blandt 700, som Nidud bryder sig om. Den maa altsaa være i Besiddelse af overordenlige Egenskaber, men Vølundarkviða siger ikke hvilke. Derom oplyser paa den anden Side Saxo os. Ringen er, i Lighed med Draupner, rigdomsavlende. Ogsaa Fjølsvinnsmaal hentyder til en straalende Ring, der bæres af den samme Nattedis, som gjemmer Sværdet. I Vølundarkviða overgiver Mimer-Nidud Ringen til sin Datter.

Efter at Svipdag har overvundet Vogteren, er han — skjønt Saxo fortier dette — steget ned i Underverdenen til Verdensaskens Rod og har dér fundet det eftersøgte Sværd.

De Svipdags-Synonymer, vi hidtil have truffet, ere Óðr (Hotherus), Ottar (Otharus) og Ericus.

Ericus den veltalende. Frode-Frøjs ét og alt hos Saxo, er ogsaa hans Talsmand, der overbringer hans Giftermaalstilbud til en ung Prinsesse, der i Mythen har sit Sidestykke i Jættehøvdingen Gymers Datter Gerd. I den poetiske Eddas Skirnisfør omtales Frøjs Frieri til hende. Ogsaa her har han et Ombud, der frier paa hans Vegne. Ombudet kaldes Skirner. Hermed have vi endnu et Synonym til Svipdag. Skirner betyder „lysende", Svipdag betyder „skinnende Dag". Alt, hvad der i Skirnisfør fortælles om Skirner, har sin Forklaring i Svipdags Saga. Skirner har fra sin Ungdom været Frøjs Ven, og de have delt Farer og Æventyr sammen, hvorpaa Skirner paaberaaber sig som Bevis for, at de kunne stole paa hinanden. Han kalder Frøj Frænde, og hans Indflydelse hos denne er saa stor, at da hverken Njørd eller Skade kunne bevæge Sønnen til at nævne Aarsagen til sin Hensygnen, haabe de, at Skirner skal kunne overtale ham til at meddele Hemmeligheden. Skirner er vís og runekyndig og har Ordsprog paa Læberne ligesom Svipdag og Ericus. Sejrssværdet, som Frøj nu ejer, lægges i Skirners Haand, formodenlig fordi han har bevist, at han kunde føre det, og han sendes til Jøtunhejm og til Gymers Borg, hvis Beliggenhed han godt kjender. Da Gerd vægrer sig ved at modtage de Gaver, han medbringer, trækker han Sværdet, og han siger da blandt andet: „Jeg kom til Holt og til det saftrige Træ; jeg søgte efter Gambanteinn, og Gambanteinn fandt jeg." I Mythologien omtales blot et eneste Sted med Navnet

Holt (lille Skov, Lund): det er Mímis Holt, Hoddmímis Holt, den underjordiske Have, som Mimer har anlagt, og hvor Børnene, der skulle blive den kommende Menneskeslægts Forældre, opholde sig til efter Ragnarøk, levende dér af den Morgendug, der falder fra Verdenstræet, „det saftrige Træ“. Fra Holt kommer ogsaa Nidud-Mimer (Vølundarkv. 14). da han fængsler Vølund. Hvad Ordet Gambanteinn angaar, er det allerede paavist, at Fjølsvinnsmaal kalder det i Nærheden af Underverdenens Port smeddede og siden røvede Sværd en teinn, og Betydningen Sværd har Ordet faaet i alle de Sammensætninger, hvori det forekommer: benteinn, bifteinn, eggteinn, hjørteinn, hræteinn, sárteinn, valteinn, samt endelig ogsaa, som allerede fremhævet, i misteIteinn. Gambanteinn henviser til et kostbart eller et vældigt Sværd. Fjølsvinnsmaal forudsætter, at Svipdag har været i Nattedisens Verden og hentet Sværdet uden hendes Tilladelse, som var umulig at vinde. Mindet om Svipdags Færd til Underverdenen lever endnu i den kristne Saga om Erik Vidførle (den vidtberejste), hvem det lykkedes at finde og komme ind i Udødeligheds-landet (Ódáins akr). Tilnavnet viðførli har knyttet sig til to Svipdagsnavne: man har Eiríkr hinn viðførli og Óðr eller Oddr hinn viðførli i de senere islandske Sagaer.

Ved Sejrssværdets Hjælp jager Hotherus Guderne paa Flugten, efter at han har hugget Thors Mjølner i to Stykker; ved Haquinus-Vølunds Hjælp jager Ericus Thor og Halfdan Berggram paa

Flugten. Det er den samme mythiske Overlevering, fortalt to Gange. Ogsaa Halfdan Berggram er en „Gud“, paa samme Tid som han er et Menneske. Saxo fortæller selv, at „Svenskerne“ helligede ham Tilbedelse og Offer, fordi de betragtede ham som en Søn af Thor.

Sammenblandingen af Óðr og Høðr giver Nøglen til forskjellige andre dunkle Punkter i Saxos Fortælling om Hotherus. Med den himmelske Føde, som styrker Balder, har Saxo sammenblandet Visdomsretten, som Óðr-Ericus faar, forinden han begiver sig paa sine Æventyr, og da denne, i det mindste i den Form, hvori Saxo har modtaget og meddelt Beretningen, bestod af Hugorme, ere Hugorme komne til at spille en Rolle ogsaa ved Tilberedelsen af Balders Føde. De Diser, Groa, Sif og Skade, som ere Ods Frænker og staa ham bi med Raad og Daad, ere blevne sammensmeltede med de „Valkyrjer“, der advare Hød, da hans Lidenskab driver ham til Kamp med sin Broder og med Asgaard. Heraf disse Disers vaklende Holdning hos Saxo: snart raade de Hotherus fra hans Forehavende; snart yde de ham deres Bistand. —

Jeg har nu givet et Overblik over de Veje, ad hvilke jeg har fundet Stumperne og Stykkerne af Mythen om Svipdag indtil det Tidspunkt, da han kommer til Asgaard og faar Frøja til Hustru, og jeg har tillige vist, at Brudstykkerne passe til hinanden og danne et sammenhængende Hele. For min Fremstilling af Svipdags senere Tilskikkelser, saaledes som jeg i „Sejrssværdet“ har skildret dem,

kommer jeg til at fremlægge Beviserne i den Monografi over ham, der skal danne et Led i mit udførligere mythologiske Værk. Her blot nogle Ord om den Rolle, som Sværdet senere har spillet i Mythen og Heltesagaen.

Sværdet er den Pris, for hvilken Asgaard aabner sin Port og modtager Svipdag som den Ægtefælle, Skæbnen har bestemt for Frøja. Vi finde det derpaa i Frøjs Besiddelse. Endnu en Gang bliver Sværdet en Brudepris og gaar da over i Jætten Gymers og hans Hustrus Hænder. Gymers Hustru er den samme Angerboda, der under den historiske Tid og indtil Ragnarøk opholder sig i Jærnskoven og dér opfostrer de Hjorde af Uhyrer, der i Verdensundergangen skulle oversvømme Midgaard. Hendes Hyrde i Jærnskoven kaldes Eggþir, Sværdvagt, og Navnet angiver hans vigtigste Opgave dér: at bevogte Sejrssværdet, indtil i Ragnarøk Ildjætten Fjalar indfinder sig i den røde Hanes Skikkelse og bringer det til sin Fader Surt.

Saxo kjender en Eggter som Fyrste over „Finner“ og en Eggter (oprindelig den samme) som Fyrste over „Bjarmer“. Finnerne og Bjarmerne ere hos Saxo troldkyndige Arvtagere efter Jøtunhejms Thursestammer. Eggter er hos ham en Fjende af Frode-Frøj og Ericus-Svipdag; dette Fjendskab har i Mythen sin tilstrækkelige Forklaring. Vilkinasaga omtaler Eggter under det forvanskede Navn Etgeir; dér er han en Jætte, som har sit Tilhold i Isungs Skov, hvor han bevogter en samme Steds nedgravet Skat. Isungs Skov er en Remi-

niscens af Isarnviðr, Isarnhô, Jærnskoven. Eggters mythologiske Slægtskabsforhold ere heller ikke aldeles forglemte i denne Saga: dens Etgeir er Broder til Vidolf. I Følge Hyndluljod er Vidolf Angerbodas Frænde, og alle Vølver siges at nedstamme fra ham.

En Historieskriver, som var Attilas samtidige, fortæller, at denne kom i Besiddelse af et Gudesværd, som en Hyrde havde gravet op af Jorden og overrakt ham som Gave. Hunnernes Konge, tilføjes der, glædede sig over Fundet, thi som Indehaver af det Sværd, der havde tilhørt Guden „Mars", ansaa han sig for at eje Fuldmagt til at foretage og heldig tilendeføre, hvilke Krige det behagede ham.

Paa de germaniske Folk maa Rygtet om denne foregivne Tildragelse have gjort et mægtigt Indtryk; maaske var det ogsaa beregnet derpaa. Thi deres Myther fortalte jo om et Sejrssværd, der havde været ejet af den Gud, der, efter at Balder var død og Ty var blevet enhaandet, ansaas ved Siden af Thor for den kjækkeste af Asgaards stridbare Guder, samt at Sværdet var blevet bragt bort fra Asgaard til Østens ukjendte Udørkener og dér nedgravet, for først, naar det led imod Verdensødelæggelsen, at bringes for Dagen paa ny og overgives til en af Menneskeslægtens Fjender. Allerede tidligere havde Germanerne sat Hunnernes Optræden i Forbindelse med denne Mythe. I Følge Jordanes troede de, at onde Troldkvinder, som den gothiske Konge Filimer havde drevet bort fra sit Folk, havde taget deres Tilflugt til Østens Ud-

ørkener og dér med Skovjætter („Satyrer") født Børn, som bleve Hunnernes Forfædre. Det vil med andre Ord sige, at de troede, at Hunnerne nedstammede fra den Angerbodas Yngel i Jærnskoven, der i Verdensundergangen med Uhyret Hate i Spidsen skulde bryde ind i Midgaard.

Mindet om Sværdet overlevede Kristendommens Sejr og bevarede sig i forskjellige Varianter gjennem Aarhundreder. At Surt ved Verdens Undergang skulde være i Besiddelse af Sværdet, faldt naturligvis bort, og man kunde i Stedet udse nu den ene, nu den anden Helt til at finde og tage det. At det bevogtedes af en Kvinde og en Mand, og at Kvinden var et endnu uhyggeligere Væsen end Manden, det var Træk, som Sagnet bibeholdt baade paa Fastlandet og i England.

Beowulfdigtet lader et Uhyre ved Navn Grendel (Fordærveren) tillige med sin Moder bo under en Sump i en Skov, som, skjønt den er henlagt til Danmark og i Nærheden af en dansk Konges pragtfulde Borg, skildres paa en Maade, der gjør det i høj Grad sandsynligt, at Forbilledet, som den kristne Digter har benyttet, har været en hedensk Skjalds Skildring af Jærnskoven. Dér er, siger han, det hemmelighedsfulde Land, i hvilket Ulven skjuler sig, med Bjærghuler, stejle Brinker og Afgrunde, med mørke Skovdyb, taageindhyllede Sumpe, træomskyggede Vande, stormpiskede Næs, Bjærgstrømme og Kjær, der ved Nattetide lyse som Ild og huse dæmoniske Væsener og Drager i deres grumsede Bølger. Det jagede Vildt lader sig

hellere sønderbide af Hundene, end det søger Tilflugt ind paa denne vanhellige Jord, fra hvilken rasende Storme jage sorte Taager op, indtil Himlen formørkes og Plaskregn strømmer ned. Den engelske Digter kan i god Tro have lokaliseret Mythens Jærnskov til Danmark. Det samme gamle Grænseland, der endnu den Dag i Dag kaldes „Dänische wold“, benævntes af Danskerne endnu i det trettende Aarhundrede Jarnwith, Jærnskoven. Fra sit Tilhold i denne Udørken gjør Grendel natlige Udflugter til den danske Kongeborg, bryder derind, slaar med sine Jærnnæver sovende Kæmper ihjel, suger deres Blod ud og bærer deres Lig til Troldsumpen, for dér at opæde dem. Den gøtiske Kæmpe Beowulf, der har hørt dette omtale, begiver sig til Danmark, trænger ind i den gyselige Skov, dukker, bevæbnet med Danmarks bedste Sværd, ned i Troldsumpen til Grendels og hans Moders Sal og dræber dem efter en Kamp, hvori dette Sværd har vist sig udueligt. Men han finder dernede et andet, som Grendel og hans Moder har skjult, bemægtiger sig det og sejrer ved dets Hjælp.

Om dette vidunderlige Sværd siges der, at det var „sejrrigt“, at det nedstammede fra Oldtiden, at det var „et godt og ypperligt Stykke Gigantsmeddearbejde“, og at det gyldne Fæste var „Vidundersmeddens“ Værk. Paa Klingen var indristet den „Oldtidsstrid“, da „det strømmende Havs Bølger slog op over Jætteslægten“, og paa en Plade i det skjæreste Guld var i Runebogstaver tegnet „Navnet paa den, til hvem dette Vaaben

først gjordes". Den kristne Digter har fundet det bedst ikke at nævne dette Navn for sine Tilhørere eller Læsere. Alt, hvad der her siges, passer imidlertid paa Mythens Sejrssværd. „Vidundersmedden" i det oldengelske Arvesagn er Vølund (Wêland). Brynjen, som Beowulf bærer, er „Wêlandes geweorc". Deor the Scald's Complaint synger om Wêland, og Kong Alfred i sin Oversættelse af Boethius taler om „den vise Wêland, Guldsmedden, der fordum var den berømteste". At Sværdet var „et Stykke Gigantsmeddearbejde" stemmer ligeledes overens med Vølundsmythen, og naar man her faar at vide, at Klingen var indristet med Billeder, som forestillede Urtidsjætternes Undergang i Havets Bølger (Urjætten Ymers Blod), saa belyser dette et Sted i Skirnersmaal, hvor der ligeledes fortælles, at Sværdet var ristet med Billeder, og at „det kæmper af sig selv imod Jætteætten".

Grendel er den i Sumpen boende Troldkvindes Søn, ligesom Hate er Angerbodas. Forfatteren identificerer Grendel med den fra Skaberens Aasyn forviste Kain og lader Giganter, Thurser og „Ellefolk" nedstamme fra den forviste. Grendels Moder er en „Dybets Ulvinde" og en Havfrue (mere-wîf); Angerboda er Moder til Ulveynglen i Jærnskoven og Hustru til Indlandsvandenes Jætte Gymer. Hvad „Beowulf" fortæller om Grendel, minder i visse Enkeltheder saa stærkt om Vøluspaas Ytringer om Hate, at man kan opkaste det Spørgsmaal, om ikke den engelske Forfatter har tænkt paa selve den Strofe i Vøluspaa, der handler om ham. Vøluspaas Hate „fyllisk

fjørvi feigra manna“: „mætter sig med dødsudkaarede Menneskers Livskraft“; „Beowulfs“ Grendel suger sine udkaarede Ofres Blod, indtil Livet er flygtet ud af dem. Vøluspaas Hate ryðr ragna sjøt rauðum dreyra: „farver Herskerbolig med rødt Saarblod“; Grendel sniger sig ind i Kongeborgen og bestænker den med Blod. Udtrykket kommer her saa godt som ordret igjen. „Beowulfs“ driht-sele og dreor svarer fuldstændigt til Vøluspaas ragna sjøt og dreyri.

Vilkinasaga omtaler, at Nagelring, det bedste Sværd, som findes, var skjult i en Skov og dér bevogtet af en Kvinde, ved Navn Hildur, og en Mand, ved Navn Grimur. Manden havde tolv Mænds Styrke, men Kvinden var endnu stærkere. Det lykkedes Kong Tidrek og hans Ven Hildebrand efter en forfærdelig Kamp at nedlægge Uhyrerne. Hildur maatte tre Gange dræbes, for at Livet ikke skulde komme tilbage i hende. Ogsaa dette Træk ligner et Ekko fra Mythen om Angerboda.

Historia Pontificum (fra Midten af det 12te Aarhundrede) vil vide, at Hertug Vilhelm af Angoulême (den anden Halvdel af det 10de Aarhundrede) ejede et overordentligt, af Vølund smeddet Sværd. Dette var dog ikke det egenlige Sejrssværd. Fra Jordanes’ Historie vidste man i Middelalderen, at dette Sværd skulde være kommet i Attilas Hænder, og man spurgte naturligvis sig selv om, hvorhen det senere havde taget Vejen. Sagn gav Svar paa Spørgsmaalet. Sværdet var bleven tilbage hos Hunnernes Ætlinger, Ungarerne.

Den ungarnske Kong Salomons Moder havde skjænket det til Otto af Bajern. Denne udlaante det til Markgreven af Lausitz, Dedi den yngre. Efter at Dedi var bleven myrdet, kom det til Kejser Henrik IV, der skjænkede det til sin Yndling Leopold af Mersburg. Ved et Fald fra sin Hest saaredes Leopold af Sværdets Spids og døde af Saaret. Endnu i nyere Tider troede man paa Sværdets Existens, og der fandtes dem, som vilde vide, at Hertugen af Alba bar det ved sin Side.

Vi vende nu tilbage til vort Udgangspunkt, Halfdans Historie.

I det foregaaende er bevist, at Svipdags Fader er Ørvandel, og at Ørvandel hos Saxo ogsaa kaldes Ebbo. Halfdans Forhold til ham er ogsaa paavist: han frarøver Ørvandel hans første Hustru Groa og dræber ham selv ved hans Bryllup med en „Prinsesse“, til hvem ogsaa Halfdan har bejlet.

Halfdan og Ørvandel have altsaa været Dødsfjender. Men saa langt som vor Undersøgelse hidtil er naaet, have vi aldrig set Ørvandel selv, det være sig under dette eller et andet Navn, optræde i Kamp med Halfdan. Hidtil har det været hans Søn Svipdag, som vi have set udføre Hævnfejden imod sin Moders Røver, og den Støtte, denne i Kampen har haft, er kommet fra en „Kæmpe“, der bærer det latiniserede Vølunds-Epitheton Haquinus, men ikke fra Ørvandel.

Det maa dog forekomme utroligt, at Ørvandel,

kaldet den kjække og skildret som en uforfærdet Helt, skulde have forholdt sig selv stille, for at overlade Kampen med Thors Yndling Halfdan til sin unge, i Begyndelsen uprøvede Søn. Det episke Sammenhæng synes at kræve, at ogsaa Ørvandel, og det i første Række, optræder i Fejderne mod Halfdan. Men om det end har været saa i den rene Mythe, følger heraf ikke med stræng Nødvendighed, at Saxo skulde have optaget dette Træk i sine historierede Beretninger. Imidlertid er dette tilstrækkeligt sandsynligt for at paakalde en særlig Undersøgelse.

Ørvandel har, saaledes som selve hans Navn tilkjendegiver, været en af Mythologiens Bueskytter. Gaaende ud fra dette Punkt have vi ved Undersøgelsens Begyndelse at gjøre os selv følgende Spørgsmaal: findes der blandt de af Halfdans Fjender, som Saxo omtaler, nogen, der bærer et bekjendt Bueskyttenavn?

Saaledes er det i Virkeligheden. Halfdan Berggram har at kæmpe med to „Vikinger“, Toko og Anundus, og paa et andet Sted hos Saxo kæmper en Kong Anundus og en Avo (eller Ano) Bueskytte i Fællesskab med en Halfdan. Toko er et bekjendt Bueskyttenavn.

Vi have altsaa Parallelerne:

Bueskytten Ørvandel — — — er Fjende af Halfdan,

Bueskyttenavne-Bæreren Toko og Vikingen Anundus ere Fjender af Halfdan Berggram.

Bueskytten Avo og Kong Anundus ere Fjender af en Halfdan.

Hvad der her strax falder i Øjnene er, at saa vel den „Viking“, der bærer Bueskyttenavnet Toko, som ogsaa Bueskytten Avo har en Ledsager og Stridskammerat med Navnet Anundus.

Hvorfra har Saxo faaet dette Navn? Vi bevæge os her paa den historierede Gudemythes og Herosmythes Omraade, og Navnet Anund maa være taget derfra. Kan nogen anden Kilde oplyse os om en Mythefigur med dette Navn?

Der har virkelig været en Anund, som har spillet en betydelig Rolle i Mythologien. Og denne er ingen anden end Vølund. I mit udførligere Arbejde skal jeg meddele en særlig Afhandling om de Spor, som dette urgamle Vølundsnavn har efterladt i Literaturen. Her er det fuldkomment tilstrækkeligt at paapege, at Vølundarkviða har meddelt os, at Vølund ogsaa har heddet Anund, thi allerede dermed er Sagen hævet over enhver Tvivl. Da de tre Svanemøer komme til Ulvedalen, trykker en af dem Egil „i sin hvide Favn“; den anden er Slagfinns elskede; den tredje „lægger sine Arme om Anunds hvide Hals“ (Str. 2).

Da det er lidet troligt, at Mythologien har haft mer end én Helt med Navnet Anund, og da vi ethvert Fald maa holde os til den eneste mythiske Figur med det Navn, som vore Kilder omtale, saa eliminere vi her — naturligvis foreløbigt og afventende yderligere Bekræftelse — Navnet Anund og sætte i dets Sted Vølund, og vi have da følgende Paralleler:

Vølund og Bueskyttenavne-Bæreren Toko ere Fjender af Halfdan Berggram
Vølund og Bueskytten Avo ere Fjender af en Halfdan.
Bueskytten Ørvandel er Fjende af Halfdan.

Heraf vil det synes, som om Vølund har staaet i en meget nær og venlig Forbindelse med en af Mythologiens Bueskytter, og at de have en eller anden fælles Grund til Fjendskab imod Halfdan. Kan dette bekræftes fra andre Hold?

Vølunds Brødre hedde i Vølundarkviða Egil og Slagfinn. Ogsaa Vilkinasaga kjender Egil som Vølunds Broder. Dér er Egil omtalt som en vidunderlig dygtig Bueskytte. I Vølundarkviða gjør han, i Lighed med sine Brødre, Jagtudflugter paa Skier. De islandsk-norske Digte fra Hedenskabets Tid indeholde Omskrivninger, der vidne om, at han i Mythen har været navnkundig som Bueskytte og Skiløber. Buen er „Egils Vaaben", Pilene „Egils Vaabens Hagl" og „Egils Hænders Løbesild". Et Skib kaldes „Egils Skier", fordi han i Følge Mythen kunde benytte sine Skier ogsaa paa Vandet.

Den samme Vølund, som hos Saxo under Navnet Anund har Bueskyttenavnebæreren Toko eller Bueskytten Avo ved sin Side i Kampe med Halfdan, har altsaa i andre Kilder Bueskytten Egil til Broder. Hertil kommer, at Saxo om en Bueskytte Toko fortæller samme Bedrift, som Vilkinasaga tillægger Vølunds Broder Egil. Hos Saxo er det en Toko, der gjør det berømte,

Vilhelm Tell senere tillagte Mesterskud; i Vilkinasaga er det Egil. Den ene saa vel som den anden skyder under lignende Biomstændigheder et Æble fra sin Søns Hoved. Egils Færdighed som Skiløber og hans Skiers Anvendelighed paa Havet ere heller ikke forglemte i Saxos Fortælling om Toko. Denne løber paa Skier ned ad et imod Havet brat faldende Bjærg og redder sig om Bord i et Skib.

Saxos Toko har altsaa utvivlsomt været identisk med Vølunds Broder Egil. Hermed er bevist, at Vølund og Egil have været Halfdans Fjender og kæmpet mod ham. Hermed er ogsaa en Forklaring givet derpaa, at en Kæmpe med Vølunds-Tilnavnet Haquinus kæmper paa Svipdags Side mod Halfdan, en Oplysning, der tillige synes at tyde paa, at Svipdags Fjendskab til denne Midgaardshøvding har haft en Grund, der ikke var isoleret fra de Aarsager, som bragte Vølund og Egil i Fejde med samme mythiske Helt.

Gaa vi til den anden Bueskytte Avo, bliver Resultatet af Undersøgelsen det samme. Avo er Egil. Da imidlertid Undersøgelsen heraf maa tage et andet Udgangspunkt end det, hvorfra vi her fortsætte, maa jeg vente med at meddele den, idet jeg her kun tilføjer, at deraf fremgaar ogsaa det i mythologisk Henseende interessante Resultat, at Vølund og Egil i Mythen have været Frøjs Fosterfædre. Fra Eddaerne vide vi, at Vølund og Egil vare Alfefyrster, og at Alfhejm, hvor de altsaa maa have været Høvdinger, af Guderne gaves Frøj i Tandgave. Vølund og Egil vare altsaa

Høvdinger under Frøj og beklædte dermed i Mythen den Rangstilling, som Fosterfædre plejede at have i Forhold til en Fostersøn og hans Fader. Ligeledes fortælle Eddaerne, at udmærkede Alfekunstnere, Ivaldes Sønner, byggede det vidunderlige Skib Skidbladner til Frøj. Det vil længere hen vise sig, om der kan gives afgjørende Vidnesbyrd for at Vølund og hans Brødre ere de samme som Ivaldesønnerne. I saa Fald har Skidbladner været en Hyldingsgave fra dets Mestere til deres Fostersøn og Konge.

Af alt dette fremgaar, at Bueskytten Egil, eller „Hypostaser“ af Egil, i Saxos Fortællinger netop har indtaget den Plads, hvor man skulde vente at finde Bueskytten Ørvandel. Hvorledes skal man forklare dette? Enten er Ørvandel identisk med Egil, og saa er det let at forstaa, hvorfor denne sidste er Fjende af Halfdan, der jo har bortrøvet hans Hustru. Eller han er ikke identisk med Egil, og saa kjende vi intet Motiv for dennes og Vølunds Optræden paa samme Side som Svipdag, og vi staa tillige over for det forbavsende Faktum, at Ørvandel intet gjør for at hævne den Krænkelse, der er tilføjet ham.

Under saadanne Forhold er der Grund til at give Agt paa følgende Lighedspunkter i det, som Kilderne fortælle om Ørvandel og om Egil.

Ørvandel er gift med en Frugtbarhedsdis, Groa. Egil er gift med en Svanemø og Valkyrje. Disse fremstilles i Heltesagaen ogsaa som Frugtbarhedsdiser. Ørvandels Hustru Groa bærer Tilnavnet Ølgefn; Egils Tilnavnet Ølrun.

Ørvandel har Elivaagerne og Kysten af Jøtunhejm til Skueplads for sine Bedrifter som Jættebekæmper. Thor bærer ham en Gang over Elivaagerne og til hans Bolig, som maa have været beliggende i Nærheden af hans Virksomhedsomraade. Egil bor i Nærheden af Elivaagerne.

Ørvandel, Groa og Thor have været Gjæstevenner. Thor og Egil lige saa.

Ørvandel-Ebbo overfaldes og dræbes af Halfdan. Banemanden efterstræber hans Hustru. Egil har i Sagnet haft samme Skæbne. „Franks basket“, et gammelt Skulpturarbejde, der findes afbildet i Stephens' store Runeværk, fremstiller ham i Kamp med en Skare Angribere, der storme et Hus, hvori man ser en Kvinde. I Lighed med Saxos Halfdan bærer en af Angriberne et Træ eller en grenet Kølle som Vaaben. Egil er ilet ud med Buen i Haanden, og hans tre berømte Pile ere afskudte. Over ham staar i Runer hans Navn. — Longobardernes Sagnhistorie kjender Egil under Navnet Agelmund. Ogsaa dér angribes han i sit Hjem ved Nattetid og falder for Angriberne.

I det mærkelige tyske Sagn om Orendel have, trods Forvandlingen til et kristeligt Middelaldersagn, Grundtrækkene og vigtige Enkeltheder af den gamle Mythe om Ørvandel og Svipdag bevaret sig. Helten er Svipdag, men af Faderens Saga er adskilligt indflettet i Sønnens, som ogsaa har faaet dette hans Navn. Denne den yngre Orendels Fader kaldes Kong Eigel. Ogsaa Vilkinasaga skriver Egils Navn som Eigill. Heller ikke Vølund er glemt. Han er den unge Orendels

Skytspatron. Mindet om Svipdags Slægtskabsforhold i Mythen har under denne Form forplantet sig ned igjennem Tiderne.

Indlæg fra den islandske Poesi og fra Saxo, fra England og fra Tyskland vidne altsaa i Fællesskab for, at Egil og Ørvandel ere identiske. Vi have hermed vundet det for Restitutionen af Mythens episke Sammenhæng vigtige Resultat, at Egil er Svipdags Fader, samt at Vølund og Slagfinn ere hans Farbrødre. Mythen har altsaa ikke ladet Vølunds fra Underverdenen gjenvundne Sværd falde i Hænderne paa en for den store Kunstner og hans Planer fremmed Helt. Har Vølund smeddet det i en mod Aserne fjendtlig Hensigt, for at hævne en ham tilføjet Forurettelse eller for at hæve sig og sin Frændekreds blandt Alferne paa de herskende Guders Bekostning, saa har han ikke gjort det forgjæves. Asgaard skjælver for den unge Alf, efter at han har faaet sin Farbroders uforlignelige Vaaben; dets Port aabner sig for ham og andre Vølundsfrænder, og Gudeverdenens skjønneste Kvinde bliver hans Hustru. Mythen giver Vølund al den Oprejsning, som kan anses for billig og forenelig med Verdensordenen; det er kun Uforsonligheden i hans Had, som ikke tilfredsstilles, men fører til hans egen Undergang.

Vi komme nu til et andet for Mythens episke Sammenhæng vigtigt Identitetsforhold. I „Sejrs-

sværdet“ ere Vølund og Thjasse fremstillede som en og samme Person. Beviserne for Rigtigheden heraf skulle nu fremlægges.

Som bekjendt bliver Njørd i Gudemythen gift med Thjasses Datter Skade.

De Tildragelser, som høre til Mythen om Njørd, ere af Saxo blevne gjorte til Historie og fordelte mellem flere af hans danske Konger. Adskillige Momenter berettes om Fridlevus celer, hvilket man ogsaa kunde vente, eftersom denne er Fader til Frotho-Frøj; andre om Fridlevus II; atter andre om Syvaldus, Frøja-Syrithas Fader, samt om Grams Søn Hadingus. Hvad der har foranlediget Saxo til at gjøre en saadan Fordeling og særlig til at tillægge Grams Søn Hændelser, der vedkomme Njørd, kan jeg her ikke omhandle. Det kræver et meget vidtløftigt Kapitel for sig, paa hvilket jeg nu heller ikke behøver at komme ind, da Bevisførelsen her ikke har det nødig.

Om Hadingus' Giftermaal fortæller Saxo Æventyr, der for længe siden ere blevne gjenkjendte som Varianter af, hvad den prosaiske Edda beretter om Njørd og Skade. Til yderligere Sikkerhed meddeler Saxo os Uddrag af den fra samme Edda bekjendte Vexelsang imellem Ægtefællerne. Hadingus overtager Njørds Rolle og priser Havkysten; Hadingus' Dronning Skades Rolle og priser Landet.

Om Dronningens Byrd meddeler Saxo, at hun var en Datter af en Haquinus. Men Haquinus er, som vi vide, et latiniseret Vølundsnavn.

Njørds Giftermaal med Skade kommer igjen

som Fridlevus II's Giftermaal med en Datter af den samme Kong Anund, der har Bueskytten Avo til Stridskammerat. Her bærer altsaa Skades Fader for anden Gang et Vølundsnavn, og hvad der fortælles om denne Anund er laant fra Vølundsmythen.

Syritha-Frøjas Fader Syvaldus gifter sig med Otharus-Svipdags soror. Soror betyder Søster, men ogsaa Fostersøster, Legesøster. Skal Ordet tages i sin strængeste Bemærkelse, gifter Syvaldus-Njørd sig med en Broderdatter af Vølund, i andet Fald med en Datter af ham.

Disse ere Saxos Bidrag til Spørgsmaalet. Der kan ingen Tvivl herske om, at han i Thjasse og Vølund har set en og samme Person. Deraf følger ikke med Sikkerhed, at han har gjort det med Rette. Vi have jo allerede erfaret, at han har forvexlet Óðr-Svipdag og Høðr. Men overalt, hvor han gjør sig skyldig i saadanne Fejltagelser, kan det paavises, at hans Kilder have foranlediget ham dertil, og at han har handlet i Følge Grunde, om end utilstrækkelige og tilsyneladende Grunde, men ikke af Vilkaarlighed. Kun en indgaaende vidtløftig Analyse, særlig af Fortællingen om Fridlevus II og Anund, kan afgjøre denne Sag, saa længe vi ikke gaa uden for Saxos Enemærker. Denne Analyse maa jeg opsætte til mit større Arbejde om samme Æmne. Den fra Saxo dragne Slutning, at Thjasse er Vølund, maa derfor — saa berettiget den end synes at være ved tre sammenstødende Vidnesbyrd — indtil videre kun betragtes som et memento og en Henvisning,

der fra andre Kilder bør bekræftes for at faa Gyldighed.

I Thiodolfs Digt Haustløng omtales Thjasses Æventyr. da han fangede Loke med den magiske Kjæp. Her faar man mærkelige, men hidtil upaaagtede eller misforstaaede Oplysninger om Thjasses Personlighed.

Der forekommer til en Begyndelse fire paa ham anvendte Omskrivninger, der, sammenholdte med hverandre, gjøre det utvivlsomt, at Thjasse i Mythen har været Kunstner og Smed og i den sammen med sine Brødre indtaget aldeles den samme Stilling, som Eddaerne tildele Ivaldes kunstfærdige Sønner, og tillige den Stilling, som Vølund har i den heroiske Saga.

Disse Omskrivninger ere hapta snytrir, „Gudernes Pryder", „Gudernes Smykker"; faðir mørna, „Sværdenes Fader"; vagna ving-Røgnir, Vingevognenes Røgner"; fjaðrar blaðs leik-Regin, „Fjerbladets (Vingens) Bevægelse-Regin"*).

Udtrykket „Gudernes Pryder", „Gudernes Smykker" har ingen anden rimelig Forklaring end den, at han har prydet Guderne med kostbare smeddede Sager, med Vaaben, Smykker eller andre Kunstværker. Her stilles han saaledes i Række med

*) Den Maade, hvorpaa disse og andre Omskrivninger, der ere af Interesse for Æmnet, hidtil have været udtydede, skal udførlig granskes i „Undersøgelser i gothisk Mythologi".

Ivaldes Sønner, der til Odin smeddede Gungner, til Sif hendes gyldne Lokker, til Frøj det vidunderlige Skib, hvormed han sejler saa vel blandt Skyerne som paa Bølgerne. Hermed forklares ogsaa det Epitheton, som Hyndluljod giver Thjasse: skrautgjarn. „den, som er pragtlysten, tilbøjelig til at udsmykke". At han og hans to Brødre — han har ligesom Vølund to Brødre — have været rige paa Guld, véd Snorre-Edda at omtale.

Hans andet Epitheton „Sværdenes Fader" vilde ikke kunne været givet ham, dersom han ikke i Mythen havde været de første og mest navnkundige Sværds Ophavsmand. Dette kan han kun have været paa to Maader: at han var det første Sværds Opfinder og Bestiller, men ikke selv dets Smed, eller ogsaa at han tillige var dette sidste. Da vi allerede ovenfor have set, at Guderne gjennem ham faa kostbare Smeddearbejder, saa findes der ingen Grund til at antage, at han har været et Slags Mellemmand, der har skjænket Asgaard Vaaben og Smykker fra en andens Smedje. Den vidunderlige Stang, hvormed han fanger Loke. er jo ogsaa i al sin tilsyneladende Simpelhed et Slags Vaaben eller Redskab, der maa være udgaaet fra et mythisk Værksted. Som Sværdsmed, og for øvrigt ogsaa som Guldsmed, indtager altsaa Thjasse i Mythen den Plads, som Vølund har i den heroiske Saga.

Af den Maade, hvorpaa Thjasses Ørneham omtales i Digtet, maa man drage den Slutning, at han ikke har forvandlet sig til en Ørn, men at det er et af Ørnefjer forfærdiget Bevægelsesmiddel,

han har betjent sig af („gemlis ham gømlum“). Det tredje Epitheton, han faar: Vingevognenes Røgner, sætter ham i Forbindelse ikke blot med ét saadant Bevægelsesredskab, men med flere, idet Flertallet vagnar sikkert ikke staar overflødigt. „Vingevogn“ er en poetisk Omskrivning for en Ham, der har Vinger, og hvormed den, som ifører sig den, kan bevæge sig igjennem Luften; men Udtrykket lader sig anvende paa alle de vidunderlige Ting, som Magterne ejede, saasom Thors og Frøjs Karrer, Balders Hringhorne og Frøjs Skidbladner, ved Hjælp af hvilke de vare i Stand til at færdes igjennem Luften. Naar Thjasse kaldes slige Kunstværkers Røgner og Regin, saa er det at mærke, at begge disse Betegnelser ere anvendte parallelt med Smeddenavne og sigtende til dem. I Forspjallsljod staa de galdersyngende „Røgner og Regin“ parallelt og ere i Virkeligheden identiske med „Daain og Thraain“. Daain og Thraain ere Smeddenavne. Den oprindelige Betydning af Regin er Skaber, Anordner, Danner. Har man at vælge mellem den Antagelse, at „Gudernes Pryder“ og „Sværdenes Fader“ Thjasse har kunnet gjøre disse Vingevogne selv, eller den Antagelse, at han hos en anden har bestilt baade Smykker, Sværd og Vingevogne, tror jeg derfor, at man ikke behøver at tøve med Valget. Naar Einar Skaalaglam synger om Røgners verk (Pl.), der „fryde ham“, mener han sikkert, at Røgner, ikke en anden, er Ophavsmand til de frydsvoldende Arbejder, hvilke disse end ere, og naar Sangen om Sejrdriva kjender en Røgners Vogn, hvis Hjul er ristet med Runer,

saa have vi vel her det samme mythiske Faktum, der har foranlediget Thiodolf til at tale om Vingevognenes Røgner. Mythen, der har vidst, fra hvis Hænder Frøjs Skidbladner er udgaaet, har formodenlig ogsaa vidst at omtale, hvem der gjorde Frøjs og Thors Karrer, Balders Skib o. s. v. Hvorledes det nu end forholder sig hermed — ubestrideligt er det, at Thjasse er stillet i den nærmeste Forbindelse ikke blot med Frembringelsen af Smykker og Sværd, men ogsaa med Kunstværker, der sigte til Luftfarter, og at han selv har betjent sig af en Flyveham i Skikkelse af en Ørn. Ogsaa i saa Henseende har Heros-Sagaens Vølund indtaget Thjasses Plads.

Nu til det andet Thjasse-Epitheton i Thiodolfs Digt.

I den oldnordiske Poesi er det en ofte forekommende Skik at betegne en Person med en Modstanders Navn, naar man ved en Bibetegnelse kan angive, at man mener den første, ikke den sidste. Saaledes kan f. Ex. en Jætte kaldes Grjót-Moði, „Bjærg-Mode", fordi han som Jætte har Jættedræberen Thors Søn Mode til Modstander. Særlig vilde denne Betegnelse være brugelig for en Rise, der i Mythen virkelig har kæmpet med denne Søn af Thor, og man finder i Virkeligheden, at de hedenske Skjalde i Modsætning til deres Efterfølgere ere omhyggelige for, at saadanne Omskrivninger skulle have deres specielle Retfærdiggjørelse og Støtte i en mythologisk Begivenhed. Af samme Grund som en Jætte, der har kæmpet med Mode, passende kan betegnes med Bjærg-Mode,

vilde ogsaa Vølund, som Niduds Fjende, kunne betegnes med Bjærg-Nidud, Grjót-Niðuðr. Dette Epitheton forekommer ogsaa en eneste Gang i den oldnordiske Poesi, nemlig i Haustløng og da netop brugt om Thjasse. Omskrivningen godtgjør, at Skjalden har haft et mythologisk Modsætningsforhold mellem Thjasse og Nidud for Øje. Modsætningen kan ikke ligge deri, at den ene skulde have været Jætte, den anden ikke, thi begge ere Jættefrænder. Her maa derfor sigtes til et særlig personligt Modsætningsforhold. Hvad vi af Mythen vide er, at Nidud og Vølund have staaet i et saadant, og det af saa indgribende Art, at Tilnavnet Bjærg-Nidud i og for sig absolut vilde føre en Tilhørers Tanker til Vølund.

Endvidere kaldes Thjasse ofrunni Þórs: „den, der faar Thor til at løbe eller ile“. Det eneste bekjendte Tilfælde, hvor Tordenens Gud flyr ud af en Kamp Mand imod Mand — og formodenlig det eneste, som Mythen har kunnet finde sig i at fortælle om sin vældige Yndling — er det, da Svipdag med Vølunds Sejrssværd og, i Følge Saxo, med Vølund-Haquinus' Bistand driver Thor paa Flugten. Omskrivningen ofrunni Þórs passer altsaa paa Vølund.

Thjasse kaldes endvidere fjallgyldir. Dette er en Omskrivning for Asúlfr. Asulf er, som jeg skal vise, et Vølundssynonym.

Ovenfor er talt om Vingevognenes Røgner. Røgner har man troet var et Odins-Epitheton og for et saadant gjælder det i vore Ordbøger. Antagelsen, hvis Rigtighed allerede betvivledes af

Freudenthal i hans ypperlige Oversættelse af og Kommentarer til Vellekla, kan regnes til et af de mange Beviser paa, hvor lidet dyrket Studiet i den oldnordiske Synonymik er. Røgner har i de hedenske Sange fortrinsvis eller udelukkende været en Betegnelse for Thjasse og gjennem ham middelbart og rhetorisk for historiske Personer, som ere blevne ansete for Thjasses Ætlinger.

Hakon Jarl ansaa sig for at nedstamme fra Thjasse. Som Ætling af denne er han bleven besunget i det nysnævnte Digt Vellekla. De Epitheta og Omskrivninger, med hvilke han dér betegnes, ere med Forkjærlighed hentede fra Thjassemythen og hentyde til hans formentlige Stamfader. Dette forklarer de iøjnefaldende Berøringspunkter, som Vellekla har med Haustløng i de Strofer, hvor dette Digt handler om Thjasse. I Haustløng kaldes han hjálmfaldinn. I Vellekla kaldes Hakon lige saa. I senere Digte arver Hakons Søn Erik samme Epitheton. Naar Haustløng kalder Thjasse hapta snytrir, udmærker Vellekla Hakon som þjóðar snytrir, og naar det første Digt betegner Thjasse som grjót-Niðuðr, giver det sidste Hakon Tilnavnet hlym-Narfi. [Niðuðr og Narfi ere Synonymer til Mimer]. Og endelig: naar Thiodolf udmærker Thjasse med Tilnavnet Røgner, faar Hakon i Vellekla samme Epitheton: han er hjørs brak-Røgnir, „Sværdbragets Røgner“ og geirrásargard-Røgnir, „Spydflugtens Volds Røgner“. Thjasseætlingen Sigurd Hladejarl kaldes i Overensstemmelse hermed fens furs Røgnir, „Vandildens (Guldets) Røgner“; þrym-

Røgnir henviser oprindelig til Thjasse selv, hvis Land er Thrymhejm.

Altsaa holde disse Epitheta sig fortrinsvis eller udelukkende inden for en bestemt Kreds: Thjasses og hans formentlige Ætlingers. Blandt dem gaa de ligesom i Arv.

Under saadanne Omstændigheder er det af Betydning for vort Æmne, at Atlakvida siger om Gudrun, at hun udøver „Røgners Gjengjældelse“ (gjøld Røgnis), da hun, for at hævne sine Brødre, dræber de to unge Sønner, hun har med Atle, lader gjøre Drikkekar af deres Hovedskaller og rækker sin hjemvendende Husbond et af dem til at drikke af. En lignende Hævn fortælles kun om Vølund. Denne dræber hemmelig Niduds to unge Sønner og laver Drikkekar til Faderen af deres Hovedskaller. Nylig saa' vi Thjasse optræde med Vølunds-Tilnavnet Bjærg-Nidud; her se vi Vølund optræde med Thjasse-Tilnavnet Røgner.

Vølund kaldes i Vølundarkvida Brunne. Thjasses Hjem er Brunn-akr.

Thjasse er i Følge Haustløng ikkun Jætte paa mødrene Side. Hans Fader er en hapt, et Væsen, der regnedes til de højere eller lavere Gudeklasser; hans Moder er Greip, Jætten Geirrøds Datter. Foreningen imellem disse to har ikke været betragtet som et Ægteskab; Thjasses Fader betegnes som hans Moders biðill. Eilif Gudrunssøns Thorsdrapa paapeger, at den ene af Geirrøds to Døtre, formodenlig den samme som Greip, har haft en hapt til Elsker, og denne hapt betegnes som mensvoren (hvilket, i Følge mine Undersøgelser

i Mythen om Ivalde, passer paa ham). Thjasses Fader kaldes i forskjellige Kilder Allvalde, Ølvalde og Ødvalde. Ingen af disse Navnevarianter er et Jættenavn. Allvalde er af Form og Betydning det samme Navn som Ivalde. Præfixerne All og I-, Ið-, kunne skifte Plads. Sammenlign all-líkr, ílíkr, ið-glíkr; all-lítill, ílítill; all-nóg, ígnóg, iðgnóg. Ølvalde er et Navn, der henviser til Mjødmythen, ligesom Dis-Tilnavnene Ølrun, Ølgefion, Ølgefn, og har med Hensyn til Mythens Naturside den samme Anskuelse som de at takke for sin Tilværelse. Den Ære, som Guderne vise Thjasse efter hans Død; den Velvilje, hvormed Skade modtages i Asgaard; den Plads, hun dér indtager som Høstens Herres omtænksomme Stifmoder, og endelig den Hæder, som en fornem Herskerslægt havde af at anses for Thjasses Æt, alt dette vidner ligeledes om, at Thjasse ikke var af ublandet Jættebyrd. Men paa mødrene Side var han beslægtet med Jætteverdenens berømteste og farligste Personligheder, blandt dem med Vidolf, i Følge hvad Hyndluljod oplyser.

Vølund er i Følge Vølundarkvida af Alfernes Slægt og en Fyrste iblandt dem. Han tilhører altsaa, ligesom Thjasse, en Klasse af Væsener, der regnes til dem, der have fortjent Tilbedelse. Men samtidig har han Jætteblod i sig. Vilkinasaga har bevaret Mindet om det ene saa vel som om det andet. Dér er nemlig Vølund af Kongeslægt, men hans Farmoder siges at have været en „Havfrue“, og blandt hans Slægtninge omtales Jætten Vidolf.

Der findes i Mythologien nogle Skikkelser, der

danne en Gruppe for sig, hvis karakteristiske Kjendemærke er Skiløbning i Forening med Bueskydning. Gruppen bestaar af Brødrene Vølund, Egil og Slagfinn, Egils Søn Ull og hans Fostersøn Thjalve, samt Thjasses Datter Skade. I Indledningen til Vølundarkvida hedder det om de tre Brødre, at „de gik paa Skier og jagede". Om Egils vidunderlige Pile og Skier er allerede ovenfor talt. Om Ull hedder det i Gylfaginning, at „han er saa god Bueskytte og Skiløber, at ingen kan kappes med ham", og om ham véd Saxo, at „han kunde galdre et Ben (den af et Ben lavede Is-Sko, Skiens Pendant) saaledes, at det forvandledes til et Skib". Ull er i Virkeligheden et Afbillede af sin Fader Egil, hvad Idrætterne angaar. Det samme kan siges om Skade. Hun har poetiske Attributer tilfælles med Ull. Hun kaldes Skigudinden, Skidisen; han kaldes Ski-Asen, Bue-Asen. Skade kaldes sævar beins dis, „Søbenets Dis", et Udtryk, der tydelig har samme Oprindelse som Saxos Fortælling om det af Ull galdrede Ben. Thjasses Datter bærer altsaa de Attributer, der tilkomme Vølunds Frændekreds.

Alle disse Omstændigheder forene sig med hinanden og med de nedenfor følgende til en Kjæde af Beviser for, at Thjasse og Vølund oprindelig have været den samme Person. Saxos Opgivelser derom finde ved nærmere Analyse af de islandske Kilder fuldstændig Bekræftelse.

Men vi have tillige fundet Hentydninger til, at den samme Thjasse, som først var „Gudernes Pryder" og derpaa deres forbitrede Fjende, var

en af disse Ivaldesønner. der i Urtiden skjænkede Guderne kostbare Frembringelser af deres Kunst. Den prosaiske Edda fortæller om en Dom, som Guderne fældede over Kunstværker af Sindre og Kunstværker af Ivaldesønnerne, efter at Smeddene havde forelagt dem for den høje Ret. Den underfundige Loke havde faaet Kappestriden i Stand. Allerede deraf kan man anse det for sandsynligt, at den havde Følger, som ikke vare gode. Man behøver ikke at antage, at vore Fædre kjendte noget til Kunstnernaturens ofte omtalte Pirrelighed, men blot til Menneskenaturen i Almindelighed, for at mene, at Ivaldesønnerne, som Ofre for en ilde afvejet Dom, maa have følt sig krænkede over Udfaldet og ønsket Oprejsning eller Hævn. En eller anden Aarsag til Bruddet imellem Guderne og Thjasse maa have været nævnet i Mythen, og at Kunstværker af den sidste virkelig have været forelagte en Domstol til Prøvelse. fremgaar af en simpel Fortolkning af Udtrykket Thjasses Þíngskil, der forekommer i Bjarkamaal som Omskrivning for kostbare Smeddearbejder. Med Þíngskil menes det, som kan indankes eller forelægges for en Domstol af en af Parterne i en Sag til hans Sags Bedømmelse og Opklarelse. Thjasse har altsaa været Part i en Sag, der skulde afgjøres paa Grund af visse Smeddearbejders Beskaffenhed. Selv maa han have smeddet eller i det mindste ejet nogle af disse, eftersom de kaldes hans Þíngskil. Dommen over Thjasses Arbejder maa have været nedsættende, dersom vi skulle dømme derefter, at han fra at

have været Gudernes Ven bliver deres Fjende. Dommen over Ivaldesønnernes Arbejder faldt ikke ud til deres Fordel, det vide vi af den prosaiske Eddas Beretning. Enten have da Guderne siddet to Gange til Doms over kunstneriske Frembringelser og den ene Gang underkjendt Thjasse, en Søn af Allvalde, og den anden Gang underkjendt Sønner af Ivalde, eller ogsaa er denne Dom en og den samme Tildragelse og Allvaldes Sønner de samme som Ivaldes. Navnene Allvalde og Ivalde, der, som allerede paavist, have samme Betydning og kunne betragtes som Varianter, støtte den sidste Antagelse. Saaledes ogsaa det, at Allvalde, der ogsaa kaldes Ølvalde, har en Søn Ide, medens Ivalde (Idvalde) har en Datter Idun, der ogsaa kaldes Ølgefn. Navnene henvise gjensidig til den samme mythiske Kreds.

Ivalde havde i Følge Forspjallsljod to Børnekuld. Idun, Thjasses Elskerinde og Ægtefælle, hørte, siger dette Digt, til det ene af disse to. Dersom Ivaldesønnerne hørte til det andet, vare de Iduns Halvbrødre; i andet Fald hendes Helbrødre. Ægteskab imellem Søskende er, som man véd, ikke fremmed for den gothiske Mythologi. Var Thjasse en Ivaldesøn, saa var Idun Ivaldedatter paa samme Gang hans Søster og hans Hustru. Og eftersom Thjasse ved Lokes Tilskyndelse blev dræbt af Guderne, er Loke altsaa Skyld i, at en Broder til Idun er bleven dræbt.

Dersom denne Konklusion lader sig bekræfte ved et bestemt Udsagn i vore mythiske Kilder,

saa er dermed endnu en Støtte vundet for den allerede paa flere Grunde byggede Anskuelse, at Thjasse var en Ivaldesøn. Nu meddeler Lokasenna, Strofe 17, at Idun har haft en Broder, der er bleven dræbt, og dette under Forhold, som gjøre det sandsynligt, at Loke har været Hovedaarsagen til hans Drab. Loke beskylder nemlig dér Idun for, at hun har favnet „sin egen Broders Banemand“. Loke praler i Digtet af, at han var første Mand i Drabet paa Thjasse, og mod den ene Asynje efter den anden udslynger han den Beskyldning, at hun hemmelig har givet ham sin Gunst. Det er derfor sandsynligt, at han mener sig selv med Iduns Broders Banemand, der skulde være bleven favnet af hende, og dette saa meget des mere, som Mythen fortæller, at han en Gang havde hende i sin Magt, da han nemlig bortførte hende fra Thjasses Sale.

At Drabet paa en Broder til Frugtbarhedens og Ungdomskraftens Gudinde Idun har indtaget en vigtig Plads i Mythologien ligger i Sagens Natur. At den dræbte var en af Mythens Smedde følger af, at han var en Ivaldesøn. Saa langt vort Forraad af mythiske Overleveringer rækker, kunne vi paa Pladsen for denne unævnte Ivaldesøn ikke stille nogen anden end Allvaldesønnen Thjasse.

Endnu en Prøve paa Rigtigheden af den Anskuelse, at Thjasse var en Søn af Ivalde, maa gives her. Er nemlig Vølund Thjasse og Thjasse, som Ivaldesøn, gift med en Søster, saa følger deraf, at Vølund, dersom den heroiske Saga i

dette Punkt har fulgt Mythen, har haft en Søster til Hustru. Den heroiske Saga har givet Vølunds og hans Brødres Svanemøer andre Navne, end de i Mythen have haft, men Vølundarkvida giver os dog Underretninger om deres Slægtforhold. Af dets Strofe 2, sammenlignet med Strofe 14, fremgaar med Bestemthed, at Vølunds Hustru var hans Søster. Til samme Resultat kommer man, dersom man undersøger, hvem Svanemøernes Fader, i Digtet kaldet Hlødver, var. Dette Navn fører os over til det tyske Heltedigt, og Sammenligninger imellem forskjellige tyske Sagns Opgivelser om ham give det Resultat, at han var Vade, der i Vilkinasaga er Vølunds Fader.

I og med det samme, at vi have fundet, at Ivaldesønnerne ere Allvaldesønnerne, og at disse ere Vølund, Egil og Slagfinn, finde vi ogsaa, at alt, hvad der fortælles om dem, af sig selv slutter sig sammen til et vel sammenhængende Mythekomplex.

Hermed er en Del af de Grunde givet, paa hvilke min Anskuelse er grundet om, at Thjasse og Vølund oprindelig har været den samme Person, og at denne har været den fornemste af Ivaldes Sønner. Jeg haaber, at disse Grunde ere tilstrækkelige for Bevisførelsen. Andre Grunde kunne ogsaa fremlægges, men de kræve altfor vidtløftige forberedende Undersøgelser, for at have deres Plads her. Endnu et til dette Æmne hørende Punkt af stor mythologisk Interesse maa jeg dog her berøre.

De nordiske mythologiske Sagn have talt om

to Fimbulvintre. Den ene fandt Sted i en svunden Tid, da, i Følge en af Saxos Kilder, Kong Sne herskede over Danmark og Kulden ødelagde Jordens Grøde, saa at Dyrtid og Hungersnød opstod og Menneskeskarer maatte udvandre. Til denne Fimbulvinter knytter Saxo Longobardernes Stammefædres Udvandring under Anførsel af Brødrene Aggo og Ebbo. Den anden Fimbulvinter skal gaa forud for Ragnarøk.

Vøluspaa henviser til den første Fimbulvinter, naar det fortæller, at Guderne traadte sammen til Raadslagning, fordi „Luften var blandet med Trolddom og Fordærv“ og Ods Mø, Frugtbarhedens Gudinde. forræderisk givet i Jætters Vold. Ved nærmere Eftersyn finder man af Vøluspaa, at disse Tildragelser først hændte efter en anden Begivenhed, ved hvilken Guderne mistede de kunstfærdige Hænder, der havde smeddet dem deres berømte og uforlignelige Guldklenodier (Brisingamen, Gungner, Slidrugtanne, Draupner o. s. v). Digtet meddeler nemlig, at der var en Tid, da Guderne ikke led Mangel paa noget „af Guld“, men at denne Tid ophørte. Paa selve Metallet Guld have de aldrig lidt Mangel; Mythen, der lader en Guldskov voxe uden for Valhal, har rigelig forsynet dem dermed. Vøluspaa mener, saaledes som selve Ordlyden viser, Sager, der ere lavede af Guld. Deraf følger, at naar der kom en Tid, hvor Guderne ikke længer kunde faa Klenodier, der kunde sammenlignes med dem, de allerede ejede, saa maa dette have haft sin Aarsag deri, at et Brud var indtraadt imellem Guderne og dem, som havde

været deres store Kunstnere og Smedde. I Virkeligheden er det netop disse Smedde, som bortføre Frøja, Frøj og Idun, samt blande Luften med „Trolddom og Fordærv“.

De Ord i Vøluspaa, loptr lævi blandinn, der karakterisere den indtraadte Forstyrrelse i Naturen, gjenoptages af Digtet Forspjallsljod, der med Laanet af selve dette Udtryk peger paa, at det er den samme mythiske Tildragelse, som det beskriver. Skildringen er i høj Grad poetisk, en af de bedste, der er bleven bevaret i den oldislandske Literatur. Verdensordenens Bestaaen er truet, Jorden og Lysets Kilde angribes af onde Indflydelser, Naturens Liv dør hen, nord (øst) fra Elivaagerne komme stikkende rimkolde Frostpile, der dræbe Menneskene og ødelægge Jordens Grøde. Ødelæggelsen forvoldes af Væsener, der synge Galdre og forarbejde trolddomsagtige Vaaben. Galdersangen høres lige til Asgaard. Odin lytter i Hlidskjalf og fornemmer, at den kommer fra Verdens yderste Ende, hvor Jord og Himmel støde sammen. Verdenstræet lider, og det livgivende Vand i Urds Kilde mægter ikke længer at beskytte det imod den forfærdelige Kulde.

Hvem de galdersyngende Væsener ere, derom oplyses ogsaa. I en Strofe omskrives deres egenlige Navne med Smeddenavnene Daain og Thraain. Thraain betyder „den ihærdige“, et passende Vølunds-Epitheton, da netop Vølund er bleven besunget som et Mønster paa Ihærdighed og Taalmod (Deor the Scald’s Complaint); da Ørnen eller Gribben i det poetiske Sprog kaldes Thraains Skib,

bliver Tilnavnet derved endnu mere oplysende. I en anden Strofe karakteriseres de galdersyngende Væsener som viggjar; viggi er, ligesom reginn, i Skjaldesproget synonym med smiðr, Kunstner, Smed. De ere altsaa utvivlsomt mythiske Smedde. Og da de nu yderligere kaldes Røgner og Regin, og da det videre meddeles, at Idun er hos dem i det frostkolde Land, saa kan der ingen Tvivl finde Sted om, at her sigtes til Thjasse-Vølund og hans Broder eller Brødre (thi Regin eller regin kan ogsaa være Pluralis). Ejendomsretten til Navnet eller Tilnavnet Røgner tilkommer, som ovenfor bevist, Thjasse-Vølund. Idun er Thjasses Søster og Hustru og har længe været borte fra Asgaard; Vølund har sin Hustru med sig i Ulvedalen. Thjasses mangeartede Visdom fremhæves i Haustløng; Vølund-Haquinus' Galderkundskab omtales af Saxo. Landet, hvorfra deres ødelæggende Galdersang udgaar, ligger bag ved Elivaagerne, ligesom Ulvedalen ligger bag ved Mørkeskoven; det er, ligesom Ulvedalen, yderlig koldt, og i dets Naboskab, ligesom i Ulvedalens, findes Narve-Niduds Datter Nats Bolig.

I Forspjallsljod, ligesom i Vøluspaa, træde Guderne sammen for at raadslaa i Anledning af de Farer, som true Verden.

Det er altsaa Thjasse-Vølunds og hans Broders eller Brødres Galdresange i Ulvedalen, der foranledige den første Fimbulvinter. Hermed falder der Lys over et Sted i Haustløng, der betegner Thjasse som dólg ballastan vallar, Jordens farligste Fjende, samt over Omskrivninger i Vellekla,

der med Hentydning til Thjasse sige om Hakon Jarl, at han „rystede Hagel ud af Valkyrjens Sejl“; at han lod „det dødkolde Sværd-Uvejr voxe mod Odelmænds Liv i Haars Storm“, samt at han i „Mordfrost prøvede Skovlandets Jords Alf“.

Sagnet om Longobardernes Udvandring, saaledes som det forekommer hos Paulus Diaconus og Saxo, knytter sig til denne Mythe og er, hvad enten det nu er sket ved historierende Krønnikeskrivere eller ved Traditionsomdannelsen hos det til Kristendommen omvendte Folk, paa en ejendommelig Maade smeltet sammen med Mindet om Thjasse-Vølund og hans Brødre, med Æventyrene under deres Vandring til Ulvedalen og den Nød for Verden, som derefter fulgte.

Oprindelig maa Sagnet have sagt, at Longobarderne udvandrede fra Skandinavien, fordi en Hungersnød opstod; at denne Hungersnød var foraarsaget af en forfærdelig Vinter, og at en saadan Vinter igjen var foraarsaget af, at Sønnerne af Næringssafternes Giver (Ølvalde), de store Kunstnere, der vare Frugtbarhedsdisernes Elskere og Ægtefæller, vare blevne Gudernes Fjender, vare vandrede ud til det alleryderste Jøtunhejm og derfra med deres Galdersang havde sendt Ødelæggelse over Verden.

I den historierede Tilstand, hvori vi gjenfinde Sagnet, siger det, at Longobarderne udvandrede i Anledning af en forfærdelig Vinter (i Følge Saxo) eller af Mangel paa Næringsmidler for Befolkningen (i Følge Paulus Diaconus); og at de i

Spidsen for sig havde to Brødre Aggo og Ebbo med deres Moder Gambaruc (i Følge Saxo), eller to Brødre Ayo og Ibor med deres Moder Gambara (i Følge Paulus Diaconus). Under deres Vandring havde de Kampe med Folk, der afkrævede dem Skat eller spærrede dem Vejen. Ved en Analyse af Beretningen om disse Æventyr viser det sig, at de til Dels bestaa af de Æventyr, der hændte Vølund-Thjasse og hans Brødre paa deres Tog til Ulvedalen. Vølund selv og hans Broder Egil ere med deres Moder blevne forvandlede til Anførere for den Folkeudvandring, som deres Fjendskab med Guderne havde foraarsaget.

Navnet Ebbo have vi allerede ovenfor truffet som et Binavn til Egil. Ebbo er, som vi mindes, Svipdag-Otherus' Fader og dræbes af Halfdan Berggram.

Da Ebbo, Longobardanføreren hos Saxo, er den samme som Ibor, Longobardanføreren hos Paulus Diaconus, saa er dermed givet, at Navnet Ebbo er en senere Form for Ibor, Ebur, der betyder Vildsvin og efterhaanden i de nordiske Sprog under Formen Jøfur har faaet Betydningen Kriger, Høvding.

I det oldnordiske Sprog er denne appellative Betydning af Jøfur bleven saa gjennemgribende, at dets Anvendelse som nomen proprium næsten aldeles er ophørt. At Thjasse-Vølund havde en Broder, hvis Navn betød Vildsvin, er alligevel ikke forglemt Naar Vølund kaldes Thraain, har han (i den i Vøluspaa indskudte „Dværge“-Fortegnelse) ved sin Side en Thrór, og Thrór betyder Vildsvin.

Groa, Egils Hustru, er blevet kaldet Glitners Mø. Valglitner betyder Vildsvin.

Den mythiske Helt Ebur (Ibor, Jøfur) omtales under dette Navn, foruden i Longobardsagnet, i to Kilder: hos Notker (c. Aar 1000) og i Vilkinasaga. Notker hentyder kun til ham, idet han skjelner imellem det virkelige, i Skovene omstrejfende Vildsvin og den Eber (Ebur), der havde „Svaneringen“. Mere faar man her ikke at vide om ham. Men Mythens Ebur-Egil har været gift med en Svanemø; han har, i Lighed med sin Broder Vølund, baaret en Ring, og en Svanering, ristet med Runer, lader Saxo falde i Fridlevus-Njørds Skjød, for at underrette ham om, hvor Ynglingen (Frøj, hans Søn), som han søger efter, findes. Den Smule, som Notker meddeler om sin Eber, passer altsaa paa Vølunds Broder med dette Navn.

I Vilkinasaga optræder Villefer. Sagaens Forfatter véd, at dette Navn er identisk med Vild-Ebur, Vildsvin, og peger selv derpaa. Villefer, en udmærket og ædelsindet Helt, bærer en Guldring om sin Arm og optræder som Vidga Vølundssøns ældre Ven, Beskytter og Frelser fra Livsfare. Om hans Slægtskabsforhold meddeler Sagaen intet; men den Rolle, den giver ham, har sin Forklaring i Mythen, hvor han er Vølunds Broder og altsaa sin Klient Vidgas Farbroder.

Sagaen lader ved en Lejlighed Villefer optræde iført Bjørneham og nedlægge Fjender. I sit Skjold bærer han Billederne af et Vildsvin og en Bjørn. Vildsvinet hentyder til hans Navn

Ebur; Bjørnen til et Binavn, Isolf, der i den oldnordiske Poesis Sprog, ejendommeligt nok, betegner Bjørnen.

I de nordiske Kilder omtales en mythisk Person Isolf paa to Steder: i Hyndluljod og hos Saxo. Hyndluljod, en genealogisk Hukommelsessang, lader os vide, at Isolf og Ásolf vare Sønner af Ølmod og Skurhild. Ásolf er Thjasse-Vølund; Digtet Haustløng omskriver hans Binavn Ásolf med Fjallgylder (Áss = fjall, gyldir = úlfr): Ølmod er Vølunds og hans Brødres Fader Ølvalde; Skurhild er Vandjættekvinden Greip, hvis Sønnedatter er Skade, som Saxo kalder Regnhild. Den anden Gang, Isolf omtales, nemlig hos Saxo, optræder han ved Siden af Aggo som Frode-Frøjs Fosterfader. Allerede tidligere er det paavist, at Vølunds Broder Egil har været Frøjs Fosterfader. Og da nu Aggo den ene Gang omtales som Frøjs Fosterfader ved Siden af Isolf, der er Vølundsbroderen Egil-Ebur, samt den anden Gang optræder ved Siden af Ebur som dennes Broder og sammen med ham som Stammehøvding for Longobarderne, saa følger deraf, at den mythiske Helt, som hos Saxo kaldes Aggo, hos Paulus Diaconus Ayo, er Vølund.

Dette bestyrkes deraf, at hvad Paulus Diaconus fortæller om Æventyr, som Longobarderne havde paa deres Udvandring, delvis kun er en anden Version af, hvad Saxo fortæller om Anund-Vølunds og hans Broders, den store Bueskyttes, Æventyr med Fridlevus-Njørd. I Mythen have Guderne, og først blandt dem Njørd, søgt at hindre Vølunds og hans Brødres Færd til Frostlandet,

og Njørd har dertil særlig haft Støtte af den af Aserne, der var Asgaards ypperste Bueskytte, forinden Ull optoges blandt Guderne. I Saxos historierede Fortælling bliver Asaguden en Konge, nemlig Fridlevus; Alfen Egil, som har Jætteblod i Aarerne, bliver en lavættet Kæmpe og Tvekampen medfører, at „en Konge skal kæmpe med en Plebejer" (regem plebeio congredi). Hos Paulus Diaconus er Sagnet ikke tilfreds med at gjøre ham til en Plebejer, men han bliver en Træl, som optager Kampen med en fribaaren udvalgt Stridsmand blandt Longobardernes Fjender. I Mythen og hos Saxo er Tvekampen bleven ført med Bue og Pile, og „Plebejeren" har vist sig at være den overlegne. Paulus Diaconus siger os ikke, med hvilke Vaaben Striden udkæmpedes, men da den er endt med Trællens Sejr, aflægges paa en Pil den Ed, at Longobarderne skulle løse Trællenes Lænker. Pilen maa altsaa have været „Trællens" Sejrsvaaben. I Mythen er Ivaldesønnernes Tog til Ulvedalen gaaet igjennem Jøtunhejm, Hjemstavnen for Jætteuhyrer. Baade hos Saxo og hos Diaconus spille slige Væsener en Rolle med i Æventyrene. Hos Saxo slipper den store Bueskyttes Modstander en Jættehund, en molossus, løs mod sine Fjender, og Uhyret er, saaledes som et andet Sted hos Saxo viser det, Jætten Ofotes Hyrde i Hundeskikkelse. Hos Diaconus er det Longobarderne, der i Følge deres Fjenders Tro skulle have „Mennesker med Hundehoved" til Forbundsfæller.

Paulus Diaconus fortæller videre, at Longobarderne efter Ayo og Ibor havde en Konge Agel-

mund. Her kommer Navnet Egil igjen. Agelmund og hans Fostersøn kæmpede i en Flod med Amasoner. Egil kæmpede paa Elivaagerne med Jætter og Jættekvinder, og Saxo véd, at han (under Navnet Ørvandel) nedlagde en „i Sørøverhaandværket erfaren“ Kvinde ved Navn Sela (Søster til Kollr og i Mythen en Jættekvinde). Agelmund efterfølges af Fostersønnen, der hedder Lamicho (i Origo Longob.) og Lamissio (hos Paulus). Agelmund havde fundet ham som et lille Barn liggende i en Dam, samt havde taget ham op og opfostret ham. En i Fornald. S. bevaret mythisk Overlevering meddeler, at Vølven Groa, altsaa Egils Hustru i Mythen, i en Flod fandt et Drengebarn, samt at hun og hendes Ægtefælle optog det som Fostersøn. Paulus Diaconus siger, at han fik Navnet Lamissio, fordi han blev fundet i en Dam, en lama. Navnet skulde altsaa betyde „der Lehmige“ eller lignende, saaledes som ogsaa tyske Sprogmænd have antaget. I Mythen opvoxer hos Egil en Dreng Thjalve (þjàlfi), der rimeligvis er den i Floden fundne Fostersøn. Han bliver Jættebekæmper, Udvandrer, Ø-Opdager, Nybygger og Jorddyrker. Gottlandsloven kjender ham som Thjelvar, Gottlands Opdager, og knytter Sagnet om ham og hans Ætlinger sammen med et Folkeudvandringssagn af samme Art som Longobardernes. Thjalve betyder „Graveren“. I den prosaiske Edda nedlægger han Lerjætten Møkkerkalve. — Agelmund overfaldes ved Nattetid i sin Bolig og dræbes af Bulgarer. Da Longobarderne en Tid havde Bulgarerne til Naboer og Fjender, er det let forklar-

ligt, om disse have indtaget den Plads, som „Borgarerne", Borgars Søn og hans Mænd, havde i Mythen, hvor de om Natten overfaldt og dræbte Egil.

Alle disse Omstændigheder tyde paa, at Longobardernes Udvandringssagn har Rødder i Mythen om Thjasse-Vølund og hans Brødre, Ivaldesønnerne, og at Ayo og Ibor ere Vølund og Egil.

Hermed afslutter jeg de Bidrag til en Bevisførelse, som jeg har haft Tid og Plads til her at føje til min Redegjørelse for det episke Sammenhæng, jeg mener at have fundet i den gothiske Mythologi. Jeg har valgt at give de nærmeste Beviser for to af de vigtigste Momenter i dette mythiske Sammenhæng, nemlig Svipdags Ungdomstilskikkelser, samt Vølunds Egenskab af Ivaldesøn og Identitet med Thjasse; thi er Rigtigheden af mine Resultater i disse Punkter godtgjort, da ere selve Grundtrækkene af det mythiske Epos, saaledes som jeg har fremstillet det, sikrede for Forskningen. Den fuldstændige Bevisførelse, omfattende hele Heltedigtet med alle dets Enkeltheder, skal meddeles i det Værk, jeg har under Arbejde: „Undersøgelser i gothisk Mythologi".

Efterskrift.

Som det vil fremgaa af Forfatterens Forord, er den sidste Halvdel af dette lille Arbejde oversat efter Forfatterens Manuskript. Da jeg i Fjor Foraar havde oversat det første Afsnit til „Morgenbladets“ Feuilleton, blev jeg af et Par Boghandlere opfordret til at foreslaa Forfatteren at udgive Afhandlingen i Bogform, men Forfatteren ønskede da, som anført, at gribe Lejligheden til i en særlig Afhandling nærmere at føre Beviset for to af de vigtigste Punkter i sin Opfattelse af Mythernes episke Sammenhæng. Det vil uden Tvivl interessere danske Læsere, at dette Arbejde, i hvilket Saxo og hans Krønnike spiller saa fremragende en Rolle, paa denne Maade først udkommer paa Dansk.

Kjøbenhavn, Februar 1885.

Oversætteren.

Indhold.

Kjøbenhavn. I. Cohens Bogtrykkeri.